

FØROYA LANDSSTÝRI

Trygg og varandi pensjónsskipan

Uppskotið til Pensjónsnýskipan 2020

Heildarfrágreiðing

Semjuskjal

Lógaruppskot

Hoyringarsvar

Yvirlit

Greiningar

Desembur 2017

Innihald:

1. Almennar viðmerkingar.....	1
2. Semjuskjalið	3
Yvirlit yvir broytingar í semjuni eftir hoyring.....	10
3. Lógaruppskot – yvirlit og samandráttir	11
Uppskot úr Almannamálaráðnum.....	11
Samandráttur av broytingum í lög um almannapensjónir o.a.:.....	11
Samandráttur av broytingum í lög um áseting og javning av almannaveitingum.:	12
Samandráttur av broyting í lög um viðbót til ávisar pensiónistar v.fl.:	12
Uppskot úr Fíggjarmálaráðnum.....	13
Samandráttur av broytingum í lög um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn (Samhaldsfasti):	13
Samandráttur av broytingum í lög um eftirløn (Eftirlønarlógin):.....	13
Samandráttur av lög um javningarprosent av almannaveitingum:	14
4. Samfelagsbúskaparligar avleiðingar av pensjónsnýskipan.....	15
Gongdin í fólkasamansetingini	15
Væntað áramál sum pensjónistur økist støðugt	18
Tey omanfyri 67 ár og arbeiðsmarknaðurin	19
Versnandi haldföri vegna vaksandi pensjónsútreiðslur	20
Ávirkan á almenna haldförið	20
Ávirkan á talið av fólkapensjónistum	21
Ávirkan á arbeiðsmarknaðin.....	22
Ávirkan á BTÚ	22
5. Samlað ávirkan á landið og kommunurnar 2018-2030.....	23
Samlað ávirkan á Landskassan	23
Samlað ávirkan á Kommunurnar	23
6. Ávirkan á einstaklingar.....	25
Stakur pensjónistur utan egininntøku	25
Giftur pensjónistur utan egininntøku.....	26
Stakur pensjónistur við egininntøku – verandi skipan.....	27
Stakur pensjónistur við egininntøku – nýggj skipan.....	28
Giftur pensjónistur við egininntøku – verandi skipan	30
Giftur pensjónistur við egininntøku – nýggj skipan	31
Giftir pensjónistar við egintøku – samanberingar ymisk húsarhald	32
Giftir pensjónistar í gomlu skipan – har bæði hava umleið somu egininntøku	32
Giftir pensjónistar í gomlu skipan – har bara annar hevur egininntøku	33

Giftir pensjónistar í gomlu skipan – sum velja at strikað mótrokning.....	33
Giftir pensjónistar í nýggju skipan – har bara annar hevur egininntøku	35
Giftir pensjónistar í nýggju skipan – har báðir hava somu egininntøku	36
7. Veitingar til fólkapensjónistar í mun til vanliga inntøku.....	37
8. Egin uppsparing – Skattur og mótrokning samanlagt.....	39
Skattur og mótrokning samanlagt av útgjaldið omanfyri 45.000 kr. árliga.....	39
Skattur og mótrokning samanlagt av útgjaldið omanfyri 218.000 kr. árliga.....	40
Skattur og mótrokning samanlagt av samlaða útgjaldinum.....	40
Skattur og mótrokning í miðal – fyrstu 10 árini sum pensjónist	41
Skattur og mótrokning í miðal – eftir 10. árið sum pensjónist	42
9. Lóg um almannapensjónir o.a.	43
10. Lóg um áseting og javning av almannaveitingum.....	89
11. Lóg um viðbót til ávisar pensjónistar v.fl.....	99
12. Lóg um eftirløn (Eftirlørnlógin)	105
13. Lóg um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn (Samhaldsfasti).....	135
14. Lóg um árligt javningarprosent til almannaveitingar	157
15. Hoyring & Ummæli.....	169

Hoyringsskriv:

Fylgiskjal 1: Ummælisskjål - Almannamálaráðið

Fylgiskjal 2: Ummælisskjål - Fíggjarmálaráðið

Fylgiskjal 3: Kappingareftirlitið

Fylgiskjal 4: Føroya Handverkarafelag

Fylgiskjal 5: Maskinameistarafelagið

Fylgiskjal 6: Antares

Fylgiskjal 7: Heilsuhjálparafelag Føroya

Fylgiskjal 8: Prestafelagið

Fylgiskjal 9: Fiskimálaráðið

Fylgiskjal 10: Anna Suffia Durhuus

Fylgiskjal 11: MBF

Fylgiskjal 12: Almannaverkið

Fylgiskjal 13: Landsbankin

Fylgiskjal 14: Bioanalytikarafelagið

Fylgiskjal 15: Ríkisumboðið

Fylgiskjal 16: Heilsurøktarafelagið

Fylgiskjal 17: LÍV-samtakið

Fylgiskjal 18: Tryggingareftirlitið

Fylgiskjal 19: Betri Pensjón

Fylgiskjal 20: Føroya Arbeiðsgevarafelag

Fylgiskjal 21: ALS

Fylgiskjal 22: Hagstovan

Fylgiskjal 23: Samtak

Fylgiskjal 24: Mentamálaráðið

Fylgiskjal 25: TAKS

Fylgiskjal 26: Heilsu- og Innlendismálaráðið

Fylgiskjal 27: Felagið Peningastovnar

Fylgiskjal 28: Landsfelag Pensjónista

Fylgiskjal 29: Kommunufelagið

Fylgiskjal 30: Fakfelagssamstarvið

Fylgiskjal 31: AKF, BLF og Yrkisfelagið Miðnám

Fylgiskjal 32: AMEG (Samhaldsfasti)

Fylgiskjal 33: Skipara og Navigatørfelagið

1. Almennar viðmerkingar

Trygg og varandi pensjónsskipan er yvirskriftin á semjuni um nýggja pensjónsskipan, sum nú verður lögð fyrir Løgtingið.

Yvirskriftin er hóskandi, tí tryggleiki og haldföri hava verið høvuðsmálini, sum tað hevur verið strembað eftir, í royndunum at finna eina semju um eina framtíðar pensjónsskipan.

Pensjónsskipanin er ein av grundarsteinunum undir vælferðarsamfelagnum, og hvussu pensjónsskipanin verður frameftir, er tí av ómetaliga stórum samfelagsligum týdningi.

Lítill dugur er í eini pensjónsskipan, ið er figgjarliga haldför, men hevur við sær, at fólk hava figgjarligar stúranir av at gerast eldri ella óarbeiðsför. Heldur ikki er nógvur dugur í eini pensjónsskipan, sum skapar tryggleika fyribils, men ikki er figgjarliga haldför sum fráliður.

Sum hjálagda semja er dömi um, so er tað ikki soleiðis, at figgjarligt haldföri og sosialur tryggleiki eru mótsetningar. Tí við semjuni kunnu vit siga, at vit hava funnið eina loysn, sum bæði økir um tryggleikan fyrir núverandi og komandi pensjónistar, og eisini økir um haldförið í pensjónsskipanini sum frá líður.

Sum hjálögdu uppskot bera boð um, so er hetta í stóran mun gjört við at økja um samhaldsfestið í pensjónsskipanini og við at gera skipanina meira smidliga, við stórra atliti at fortreytunum hjá teimum eldru.

Mong ár eru liðin, síðan ætlanin um eina pensjónsnýskipan av fyrstan tíð varð sett á politiska breddan, og tað munnu vera fá mál, ið hava fingið drúgvari viðgerð í politisku skipanini og í embætisverkinum. Tað hevur drigið út, og tað er ikki at undrast á. Tí trupult er at sameina ymiskar politiskar áskoðanir um eitt stórmál, ið er so fløkt, hevur so nógvar ymiskar tættir, og sum er av so stórum týdningi fyrir okkum øll.

Tá uppskotið til pensjónsnýskipan hervið verður lagt fram, er tað við vón um, at tað fer at fáa breiða undirtøku millum fólk og í politisku skipanini – og við sannföring um, at ber uppskotið á mál, so hava vit fingið eina trygga og varandi pensjónsskipan fyrir allar føroyingar.

Eyðgunn Samuelsen
Landsstýriskvinna í Almannamálum

Kristina Háfoss
Landsstýriskvinna í Fíggjarmálum

SEMJA MILLUM
SJÁLVSTÝRI, FRAMSÓKN, TJÓÐVELDI OG JAVNAÐARFLOKKIN
(Dagførd eftir hoyring)

**TRYGG OG VARANDI
PENSJÓNSSKIPAN**

Inngangur

Flokkarnir staðfesta, at lótan fyrir langari tíð síðan er komin at fremja eina pensjónsnýskipan í Føroyum.

Ásannandi, at ymiskar meiningar eru bæði innanhysis í flokkunum, tvørturum floksmørk og tvørturum samgongu og andstøðu, hava oll flutt seg fyrir at rókka einari semju um eina framtíðar pensjónsskipan.

Flokkarnir eru samdir um, at ein framtíðar pensjónsskipan skal lúka hesi 3 aðalmál:

1. Tryggja hægri pensjón til pensjónistar við lágari og miðal inntøku
2. Gera tað meira lönandi at arbeiða eftir pensjónsaldur
3. Styrkja figgjarliga haldförið og framtíðartryggja vælferðarsamfelagið

Tað má ásannast, at gallandi pensjónsskipan hevur alsamt truplari við at tryggja teimum pensjónistum – ið ikki hava eina munandi uppsparing ella framihjáinntøku – eina nøktandi upphædd at liva av, ið er omanfyri markið fyrir fátaekaváða. Mælt verður tí til beinanvegin at tryggja veikastu pensjónistunum eitt hægri útgjald og at tryggja, at almannapensjónin verður javnað árliga frameftir. Hetta verður gjört við at hækka Samhaldsfasta og seta sjálvvirkandi javning av almannaveitingum í verk.

Harumfram er núverandi skipan stirvin og ótíðarhóskandi á tann hátt, at hon tekur ov lítið atlit til umstøðurnar hjá tí einstaka. Mælt verður tí til broytingar, ið gera skipanina meira smidliga við fleiri valmöguleikum, soleiðis at fólk í stórra mun kunnu leggja frá sær eftir førimuni.

Galdandi skipan tekur ikki hædd fyrir, at alsamt fleiri í dag eru so væl fyrir, at tey vilja arbeiða longur enn til pensjónsaldurin, og tí kundu verið hugað at útsett almennu pensjónina. Mælt verður tí til, at skipan við útsettari pensjón verður sett í verk. Fólk kunnu velja at arbeiða longur, og samtíðis frásiga sær almennu pensjónina, ímóti at fáa hægri útgjald, tá ið tey fara frá.

Hinvegin loftar gallandi skipan í ov lítlan mun teimum, sum eftir eitt drúgt arbeiðslív ikki halda seg vera föran fyrir at arbeiða til pensjónsaldur. Mælt verður tí til, at ein nýggj skipan við framskundaðari pensjón verður sett í verk.

Harumfram mugu reglurnar fyrir mótrokning í gallandi skipan sigast at vera óhepnar. Mótroknað verður ov harðliga og í ov lítlum parti av samlaðu almennu pensjónini. Mælt verður tí til varligari mótrokning, og at mótroknað verður í stórra parti av pensjónini. Tó verður ikki mælt til, at mótroknað verður í Samhaldsfasta.

Havandi í huga tær avbjóðingar, sum framtíðar aldursbýtið í fólknum fer at hava við sær fyri almenna búskapin, má ásannast, at tað verður trupult at halda áfram við núverandi pensjónsskipan sum frálíður. Tað krevur munandi skattahækkingar, almennar sparingar ella lækkingar av veitingum til pensjónistar. Neyðugt er tí við tillagingum, sum tryggja skipanina figgjarliga frameftir. Hetta er eisini ein fyrirtreyt fyrir at tryggja, at tað almenna frameftir hefur ráð til at veita tær tænastur, ið eru neyðugar, eitt nú innan heilsuverkið og eldraði.

Tað er at fegnast um, at 67 ára gomul í dag kunnu rokna við at liva væl longur enn fyrr, og at greiningar vísa, at gongdin kann væntast at halda fram. Eisini er at fegnast um, at hagtöl vísa, at føroyingar, ið eru 67 ár og eldri, í stóran mun eru á arbeiðsmarknaðinum.

Flokkarnir ásanna, at tað verður neyðugt at tillaga pensjónsskipanina til hengan veruleika, og mæla tí til, at farið verður undir at hækka pensjónsaldurin varisliga. Mælt verður til, at pensjónsaldurin hækkar við hálvum ári í 2025 og hálvum ári í 2030 soleiðis, at pensjónsaldurin verður $67\frac{1}{2}$ ár í 2025 og 68 ár frá 2030. Fyri at tryggja pensjónsskipanina tvörturum ættarlið, verður mælt til, at pensjónsaldurin frá 2035 verður ásettur sambært gongdini í miðal lívsævi. Tó kann pensjónsaldurin ongantíð broytast við meira enn hálvum ári fimta hvort ár, og hvør broyting skal fráboðast í minsta lagi 10 ár frammanundan.

Flokkarnir eru samdir um, at pensjónsskipanin framvegis skal vera grundað á 3 súlur – almenna pensjón, samhaldsfasta og eigna uppsparing. Men mælt verður til, at stórrí dentur verður lagdur á Samhaldsfasta og minni dentur á eigna uppsparing. Tað vil siga, at mælt verður til eina meira samhaldsfasta pensjónsskipan, har vit spara meira upp í felag. Eisini sjálv eginuppsparingin verður gjørd meiri samhaldsføst, við at pensjónsskatturin lækkar fyrir lág- og meðalinntökurnar, og við at eftirlonargjald verður lagt afturat flestu almannaveitingum, útgjaldið úr ALS o.ø.

Pensjónssemjan

Flokkarnir eru samdir um eitt uppskot til framtíðar pensjónsskipan, ið er grundað á hesar reglur:

Tvær skipanir frá 2020

§ 1. Persónar, ið gerast 67 ár eftir 31. desember 2019 koma undir allar ásetingarnar í semjuni. Teirra skipan verður hereftir nevnd *nýggj skipan*.

Stk. 2. Verandi pensjónistar og fólk, sum fylla 67 ár fyrir 1. januar 2020, koma ikki undir allar ásetingarnar í semjuni. Tey verða einans fevnd av hækking í Samhaldsfasta (§ 4) og av sjálvvirkandi javning (§ 10). Harumframt kunnu pensjónistar í verandi skipan sjálvir gera av, um tey vilja mótroknast saman, ella hvør sær (§ 11). Teirra skipan verður hereftir nevnd *verandi skipan*.

Viðmerkingar

Endamálið við tveimum skipanum er at veita tryggleika um inntøkugrundarlagið hjá teimum, sum longu eru pensjónistar og hjá teimum, sum eru um at gerast pensjónistar. Hesi sleppa nú undan at verða rakt av broytingum við stuttum skotbrá. Tó fáa tey hægri útgjald úr Samhaldsfasta og árliga prístalshækking av veitingum, og tað fer at hækka pensjónina hjá verandi pensjónistum – eisini frameftir. Gjørt verður té vart við, at hjá teimum, ið onga aðra inntøku hava enn almenna pensjón

og Samhaldsfasta, hevur tað ikki stórvegis figgjarligan týdning, hvørjari skipan tey eru í. Tey fáa hægri pensjón enn í dag, og á leið sama útgjald í báðum skipanum.

Almenna pensjónin í verandi skipan

§ 2. Almenna pensjónin í verandi skipan verður óbroytt, og tí framhaldandi samansett av trimum veitingum, sum eru grundupphædd, viðbót og brennistuðul (viðbót til ávisar pensjónistar).

Stk. 2. Skattafría grundupphæddin verður óbroytt 3.589 kr. fyrir stök um mánaðin og 2.733 kr. fyrir gift um mánaðin.

Stk. 3. Grundupphæddin verður framhaldandi ikki mótroknað í aðrari inntøku.

Stk. 4. Skattskyldugu viðbóturnar verða óbroyttar 3.771 kr. um mánaðin fyrir stök og 3.031 kr. um mánaðin fyrir gift.

Stk. 5.. Viðbótin verður framhaldandi mótroknað við 60% í inntøku omanfyri 61.900 kr. árliga.

Stk. 6. Mótrokning millum hjún verður gjörd valfrí í verandi skipan. Um hjún ynskja tað, kann inntøkugrundarlagið fyrir mótrokning verða helvtin av inntökuni hjá báðum tilsamans, eins og í dag. Men um tey ikki ynskja tað, kunnu tey velja at verða mótroknað hvør sær eins og í nýggju skipanini.

Stk. 7. Skattafríur brennistuðul á 7.608 kr. árliga verður framhaldandi veittur til húsarhald, har inntøkan er í mesta lagi 60.000 kr. árliga fyrir stök og 80.000 kr. árliga fyrir hjún.

Viðmerkingar

Pensjónistar í verandi skipan fáa sostatt bara fyrimunir av brotingunum. Tey fáa fyrimun av, at Samhaldsfasti hækkar, og at pensjónin verður árliga prístalshækkað. Eisini er tað til fyrimuns, at verandi pensjónistar kunnu velja um mótrokning millum hjún skal verða gallandi ella ikki. Aðrar brotingar í nýggju skipanini fevna ikki um verandi pensjónistar.

Almanna pensjónin í nýggju skipan

§ 3. Almenna pensjónin í nýggju skipan verður samansett av grundupphædd og viðbót. Viðbótin og brennistuðulin verða lögð í eina veiting, soleiðis at skipanin gerst meira einfald. Persónar í nýggju skipan fáa tí ikki brennistuðul. Tey fáa í staðin hægri viðbót.

Stk. 2. Skattafría grundupphæddin verður óbroytt, og tann sama sum í gomlu skipan, 3.589 kr. fyrir stök um mánaðin, og 2.733 kr. fyrir gift um mánaðin.

Stk. 3. Grundupphæddin verður mótrokningarfrí upp til 30.000 kr. árliga.

Stk. 4. Grundupphæddin verður mótroknað við 25% í inntøku omanfyri 45.000 kr. árliga.

Stk. 5. Skattskyldugu viðbóturnar hækka til 4.779 kr. um mánaðin fyrir stök og 3.537 kr. um mánaðin fyrir gift.

Stk. 6. Viðbótin verður í 2020 mótrokningarfrí í árligari inntøku upp til 217.200 kr. fyrir stök og 176.200 kr. fyrir gift. Mótrokningarfría upphæddin fyrir grundupphædd verður javnað árliga, og í tí sambandi verður mótrokningarfría upphæddin fyrir viðbótina ásett soleiðis, at mótrokning í viðbót altíð tekur við, eftir at grundupphæddin er fult mótroknað.

Stk. 7. Mótrokning í viðbót lækkar úr 60% niður í 40%.

Stk. 8. Inntøkugrundarlagið fyrir mótrokning hjá giftum, har bæði eru pensjónistar, verður einans persónliga inntøkan hjá tí einstaka. Inntøka hjá hjúnafelaga verður ikki roknað uppí. Tað vil siga, at mótrokning millum hjún verður strikað í nýggju skipan.

Samhaldsfasti

§ 4. Inngjaldið í Samhaldsfasta hækkar stigvist úr 2,25% upp í 3,00%.

Stk. 2. Inngjaldið hækkar úr 2,25% upp í 2,5% frá 1. januar 2018.

Stk. 3. Inngjaldið hækkar úr 2,5% upp í 3% frá 1. januar 2019

Stk. 4. Ásetingar um rættin til útgjald úr Samhaldsfasta verða dagfördar soleiðis, at allir pensjónistar, sum búgva í Føroyum við útgjald, fáa fult útgjald. Hetta er einans Treytað av, at tey hava búð í Føroyum í minst 3 ár, frá tí tey gjørdust 15 ár til pensjónsaldur.

Stk. 5. Fyri pensjónistar, sum búgva uttanlands við útgjald, ella flyta av landinum, verður brotskipanin framvegis galdandi.

Stk. 6. Útgjaldið úr Samhaldsfasta verður framhaldandi ikki mótroknað, um pensjónistur hevur aðra inntøku. Útgjaldið er sostatt tað sama, óansæð inntøku.

Stk. 7. Pensjónsaldurin í Samhaldsfasta verður framhaldandi tann sami sum fyri fólkapensjón.

Viðmerkingar

Hækkingin í inngjaldinum fer væntandi at hava við sær, at útgjaldið hækkar umleið 1.200 kr. um mánaðin. Harumframt verður talan um árligar prístalshækkingarnar. Roknað verður við, at mánaðarliga útgjaldið verður umleið 1.600 kr. hægri í 2020 enn í 2017. Útgjaldið í 2017 er 4.025 kr. um mánaðin. Útgjaldið verður væntandi 5.635 kr. um mánaðin í 2020.

Eginuppsparing

§ 5. Bundna gjaldið, tað vil siga tað lógarbundna minstakravið til egsna pensjónsuppsparing, lækkar úr 15% niður í 12%.

Stk. 2. Bundna gjaldið hækkar framhaldandi við 1% árliga upp í 12% frá 2026.

Stk. 3. Aldursmarkið fyri nær fólk skulu rinda til egsna pensjón, ið er 21 ár, verður avtikið.

Stk. 4. Ásetingin, ið sigur, at egin uppsparing er partur av felags búgvi við hjúnaskilnað, verður styrkt.

Inntøkugrundarlag fyri mótrokning

§ 6. Inntøkugrundarlagið fyri mótrokning í almennari pensjón verður framhaldandi samansett av skattskyldugu inntökuni (sambært skattalögini) og inntøku frá kapitalvinnungi (inntøka eftir kapitalvinnungsskattalögini, t.d. rentur og vinningsbýti). Inntøka frá sosialum pensjónum og útgjald úr Samhaldsfasta verður framhaldandi ikki talt við.

Stk. 2. Útgjald av forskattaðari lívrentu og lutaeftirløn, ið er inngoldin eftir 1. januar 2012, verður frá 2020 tald við í inntøkugrundarlagið fyri mótrokning. Broytingin er bara galdandi fyri tey í nýggju skipan.

Stk. 3. Útgjaldið sbrt. stk. 2 verður ikki upproknað til skattskyldugt virði, men verður lagt beinleiðis afturat galdandi inntøkugrundarlag.

Viðmerkingar

Í almennu viðmerkingunum til eftirlønarlögina, ið varð sett í gildi 1. januar 2014, stendur: “Tá ið samansparingin til eftirløn veksur, gerst eftirlønin sum frálíður so mikið stór, at stórum parti av fólkimum fer ikki at tørva fulla fólkapensjón. At tørvurin á fólkapensjón lutfalsliga fer at minka hevur við sær, at tað almenna frameftir verður betur ført fyri at røkja vælferðartænastur til eldri

sum t.d. heimarøkt, ellisheim og sjúkrarøkt. Gjørt verður tó vart við, at hetta lógaruppskotið einsamalt ikki hefur nakra sparing við sær í almannapensjónum. Orsøkin er tann, at verandi lóggava ikki gevur möguleika fyri at mótrokna útgjøld eftir hesari lóg í almannapensjónum (sama ger seg gallandi fyri útgjøld sambært verandi rentutryggingarlög, sum eru inngoldin eftir 1. januar 2012). Í hesum sambandi verður neyðugt at broya reglurnar um mótrokning o.a. Hetta arbeiðið er í gongd og er at meta sum seinni partur av pensjónsnýskipanini, har hetta uppskotið er at meta sum fyrri partur.”

Hesin seinni partur av pensjónsnýskipanini verður settur í verk frá 2020. Mælt verður tí til, at lutaeftirløn og lívrenta, ið eru uppspard eftir 1. januar 2012 og verða útgoldin við pensjónsaldur, verða løgd afturat gallandi inntökugrundarlag hjá teimum, sum gerast pensjónistar frá og við 1. januar 2020.

Pensjónsaldur

§ 7. Pensjónsaldurin hækkar úr 67 ár upp í 67½ ár tann 1. januar 2025.

Stk. 2. Pensjónsaldurin hækkar úr 67½ ár upp í 68 ár tann 1. januar 2030.

Stk. 3. Skipan við livtíðar indeks verður sett í verk frá 2035. Fimta hvort ár skal pensjónsaldurin eftirmetast í mun til gongdina í miðal lívsævi hjá 65 ára gomlum.

Stk. 4. Broyting í pensjónsaldrinum skal fráboðast við 10 ára ávaring.

Stk. 5. Pensjónsaldurin kann í mesta lagi hækka ½ ár fyri hvørja eftirmeting. Talan kann sostatt í mesta lagi verða um ½ ára broyting fimta hvort ár.

Stk. 6. Fyrsta eftirmeting verður í 2025 við möguligari broyting í pensjónsaldrinum frá 2035.

Útsett pensjón

§ 8. Skipan við möguleika at útseta fólkapensjónina verður sett í verk. Velur ein persónur, ið hefur rokkið pensjónsaldur, at útseta fólkapensjónina, verður mánaðarliga pensjónin hægri, tá persónurin velur at gerast pensjónistur.

Stk. 2. Möguleiki verður ikki at útseta útgjaldið úr Samhaldsfasta. Samhaldsfasti verður framhaldandi útgoldin við fólkapensjónsaldur.

Framskundað pensjón

§ 9. Skipan, ið ger tað möguligt at fáa pensjón áðrenn pensjónsaldurin – vegna kroppsligt ella sálarligt slit av arbeiðsávum – verður sett í verk.

Stk. 2. Framskundað pensjón kann verða játtað upp til 3 ár fyri fólkapensjónsaldur. Tað vil siga, at aldursmarkið verður 64 ár í 2020. Hækkar pensjónsaldurin, so hækkar aldursmarkið samsvarandi.

Sjálvvirkandi javning (prístalshækking)

§ 10. Sjálvvirkandi javning av almennu pensjónini verður sett í verk. Eisini mótrokningarfríu upphæddirnar verða árliga javnaðar.

Stk. 2. Sama javning verður eisini gallandi fyri flestu almannaveitingar.

Stk. 3. Javnað verður árliga við miðaltalinum av:

1. Árligu gongdini í prístalinum
2. Árliga lönarvökstrinum á almenna arbeiðsmarknaðinum.

Mótrokning millum hjún

§ 11. Mótrokning millum hjún verður strikað fyrir tey, ið gerast pensjónistar í nýggju skipan frá 2020. Hetta hevur við sær, at veitingarnar til pensjónistar ikki verða ávirkaðar av, hvørja inntoku hjúnafelagin hevur.

Stk. 2. Pensjónistar í verandi skipan gera sjálvir av, um tey vilja mótroknast saman, ella hvør sær.

Lónarlíknandi veitingar verða eftirlónargevandi

§ 12. Lónarlíknandi og tíðaravmarkaðar almannaveitingar fara frameftir at vera eftirlónargevandi. Sama verður gallandi fyrir útgjald úr Barsilsskipanini, ALS-skipanini og fyrir minstuløn úr Trygdargrunninum.

Stk. 2. Bundna eftirlónargjaldið verður lagt afturat veitingunum, soleiðis at tær ikki lækka.

Nøktandi óarbeiðsföristrygging/Óarbeiðsförisveiting

§ 13. Tryggjast skal, at allir fóroyingar fáa nøktandi óarbeiðsföristrygging/Óarbeiðsförisveiting.

Stigvaksandi pensjónsskattur

§ 14. Pensjónsskatturin verður broyttur frá 40% flatskatti til ein skatt, sum er stigvaksandi í skattskyldugari inntoku.

Stk. 2. Eftirlónarskatturin verður ásettur í mun til skattskyldugu inntökuna soleiðis:

Er skattskylduga ársinntókan størri enn:	men minni enn, ella ájavnt við:	er eftirlónarskatturin í prosent av samlaða inngjaldinum sama árið:
kr. 0	kr. 235.000	30,0
kr. 235.000	kr. 240.000	30,5
kr. 240.000	kr. 245.000	31,0
kr. 245.000	kr. 250.000	31,5
kr. 250.000	kr. 255.000	32,0
kr. 255.000	kr. 260.000	32,5
kr. 260.000	kr. 265.000	33,0
kr. 265.000	kr. 270.000	33,5
kr. 270.000	kr. 275.000	34,0
kr. 275.000	kr. 280.000	34,5
kr. 280.000	kr. 285.000	35,0
kr. 285.000	kr. 290.000	35,5
kr. 290.000	kr. 295.000	36,0
kr. 295.000	kr. 300.000	36,5
kr. 300.000	kr. 305.000	37,0
kr. 305.000	kr. 310.000	37,5
kr. 310.000	kr. 315.000	38,0

kr. 315.000	kr. 320.000	38,5
kr. 320.000	kr. 325.000	39,0
kr. 325.000	kr. 330.000	39,5
kr. 330.000		40,0

Gildiskomur

§ 15. Uppskotini verða send til hoyringar samtíðis og løgd fram fyrir Løgtingið samtíðis.

Stk. 2. Broytingarnar í lögini um Samhaldsfasta (§ 4) hava virknað frá 1. januar 2018.

Stk. 3. Broytingarnar í Eftirlönarlögini (§§ 5, 12 og 14) koma í gildi 1. januar 2019.

Stk. 4. Broytingar í almennu pensjónini (§§ 1-3, 6-9 og 11) og lógaruppskotið um sjálvvirkandi javning (§ 10) koma í gildi 1. januar 2020.

Uppskotini verða send í almenna hoyring í november mánað. Lógaruppskotini verða viðgjørd sum ein heild. Tillagingar í mun til semjuna, ið partarnir gerast samdir um eftir hoyring, kunnu verða gjørðar, áðrenn lógaruppskotini samlað verða løgd fyrir Løgtingið.

Tórshavn, 14. desember 2017

Vegna Sjálvstýri

Jógvan Skorheim, formaður

Vegna Framsókn

Hanna Jensen, næstforkvinna og
løgtingskvinnna

Vegna Tjóðveldi

Kristina Háfoss, landsstýriskvinna

Vegna Javnaðarflokkin

Eyðgunn Samuelsen, landsstýriskvinna

Yvirlit yvir broytingar í semjuni eftir hoyring

Eftir hoyring er avgjört at fremja ymiskar broytingar í semjuni. Semjuskjalið omanfyri er dagført, tað vil siga, at broytingarnar eru skrivaðar inn í semjuna.

Broytingarnar eftir hoyring eru hesar:

Mótrokning millum hjún

§ 3, stk. 6 er broytt soleiðis at mótrokning millum hjún verður valfrí í verandi skipan. Tað vil siga, hjún í verandi skipan avgerða sjálvi, hvort tey vilja verða mótroknað saman ella hvør sær.

Almannapensjónin í nýggju skipan

§ 3. stk. 3 er broytt soleiðis, at grundupphæddin verður mótrokningarfrí upp til 45.000 kr. árliga, í staðin fyrir 30.000 kr. árliga.

Samhaldsfasti

§ 4 er broytt soleiðis, at at broytingarnar í Samhaldsfasta koma í gildi 1. Januar 2018, í staðin fyrir 1. juli 2018.

Eisini hækkar gjaldið við 0,25% í 2018 og við 0,5% í 2019. Frammanundan var talan um 0,25% í 2018, 0,25% í 2019 og 0,25% í 2020.

Ásetingar um rættin til útgjald úr Samhaldsfasta eru nú ístaðin dagfördar soleiðis, at allir pensjónistar, sum búgvá í Føroyum við útgjald, fáa fult útgjald. Hetta er einans treytað av, at tey hava búð í Føroyum í minst 3 ár, frá tí tey gjørdust 15 ár til tey náddu pensjónssaldur.

Stigvaksandi pensjónsskattur

§ 14 er broytt soleiðis, at í staðin fyrir ein pensjónsskatt við 3 stigum er nú talan um ein pensjónsskatt við 21 stigum.

Gildiskomur

§ 15. Stk. 2 er broytt frá 1. juli 2018 til 1. januar 2018.

Tað vil siga, at broytingarnar í Samhaldsfasta koma í gildi 1. januar 2018, í staðin fyrir 1. juli 2018.

3. Lógaruppskot – yvirlit og samandráttir

Pensjónsnýskipanin umfatar í alt 6 lógaruppskot. Trý uppskot eru úr Almannamálaráðnum og trý uppskot eru úr Fíggjarmálaráðnum.

Uppskotini úr Almannamálaráðnum eru:

- Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um almannapensjónir o.a.
- Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um áseting og javning av almannaveitingum
- Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um viðbót til ávísar pensiónistar v.fl.

Uppskotini úr Fíggjarmálaráðnum eru:

- Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um eftirløn (Eftirlønarlógin)
- Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn (Samhaldsfasti)
- Uppskot til lögtingslög um um árligt javningarprosent til almannaveitingar

Uppskot úr Almannamálaráðnum

Uppskotini úr Almannamálaráðnum snúgva seg um broytingar í almennu pensjónunum. Talan er um broytingar í upphæddum, mótrokning og pensjónsaldri. Harumframt verður mælt til at seta í verk tvær nýggjar skipanir. Eina skipan við útsettari pensjón og eina við framskundaðari pensjón. Endamálið við nýggju skipanunum er at gera fólkapensjónina meira smidliga.

Tvær skipanir frá 2020

Hjá teimum, ið longu eru pensjónistar, ella gerast pensjónistar fyri 1. januar 2020, verða ongar broytingar framdar í almennu pensjónini. Tó verður ásett at mótrokning millum hjún verður valfrí í verandi skipan. Annars eru allar broytingar niðanfyri einans gallandi fyri tey, ið gerast pensjónistar eftir 31. desember 2019.

Samandráttur av broytingum í lög um almannapensjónir o.a.:

- *Pensjónsaldurin:*
 - Pensjónsaldurin hækkar upp í $67\frac{1}{2}$ ár frá 2025 og upp í 68 ár frá 2030.
 - Pensjónsaldurin verður – frá 2035 og frameftir – dagfördur um so er, at væntað miðal lívsævi hækkar munandi.
 - Broyting í pensjónsaldri skal fráboðast við 10 ára freist.
 - Pensjónsaldrinum kann í mesta lagi broytast við hálvum ári hvørja ferð, og kann í mesta lagi broytast fimta hvört ár.
- *Mótrokning:*
 - Mótrokning í viðbót lækkar úr 60% niður í 40%.

- Mótrokning í grundupphædd á 25% verður ásett. Mótroknað verður tó ikki í tí partinum av inntökuni, ið er niðanfyri 45.000 kr.
- Mótrokning millum hjún verður valfrí í verandi skipan
- Mótrokning millum hjún verður strikað í nýggju skipanini
- Útgjald av forskattaðari lívrentu og lutaeftirløn, ið er inngoldin eftir 1. januar 2012, verður tald við í inntökugrundarlagið fyri mótrokning.
- *Nýggjar skipanir:*
 - Skipan við útsettari pensjón verður sett í verk. Tey, ið halda fram at arbeiða eftir pensjónsaldur, kunnu útseta fólkapensjónina, og so fää hægri fólkapensjón, tá ið tey fara á pensjón.
 - Skipan við framskundaðari pensjón verður sett í verk. Tey, ið av arbeiðsávum eru kropsliga ella sálarliga niðurslitin, kunnu fara á pensjón upp til 3 ár fyri fólkapensjónsaldur.

Samandráttur av broytingum í lög um áseting og javning av almannaveitingum.:

- *Upphæddir:*
 - Skattafría grundupphæddin verður óbroytt 3.589 kr. um mánaðin fyri stök og 2.733 kr. um mánaðin fyri gift.
 - Skattskyldugu viðbóturnar verða lagdar saman til eina viðbót á 4.779 kr. um mánaðin fyri stök og 3.573 kr. um mánaðin fyri gift.
- *Mótrokning:*
 - Grundupphæddin verður mótrokningarfrí í aðrari árligari inntøku upp til 45.000 kr.
 - Viðbótin verður mótroknað tá ið grundupphæddin er uppi. Viðbótin verður í 2020 mótrokningarfrí í aðrari árligari inntøku upp til 217.200 kr. fyri stök og 176.200 kr. fyri gift.

Samandráttur av broyting í lög um viðbót til ávísar pensiónistar v.fl.:

- Viðbót til ávísar pensjónistar (brennistuðul) verður ikki galddandi fyri tey, ið gerast fólkapensjónistar eftir 1. januar 2020.
- Tey, ið longu eru pensjónistar, ella gerast pensjónistar fyri 1. januar 2020, hava tó framvegis rætt til brennistuðul, um tey annars lúka treytirnar fyri mestu inntøku.

Uppskot úr Fíggjarmálaráðnum

Uppskotini úr Fíggjarmálaráðnum mæla til broytingar í Samhaldsfasta og í Eftirlónarlógin. Harumframt er eitt uppskot til eina nýggja lög, sum skal áseta, hvussu almannaveitingar skulu javnast frameftir.

Samandráttur av broytingum í lög um arbeiðsmarknaðareftirlónargrunn (Samhaldsfasti):

- *Inngjaldið:*
 - Inngjaldið hækkar úr 2,25% upp í 2,5% frá 1. janur 2018
 - Inngjaldið hækkar úr 2,5% upp í 3% frá 1. januar 2019
 - Roknað verður við, at hækkingarnar – umframt árliga javningin á 3% - hava við sær, at mánaðarliga útgjaldið verður góðar 1.600 kr. hægri í 2020 enn í 2017
- *Rættur til útgjald úr samhaldsfasta:*
 - Rættur til útgjald úr samhaldsfasta verður dagfördur soleiðis, at tey, sum búgvá í Føroyum við pensjónsaldur, og hava búð í Føroyum í minsta lagi 3 ár, fáa fult útgjald.
 - Útgjaldið úr Samhaldsfasta verður framhaldandi ikki mótroknað, um pensjónistur hevur aðra inntøku. Útgjaldið verður framhaldandi tað sama, óansæð inntøku.
- *Pensjónsaldur í Samhaldsfasta:*
 - Pensjónsaldurin í Samhaldsfasta verður framhaldandi tann sami sum fyri fólkapensjón. Broytist pensjónsaldurin fyri almannapensjón, broytist pensjónsaldurin í Samhaldsfasta samsvarandi.

Samandráttur av broytingum í lög um eftirløn (Eftirlónarlógin):

- *Bundna eftirlónargjaldið:*
 - í staðin fyri at hækka við einum prosenti árliga upp í 15% til 2029 hækkar gjaldið í staðin upp í 12% til 2026.
- *Undantök verða strikað:*
 - Rindast skal til eftirløn av flestu almennum veitingum og av útgjaldi úr ALS og trygdargrunninum hjá fiskimonnum.
 - Aldursmarkið fyri inngjald til egna pensjón, ið er 21 ár, verður avtikið.

- *Felags ogn hjá hjúnafelögum:*
 - Ásetingin um, at egin uppsparing er partur av felags búgyi í sambandi við hjúnaskilnað, verður styrkt.
- *Pensjónsskattur:*
 - Pensjónsskatturin verður broyttur frá 40% flatskatti til ein skatt, sum er stigvaksandi í skattskyldugari inntøku. Ítökiliga lækkar pensjónsskatturin niður í 30% fyrir láglönt og veksur síðan stigvaksandi upp í 40% fyrir høgar miðalinntøkur og háinntøkur

Samandráttur av lög um javningarprosent av almannaveitingum:

- *Javning av almannaveitingum:*
 - Flestu almannaveitingar verða frameftir javnaðar við miðaltalinum av árligu gongdini í prístalinum og lönarvökstrinum á almenna arbeiðsmarknaðinum.
 - Javnað verður tó í mesta lagi við lönarvökstrinum
 - Javningin verður ongantíð negativ. Er miðaltalið minni enn null, verður ongin javning.

4. Samfelagsbúskaparligar avleiðingar av pensjónsnýskipan

Í hesum brotinum verður sagt frá, hvørjar avleiðingar nýskipanin verður mett at hava á samfelagsbúskapin.

Mett verður um ávirkanina á almenna haldförið, og um avleiðingar fyrir löntakaratalið og búskaparvöksturin.

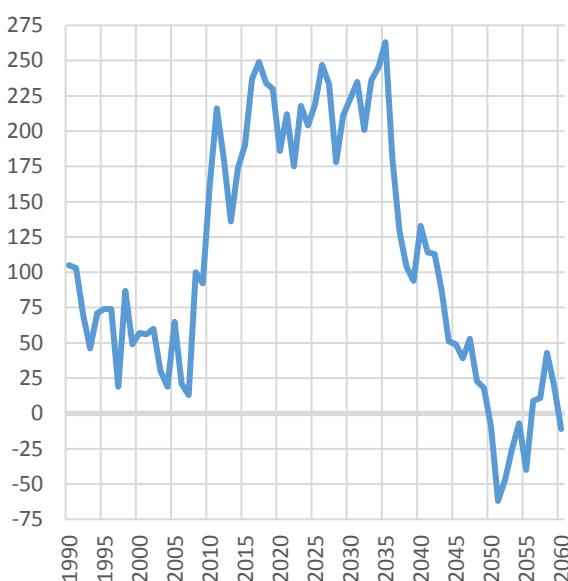
Men fyrst verður hugt nærrí at broytingunum í fólkasamansetningini, ið eru fyrir framman, og sagt verður frá gongdini í miðal lívsævi. Eisini verður hugt nærrí at, í hvussu stóran mun tey eldrú í dag eru á arbeiðsmarknaðinum.

Gongdin í fólkasamansetningini

Talið av fólk í fólkapensjónsaldri veksur skjótt hesi árini. Sum víst í mynd 1, veksur talið av fólk, sum eru 67 ár og eldri, við góðum 200 árliga.

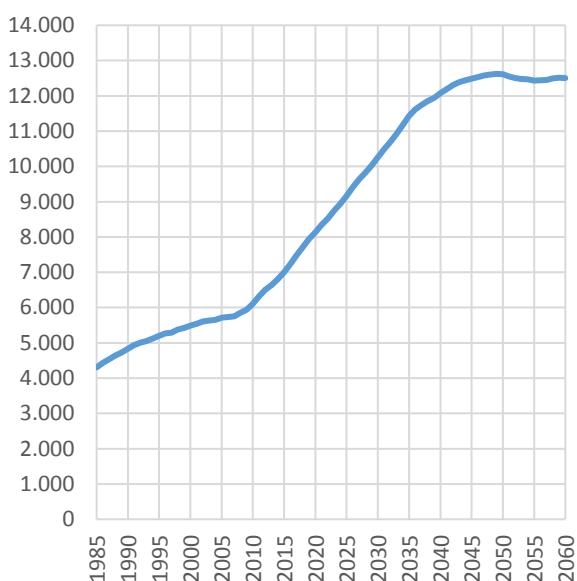
Mynd 1.

Árligur vökstur í tali av fólk eldri enn 67 ár

Mynd 2.

Tal av fólk 67 ár og eldri

Vöksturin tók dik á seg í 2010, og stendst av, at stóra talið av fólk, sum född voru tíðarskeiðið frá seinna heimsbardaga og fram til seinast í sekstiárnum, nú koma í fólkapensjónsaldurin.

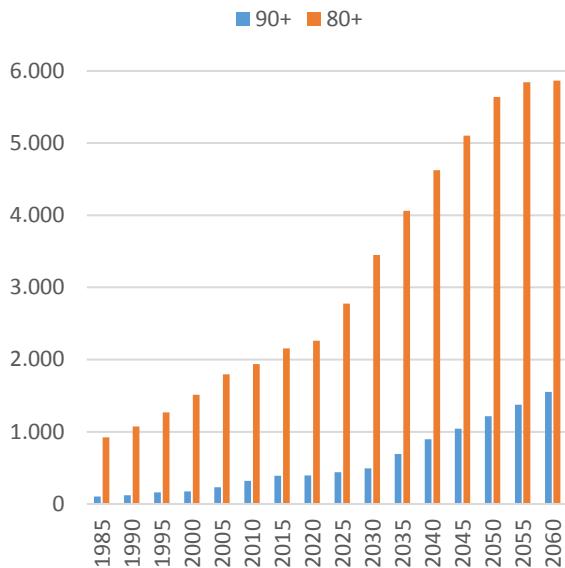
Roknað verður við, at stóri vöksturin heldur fram til umleið 2040, tá ið vöksturin brádliga hasar av í sambandi við, at tað nú koma árgangir inn, sum eru nakað færri í tali, og at stóru árgangirnir nú eru komnir til so høgan aldur, at tað av álvara fer at minka burturav teimum.

Gongdin hefur við sær, at samlaða talið av fólk, ið eru 67 ár og eldri, fer at vaksa úr núverandi 7.500, upp í umleið 12.500.

Frá umleið 2023 byrja stóru árgangirnir at gerast 80 ára gamlir, og hetta hevur við sær, at eisini talið av fólki 80 ár og eldri fer at vaksa væl skjótari enn í dag.

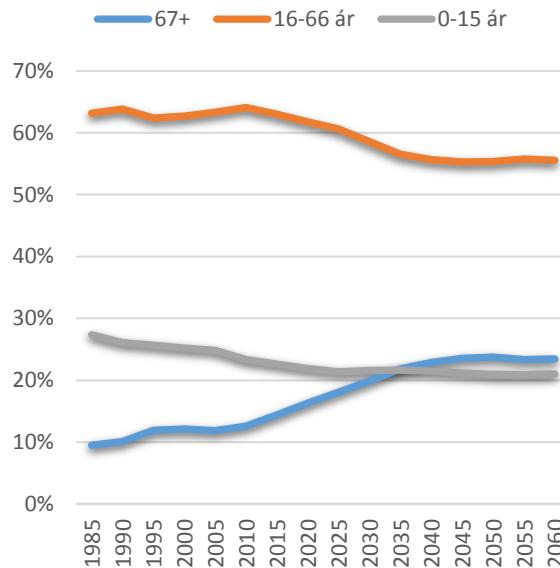
Mynd 3.

Tal av fólki 80 ár og eldri, og tal 90 ár og eldri

Mynd 4.

Aldursbýtið 1985-2060 í %.

Í dag eru umleið 2.200 fólk, ið eru 80 ár og eldri. Væntandi veksur talið upp í næstan 6.000. Talið av fólki 90 ár og eldri fer væntandi at fýrfaldast úr núverandi 400 og upp í 1.600 fólk. Talið av fólki í røktarkrevjandi aldri fer sostatt at vaksa munandi komandi árin.

Samtíðis eru ikki útlit til vökkstur í talinum av fólki í teimum aldursbólkum, har fólk vanliga eru á arbeiðsmarknaðinum – heldur hinvegin.

Roknað verður við, at talið av fólki, ið eru millum 16 ár og 66 ár, fer at minka við umleið 50-150 persónum árliga. Henda minking hendir, samtíðis sum vökksturin í talinum av eldri er mestur, tí talið av fólki, sum árliga gerast 67 ár, er nærum líka stórt, sum talið av teimum, ið gerast 16 ár, og harumframt er eisini ein munandi nettofráflyting í yngru aldursbólkunum á umleið 100 persónar árliga.

Gongdin fer at hava við sær, at aldursbýtið í fólkjunum fer at broytast, soleiðis at fólkasamansetningin eldist. Talan er ikki um nakað fyribils fyribrigdi, men um eina varandi broyting. Skuldi tað hent, at fráflytingin økist, føðitíttleikin fellur, ella miðal livitíðin økist meira enn væntað, so fer samansetningin at eldast uppaftur meira.

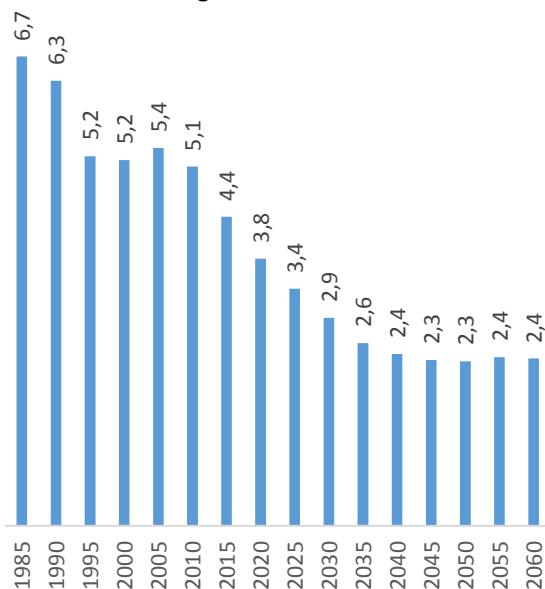
Tey 16-66 ára gomlu hava í mong ár verið umleið 63-64% av fólkjunum, tey verða í framtíðini 55-56%. Tey undir 16 ár eru í dag 23% av fólkjunum, teirra partur minkar niður í gott 20%.

Hinvegin fara tey 67 ár og eldri at gerast ein munandi storri partur. Tey eru í dag umleið 15% av fólkjunum, men í framtíðini verður næstan fjórði hvør føroyingur omanfyri 66 ár.

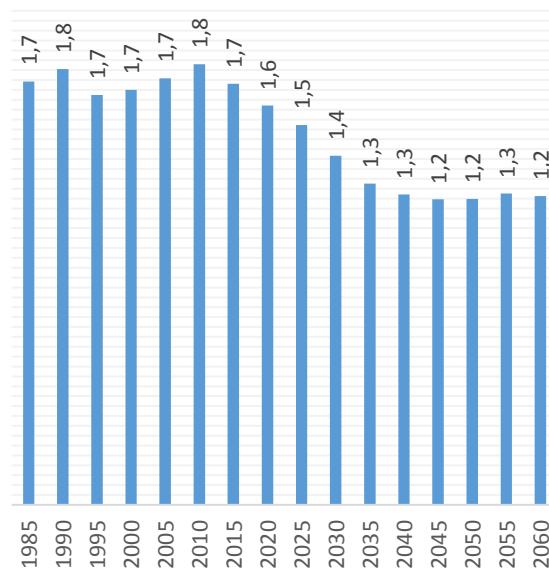
Aldurbýtið hevur beinleiðis ávirkan bæði á almennu útreiðslurnar og almennu inntökurnar. Sum heild kann sigast, at tey í arbeiðsfórum aldri – í meðal – hava við sær eina nettoinntøku fyrir tað almenna, meðan tey heilt ungu og tey eldrú – í meðal – hava við sær eina nettoútreiðslu.

At talið av fólk í arbeiðsfórum aldri minkar lutfalsliga í mun til hinar aldurbólkarnar, hevur tí við sær, at almennu inntökurnar minka lutfalsliga í mun til almennu útreiðslurnar, og fíggjarliga haldforið í almenna búskapinum versnar.

Mynd 5. Lutfall millum talið av fólk 16-66 ár og tal av fólk 67 ár og eldri

Mynd 6. Lutfall millum talið av fólk 16-66 ár og tal fólk ið eru 0-15 ár og omanfyri 67 ár

Mynd 6 vísur lutfallið millum talið av persónum, sum eru 16-66 ára gamlir, og talið av persónum yvir 66 ár. Í 1985 voru 6,7 fólk í arbeiðsfórum aldri í mun til hvønn persón yvir 66 ár. Í dag er lutfallið lækkað niður í 4,1, og fer væntandi at lækka niður í 2,4 komandi árin.

Verður hinvegin hugt at samlaða forsyrgjaralutfallinum, tað vil siga, tey 16-66 ára gomlu í mun til tey omanfyri 66 ár og tey undir 16 ár, so hevur gongdin higartil verið ein onnur. Lutfallið hevur verið stöðugt á umleið 1,7 frá 1985 til í dag, men fer væntandi at lækka niður í 1,2 komandi árin.

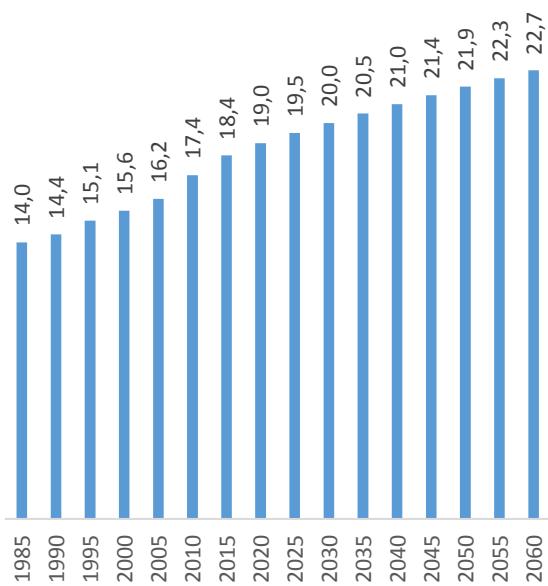
Væntað áramál sum pensjónistur økist støðugt

Fólkapensjónsaldurin í Føroyum hevur altið verið 67 ár. Hinvegin er væntað miðal lívsævi hjá 67 ára gomlum økt munandi seinnu árini, og roknað verður við, at hesin vökstur heldur fram.

Hetta hevur við sær, at tíðarskeiðið sum pensjónistur gerst alsamt longur, um ikki pensjónsaldurin verður dagfördur støðugt.

Í 1985 kundu 67 ára gomul rokna við at liva í miðal 14 ár afturat. Í dag kunnu tey rokna við at liva næstan 19 ár afturat, og í 2060 verður roknað við, at 67 ára gomul koma at liva í miðal 22,7 ár afturat.

Mynd 7. Væntað áramál sum pensjónist um pensjónsaldur verður verandi 67 ár.

Eisini má havast í huga, at fólk í dag í miðal eru væl longur undir útbúgving enn fyrr, og harvið koma væl seinni út á arbeiðsmarknaðin. Harumframt er tímatalið, ið arbeitt verður, eisini stytt í mun til fyrr, bæði við at arbeiðsvikan er stytt, og við at talið av feriuvikum er økt. Sigast kann tí, at arbeiðslívið í dag er ein væl styttri partur av lívinum enn fyrr. Eisini hetta minkar beinleiðis um almennu inntökurnar.

Tey omanfyri 67 ár og arbeiðsmarknaðurin

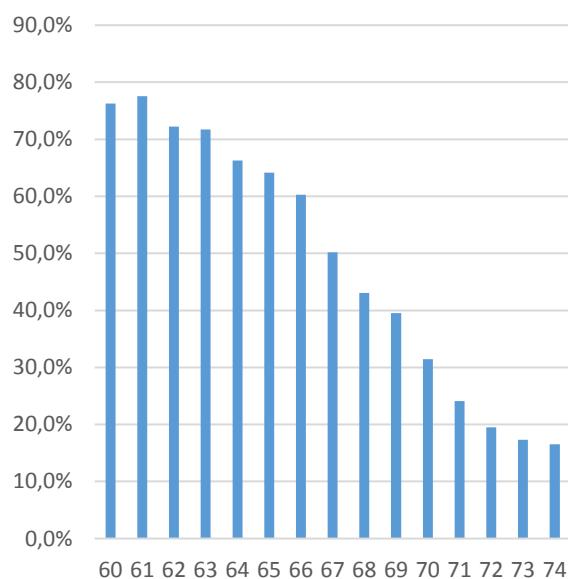
Tað vísir seg, at tey, sum eru 67 ár og eldri, eru rættiliga aktiv á arbeiðsmarknaðinum.

Umleið helvtin av teimum 67 ára gomlu eru lontakarar, og fyri tey 68 ára gomlu er talan um meira enn 40%.

Sum víst niðanfyri, so er munurin millum 67 og 66 ára gomul ikki so stór, sum ein beinanvegin skuldi trúð. Av teimum 66 ára gomlu eru 60% lontakarar, fyri 67 ára gomul er talan um 50%, so tað sær ikki út til, at so nögv fara frá, júst tá tey fylla 67 ár.

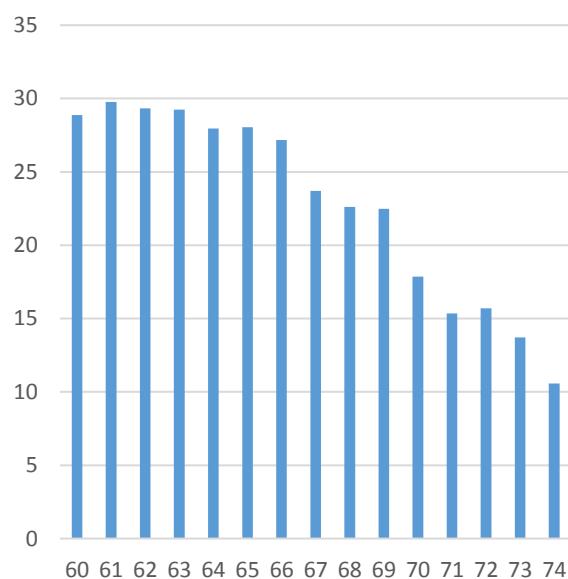
Mynd 8. Lontakarar í mun til aldur.

Persónar 60-74 ár.

Mynd 9. Miðalllon í 1000 kr. um mánaðin. Persónar

60-74 ár, ið eru lontakarar.

Somuleiðis arbeiða tey rættiliga nögv. Tey sum eru 67, 68 og 69 ára gomul, og eru á arbeiðsmarknaðinum, hava eina miðalllon á 22–23 tús. kr. um mánaðin. Tað vil siga, at serliga fyrstu 3 árinu eftir pensjónsaldur standa tey lítið aftanfyri hini, tá tað kemur til miðalllon. Tey sum arbeiða, arbeiða sostatt rættiliga nögv í miðal.

Versandi haldföri vegna vaksandi pensjónsútreiðslur

Skulu almennu pensjónirnar og útgjaldið frá samhaldsfasta varðveitast á sama stöði sum í dag, hefur vaksandi talið av eldri við sær, at samlaðu útreiðslurnar til pensjón fara at økja við góðum 600 mió. kr. komandi 20 árin.

	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Pensjónsútreiðslur, vökstur	229	359	499	575	624	639	618	626
Skattur av pensjónum, vökstur	76	120	166	192	208	213	206	209
Útreiðsluvökstur, netto	153	239	333	383	416	426	412	417
Útreiðsluvökstur, netto í mun til BTÚ	0,9%	1,4%	2,1%	2,4%	2,6%	2,7%	2,6%	2,6%

Verður tikið hædd fyri, at pensjónistarnir rinda ein part av pensjónini aftur í almennu kassarnar í skatti og avgjöldum, verður samlaði vöksturin tó umleið ein triðing minni. Roknað verður tí samanlagt við, at almenna haldförið versnar komandi árin, við tí sum í dagsins krónum samsvarar við góðar 400 mió. kr. árliga. Hetta hefur við sær, at samlaða almenna úrslitið – alt annað líka – versnar við umleið 2,6% av BTÚ.

Gjört verður vart við, at talan er einans um ávirkan á haldföri vegna pensjónsútreiðslur. Tá er ikki tikið hædd fyri, at økta talið av eldri eisini hefur stóran útreiðsluvökstur við sær, serliga innan heilsu- og almannaverk. Heldur ikki er tikið hædd fyri, at minkandi talið av fólk í arbeiðsfórum aldri fer at minka um skattainntökurnar. Útreiðslur til pensjónir eru sostatt bert ein partur av avbjóðingini, sum broytta aldursbýtið hefur við sær fyri almenna haldförið – pensjónsútreiðslurnar eru helst minni parturin.

Her kann verða víst til hoyringsskrivið frá Landsbankanum, har víst verður á, at framskrivingar vísa, at almenna hallið helst fer at vaksa til umleið 6% av BTÚ í 2050.

Ávirkan á almenna haldförið

Mett verður, at uppskotið til pensjónsnýskipan bøtir munandi um fíggjarliga haldförið sum frá líður.

	2030	2040	2050	2060
Betran av haldföri - í 2016-kr.	180	340	501	690
Betran av haldföri - í % av BTÚ	1,0%	1,9%	2,8%	3,8%

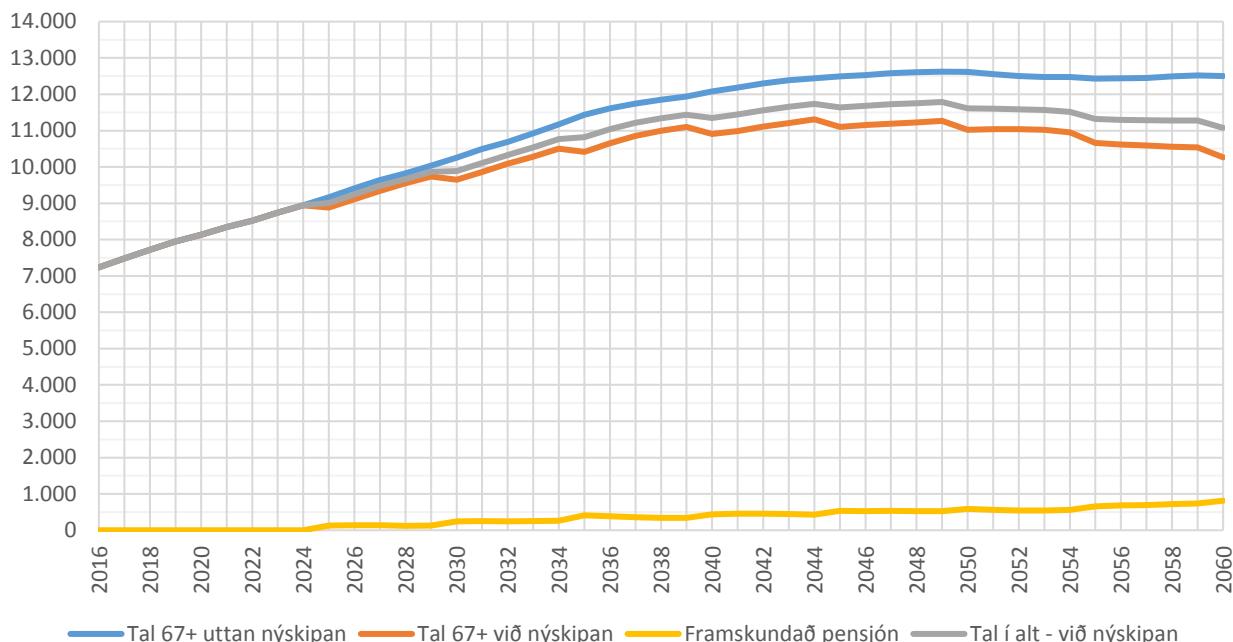
Sum víst omanfyri, so verður roknað við, at nýskipanin betrar haldförið stigvist komandi 40 árin. Í 2060 verður mett, at nýskipanin bøtir um fíggjarliga haldförið við eini upphædd, sum samsvarar við umleið 690 mió. kr. í dagsins krónum. Talan verður um umleið 3,8% av BTÚ.

Sum Landsbankin vísur á í sínum hoyringsskrivi, so sær tað út til, at við pensjónsnýskipanini, so batnar almenna hallið soleiðis, at tað í staðin fyri 6% í 2050, í staðin verður umleið helvtina minni.

Ávirkan á talið av fólkapensjónistum

Hægri pensjónsaldur hevur við sær, at færri verða pensjónistar enn annars. Men tó lækkar talið ikki so nógv, sum ein beinanvegin skuldi trúð. Tí roknast má við, at ein munandi partur fer at fáa aðra almenna pensjón í staðin.

Mynd 10. Tal av pensjónistum omanfyri 67 ár – við og uttan nýskipan

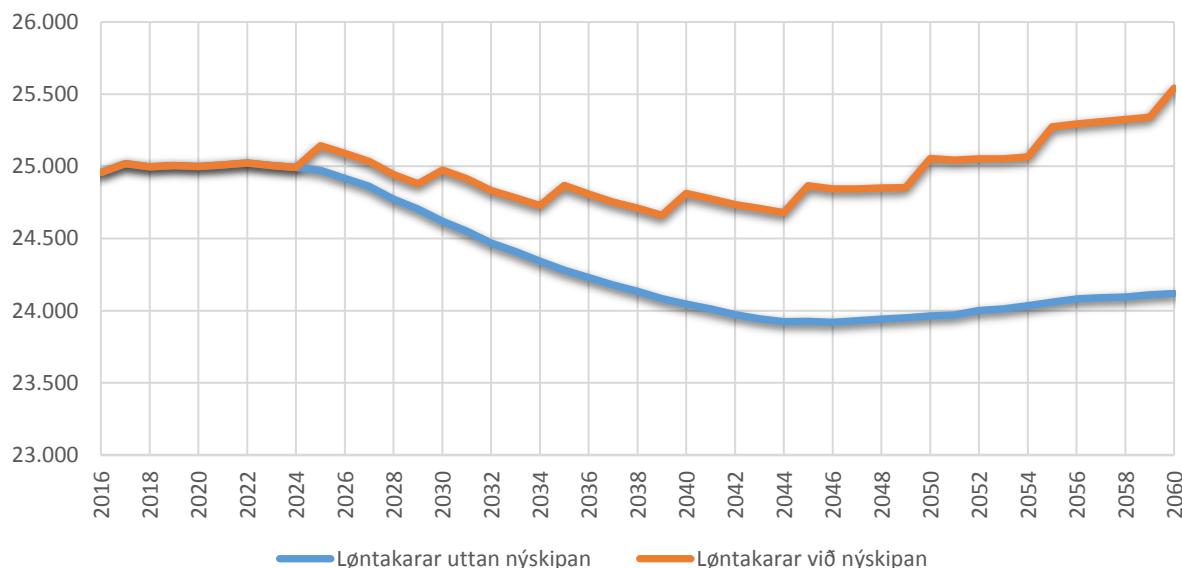

Roknað verður við, at talið av fólkapensjónistum vildi vaksið úr núverandi 7.500 og upp í 12.500 uttan nýskipan. Við nýskipan veksur talið í staðin upp í gott 11.000, tá tað er mest. Men verður tikið við, at ein partur fer at fáa framskundaða pensjón í staðin fyrir fólkapensjón, so verður samlaði vökksturin nakað storri. Roknað verður við umleið 11.500 pensjónistum samanlagt, tá talið er mest.

Ávirkan á arbeiðsmarknaðin

Hækking í pensjónsaldrinum hevur við sær eitt storri lontakaratal annars. Roknað verður við, at nýskipanin hevur við sær, at tað fer at bera til at varðveita núverandi lontakaratal, og kanska helst eisini økja um talið, sum frálíður.

Mynd 11. Lontakaratal – við og utan nýskipan

Sum víst á myndini omanfyri, so verður roknað við, at lontakaratalið fer at minka við umleið 1.000 persónum komandi árin, um ongar broytingar verða gjördar. Við pensjónsnýskipan verður mett, at talið verður varðveitt fyrstu árin, meðan tað enntá hækkar, sum frálíður.

Hetta hevur við sær øktar skattainntökur fyri tað almenna.

Ávirkan á BTÚ

Mett verður, at pensjónsnýskipanin skapar búskaparvökstur. Vöksturin í lontakaratalinum hevur við sær, at BTÚ verður 6,4% storri í 2060 enn tað vildi verði utan nýskipan.

	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
BTÚ – hækking vegna nýskipan	0,7%	1,5%	2,5%	3,3%	4,0%	4,7%	5,3%	6,4%

5. Samlað fíggjarlig ávirkan á landið og kommunurnar 2018-2030

Niðanfyri verður sagt frá samlaðu fíggjarligu ávirkanini á landið og kommunurnar vegna pensjónsnýskipanina.

Samlað ávirkan á Landskassan

Roknað verður við, at nýskipanin hevur við sær meirkostnað fyri landskassan at byrja við. Men sum frálíður verður roknað við vaksandi meirinntökum.

Mið. kr.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Meirinntökur - Landið	1	-11	-21	-19	-18	-13	-12	5	10	25	54	58	83

Roknað verður við meirkostnað fram til 2025, tá pensjónsaldurin hækkar. Síðan verður roknað við vaksandi meirinntökum, serliga tá pensjónsaldurin aftur hækkar í 2030.

Samlað ávirkan á Kommunurnar

Roknað verður við, at pensjónsnýskipanin samanlagt verður til fíggjartígan fyrimun fyri kommunurnar. Tó verður helst talan um minni inntökur í 2019 á 3 mió. kr.

Mið. kr.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Meirinntökur - kommunur	5	-3	10	14	19	25	30	43	48	45	41	39	53

Serliga broytingarnar í eftirlönlögini hava meirkostnað við sær fyri kommunurnar. Men hinvegin hava hækkingin í Samhaldsfasta, og tað at meira verður útgoldið í viðbót í nýggju skipanini, við sær vaksandi skattainntökur, sum frálíður. Eisini hækkingar í pensjónsaldrinum í 2025 og 2030, hava við sær øktar skattainntökur til kommunurnar.

6. Ávirkan á einstaklingar

Niðanfyri verður sagt frá fíggjarligu ávirkanini á einstaklingar. Hugt verður at, hvat pensjónistar fara at fáa útgoldið í 2020 í mun til í 2017, alt eftir hjúnastøðu og hvussu inntókuviðurskiftini eru.

Fyrst verður hugt at pensjónistum utan egininntóku, tað vil siga tey, sum onga aðra inntóku hava enn fólkapensjón og Samhaldsfasta. Síðani verður hugt at, hvat tey fáa útgoldið, sum hava egininntóku.

Í semjuni verður mælt til tvær skipanir frá 1. januar 2020. Tey ið fylla 67 ár eftir 31. desember 2019 verða fevnd av nýggju skipanini, meðan tey, sum longu eru pensjónistar, ella gerast pensjónistar áðrenn 1. januar 2020 halda fram í verandi skipan.

Niðanfyri verður ávirkanin lýst bæði fyri tey í verandi skipan, og tey í nýggju skipan. Samanborið verður í báðum fórum við 2017. Hetta er fyri at lýsa ávirkana við og utan pensjónsnýskipan.

Stakur pensjónistur utan egininntóku

Stakir pensjónistar utan egininntóku, fáa í 2017 útgoldið 10.284 kr. um mánaðin um roknað verður við miðal kommunuskattaprosentinum á 20,29% og vanliga kirkjuskattaprosentinum á 0,6%.

Hækkingar í Samhaldsfasta fara at hava við sær, at mánaðarliga útgjaldið hækkar, soleiðis at tað verður 10.614 kr. í 2018, 11.205 kr. í 2019 og 11.307 kr. í 2020. Samanlagt fáa tey í verandi skipan (VS) eina hækking í mánaðarliga útgjaldinum á 1.023 kr. í 2020 í mun til 2017.

Hjá teimum í nýggju skipan (NS) verður mánaðarliga útgjaldið 11.313 kr. í 2020 og sostatt áleið tað sama sum hjá teimum í verandi skipan.

	2017	2018	2019	2020 VS	2020 NS
Grundupphædd	3.589	3.589	3.589	3.589	3.589
Viðbót til fólkapensjón	3.771	3.771	3.771	3.771	4.779
Brennistuðul	634	634	634	634	0
Samhaldsfasti	4.025	4.545	5.475	5.635	5.635
Skattskyldug inntøka	7.796	8.316	9.246	9.406	10.414
Landsskattur	357	435	574	598	750
Kommunuskattur	1.075	1.180	1.369	1.401	1.606
Kirkjuskattur	32	35	40	41	47
Gjald til Heilsutrygd	222	225	230	231	237
Kringvarpsgjald	50	50	50	50	50
Útgoldið um mánaðin	10.284	10.614	11.205	11.307	11.313
Vökstur í mun til 2017		330	921	1.023	1.029

Sum víst omanfyri, so er munur á veitingunum í nýggju skipan og verandi skipan. Munurin er, at tey í nýggju skipan fáa ikki brennistiðul, tey fáa í staðin eina hægri viðbót. Men grundupphæddin er tann sama í báðum skipanum.

Giftur pensjónistur utan egininntøku

Niðanfyri verður víst mánaðarliga útgjaldið hjá giftum pensjónisti. Talan er um giftan pensjónist, har hjúnafelagin eisini er pensjónistur, og hvórgin teirra hevur egininntøku. Hesi fáa útgoldið 8.641 kr. hvør um mánaðin í 2017.

Giftir pensjónistar í verandi skipan fáa somu hækking sum stakir. Vegna hækkingar í Samhaldsfasta fáa tey hvør 1.023 kr. meira útgoldið í 2020 enn í 2017. Talan verður sostatt um 9.664 kr. um mánaðin í 2020.

Hjá giftum pensjónisti í nýggju skipan verður mánaðarliga útgjaldið 9.668 kr. í 2020 og sostatt áleið tað sama sum hjá teimum í verandi skipan í 2020.

	2017	2018	2019	2020 VS	2020 NS
Grundupphædd	2.733	2.733	2.733	2.733	2.733
Viðbót til fólkapensjón	3.031	3.031	3.031	3.031	3.537
Brennistiðul	317	317	317	317	
Samhaldsfasti	4.025	4.545	5.475	5.635	5.635
Skattskyldug inntøka	7.056	7.576	8.506	8.666	9.172
Landsskattur	246	324	463	487	563
Kommunuskattur	924	1.030	1.219	1.251	1.354
Kirkjuskattur	27	30	36	37	40
Gjald til Heilsutrygd	217	220	226	227	230
Kringvarpsgjald	50	50	50	50	50
Útgoldið um mánaðin	8.641	8.971	9.562	9.664	9.668
Vökstur í mun til 2017		330	921	1.023	1.027

Sum víst omanfyri, so er eisini hjá giftum munur á, hvussu veitingarnar eru samansettar í nýggju skipan og verandi skipan. Munurin er tann sami sum fyri stök. Tey í nýggju skipan fáa ikki brennistiðul, tey fáa í staðin eina hægri viðbót. Men eisini hjá giftum er grundupphæddin tann sama í báðum skipanum.

Stakur pensjónistur við egininntøku – verandi skipan

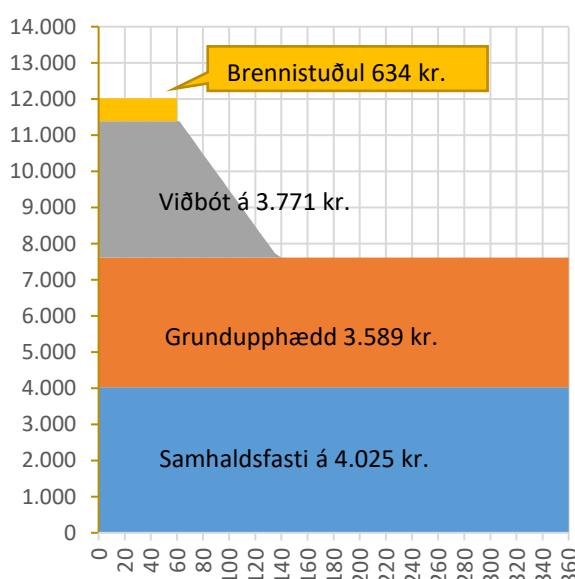
Tá pensjónistar hava munandi egininntøku verður mótroknað í fólkapensjónini. Hjá stakum pensjónisti verður í 2017 mótroknað í viðbótini og í brennstuðlinum.

Sum egininntøka – tað vil siga inntøkugrundarlag fyri mótrokning – verður brúkt skattskylduga inntøkan, umframt inntøkan frá kapitalvinningi (rentur, vinningsbýti o.a.). Tó er tað soleiðis, at skattskyldug inntøka frá Samhaldsfasta og frá fólkapensjón ikki verður roknað upp í.

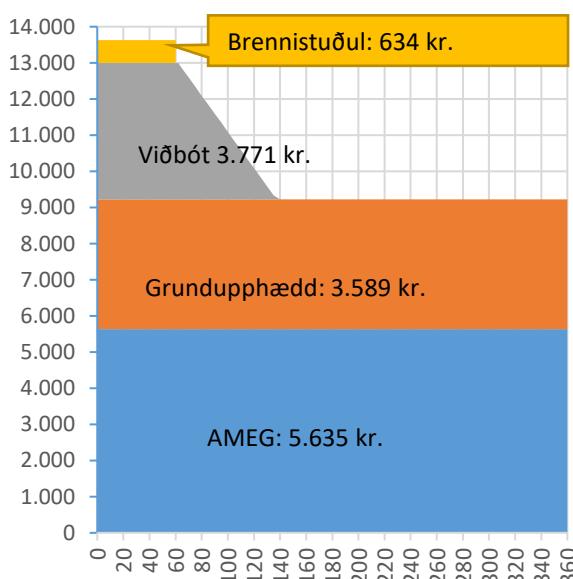
Mótroknað verður í 2017 soleiðis, at stakur pensjónistur missur brennstuðulin um egininntøkan fer upp um 60.000 kr. árliga.

Tá egininntøkan fer upp um 61.900 kr. árliga byrjar mótrokning í viðbótini. Hetta verður gjort soleiðis, at viðbótin lækkar við 60% av upphæddini, ið egininntøkan fer upp um 61.900 kr. árliga. Mótrokning heldur fram til viðbótin eru uppi. Viðbótin verður í 2017 uppi, tá ið egininntøkan fer upp um 137 tús. kr. árliga, samsvarandi við 11.500 kr. um mánaðin.

Mynd 12. Veitingar pr. mánað
Stakur í verandi skipan í 2017

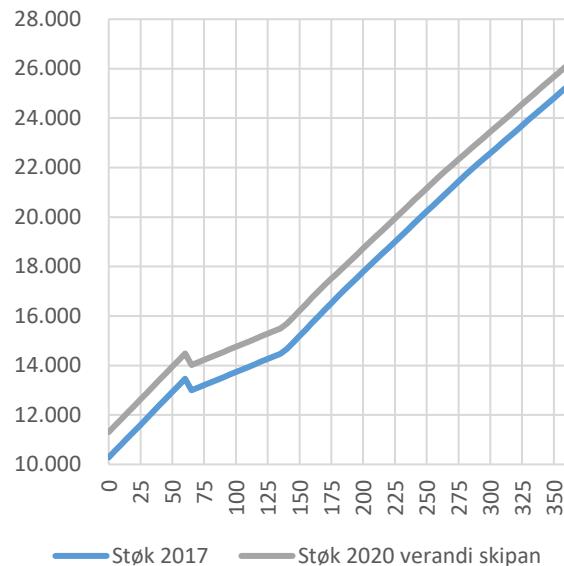
Mynd 13. Veitingar pr. mð
Stakur í verandi skipan í 2020

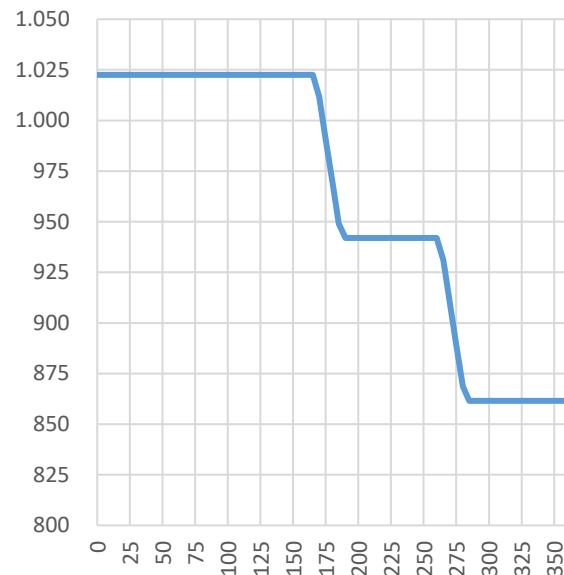
Fyri stök í verandi skipan verður mótrokningin óbroytt í 2020. Einasti munur verður, at Samhaldsfasti hækkar úr 4.025 kr. um mánaðin í 2017 og upp í umleið 5.635 kr. um mánaðin í 2020. Tað hevur við sær, at allir stakir pensjónistar fara at fáa storri útgjald í 2020 enn í 2017, óansæð hvussu stór inntøkan er.

Samhaldsfasti er skattskyldugur og vegna stigvísa landsskattin, verður tað tí soleiðis, at hækkingin í storri mun kemur teimum við lágar egininntøku til góðar. Sum víst niðanfyri, so fáa tey við egininntøku upp til umleið 170 tús. kr. árliga knappar 1.025 kr. meira um mánaðin. Tey omanfyri fáa knappar 950 kr. meira um mánaðin. Fer egininntøkan upp um 275 tús. kr., verður talan um góðar 850 kr. meira um mánaðin.

Mynd 14. Útgoldið um mánaðin
Stakur í verandi skipan í 2017 og 2020

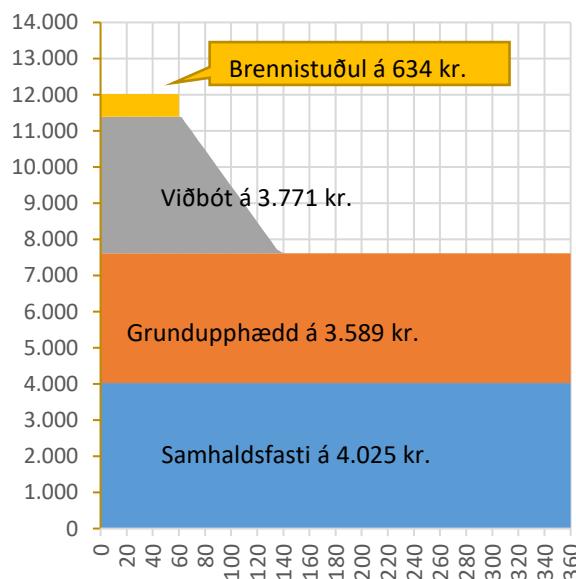
Mynd 15. Meira útgoldið um mánaðin
Munur í 2020 – stök í verandi skipan

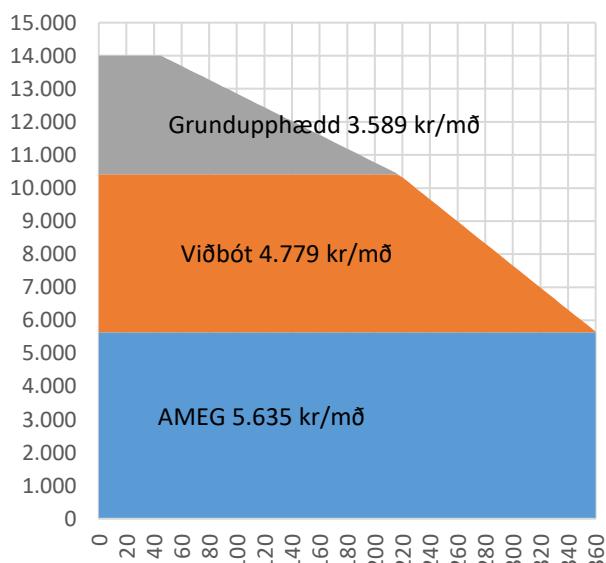
Stakur pensjónistur við egininntøku – nýggj skipan

Í nýggju skipanini verður mótroknað øðrvísi enn í verandi skipan. Sum heild kann sigast, at mótrokningin í nýggju skipanini verður meira skynsom enn í gomlu skipanini. Í gomlu skipanini verður mótroknað rættiliga harðliga, og bara í einum lítlum parti av veitingini. Í nýggju skipanini verður mótroknað meira varliga, men í einum stórrri parti av veitingini.

Mynd 16. Stakur í gomlu skipan í 2017.
Mánaðarligar veitingar í mun til ársinntøku.

Mynd 17. Stakur í nýggju skipan í 2020.
Mánaðarligar veitingar í mun til ársinntøku

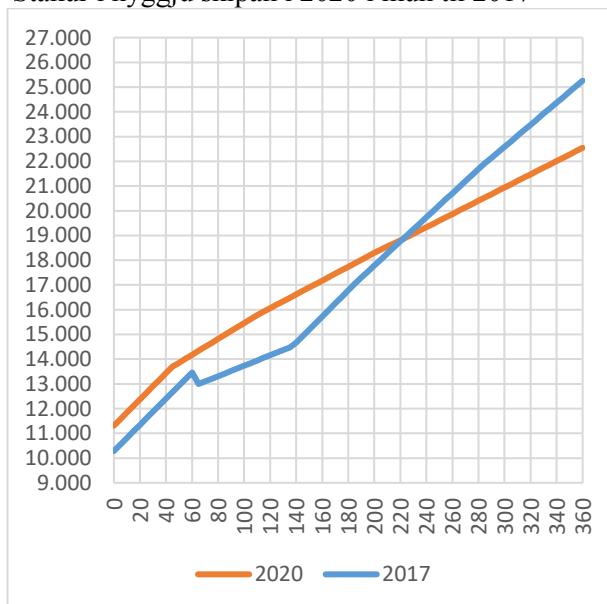
Tá egininntókan fer upp um 45.000 kr. árliga, verður mótroknað í grundupphæddini við 25%. Hetta hevur við sær, at grundupphæddin verður uppi, tá ið egininntókan kemur upp á góðar 217 tús. kr. Tá ið grundupphæddin er uppi, tekur mótrokningin í viðbótini við. Mótroknað verður við 40% í viðbótini frá umleið 217 tús. kr. Viðbótin verður uppi, tá ið inntókan nærkast 361 tús. kr.

Eins og í verandi skipan verður í nýggju skipan heldur ikki mótroknað í Samhaldsfasta. Hann verður tann sami, óansæð inntóku.

Fyri stakar pensjónistar við eginntóku, kann sum heild sigast, at nýskipanin er til fyrimun fyri teir pensjónistar, sum hava eina inntóku niðanfyri 220 tús. kr. Serliga stóran fyrimun fáa teir pensjónistar, ið hava eina inntóku millum 100 og 150 tús. kr. árliga.

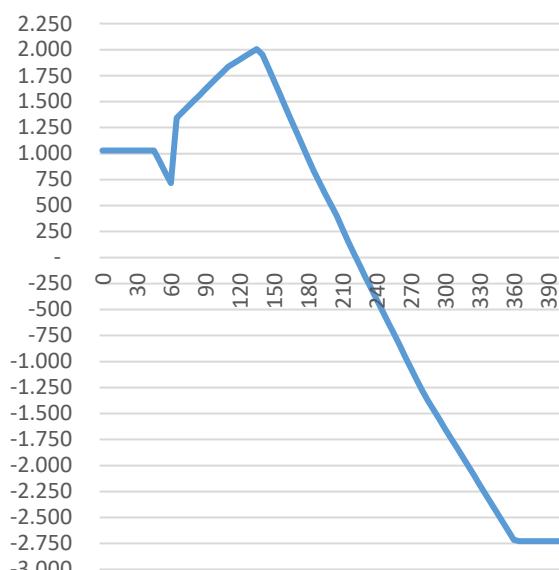
Mynd 18. Útgoldið um mánaðin

Stakur í nýggju skipan í 2020 í mun til 2017

Mynd 19. Munur í útgjaldi um mánaðin

Stakur í nýggju skipan í 2020 í mun til 2017

Tey við høgum inntökum fáa umleið 2.750 kr. minni um mánaðin í nýggju skipan í 2020 í mun til verandi skipan í 2017. Orsókin er serliga, at grundupphæddin nú eisini verður mótroknað.

Hóast munurin kann tykjast ógvusligur, so er umráðandi at gera vart við tvey viðurskifti. Fyri tað fyrsta, so er ikki talan um, at fólk koma at missa nakað, ið tey longu fáa frammanundan. Talan er um nýggjar pensjónistar frá og við 2020. Tað vil siga fólk, sum ikki fáa fólkapensjón frammanundan. Talið í 2017 er sostatt bara ein samanbering, ið sigur, hvat tey høvdu fingið um onki varð broytt.

Fyri tað næsta, so fáa tey í nýggju skipanini nú eisini möguleikan fyrir útsettari pensjón. Tey við inntökum omanfyri 200 tús. kr. eru fyri tað mesta fólk, sum halda fram á arbeiðsmarknaðinum, og tey fáa nú möguleikan fyrir at útseta fólkapensjónina, ímóti at fáa hægri pensjón tá tey fara frá.

Giftur pensjónistur við egininntøku – verandi skipan

Hjá giftum pensjónistum verður í 2017 mótroknað í viðbótini og í brennstuðlinum.

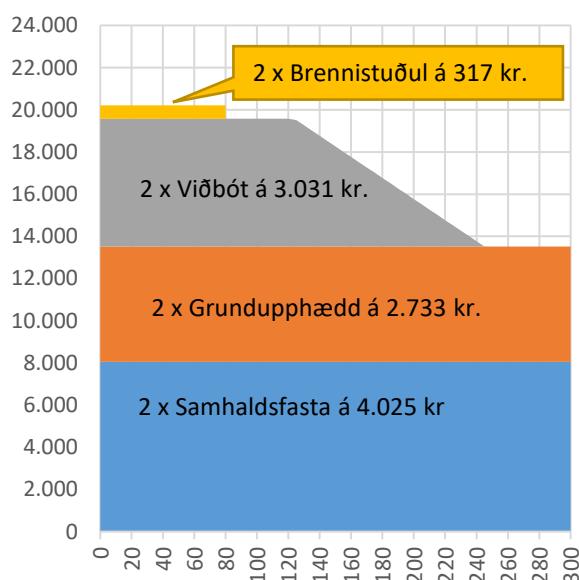
Brennstuðulin verður í 2017 mótroknaður soleiðis, at giftir pensjónistar, báðir missa brennstuðulin um samlaða inntøkan í húsarhaldinum fer upp um 80.000 kr. árliga.

Hjá teimum, har bæði eru pensjónistar, verður sum egininntøka roknað helvtin av egininntøkuni hjá báðum tilsamans. Er bara annar pensjónistur, verður inntøkan hjá hjúnafelagnum ikki tald við, tá mótroknað verður í viðbótini.

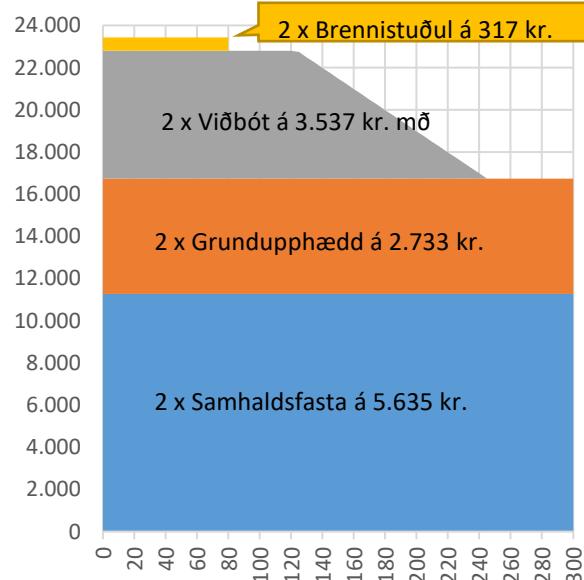
Tá egininntøkan fer upp um 61.900 kr. árliga (tað vil siga 123.800 kr. samanlagt hjá báðum) byrjar mótrokning í viðbótini. Eins og hjá stökum verður mótroknað við 60%. Mótroknað verður í viðbótini hjá báðum, við eini helvt hjá hvørjum. Tá ið samlaða egininntøkan hjá báðum samanlagt fer upp um 245 tús. kr. árliga, eru viðbøturnar uppi.

Men her má leggjast afturat, at tað nú verður möguligt hjá giftum pensjónistum í verandi skipan at velja at verða mótroknað hvør sær.

Mynd 20. Gift í verandi skipan í 2017

Mynd 21. Gift í verandi skipan í 2020

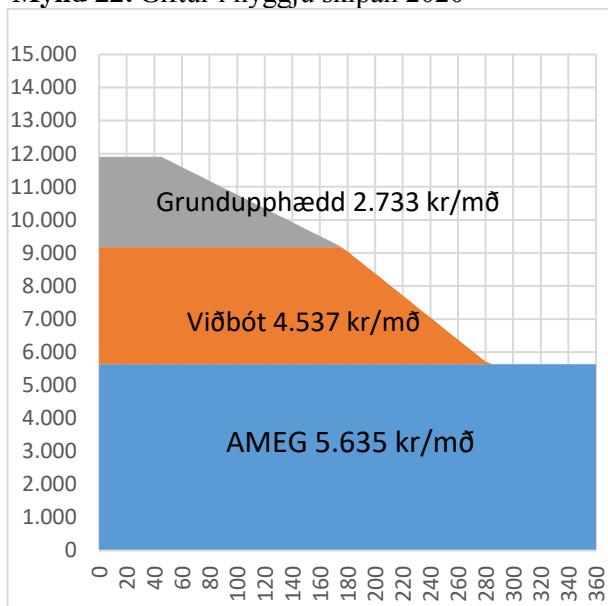

Giftur pensjónistur við egininntøku – nýggj skipan

Hjá giftum pensjónistum í nýggju skipan er stóri munurin, at tað ikki longur verður mótroknað millum hjún. Tað vil siga, at egininntøkan er ikki longur helvtin av inntökuni hjá báðum samanlagt, men einans persónliga egininntøkan hjá einstaka pensjónistinum.

Giftir pensjónistar verða eins og stakir mótroknaðir við 25% í grundupphæddini av upphæddini, ið fer upp um 45.000 kr. árliga. Hetta hevur við sær, at grundupphæddin verður uppi, tá ið egininntøkan kemur upp á góðar 176 tús. kr. Tá grundupphæddin er uppi, tekur mótrokningin í viðbótini við. Mótroknað verður við 40% av egininntökuni omanfyri umleið 176 tús. kr. Viðbótin verður uppi, tá inntøkan verður góðar 282 tús. kr.

Mynd 22. Giftur í nýggju skipan 2020

Giftir pensjónistar við egintøku – samanberingar ymisk hústarhald

Hjá giftum pensjónistum er ikki so einfalt at samanbera útgjaldið, sum tað er hjá stökum. Orsókin er tann, at tað ger rættiliga stóran mun, hvussu samlaða inntøkan er deild millum hjúnafelagarnar. Fordeilingin hevur bæði týdning fyri hvussu mótrokningin verður, og fyri hvussu skatturin verður.

Fyri ávisar fordeilingar kann tað verða ein fyrimunur, at mótroknað verður millum hjún, og fyri aðrar hevur tað ein kostnað við sær, at inntökurnar verða lagdar saman.

Niðanfyri verður tí hugt at tveimum ymiskum hústarhaldum. Í øðrum döminum hava báðir pensjónistarnir somu inntøku, og í hinum döminum hevur annar hjúnafelagin alla inntökuna. Hugt verður bæði at pensjónistum í verandi skipan og í nýggju skipan. Eisini verður hugt at dönum, har pensjónistar í verandi skipan velja at skifta mótrokning, soleiðis at tey verða mótroknað hvør sær.

Giftir pensjónistar í gomlu skipan – har bæði hava umleið somu egininntøku

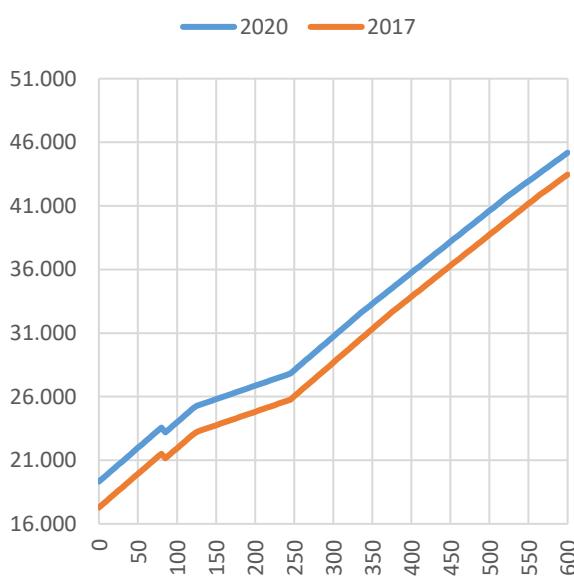
Fyri hústarhald í verandi skipan, har bæði hava umleið somu egininntøka, verður hjá teimum flestu talan um samanlagt góðar 2.000 kr. meira útgoldið í 2020 enn í 2017.

Tó er meirútgjaldið nakað minni fyri hægru inntökurnar. Orsókin er, at hægru inntökurnar hava hægri marginalsíkatt, og fáa tí nakað minni útgoldið av hækkingini í Samhaldsfasta.

Fyri hústarhald við inntøku omanfyri 550 tús. kr. samanlagt (275 tús. kr. hvør) verður talan um knappar 1.750 kr. meira um mánaðin.

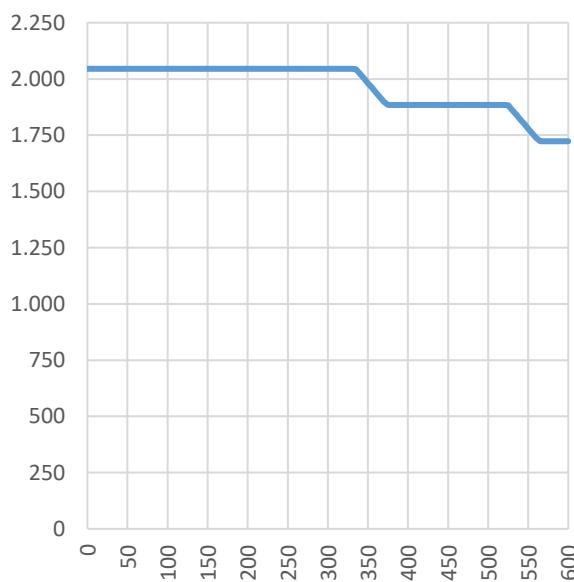
Mynd 23. Útgoldið um mánaðin

Hústarhald í gomlu skipan 2020, har bæði hava somu egininntøku, í mun til 2017

Mynd 24. Munur pr. mánað

Hústarhald í gomlu skipan 2020, har bæði hava somu egininntøku, í mun til 2017

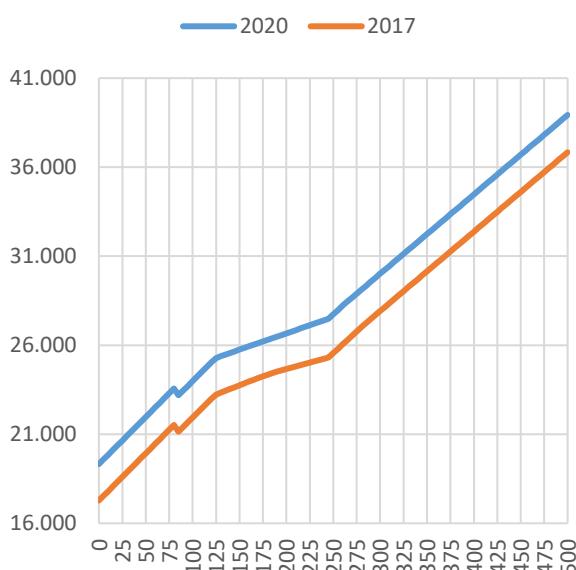
Giftir pensjónistar í gomlu skipan – har bara annar hevur egininntøku

Húsarhald í verandi skipan, har bara annar hevur egininntøku, fáa samanlagt góðar 2.000 kr. meira útgoldið í 2020 enn í 2017. Hetta er galldandi, nærum óansæð hvussu høg inntøkan er.

Orsøkin er tann, at Samhaldsfasti hækkar hjá báðum, og alt annað er óbroytt.

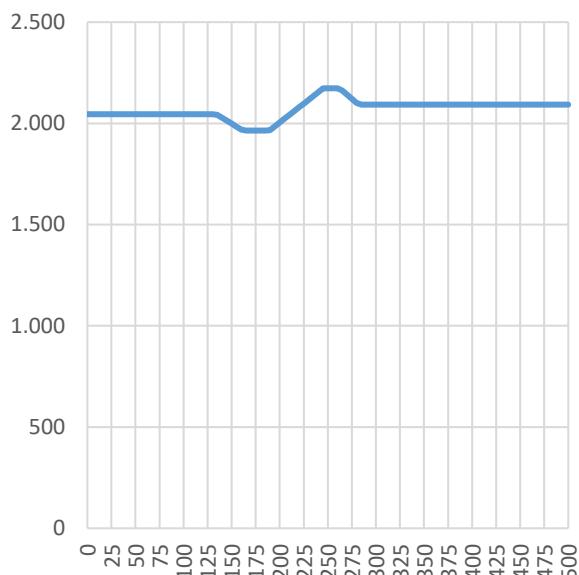
Mynd 25. Útgoldið um mánaðin

Húsarhald í gomlu skipan 2020, har bara annar hevur egininntøku, í mun til 2017

Mynd 26. Munur pr. mánað

Húsarhald í gomlu skipan 2020, har bara annar hevur egininntøku, í mun til 2017

Giftir pensjónistar í gomlu skipan – sum velja at strikað mótrokning

Hjá giftum pensjónistum í verandi skipan fer tað nú at bera til at velja at verða mótroknað hvør sær.

Fyri hjún, sum hava umleið somu inntøku, hevur tað lítlan og ongan týdning, hvort tey verða mótroknað saman ella hvør sær.

Men hjá teimum, har annar hevur eina munandi inntøku, og hin hevur lítla ella onga inntøku, kann tað verða rættiliga avgerandi, um mótroknað verður saman ella hvør sær.

Sum víst niðanfyri vilja hjún – har annar hevur alla inntökuna – fáa góðar 2000 kr. meira útgoldið samanlagt í 2020 enn í 2017, um tey ikki velja at strikað mótrokning millum hjún. Hetta er galldandi óansæð inntøku.

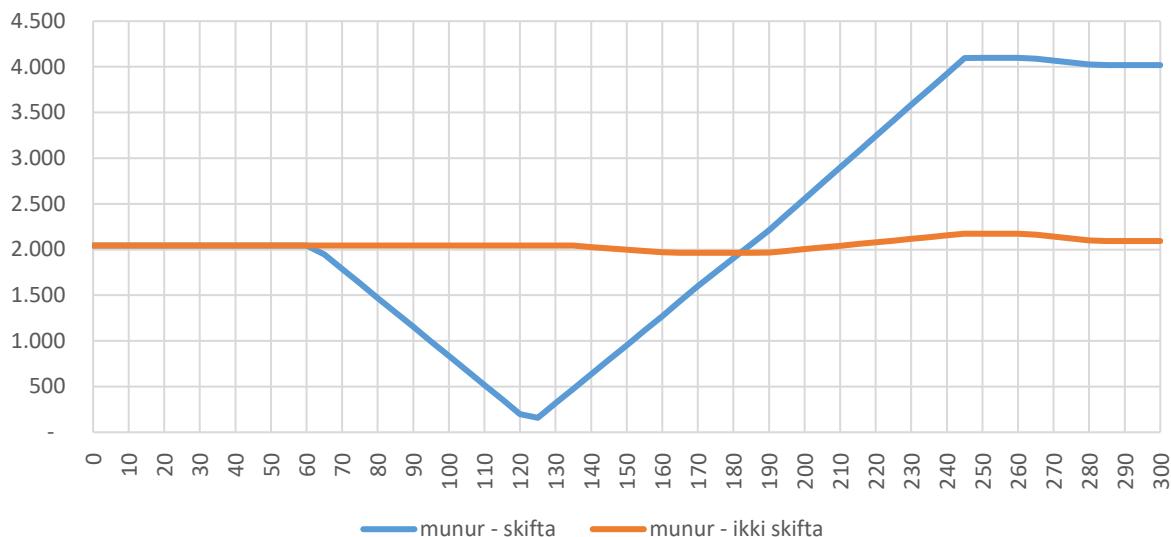
Men um tey velja at strika mótrokning í 2020, er tað soleiðis, at tey einans fáa nakað burturúr, um inntøkan er omanfyri 180 tús. kr. árliga. Er inntøkan hinvegin niðanfyri 62.000 kr., er tað líkamikið.

Er inntøkan millum 62 og 175 tús. kr., kunnu tey missa munandi upphædd við at strika mótrokning – serliga um inntøkan liggar um 120-130 tús. kr., tá kunnu tey missa upp til slakar 2.000 kr. um mánaðin. Orsøkin er tann, at við mótrokning millum hjún, kann tann, sum hevur inntökuna, brúka frádráttarfríu upphæddina hjá hinum, ið onga inntøku hevur, og soleiðis sleppa undan mótrokning

av öllum tí partinum av inntökuni, ið er niðanfyri slakar 124 tús. kr. Skifta tey mótrokning, byrjar mótrokning longu, tá inntókan nærkast 62 tús. kr.

Men hjá hjúnum, har inntókan hjá øðrum er omanfyri 180 tús. kr., vil tað verða lónandi at skifta mótrokning, og er inntókan omanfyri 240 tús. kr., verður talan um góðar 4.000 kr. meira í mánaðarligum útgjaldi í 2020 enn í 2017. Tey kunnu sostatt vinna 2.000 kr. mánaðarliga við at skifta mótrokning. Orsókin er tann, at hjá teimum við høgari inntóku hevur strikað mótrokning við sær, at tann, ið onga inntóku hevur, nú kann varðveita sína viðbót.

Mynd 27. Munur millum mánaðarlígt útgjald í 2017 og 2020 um hjún, har annar hevur alla inntókuna, velja at strikað mótrokning ella ikki.

Giftir pensjónistar í nýggju skipan – har bara annar hevur egininntøku

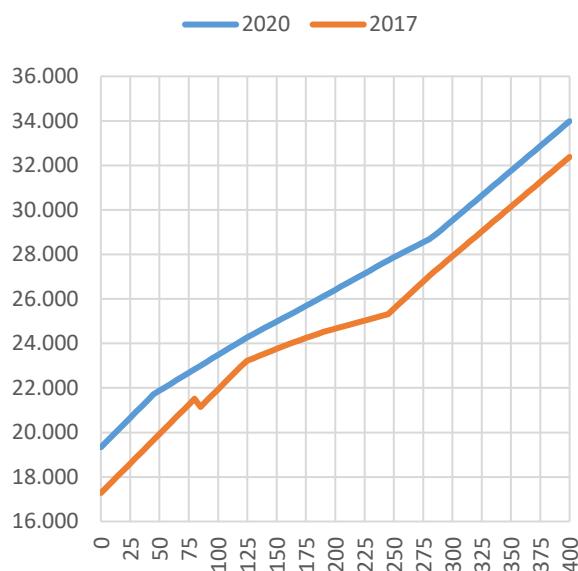
Giftir pensjónistar, har bara annar hevur inntøku, fáa fyrimun av nýggju skipanini.

Tann, sum hevur inntøkuna, missir nú grundupphæddina, men hinvegin sleppur hjúnafelagin undan at verða mótroknaður í sínari viðbót. Harumframt fáa báðir pensjónistar ágóða av hægri Samhaldsfasta.

Hjá teimum við lítlari og ongari egininntøku verður talan um góðar 2.000 kr. meira um mánaðin í mun til 2017. Hjá teimum við munandi egininntøku, verður hjá teimum flestu talan um millum góðar 1.000 kr. og slakar 2.500 kr. meira um mánaðin. Hjá teimum, har annar hevur inntøku omanfyri 275 tús. kr. verður talan um góðar 1.500 kr. meira um mánaðin.

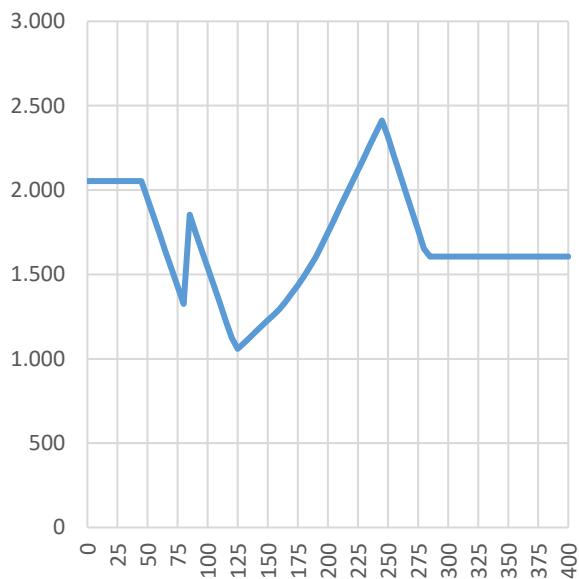
Mynd 28. Útgoldið um mánaðin

Húsarhald í nýggju skipan 2020, har bara annar hevur egininntøku, í mun til 2017

Mynd 29. Munur pr. mánað

Húsarhald í nýggju skipan 2020, har bara annar hevur egininntøku, í mun til 2017

Giftir pensjónistar í nýggju skipan – har báðir hava somu egininntøku

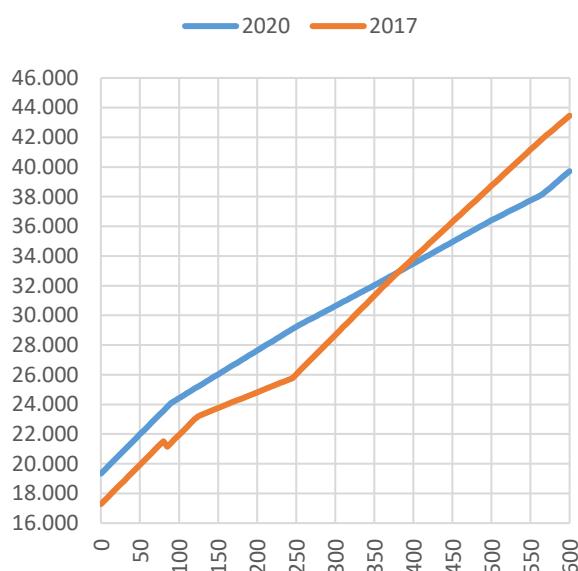
Hjá giftum pensjónistum, har báðir hava umleið somu inntøku, er nýggja skipanin ein fyrimunur í teimum fórum, har talan er um tvær lágar inntøkur.

Tá samlaða inntøkan fer upp um 380 tús. kr. árliga (190 tús. hvør), verður fyrimunurin burtur.

Fer samlaða inntøkan upp um 550 tús. kr. (275 tús. kr. hvør), verður talan um næstan 3.750 kr. minni samanlagt um mánaðin í 2020 enn í 2017. Orsókin er tann, at nú missa bæði grundupphæddina.

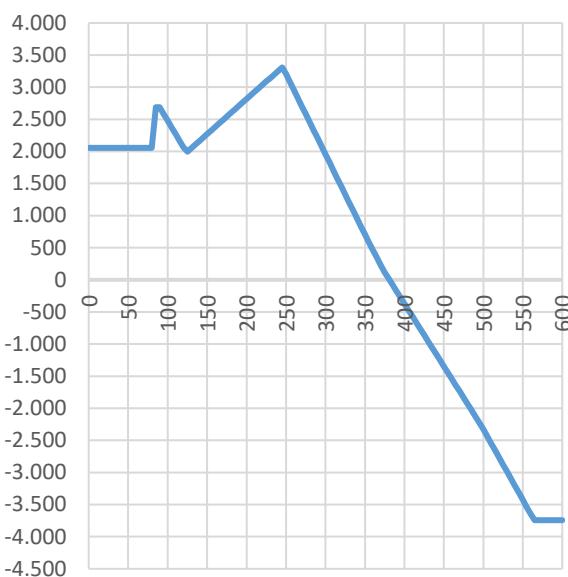
Mynd 30. Útgoldið um mánaðin

Húsarhald í nýggju skipan 2020, har bæði hava somu egininntøku, samanborið við 2017

Mynd 31. Munur pr. mánað

Húsarhald í nýggju skipan 2020, har bæði hava somu egininntøku, í mun til 2017

Men eisini her er umráðandi at gera vart við, at talan ikki er um, at fólk koma at missa nakað, ið tey longu fáa frammanundan. Talan er um nýggjar pensjónistar frá og við 2020. Tað vil siga fólk, sum ikki fáa fólkapensjón frammanundan. Talið í 2017 er sostatt bara ein samanbering, ið sigur, hvat tey høvdu fingið, um onki varð broytt. Eisini er tað soleiðis, at tá talan er um so høgar inntøkur, er talan fyrir tað mesta um fólk, sum halda fram á arbeiðsmarknaðinum, og tey fáa nú möguleikan fyri at útseta fólkapensjónina, ímóti at fáa hægri pensjón, tá tey fara frá.

7. Veitingar til fólkapensjónistar í mun til vanliga inntøku

Veitingar til fólkapensjónistar eru partvís skattafríar og partvís skattskyldugar. Eisini er tað soleiðis, at fólk sleppa undan flestu arbeiðsmarknaðargjöldum, tá tey gerast 67 ár. Harumframt lækkar kringvarpsgjaldið, tá fólk gerast 67 ár.

Hetta hevur samanlagt við sær, at tað gerst trupult at meta um veruliga virðið á samlaðu veitingunum til fólkapensjónistar, tí ringt er at samanbera við vanliga lönarinntøku ella skattskyldugar veitingar. Í hesum brotinum verður tí roynt at samanbera veitingarnar til fólkapensjónistar við vanliga skattskylduga inntøku.

Niðanfyri verður hugt at, hvat ein vanligur löntakari skal forvinna fyri at hava somu tøku inntøku sum ein fólkapensjónistur, ið onga aðra inntøku hevur enn fólkapensjón og Samhaldsfasta.

Kr. um mánaðin	Stakur 2017	Giftur 2017	Löntakari 2017	Löntakari 2017
Grundupphædd	3.589	2.733		
Viðbót til fólkapensjón	3.771	3.031		
Brennistaðul	634	317		
Samhaldsfasti	4.025	4.025		
Veitingar í alt	12.019	10.106		
Skattskyldug inntøka	7.796	7.056	15.650	12.900
Landsskattur	357	246	1.535	1.123
Kommunuskattur (miðal)	1.075	924	2.668	2.110
Kirkjuskattur (0,6%)	32	27	79	62
Gjald til Heilsutrygd (0,6% + 175 kr.)	222	217	269	252
Kringvarpsgjald	50	50	150	150
Samhaldsfasti (2,25%)			352	290
ALS (1,25%)			196	161
Barsil (0,71%)			111	92
Útgoldið um mánaðin	10.284	8.641	10.290	8.659

Sum víst omanfyri, so skal ein vanligur löntakari í 2017 forvinna 15.650 kr. um mánaðin fyri at hava somu tøku inntøku eftir skatt og gjöld, sum ein stakur fólkapensjónistur. Fyri at hava tað sama eftir sum ein giftur pensjónistur, skal vanligur löntakari forvinna 12.900 kr. um mánaðin.

Av samlaðu veitingunum til stakan pensjónist eru bara góðar 7.800 kr. skattskyldug inntøka av samanlagt 12.000 kr. Fyri giftan pensjónist er talan um góðar 7.000 kr. av góðum 10.100 kr. Hetta hevur við sær, at væl minni verður rindað í lands og kommunuskatti, og at eisini gjaldið til heilsutrygd – sum partvís verður rindað av skattskyldugari inntøku, og partvís er fast gjald – verður nakað lægri.

Eisini ger tað stóran mun, at fólk omanfyri 66 ár ikki rinda til Samhaldsfasta, ALS og Barsilskipanina. Harumframt er kringvarpsgjaldið 50 kr. um mánaðin fyri fólkapensjónistar, meðan vanligur lontakari rindar 150 kr.

Við pensjónsnýskipanini hækkar útgjaldið til pensjónistar utan egininntøku við góðum 1000 kr. um mánaðin í 2020.

<i>Kr. um mánaðin</i>	<i>Støk 2020</i>	<i>Gift 2020</i>	<i>Løntakari 2020</i>	<i>Løntakari 2020</i>
Grundupphædd	3.589	2.733		
Viðbót til fólkapensjón	4.779	3.537		
Samhaldsfasti	5.635	5.635		
Skattskyldug inntøka	10.414	9.172	17.600	14.800
Landsskattur	750	563	1.828	1.408
Kommunuskattur (miðal)	1.606	1.354	3.064	2.496
Kirkjuskattur	47	40	91	74
Gjald til Heilsutrygd	237	230	281	264
Kringvarpsgjald	50	50	150	150
AMEG (3%)			528	444
ALS (1,25%)			220	185
Barsil (0,71%)			125	105
Útgoldið um mánaðin	11.313	9.668	11.315	9.675

Sum víst omanfyri, so hevur hækkingin við sær, at ein vanligur lontakari í 2020 forvinna 17.600 kr. um mánaðin fyri at hava somu tøku inntøku sum ein stakur fólkapensjónistur. Fyri at hava tað sama eftir sum ein giftur pensjónistur, skal vanligur lontakari forvinna 14.800 kr. um mánaðin í 2020.

Til samanberingar kann nevnast, at tað mesta ein arbeiðsleysur kann fáa úr ALS-skipanini er 17.500 kr. um mánaðin. Tað mesta, sum kann fáast úr skipanini við sjúkradagpengum er góðar 4.500 kr. um vikuna, samsvarandi við góðar 17.400 kr. um mánaðin.

8. Egin uppsparing – Skattur og mótrokning samanlagt

Niðanfyri verður hugt at, hvat skattur og mótrokning verða samanlagt fyrir pensjónsuppsparing eftir Eftirlønarlögini.

Hugt verður at trimum dönum. Ein lágløntur, ið forvinnur í miðal 200 tús. kr. árliga gjøgnum arbeiðslívið. Ein við miðalløn, ið forvinnur 300 tús. kr. árliga í meðal gjøgnum lívið. Triðja dömið er ein háløntur, hann forvinnur 500 tús. kr. í meðal gjøgnum arbeiðslívið.

Fyrst verður hugt at, hvat samlaði skatturin og mótrokningin verður á tann partin av uppsparingini, ið verður mótroknað, tað vil siga marginalt. Síðan verður hugt at, hvat mótroknað verður í miðal, tá tikið verður við, at einans tann parturin av eftirlønini, sum er omanfyri 45 tús. kr. verður mótroknað.

Skattur og mótrokning samanlagt av útgjaldið omanfyri 45.000 kr. árliga

Niðanfyri verður hugt at, hvat mótrokning og skattur eru samanlagt fyrir tann partin av útgjaldinum, sum verður mótroknað. Tað vil siga, tann partin av útgjaldinum, ið er omanfyri 45.000 kr. árliga (3.750 kr./mð).

Útrokning	Ársinnntøka í miðal í arbeiðslívínum	200.000	300.000	500.000
A	Inngjald	100,0	100,0	100,0
B	Skattur	30,0	36,5	40,0
C = A - B	Útgjald	70,0	63,5	60,0
D = 15% av C	Kapitalútgjald - utan mótrokning	10,5	9,5	9,0
E = C - D	Lívrenta og lutaeftirløn	59,5	54,0	51,0
F = 25% av E	Lækking av grundupphædd - 25%	14,9	13,5	12,8
G = B + F	Skattur og mótrokning	44,9	50,0	52,8

Sum víst omanfyri, verður skattur og mótrokning samanlagt 44,9% hjá tí láglønta, 50% hjá tí við miðalløn og 52,8% hjá tí hálønta.

Tað sæst, at stigvísi skatturin ger stóran mun, tí annars vildi mótrokningin hjá øllum trimum verið 52,8%, eins og hjá tí hálønta.

Skattur og mótrokning samanlagt av útgjaldið omanfyri 218.000 kr. árliga

Um viðkomandi hevur munandi inntøku umframt eftirlønina, ella eftirlønin er óvanliga stór, kann koma fyri, at eftirløn verður mótroknað í viðbótini. Men tá skal samlaða inntøkan verða í minsta lagi 218 tús. kr. árliga.

Útrokning	Ársinntøka í miðal í arbeiðslívinum	200.000	300.000	500.000
A	Inngjald	100,0	100,0	100,0
B	Skattur	30,0	36,5	40,0
C = A - B	Útgjald	70,0	63,5	60,0
D = 15% av C	Kapitalútgjald - utan mótrokning	10,5	9,5	9,0
E = C - D	Lívrenta og lutaeftirløn	59,5	54,0	51,0
F = 40% av E	Lækking av viðbót - 40%	23,8	21,6	20,4
G = 46% av F	Skattur av viðbót	10,9	9,9	9,4
H = B + F - G	Skattur og mótrokning	42,9	48,2	51,0

Sum víst omanfyri, verður skattur og mótrokning samanlagt 42,9% hjá tí láglønta, 48,2% hjá tí við miðalløn og 51% hjá tí hálønta.

Skattur og mótrokning samanlagt av samlaða útgjaldinum

Omanfyri var hugt at, hvat skattur og mótrokning verður samanlagt av tí partinum, ið verður mótroknaður, tað vil siga marginalt. Nú verður hugt at, hvat skattur og mótrokning verður samanlagt av samlaða útgjaldinum, tað vil siga í miðal.

Fyri at gera hetta má metast um, hvussu nógv viðkomandi persónar fara at fáa útgoldið við pensjónsaldur.

Mett verður, at tann láglønti fær eina lutaeftirløn á tað sum í dag samsvarar við 3.500 kr. skattafrítt um mánaðin og eina lívrentu á 2.100 kr. um mánaðin. Lívrentuna fær hann alt lívið, men lutaeftirlønina bara tey fyrstu 10 árin.

Ársinntøka í miðal í arbeiðslívinum	200.000	300.000	500.000
Lutaeftirløn pr. mð – í 10 ár	3.500	4.750	7.500
Lívrenta pr. mð – alt lívið	2.100	2.850	4.500

Mett verður, at tann við miðalløn fær lutaeftirløn á 4.750 kr. og lívrentu á 2.850 kr. um mánaðin. Tann hálønti fær 7.500 kr. um mánaðin í lutaeftirløn og 4.500 kr. í lívrentu.

Skattur og mótrokning í miðal – fyrstu 10 árini sum pensjónist

Fyrstu 10 árini sum pensjónistar fáa persónarnir bæði lutaeftirløn og lívrentu. Mótroknað verður av tí partinum, ið fer upp um 45.000 kr. árliga, tað vil siga 3.750 kr. mánaðarliga.

Útrokning	Ársinntøka í miðal í arbeiðslívinum	200.000	300.000	500.000
A	Lutaeftirløn	3.500	4.750	7.500
B	Lívrenta	2.100	2.850	4.500
C = A - B	Íalt skattafrítt mánaðarliga	5.600	7.600	12.000
D = C - 3.750	Partur mótroknaður - kr.	1.850	3.850	8.250
E = D/C	Partur mótroknaður - %	33%	51%	69%

Tað hevur við sær, at hin láglönti verður mótroknaður av 1.850 kr. ella 1/3 av samlaða útgjaldinum. Hjá tí við miðalløn verður talan um 3.850 ella gott helvtina. Hjá tí hálonta verður talan um 8.250 kr. ella góðar 2/3.

Útrokning	Ársinntøka í miðal í arbeiðslívinum	200.000	300.000	500.000
A	Inngjald	100,0	100,0	100,0
B	Skattur	30,0	36,5	40,0
C = A - B	Útgjald	70,0	65,0	60,0
D = 15% av C	Kapitalútgjald - utan mótrokning	10,5	9,8	9,0
E = C-D	Lívrenta og lutaeftirløn	59,5	55,3	51,0
F	Partur mótroknaður - %	33%	51%	69%
G = F x E	Lívrenta og lutaeftirløn til mótrokning	19,7	28,0	35,1
H = 25% av G	Lækking av grundupphædd - 25%	4,9	7,0	8,8
I = B + H	Skattur og mótrokning	34,9	43,5	48,8

Sum víst omanfyri, so hevur hetta við sær, at skattur og mótrokning samanlagt verða 34,9% fyrir tann láglönta, 43,5% fyrir tann við miðalløn og 48,8% fyrir tann við högari løn.

Skattur og mótrokning í miðal – eftir 10. árið sum pensjónist
 Eftir 10 ár er lutaeftirlønin uppi, og persónarnir fáa einans lívrentuna.

Útrokning	Ársinntøka í miðal í arbeiðslívinum	200.000	300.000	500.000
A	Lívrenta	2.100	2.850	4.500
B = A - 3750	Partur mótroknaður - kr.	0	0	750
C = B/A	Partur mótroknaður - %	0%	0%	17%

Hetta hevur við sær, at teir við lægru inntøkunum ikki longur verða mótroknaðir, tí teirra lívrenta er væl lægri enn 3.750 kr. Einans tann við högari løn verður nú mótroknaður, og talan verður einans um 17% av útgjaldinum, ella 750 kr.

Útrokning	Ársinntøka í miðal í arbeiðslívinum	200.000	300.000	500.000
A	Inngjald	100,0	100,0	100,0
B	Skattur	30,0	36,5	40,0
C = A - B	Útgjald	70,0	63,5	60,0
D = 15% av C	Kapitalútgjald - uttan mótrokning	10,5	9,5	9,0
E = C-D	Lívrenta og lutaeftirløn	59,5	54,0	51,0
F	Partur mótroknaður - %	0%	0%	17%
G = F x E	Lívrenta og lutaeftirløn til mótrokning	0,0	0,0	8,5
H = 25% av G	Lækking av grundupphædd - 25%	0,0	0,0	2,1
I = B + H	Skattur og mótrokning	30,0	36,5	42,1

Sum víst omanfyri, so hevur hetta við sær, at skattur og mótrokning samanlagt verða 42,1% fyrir tann hálonta. Hjá hinum verður einans talan um eftirlønarskattin á 30% og 36,5%.

9. Lóg um almannapensjónir

Løgtingsmál nr. 67/2017: Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um almannapensjónir o.a. (Pensjónsnýskipan)

Uppskot til Løgtingslög um broyting í løgtingslög um almannapensjónir o.a. (Pensjónsnýskipan)

§ 1

Í løgtingslög nr. 48 frá 10. mai 1999 um almannapensjónir o.a., sum seinast broytt við løgtingslög nr. 49 frá 6. mai 2016, verða gjördar hesar broytingar:

1. Í § 2, stk. 1, verður aftan á nr. 1 sum nýtt nr. sett:
“(2) framskundað pensjón,”
Nr. 2-6 verða eftir hetta nr. 3-7.
2. § 2, stk. 2 verður orðað soleiðis:
“*Stk. 2. Allar pensjónir sambært § 4 og §§ 5 a-8 eru settar saman av eini grundupphædd og eini viðbót.*”
3. Í § 2, stk. 6 verður “st. 1, nr. 6” broytt til: “st. 1, nr. 7”.
4. Í § 3, stk. 1, nr. 3 og stk. 3 verður “fylta 67. árið” broytt til:
“pensjónsaldur”.
5. § 3, stk. 4, 1. pkt. verður orðað soleiðis:
“Persónur, ið búsetir seg í Danmark ella í Grønlandi eftir at hava fingið tillutaða fyrtíðarpensjón ella framskundaða pensjón, varðveitir rættin til veitingina, inntil endalig avgerð um fyrtíðarpensjón ella annað varandi uppihaldsgrundarlag er tикиn í Danmark ella í Grønlandi, tó í mesta lagi upp til 3 ár og treytað av, at viðkomandi ikki í Danmark ella í

Grønlandi fær almannapensjón ella aðra almannaveiting til upphalds.”

6. Í § 3, stk. 4, 2. og 3. pkt. verður aftan á “fyrtíðarpensjón” sett: “ella framskundaða pensjón”.

7. § 4 verður orðað soleiðis:

“**§ 4. Fólkapensjónsaldurin er:**

- 1) 67 ár fyrir persón, ið er føddur áðrenn 1. juli 1957.
- 2) 67 ½ ár fyrir persón, ið er føddur í tíðarskeiðinum 1. juli 1957 til 31. desember 1962.
- 3) 68 ár fyrir persón, ið er føddur eftir 31. desember 1962.

Stk. 2. Í 2025 og 5. hvort ár eftir hetta verður gjörd útrocning sbrt. stk. 3, um fólkapensjónsaldurin skal tillagast fyrir persón, ið er føddur eftir 31. desember 1962.

Stk. 3. Fólkapensjónsaldurin fyrir persón, ið er føddur eftir 31. desember 1962 verður hækkaður, um so er, at miðallívstíðin sambært eini meting frá Hagstovuni fyrir tey 65-ára gomlu seinastu 2 árin fer upp um lívstíðina í 2013-2014, ið var 85,5 ár. Lívstíðin verður gjörd upp sum eitt einfalt miðaltal fyrir menn og kinnur. Um lívstíðin er hægri enn 85,5 seinastu 2 árin, ásetur landsstýrismaðurin fólkapensjónsaldurin samsvarandi lívstíðini fyrir tey 65-ára gomlu seinasta árið lagt afturat ein treytaður vökstur í

lívstíðini á 0,2 ár og frádrigið eitt fólkapensjónstíðarskeið á 18 ár. Avrundað verður niður til næsta hálva ár.

Stk. 4. Fólkapensjónsaldurin verður tillagaður við í mesta lagi $\frac{1}{2}$ ári í senn. Fólkapensjónsaldurin verður ásettur í lögtingslög við virknaði frá 1. januar í álmanakkaárinum 10 á r aftaná árið, tá fólkapensjónsaldurin varð tillagaður sambært stk. 2.”

8. Aftan á § 5 verður sett:

“**§ 5 a.** Framskundað pensjón kann tillutast persóni, sum lýkur treytirnar fyrir tillutan av fyritíðarpensjón sbrt. § 8.

Stk. 2. Søkjast kann Almannaverkið um framskundaða pensjón frá 3 árum áðrenn gallandi pensjónsaldur sbrt. § 4.

Stk. 3. Framskundað pensjón sbrt. stk. 1 svarar til í minsta lagi miðal fyritíðarpensjón og fylgir annars teimum ásetingum, ið eru gallandi fyrir útrokning av fyritíðarpensjón sbrt. kapittul 5 í hesi lögtingslög.”

9. Í § 6 og § 7, nr. 1 verður “fylt 67 ár” broytt til: “rokkið pensjónsaldur”.

10. Í § 8, nr. 1, og § 8 a, stk. 1 verður “millum 18 og 67 ár” broytt til: “frá 18 ár upp til fólkapensjónsaldur”.

11. Í § 8, nr. 2 verður “millum 50 og 67 ár” broytt til: “frá 50 ár upp til fólkapensjónsaldur”.

12. Aftan á § 9 verður sum kapittul 3 a sett:

“Kapittul 3 a Útsett pensjón

§ 9 a. Persónur, ið lýkur treytirnar í kap. 3 um rætt til fólkapensjón, kann velja at útseta útgjaldið av fólkapensjón, sbr. tó stk. 2.

Stk. 2. Almannaverkið kann taka avgerð um at fólkapensjónin ikki kann útsetast, um tað verður mett sannlíkt, at treytirnar fyrir upptjening av bíðiparti sbrt. stk. 3 ikki verða loknar, sbr. § 9 d, stk. 1 og 3.

Stk. 3. Í tíðarskeiðinum, tá fólkapensjónin verður útsett, verður samanspardur ein bíðipartur, ið verður nýttur til at rokna út eitt ískoyti, ið verður lagt afturat útsettu pensjónini, sbr. §§ 9 d-9 f.

§ 9 b. Umsókn um at fáa fólkapensjón útsetta verður latin Almannaverkinum samstundis sum ella aftaná, at søkt verður um fólkapensjón.

Stk. 2. Umsóknin hefur virknað frá 1. í mánaðinum eftir, at umsóknin er latin inn, tó í fyrsta lagi frá tí degi, tá fólkapensjónin kundi verið útgoldin, sbrt. kap. 6.

Stk. 3. Pensjón kann í mesta lagi útsetast tvær ferðir við útgjaldið av fólkapensjón í tíðini ímillum.

§ 9 c. Fólkapensjónin kann útsetast í íalt 120 mánaðir.

Stk. 2. Umsókn um at steðga útsetanini av fólkapensjón verður latin Almannaverkinum við virknaði frá 1. í mánaðinum eftir, at umsóknin er latin inn.

Stk. 3. Útsetanin heldur uppat uttan áheitan, tá fólkapensjónin hefur verið útsett í 120 mánaðir.

Stk. 4. Doyr viðkomandi, meðan fólkapensjónin er útsett, heldur útsetanin uppat frá degnum eftir andlátíð.

§ 9 d. Rætturin til bíðipart er treytaður av, at viðkomandi hefur havt inntøku av persónligum arbeiði í í minsta lagi 1000 tímar í einum álmanakkaári.

Stk. 2. Almannaverkið skal aftaná hvört árið taka avgerð um, hvört treytin um arbeiði sbrt. stk. 1 er lokin.

Stk. 3. Byrjar ella endar útsetanin av fólkapensjónini mitt í einum ári, verður

kravið um arbeiði gjört upp lutfalsliga sambært talinum á heilum mánaðum, ið fólkapensjónin er útsett í sama ári.

Stk. 4. Er kravið um arbeiði sbrt. stk. 1 og 3 ikki lokið í uppgerðartíðini, verður sæð burtur frá hesum tíðarskeiði, tá bíðiparturin verður gjördur upp. Í staðin verður útgoldin ein einnýtisupphædd, ið svarar til fólkapensjónina, ið viðkomandi hevur rætt til í tíðarskeiðinum, sbr. tó § 9 e, stk. 3. Upphæddin verður roknað út við stöði í inntökuni hjá viðkomandi í tíðarskeiðinum, talan er um.

Stk. 5. Landsstýrismaðurin ásetur nærri reglur um uppgerð um vavið av arbeiðinum, herundir um persónligt arbeiði í sjálvstøðugari fyritøku og um eftirlit í hesum sambandi, eins og um útrokning av einnýtisupphæddum.

§ 9 e. Tá fólkapensjónin ikki skal útsetast longur, ger Almannaverkið upp bíðipartin fyrir tíðarskeiðið, tá fólkapensjónin hevur verið útsett, sbr. tó stk. 5.

Stk. 2. Bíðiparturin er 0,45 fyrir hvønn mánað, fólkapensjónin hevur verið útsett. Fyri hvørjar samanhægandi 12 mánaðir, ið pensjónin verður útsett, verður bíðiparturin hækkaður við 10% av tí higartil samansparda bíðipartinum.

Stk. 3. Virðið á bíðipartinum verður avrundað til næsta heila tal.

Stk. 4. Hevur fólkapensjónin verið útsett í tvey tíðarskeið, sbr. § 9 b, stk. 3, verður bíðiparturin fyrir útsett fólkapensjónina gjördur upp sum ein samanlegging av bíðiportunum fyrir hvort tíðarskeið sær.

Stk. 5. Heldur útsetanin uppat við deyða, sbr. § 9 c, stk. 4, verður bíðipartur ikki útroknaður eins og at einnýtisupphædd sbrt. § 9 d, stk. 4, ikki verður útgoldin aftaná, at útsetanin er hildin uppat.

§ 9 f. Frá tí, at útsetanin heldur uppat, rindar Almannaverkið eitt mánaðarligt

ískoyti afturat fólkapensjónini, sbr. stk. 2.

Stk. 2. Ískoytið verður roknað út sum bíðiparturin, sbrt. § 9 e, býtt við 100 og faldað við ávikavist grundupphædd og viðbót til fólkapensjón sbrt. § 2, stk. 2.

Stk. 3. Útroknaða ískoytið verður avrundað til næsta heila krónatal.”

13. Í § 11, stk. 1 verður aftan á “fyritíðarpensionisti” sett: “ella persóni, ið hevur fingið tillutaða framskundaða pensjón”.

14. § 12 a verður strikað.

15. Í § 13, stk. 1 verður “yvir 67 ár” broytt til: “, ið hava rokkið pensjónsaldri,”.

16. Í § 13, stk. 3 verður aftan á “fyritíðarpensjón” sett: “ella framskundaðari pensjón” og “við 67 ára aldur” verður broytt til: “, tá pensjónsaldur er rokkin”.

17. Í § 14, stk. 1 verður “undir 67 ár” broytt til: “, ið hava rokkið pensjónsaldri,”.

18. Í § 17, stk. 1, 1. pkt. verður “fylta 67. árið” broytt til: “pensjónsaldur er rokkin”.

19. § 18, stk. 1 verður orðað soleiðis: “Grundupphæddin til fólkapensjón verður útgoldin utan mun til figgjarligu viðurskiftini hjá persóni, ið er føddur áðrenn 1. januar 1953.”

20. Í § 18 verður aftan á stk. 1 sum nýtt stk. sett:

“*Stk. 2.* Grundupphæddin til fólkapensjón verður lækkað við 25% av inntökugrundarlagnum sambært § 20 fyrir persón, ið er føddur aftaná 31. desember 1952.”

Stk. 2 og 3 verða eftir hetta stk. 3 og 4.

21. § 19, stk. 1 verður orðað soleiðis:

“Viðbótin til fólkapensjón verður lækkað við 60% av inntökugrundarlagnum sambært § 20 hjá persóni, ið er föddur áðrenn 1. januar 1953.”

- 22.** Í § 19 verða aftan á stk. 1 sum nýggj stk. sett:
“*Stk. 2.* Viðbótin til fólkapensjón verður lækkað við 40% av inntökugrundarlagnum sambært § 20 hjá persóni, ið er föddur aftaná 31. desember 1952. Lækking av viðbót verður gjørd í framhaldi av lækkingini av grundupphæddini.
Stk. 3. Fyri pensjónist, ið er föddur áðrenn 1. januar 1953, verður viðbótin til giftan fólkapensjónist, tá bæði fáa fólkapensjón, lækkað við grundarlagi í helvtini av samlaðu inntökuni hjá báðum hjúnafelögunum tilsamans.
Stk. 4. Er annar hjúnafelagin fevndur av § 19, stk. 2, verða inntökurnar ikki lagdar saman.
Stk. 5. Hjún, ið bæði eru fevnd av stk. 3, kunnu sökja um at inntökurnar ikki verða lagdar saman og at lækkað einans verður í viðbótini við grundarlagi í egnari inntöku.”
Stk. 2-5 verða eftir hetta stk. 6-9.
- 23.** Í § 19, stk. 3 verður “stk. 2” broytt til: “stk. 6”.
- 24.** Í § 19, stk. 4 verður “stk. 2 og 3” broytt til: “stk. 6 og 7.”
- 25.** Í § 20 verða aftan á stk. 2 sum nýggj stk. sett:
“*Stk. 3.* Afturat inntökuni sambært stk. 1 skal leggjast útgjald av tvungnari uppsparing eftir reglunum í eftirlönarlögini.
Stk. 4. Ásetingin í stk. 3 er ikki galldandi fyri pensjónist, ið er föddur áðrenn 1. januar 1953.”
Stk. 3-6 verða eftir hetta stk. 5-8.

- 26.** Í § 20, stk. 5 verður “stk. 1-4” broytt til: “stk. 1-6”.
- 27.** Í § 21 a, stk. 1 verður “stk. 4” broytt til: “stk. 6”.
- 28.** Í § 24, stk. 1 og § 26, stk. 2 verður aftan á “fyritíðarpensjón” sett: “, framskundaða pensjón”.
- 29.** Í § 25, stk. 1, 2. pkt. verður aftan á “sambært” sett: “§ 5 a.”.
- 30.** Í § 25, stk. 1, nr. 1 verður aftan á “fyritíðarpensjónistur” sett: “ella persónur, sum hevur fингið tillutaða framskundaða pensjón”.
- 31.** Í § 25, stk. 2 verður aftan á “fyritíðarpensjón” sett: “ella framskundaðari pensjón”.
- 32.** Í § 26, stk. 1 verður aftan á “fyritíðarpensión” sett: “, framskundaðari pensjón”.
- 33.** Í § 26, stk. 2 verður “alla” broytt til: “ella” og “fylta 67. árið” verður broytt til: “, at pensjónsaldur er rokkin”.
- 34.** Í § 30, stk. 3 verður “gerst 67 ár” broytt til: “rókkur pensjónsaldri”.
- 35.** Í § 32 verður sum stk. 3 sett:
“*Stk. 3.* Framskundað pensjón sambært § 5 a verður veitt frá 1. í mánaðinum aftaná dagfestingina fyri móttøku av umsóknini treytað av, at umsøkjari lýkur treytirnar fyri tillutan av framskundaðari pensjón.”

§ 2

Henda lögtingslög kemur í gildi 1. desember 2019 og er galldandi fyri útgjald av veitingum frá og við januar 2020.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsókir til uppskotið

Um pensjónsnýskipanina

Høvuðsendamálini við pensjónsnýskipanini eru:

1. At tryggja öllum eina góða pensjón

Øll tey, ið hava lítla ella onga inntøku framíhjá, fara at fáa meira at liva av. Eisini verður mæguleiki fyrir at fáa framskundaða pensjón, soleiðis at tey, ið eru kropsliga ella sálarliga slitin av arbeiðsávum, kunnu fara frá, áðrenn tey náa fólkapensjónsaldur.

2. At eggja fólki at arbeiða eftir pensjónsaldur

Tey, ið ynskja at arbeiða eftir pensjónsaldur, fara at kunna velja at útseta fólkapensjónina, og afturfyrir fáa hægri pensjónsútgjald, tá farið verður á pensjón. Eisini lækkar mótrokningarsprentið í viðbótini úr 60% niður í 40%, samstundis sum mótrokning millum hjún verður strikað.

3. At styrkja búskaparliga haldförið

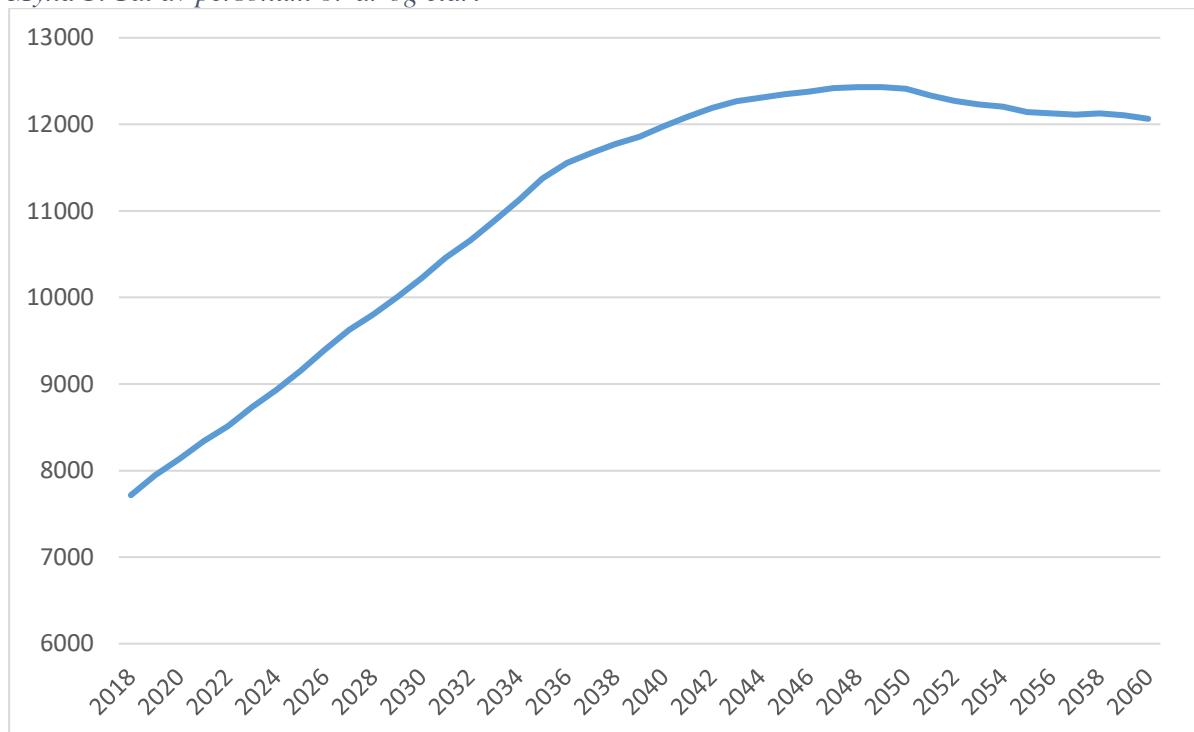
Pensjónsaldurin hækkar $\frac{1}{2}$ ár í 2025 og síðan aftur $\frac{1}{2}$ ár í 2030. Síðan verður sett í verk ein skipan, har pensjónsaldurin verður treytaður av gongdini í miðal lívsævi hjá fólki, ið hava nátt fólkapensjónsaldur. Almannapensjónin verður í storri mun lagað til aðra inntøku, og land og kommunur fáa fleiri skattainntök, so hvort talið av pensjónistum hækkar við tað, at útgjaldið úr Samhaldsfasta, t.e. lögtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn, hækkar, og fleiri fara at fáa pensjónsviðbót, ið bæði verða skattað við útgjald.

Tørvur er á at gera eina pensjónsnýskipan, ið leggur framtíðar pensjónir í fastar karmar, og sum tryggjar fólkapensjónistum eitt virðiligt fíggjarligt grundarlag, og tørvur er á at pensjónsskipanin tryggjar fólkapensjónistum eitt smidligari tilknýti til arbeiðsmarknaðin.

Verandi almannapensjónslög varð sett í gildi ár 2000, og hóast fleiri smærri broytingar er framdar í lögini síðani, eru fleiri tættir í lögini, ið ikki eru nøktandi í mun til dagsins samfelag.

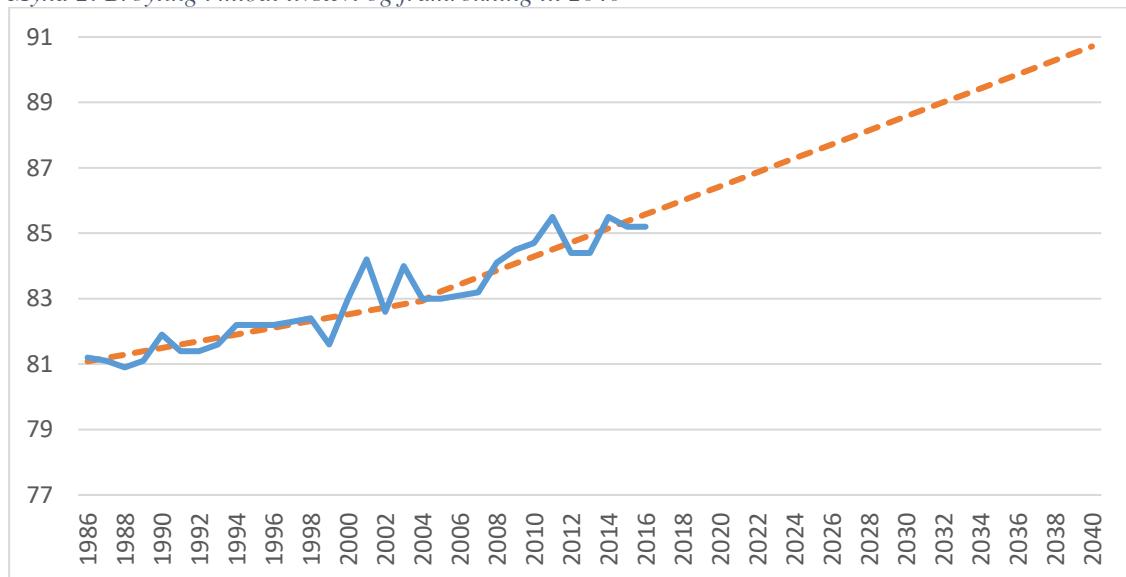
Kjakið í almenninginum og politiska kjakið hevur partvist snúð seg um demografisku avbjóðingina og partvist um fíggjarligu korini hjá fólkapensjónistum.

Mynd 1: Tal av persónum 67 ár og eldri

Fólkapensjónsaldurin hevur í Føroyum altið verið 67 ár. Hinvegin er væntað miðal lívsævi hjá 67 ára gomlum økt munandi seinnu árini, og roknað verður við, at hesin vöksturin fer at halda fram. T.v.s., at árini sum fólkapensjónistur gerast fleiri og fleiri. Í 1985 kundu 67 ára gomul rokna við, at liva í miðal 14 ár aftrat. Í dag kunnu tey rokna við at liva næstan 19 ár aftrat, og í 2060 verður roknað við, at tey liva í miðal 22,7 ár aftrat.

Mynd 2: Broyting í miðal lívsævi og framrokning til 2040

Fíggjarligu umstøðurnar hjá fólkapensjónistum og javningin av pensjónini, hava fingið drúgva almenna umrøðu, og ein høvuðsorsok til tað er, at inntøkuhækkingarnar hjá fólkapensjónistum ikki hava ligið í einari fastari legu. Skiftandi lögting hava á ymiskan hátt syrgt fyri, at inntøkurnar hjá

fólkapensjónistum hava fylgt við vökkstrinum í samfelagnum annars, men hetta hefur lutvist borið brá av tilvildarligum hækkingum. Pensjónsupphæddirnar verða javnaðar sbrt. lögtingslögini um áseting og javning av almannaveitingum, og er javningarpresentið sostatt broytt við jövnum millumbilum. Grundupphæddin verður ikki javnað, meðan viðbótin og viðbót til ávisar pensjónistar (eisini nevnd brennstuðul) hefur verið broytt við ymiskum prosentsatsum (fyri viðbót til ávisar pensjónistar/brennstuðul verður hereftir brúkt heitið VÁP). Tey síðstu árini hefur javningin verið 0%. Lögtingið hefur í nøkrum fórum samtykt broytingar í sjálvum satsunum, heldur enn í javningarpresentinum. Samstundis hefur Lögtingið í nøkrum umfórum bött um figgjarliga grundarlagið hjá Samhaldsfasta arbeiðsmarknaðareftirlønargrunninum (hereftir Samhaldsfasti) og harvið eisini økt um útgjöldini úr Samhaldsfasta.

Tørvur er á einum smidligari sambandi millum pensjónsskipan og arbeiðsmarknað, sum í storri mun tekur hædd fyrir, at føroyingar spara upp til eigna pensjón, og sum í storri mun tryggjar fólkapensjónistunum, ið bert hava smávegis av inntøku aftrat pensjónini, betri figgjarlig kor. Hetta lógaruppskotið er partur av nýskipanini, ið er sett saman av broytingum í fleiri øðrum lögum. T.v.s., at eisini broytingar í øðrum lögum ávirka rættindi og inntøkur hjá komandi fólkapensjónistum.

Hetta uppskotið fevnir um broytingar í hesum tættum:

- Broytt samanseting av fólkapensjón
- Mótrokning millum hjún
- Útsett pensjón
- Framskundað pensjón
- Hækkaður pensjónsaldur

Tó at broytingarnar skulu síggjast í eini heild, so verða tær niðanfyri viðgjördar hvør sær. Broytingarnar gera pensjónsskipanina meira smidliga, men samstundis eisini í ein ávisan mun meira skynsama. T.v.s., at talan í nøkrum fórum verður um økt krøv til pensjónistar og í øðrum fórum er talan um at geva betri rættindi.

Pensjónsnýskipanin og hetta lógaruppskotið fevnir í stóran mun um persónar føddir eftir 31. des. 1952, t.v.s. at uppskotið broytir ikki stórvegis í viðurskiftunum hjá verandi pensjónistum, tó at aðrir partar av nýskipanini, sum ikki eru í hesum lógaruppskotinum, hava við sær, at inntøkan hjá verandi pensjónistum hækkar. Talan er um, at útgjald úr Samhaldsfasta hækkar og harvið hækkar inntøkan hjá øllum fólkapensjónistum. Gildiskoman á broytingini í hesum lógaruppskotinum verður 1. januar 2020, og øll tey, sum tá eru fólkapensjónistar, varðveita higartil galddandi rættindi.

1.1.1. Broytt samanseting av pensjón

Við kravinum um at rinda til eftirløn fara komandi pensjónistar í framtíðini at spara meira upp til eigna pensjón, umframt at útgjaldið úr Samhaldsfasta við hesari nýskipan verður hækkað. Fyri at tryggja nøktandi stöði á vælferðarsamfelagnum verður neyðugt í storri mun at mótrokna í pensjónsveitingunum, soleiðis at tey, sum framhaldandi hava inntøku og tey, sum gjøgnum arbeiðslívið hava megnað at spart upp til góðar eftirlønir, fää minni í almannapensjón.

Verandi pensjónsskipan hefur nøkur lýti í mun til, hvussu hon er sett saman av ymiskum veitingum og í mun til mótrokning av aðrar inntøku. Hjá nógum pensjónistum loysir seg illa at hava

arbeiðsinntøkur aftrat pensjónini, tí umframt at gjalda skatt av meirinntøku, verður onnur inntøka eisini mótroknað í pensjónini. Trupulleikin ger seg tó ikki galandi hjá teimum pensjónistum, sum bert hava smávegis av inntøku og hjá teimum pensjónistum, sum hava fulltíðarstørv. Men at minka arbeiðsvirknið líðandi ella at fara niður í hálva tíð loysir seg ikki figgjarliga fyri tann einstaka pensjónistin.

T.v.s., at verandi pensjónsskipan forðar nógvum pensjónistum at verða verandi á arbeiðsmarknaðinum og harvið fáa hægri inntøku, arbeiðsmarknaðurin missir arbeiðsmegi, og land og kommunur missa skattainntøkur. Nógvir pensjónistar ynskja sær helst eisini eina meira líðandi afturtøku av arbeiðsmarknaðinum.

1.1.2. Mótrokning millum hjún

Meginreglan í verandi pensjónslög er, at figgjarstøðan hjá hjúnum verður viðgjørd samlað, og at inntøka, sum ein giftur fólkapensjónistur hevur aftrat fólkapensjón og Samhaldsfasta, verður mótroknað í pensjónsviðbótini hjá hjúnafelaga. At inntøkan hjá einum persóni ávirkar rættin til fólkapensjón hjá einum hjúnafelaga verður mett ikki at vera tíðarhóskandi, og tí hava tað áður verið løgd uppskot fyri Løgtingið um at strika mótrokningina millum hjún. Tað hevur verið eitt rættilega breitt ynski um at strika mótrokningina millum hjún. Ein av høvuðsorsökunum til, at undirtøka higartil ikki hevur verið fyri uppskotunum er, at ein broyting hevði havt við sær, at ein týðandi partur av giftu pensjónistunum við broytingini høvdu fingið lægri inntøku, og politiskt hevur mann ikki ynskt at seta fólkapensjónistar í ta støðu, at figgjarliga grundarlagið broytist munandi.

At strika mótrokningina millum hjúnafelagar er fyri nøkur hjún ein figgjarligur fyrimunur, men fyri onnur er hetta ein vansi. Hetta er treytað av, hvussu inntøkan er býtt millum hjúnafelagarnar. Hjá öllum teimum hjúnum, sum ikki hava inntøkur av týdningi hevur broytingin tó ongan týdning.

Fakfeløg og Landsfelag Pensjónista hava áður ført fram, at rættast er at strika mótrokningina millum hjún, og at rætturin til fólkapensjón ikki er treytaður av inntøkuni hjá einum möguligum hjúnafelaga.

Pensjónsnýskipanin verður bert galandi fyri nýggjar pensjónistar, og t.v.s., at tað verður eitt høvi at gera broytingar av hesum slag, sum ikki raka pensjónistar, sum frammanundan hava tillagað seg eftir einum ávísum figgjarligum grundarlagi. Fólkapensjónistar, sum fáa pensjón sbrt. verandi skipan, fáa tó möguleika at velja, hvort mótroknast skal í inntøku hjá hjúnafelaga..

1.1.3. Útsett pensjón

Eitt av endamálunum við pensjónsnýskipanini er í storri mun at eggja fólk at arbeiða eftir pensjónsaldur, um tey hava hug og möguleika til tað, og ein partur av tí er, at möguleiki skal vera at útseta fólkapensjónina. Tørvur er á, at pensjónsskipanin er meira smidlig, og at pensjónistar í storri mun verða eggjaðir at útseta pensjónina soleiðis, at hetta verður ein vinningur fyri bæði fólkapensjónistin og fyri landið.

Í verandi skipan hava tey, ið fylla 67 ár, ongar figgjarligar grundgevingar at bíða við at sökja um fólkapensjón. Tað er ikki lögargrundarlag at útseta pensjónina við tí fyri eyga at fáa eina hægri pensjón seinni, og tað hevur við sær, at so at siga øll velja at sökja um pensjón – eisini tey, sum halda fram at arbeiða fulla tíð.

1.1.4. Framskundað pensjón til niðurslitin

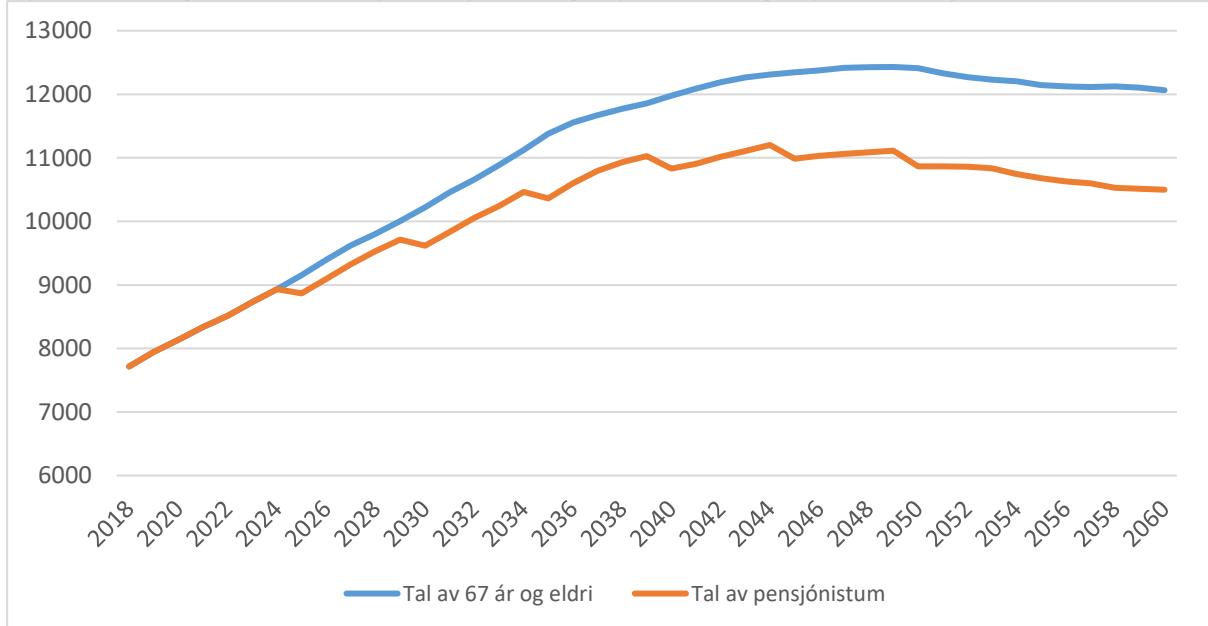
Tað er eitt politiskt ynski, at persónar, sum eru kropsliga og sálarliga niðurslitnir, skulu hava möguleika at fara frá fyri pensjónsaldur við pensjón. Talan skal vera um aðra pensjón enn fyrirtíðarpensjón. Tá persónar í högum aldri sökja um fyrirtíðarpensjón, er tað í høvuðsheitum orsakað av likamligum orsókum. Málini eru vanliga ikki eins trupul, sum hjá yngri persónum, og mett verður, at krövni til viðgerðina kunnu slakast nakað. T.v.s., at málini kunnu viðgerast eitt sindur skjótari, og vil hetta verða til frama fyri borgaran.

1.1.5. Pensjónsaldur

Stóðuga menningin av samfelagnum hevur við sær, at livitiðin hækkar og talið av fólk í pensjónsaldri veksur. Henda jaliga gongd hevur við sær, at tað er neyðugt at leggja upp fyri, at vit gerast enn fleiri eldri í framtíðini. Harumframt hevur pensjónsnýskipanin øktar útreiðslur við sær, m.a. til javning av almannaveitingum og eftirlönargjaldi omaná lónarlíknandi almannaveitingar. Hetta eru ábøtur, ið eru til gagns fyri borgaran. Tað er neyðugt at tryggja, at pensjónsnýskipanin hongur saman figgjarliga.

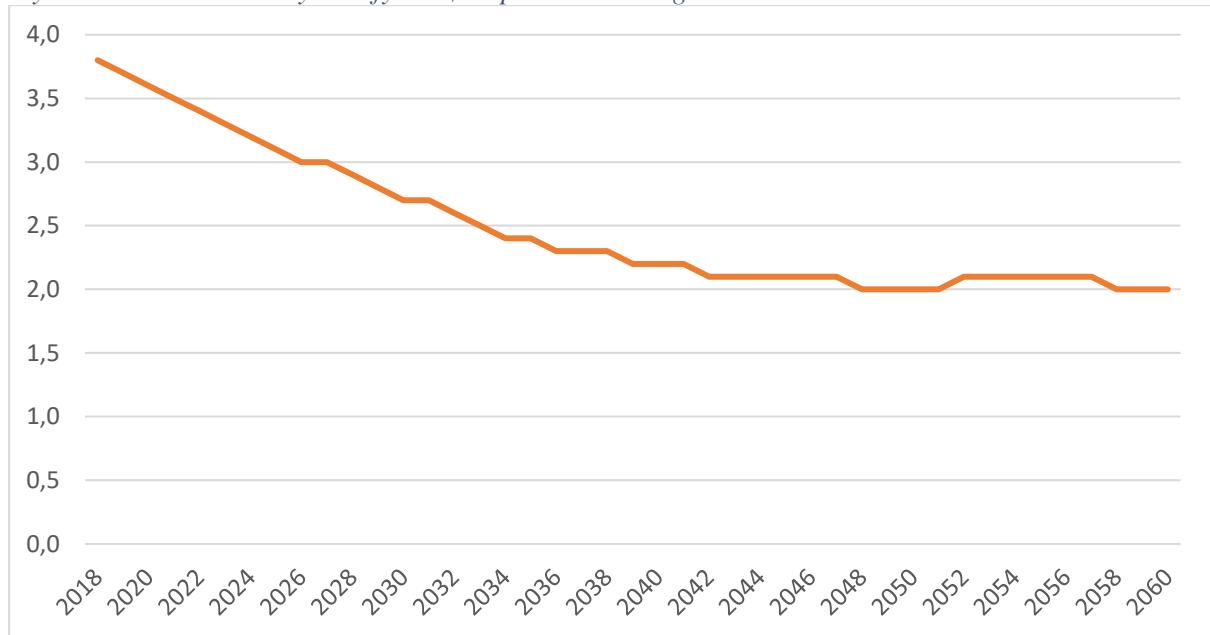
At fremja pensjónsnýskipanina utan hækkaðan pensjónsaldur, hevði sostatt havt við sær øktar útreiðslur til pensjónsendamál í mun til verandi skipan og hevði eisini minkað um haldförið í mun til verandi skipan.

Mynd 3:: Tal av persónum 67 ár og eldri og talið av pensjónistum, um pensjónsaldur stigvist hækkar til 70 ár

At hækka pensjónsaldurin hevur fleiri endamál. Fyrst og fremst er tað fyri at fáa ein meira smidligan arbeiðsmarknað, ið er lagaður til hugin og orkuna at arbeiða hjá tí einstaka, og har tað ber til at fara líðandi av arbeiðsmarknaðinum. Tað er eisini neyðugt at økja um talið av fólk, ið framhaldandi eru á arbeiðsmarknaðinum fyri at leggja upp fyri, at tað verða fleiri fólkapensjónistar. Hetta styrkir figgjarliga grundarlagið undir bæði fólkapensjónini og útgjaldinum úr Samhaldsfasta.

Mynd 4: Fólk í arbeiðsstyrkini fyrir hvønn persón 67 ár og eldri

Eisini fyri at varðveita haldförið í Samhaldsfasta er tørvur á, at aldurin á 67 ár fyri rætt til útgjald hækkar (sí uppskot um broyting í løgtingslög um Samhaldsfasta).

Talið av fólkum 67 ár og eldri er økt øll áriní síðani 1985, men lutfalsliga økingin tók ikki dik á seg fyrr enn í 2010.¹ Í 2009 voru 12,2 prosent av íbúgvunum í Føroyum 67 ár ella eldri (sum er sama lutfall sum í 1996). Síðani 2009 er talið av fólkapensjónistum økt við 1554 og 1. januar 2017 eru 15 prosent av íbúgvunum í Føroyum 67 ár ella eldri. Árini frameftir fer talið av fólk 67 ár og eldri framhaldandi at økjast, samstundis sum talið av fólk 18-66 ár fer at lækka.

1.2. Galdandi lóggáva

Grundupphæddin í søguligum baksýni

Pensjónlóggávan og reglur í Føroyum hevur sín uppruna í donskum lögum og reglum. Fram til 1949 var möguligt hjá teimum yvir 60 ár at fåa ellisrentu. Ellisrentan var ein tørvsmett veiting til tey, sum onga aðra inntøku ella ogn høvdu, og tað var ein treyt, at mann var “værdig trængende”. Ellisrentan fall burtur, um inntøkan og ognarinntøkan fóru uppum eitt ásett mark.

Í 1949 voru týðandi broytingar gjørdar í lögini, og hesar eru upprunin til pensjónsskipanina, sum vit kenna í dag. Ellis- og avlaminsrentan hækkaði munandi, og reglur um frádrátt fyrir inntökurnar vórðu gjørdar lagaligari. Ellisrentualdurin varð hækkaður úr 60 upp í 65 ár, fyri einsamallar kvinnur tó 62 ár.

Í 1959 varð ellisrentan strikað. Ístaðin varð fólkapensjónin sett í gildi við eini minstuupphædd. Minstaupphæddin (folkepensionens minstebeløb) lýsir prinsippiella umskiftið frá eini “tørvspensjón”, til eina til pensjónsskipan til øll 67 ár og eldri, uttan mun til figgjarlig viðurskifti – tó

¹ Árini 1990 til 1995 var eisini ein ávísur lutfalsligur vøkstur, men tíðin tá var merkt av stórari fráflyting – serliga av yngri familjum og tað hevur ávirkað lutfalsliga talið av pensjónistum.

mótroknað í mun til inntøku. Sostatt er talan um ein universellan rætt (t.e. rættur, sum øll hava atgongd til), men tað verður mótroknað heilt upp í 87 % av minstuveitingini.

Talan var um sera stórar og dýrar ábøtur, og útreiðslurnar til rentur og pensjón tvífaldaðust..

Til tess at figgja hesar útreiðslur varð eins og í Danmark eitt tvungið fólkapensjónsgjald á 1 % av skattskyldugu inntøku álagt fyrir lutvist at figgja meirkostnaðin av nýskipanini. Við øðrum orðum rindaðu fólk á arbeiðsmarknaðinum 1 % av inntøkuni til hesar hækkingar, tí pensjónsveitingarnar og pensjónsútreiðslurnar hækkaðu munandi og komu upp á danskt stöði. Av tí partinum av eykaútreiðslum, ið ikki varð goldin av fólkapensjónsgjaldinum, rindaði Danmark helvtina og fóroyiski landskassin hina helvtina. Broytingarnar vórðu framdar í trimum stigum í tíðarskeiðinum fram til 1. apríl 1961.

Í 1967 voru aftur fleiri prinsipellar broytingar gjørdar. Øll 67 ár og eldri, undantikin tey, sum fingu almenna tænastumannaeftirløn, fingu fulla grundupphædd, ið var væl hægri enn minstaupphæddin - utan mun til figgjarlig viðurskifti annars – tó so at tað enn var mótroknað í mun til inntøku. Serliga fólkapensjónsgjaldið, sum varð sett í gildi í 1961 hækkaði árini 1967-1970 úr 1 % upp í 2,5 % av skattskyldugu inntøkuni, til at figgja øktu pensjónsútreiðslurnar av hesum broytingum.

Grundarlagið undir serliga fólkapensjónsgjaldinum varð broytt í 1970. Útreiðslur til fólkapensjón broytast til at blíva eitt lutfall 1:1 millum Danmark og Føroyar. Heimastýrið fær somuleiðis heimild til sjálvat gera av, hvussu fóroyiski parturin av pensjónsútreiðslunum skal figgjast. Í Føroyum heldur fólkapensjónsgjaldið fram sum sjálvstøðugt gjald í nøkur ár, men steðgar við lm. 63 frá 1978. Eftir hetta verður fóroyiski parturin av útreiðslunum til fólkapensjón figgjaður av vanligu skattainntøkum landskassans.

Ikki fyrr enn við almannapensjónslógin frá 1999 verður grundupphæddin útgoldin utan mun til figgjarligu viðurskiftini hjá tí, ið fær pensión, og reglurnar um mótrokning í grundupphæddini vera strikaðar, soleiðis at tað ikki longur verður mótroknað í mun til inntøku.

Samstundis verður grundupphæddin gjørd skattafrí – og semja verður gjørd um at grundupphæddin verður ikki javnað.

1.2.1. Broytt samanseting av pensjón

Verandi fólkapensjón er sett saman av eini grundupphædd og eini viðbót. Harumframt móttaka fólkapensjónistar eisini útgjald úr Samhaldsfasta og VÁP.

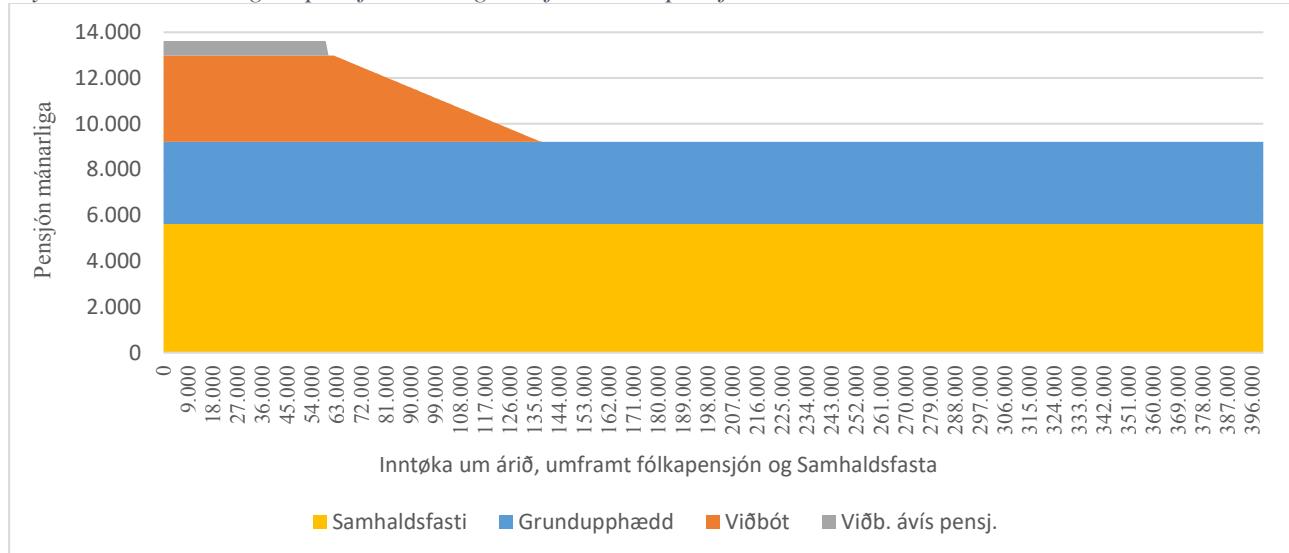
Inntøka í 2017 hjá fólkapensjónistum, sum ikki hava inntøku aftrat pensjónini

	Um árið		Um mánaðin		
	Støk	Gift	Støk	Gift	
Grundupphædd	43.068	32.796	3.589	2.733	Skattafrítt
Viðbót	45.252	36.372	3.771	3.031	Skattskyldugt
Viðbót til ávisar pensjónistar	7.608	3.804	634	317	Skattafrítt
Samhaldsfasti	48.300	48.300	4.025	4.025	Skattskyldugt
Ársinntøka áðrenn skatt	144.228	121.272	12.019	10.106	
Skattur og gjøld í alt	20.852	17.597	1.738	1.466	
Inntøka eftir skatt og gjøld	123.376	103.675	10.281	8.640	

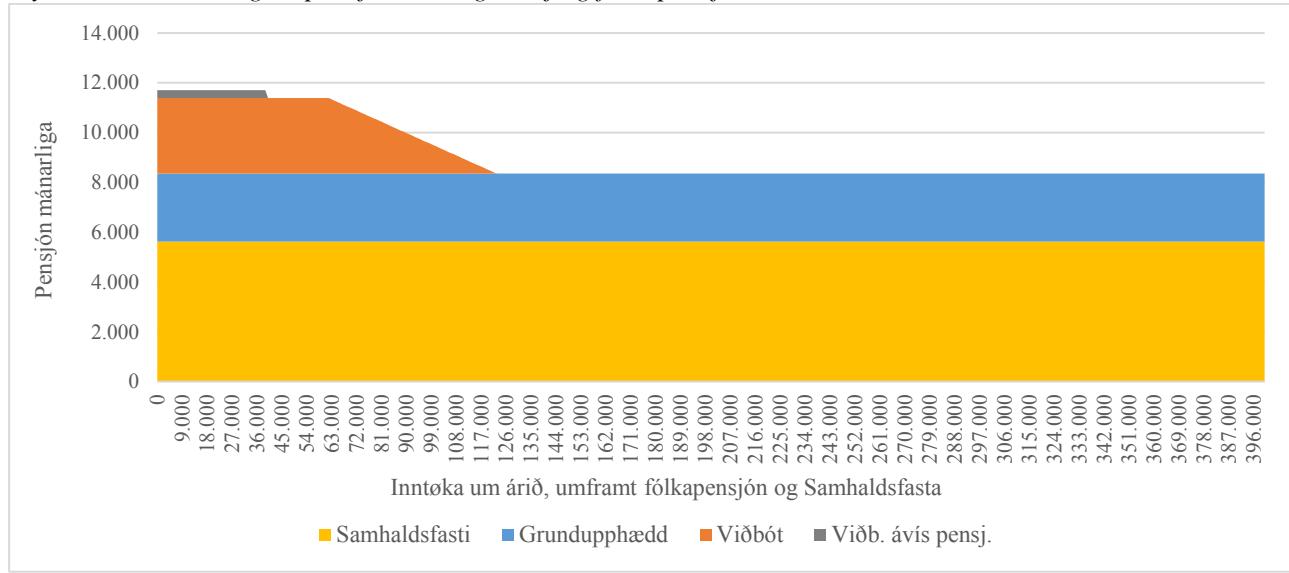
Viðm.: Roknað verður við miðal kommunu- og kirkjuskattaprosentí og eisini er gjald til Heilsutrygd og kringvarpið trekt frá

Grundupphæddin og útgjald úr Samhaldsfasta verða veitt utan mun til aðra inntøku, meðan viðbót og VÁP er tengt at aðrar inntøku. Umleid 2/3 av öllum fólkapensjónistum móttaka fullu upphæddina omanfyri.

Mynd 5: Samanseting av pensjónsveitingum hjá stökum pensjónisti, áðrenn skatt

Mynd 6: Samanseting av pensjónsveitingum hjá giftum pensjónisti, áðrenn skatt

Viðm.: Í döminum í myndini er fortreytin, at hjúnafelagarnir hava eins inntøku aftrat fólkapensjón og samhaldsfasta

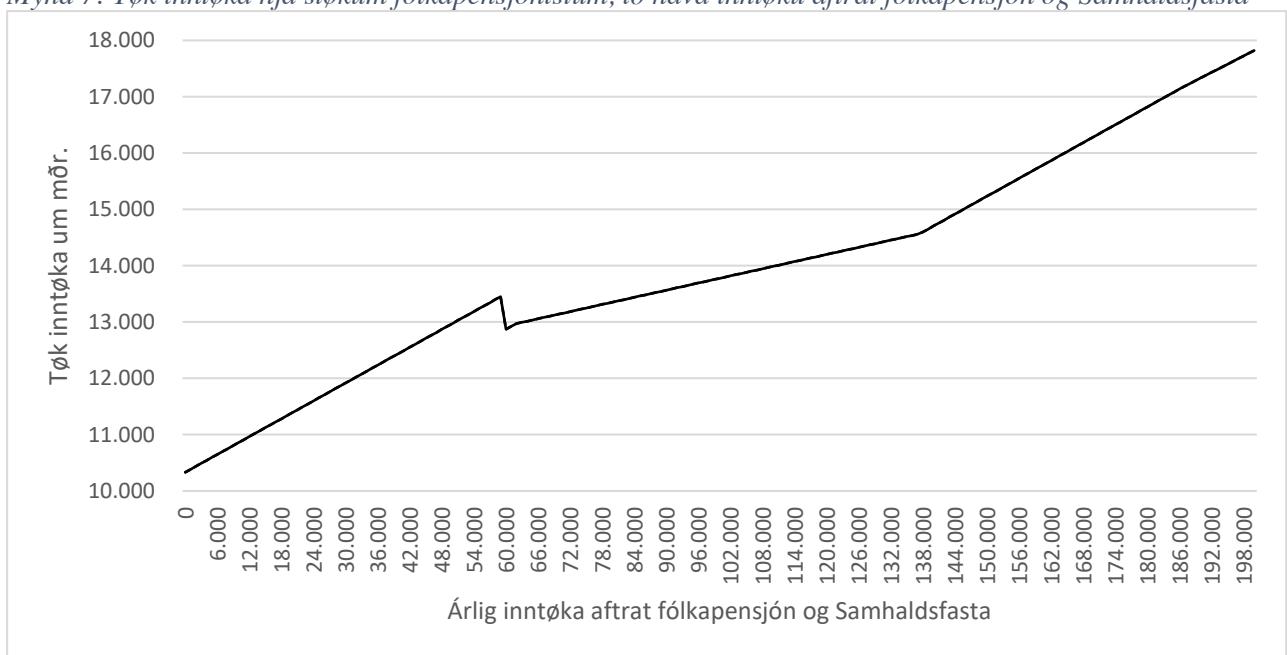
Stakir fólkapensjónistar, sum hava inntøku hægri enn 60.000 kr. um árið, missa rættin til VÁP – t.v.s., tá inntøkan fer upp um hesa upphædd, dettur öll upphæddin burtur í einum. Umframt at 7.608 kr. detta burtur í einum, so byrjar mótkrokning á 60 %, tá inntøkan fer upp um 61.900 kr. Tað merkir, at fyrir hvørjar 100 kr. onnur inntøka fer upp um 61.900 kr., lækkar viðbótin við 60 kr. Havast skal í huga, at umframt lækkingina í viðbótini, verður skattur rindaður av meirinntøkuni, og tað merkir, at effektivi marginalskatturinn hjá fólkapensjónistum, sum hava inntøku hægri enn uml. 60.000 kr. um árið, er ógvuliga högur.

Ein stakur pensjónistur, ið hevur árliga inntøku á t.d. 65.000 kr. umframt fólkapensjón og Samhaldsfasta, hevur ein effektivan marginalskatt á uml. 75 %. T.v.s., at fyrir hvørjar 100 kr. hann tjenar eyka, missir hann 60 kr. av viðbótini umframt at gjalda uml. 15. kr. í skatt. Av teimum 100 kr. hevur hann sostatt uml. 25 kr. eftir. Hetta er galldandi fyrir fólkapensjónistar, sum hava inntøkur afturat fólkapensjón og Samhaldsfasta millum 61.900 kr. og uml. 140.000 kr. um árið.

Tað er ikki eins einfalt at lýsa inntøku og pensjón hjá giftum fólkapensjónistum. Í verandi skipan er inntøkan hjá hjúnum altíð roknað saman. T.v.s., at mann kann siga, at tað er líka mikið, hvussu inntøkan hjá tí einstaka er, tí hugt verður bara eftir samlaðu inntøkuni hjá einum hjúnum. Mynd 6 omanfyri vísir pensjónina hjá giftum fólkapensjónisti, har hjúnafelagarnir hava neyvt somu inntøku aftrat fólkapensjón og Samhaldsfasta.

Myndin niðanfyri vísir töku inntökuna hjá stökum fólkapensjónisti, sum hevur inntøku aftrat pensjónini. T.d. ein, sum hevur inntøku á 60.000 kr. um árið aftrat pensjónini hevur töka inntøku á slakar 13.500 kr. um mánaðin. Ein, sum hevur inntøku á 140.000 kr. um árið aftrat pensjónini hevur 1.200 kr. meira eftir um mánaðin. T.v.s., at út av hesum 80.000 kr., sum hann hevur í meirinntøku um árið, fær hann góðar 14.000 kr. í sín part.

Mynd 7: Tök inntøka hjá stökum fólkapensjónistum, ið hava inntøku aftrat fólkapensjón og Samhaldsfasta

Verandi skipan kann sostatt vera ein forðing hjá nøkrum av teimum, ið velja lutvist at verða á arbeiðsmarknaðinum, og hjá teimum, sum ynskja stigvísa afturtøku av arbeiðsmarknaðinum.

Hjá giftum pensjónistum er stöðan ikki so einföld, at hon kann setast í eina mynd sum omanfyri. Hjá einum giftum pari verður upphæddin, sum tey kunnu forvinna, áðrenn mótrokning, lögð saman. Markið fyrir mótrokning er sum nevnt 61.900 kr., áðrenn viðbótin byrjar at lækka, men hjún kunnu forvinna tað tvífalda – t.v.s. 123.800 kr. tilsamans um árið áðrenn mótrokning. Hvussu inntøkan er

býtt millum hjúnafelagarnar hevur sostatt ikki týdning. Hjún, ið tilsamans hava inntøku millum 123.800 kr. og uml. 200.000 kr. um árið hava ógvuliga hógan effektivan marginalskatt.

Føroyksa pensjónsskipanin er – í mun til pensjónsskipanir í hinum norðurlondum – serlig á tann hátt, at pensjónistar, sum arbeiða fulla tíð, fáa eina lutfalsliga hóga pensjónsupphædd útgoldna aftrat lönarinntøkuni. Tey, sum eru 67 ár og eldri, fáa altíð útgoldið grundupphæddina og gjald úr Samhaldsfasta, utan mun til inntøku. Hjá stókum er hendan upphæddin tilsamans 7.608 kr. um mánaðin, harav 3.985 kr. eru skattafríar. Hjá teimum, ið eru gift, er upphæddin tilsamans 6.758 kr. um mánaðin, harav 2.733 kr. eru skattafríar. Meginreglan í øðrum londum er, at tey, ið hava vanligar arbeiðsinntøkur, ikki fáa stórvegis pensjón frá tí almenna.

1.2.2. Mótrokning millum hjún

Hjá teimum fólkapensjónistum, ið eru giftir við øðrum fólkapensjónisti, er rætturin til fólkapensjón treytaður av inntøkuni hjá hjúnafelaga. T.v.s., at ein pensjónistur, sum ikki hevur inntøku, kann missa rættin til viðbót, tí hjúnafelagin hevur inntøku.

Í § 19, stk. 1 í almannapensjónslóbini er ásett at, *viðbótin til giftan fólkapensjónist verður, tá bæði fáa fólkapensjón, lækkað við grundarlagi í helvtini av samladu inntøkuni hjá báðum hjúnafeløgunum til samans.*

Í praksis merkir hetta, at eini hjún kunnu hava inntøku á tilsamans 123.800 kr. um árið, áðrenn mótrokningin byrjar. Hvussu inntøkan er býtt millum hjúnafelagarnar hevur ikki týdning, og tað merkir t.d., at ein giftur fólkapensjónistur kann hava inntøku upp til 123.800 kr. utan at blíva mótroknaður, um so er, at hjúnafelagin ikki hevur inntøku.

Dømi: Eini hjún, har annar hevur inntøku aftrat fólkapensjón og Samhaldsfasta á 100.000 kr. og hin á hevur inntøku á 50.000 kr., verða mótroknað soleiðis: Inntøkan verður løgd saman og síðani býtt í helvt. T.v.s., at tey bæði verða mótroknað sum um, at inntøkan er 75.000 kr. (150.000 býtt við 2). Mótroknað verða 60 % í inntøku, sum er hægri enn 61.900 kr., og tað merkir, at viðbótin lækkar við $(75.000 - 61.900 \text{ kr.}) \times 0,6 = \underline{\underline{7.860 \text{ kr. í part.}}}$

Hjá fólkapensjónisti, ið er giftur við einum persóni, ið ikki er fólkapensjónistur, verður bert mótroknað í egnari inntøku. Hjá hesum er vanliga markið á 61.900 kr. galldandi.

Varð mótrokning millum hjún tíkin burtur fyri verandi fólkapensjónistar, høvdu tað verið umleið líka nögv, sum høvdu fingið hægri veiting, sum høvdu fingið lægri veiting.

Hjá fyrítíðarpensjónistum verður ikki mótroknað millum hjún.

1.2.3. Útsett pensjón

Persónar, ið fylla 67 ár, kunnu við verandi skipan velja at bíða við at sökja fólkapensjón, men tað vil altíð vera ein fíggjarligur vinningur at sökja um fólkapensjón beinanvegin. Grundupphæddin og gjald

úr Samhaldsfasta verða sum nevnt omanfyri útgoldin utan mun til aðra inntøku, og t.v.s. at eisini tey, sum hava fulla arbeiðsinntøku og hava góðar inntøkur fáa fult útgjald.

At bíða við at sökja um pensjón ávirkar ikki pensjónsupphæddina seinni, og tað er ikki soleiðis, at hesi fáa hægri pensjón seinni. Tó er tað soleiðis, at persónar, sum eru 67 ár og eldri, og sum ikki fáa fólkapensjón, sbrt. lögtingslög um áseting av skatti hava rætt til ein frádrátt í skattinum, sum er 16.200 kr. um árið hjá stökum og 10.500 kr. hjá giftum. Men tað loysir seg betrur fíggjarliga at sökja um pensjón, tí grundupphæddin til fólkapensjónistar er 43.068 kr. um árið til stök og 32.796 hjá giftum.

Útgjald úr Samhaldsfasta fer fram sjálvvirkandi, tá ein fyllir 67 ár, og ikki er neyðugt at sökja um veitingina.

1.2.4. Framskundað pensjón

Fyrítíðarpensjón kann sammetast við framskundaða pensjón. Fólkapensjón og fyrítíðarpensjón hoyra undir somu lóggávu, men annars er ikki er nakað beinleiðis samband millum fyrítíðarpensjón og fólkapensjón. Fyrítíðarpensjón er m.a. ætlað teimum, sum eru niðurslitin áðrenn fólkapensjónsaldur, soleiðis at hesi antin kunnu fara heilt av arbeiðsmarknaðinum ella fara partvist av arbeiðsmarknaðinum. Hægsta fyrítíðarpensjón er til tey, sum ongan arbeiðsförleika hava, meðan miðal- og lægsta fyrítíðarpensjón er til tey, sum í mesta lagi hava 50 % arbeiðsföri. Persónar, sum fáa miðal- og lægstu fyrítíðarpensjón kunnu arbeiða niðursetta tið og hava eina ávísu inntøku aftrat fyrítíðarpensjónini. Fyrítíðarpensjón er ein varandi veiting, sum ein persónur vanliga hevir rætt til, inn til viðkomandi fyllir 67 ár. Tá ein fyrítíðarpensjónistur fyllir 67 ár, flytur hann av sær sjálvum til fólkapensjón.

Veitingarnar eru ymiskar í upphædd, men fyrítíðarpensjónistar fáa alla sína inntøku úr landskassanum, meðan ein tyðandi partur av inntökuni hjá fólkapensjónistum stavar frá Samhaldsfasta. Fyrítíðarpensjónin er hægri enn fólkapensjónin, og sostatt lækkar inntøkan hjá fyrítíðarpensjónistum, sum fylla 67 ár.

Fólka- og fyrítíðarpensjón 2017 eftir skatt, arbeiðsmarknaðar-, heilsutrygdar- og kringvarpsgjald (upphædd pr. mðn.)

	Stök	Gift
<i>Fólkapensjón</i>	10.281	8.640
<i>Hægsta fyrítíðarpensjón</i>	13.169	10.944
<i>Miðal fyrítíðarpensjón</i>	10.689	8.668
<i>Lægsta fyrítíðarpensjón</i>	10.651	8.562

Í flestu grannalondunum er fyrítíðarpensjónin í hóvuðsheitum til tey, sum ongan arbeiðsförleika hava. Hinvegin hava nokur av londunum aðrar fyriskipanir til tey, sum hava partvísan arbeiðsförleika, men hetta er í hóvuðsheitum fyribils veitingar.

Persónar, sum eru niðurslitnir og hava varandi skerdan arbeiðsförleika, kunnu eisini fara í tillagað starv sbrt. lögtingslög um arbeiðsfremjandi tiltök. Talan er um fyriskipan á vanliga arbeiðsmarknaðinum, har arbeiðsgevarin rindar fyrir tað, sum viðkomandi leggur eftir seg á arbeiðplássinum, men harumframt verður veitt eitt lónarískoyti frá tí almenna, soleiðis at inntøkan hjá borgaranum vanliga svarar til sáttmálarløn. Persónar í tillagaðum starvi eru tryggjaðir eina

skattskylduga inntøku á uml. 19.500 kr. um mánaðin (undantikið tey, sum altið hava arbeitt niðursetta tíð – t.v.s. eisini áðrenn tey hava fингið skert arbeiðsføri).

Umleið 30% av teimum 65 og 66 ára gomlu eru fyritíðarpensjónistar ella eru í tillagaðum ella vardum starvi. Hetta eru fólk, sum m.a. eru niðurslitin av arbeiðsávum, fólk sum hava varandi sjúku ella brek o.a. Harumframt eru onnur í hesum aldursbólkinum, sum í eini fyribils støðu ikki eru á arbeiðsmarknaðinum, og sum móttaka sjúkradagopening, forsorg ella möguliga arbeiðsloysisstuðul.

1.2.5. Fólkapensjónsaldurin

Tá ein persónur fyllir 67 ár, fær viðkomandi rætt til fólkapensjón og rætt til veiting úr Samhaldsfasta. Tað skal sökjast um fólkapensjón, meðan útgjald úr Samhaldsfasta fer fram sjálvvirkandi. Talan er um ein lógartryggjaðan rætt, sum er treytaður av, at umsøkjari hevur:

- danskan heimarætt ella er giftur við ella seinast hevur verið giftur við einum persóni við donskum heimarætti,
- hevur fastan bústað í Føroyum ella hevur hýru við skipi skrásett í Føroyum ella
- havt fastan bústað í danska ríkinum í minsta lagi 3 ár frá 15. árinum til fylta 67. árið.

So at siga øll, sum fylla 67 ár, sökja um fólkapensjón. Tey, sum ikki sökja um fólkapensjón, fáa í staðin rætt til ein frádrátt í skattinum, sum er 16.200 kr. um árið hjá stökum og 10.500 kr. hjá giftum. Men tað er altið ein figgjarligur fyrimunur at sökja um fólkapensjón, og tað er sostatt bert í undantaksfórum, at möguleikin við frádrátti heldur enn fólkapensjón verður brúktur. Grundupphæddin í fólkapensjónini er 43.068 kr. um árið hjá stökum og 32.796 kr. hjá giftum, t.v.s. ein munandi størri upphædd enn frádrátturin er í skattinum.

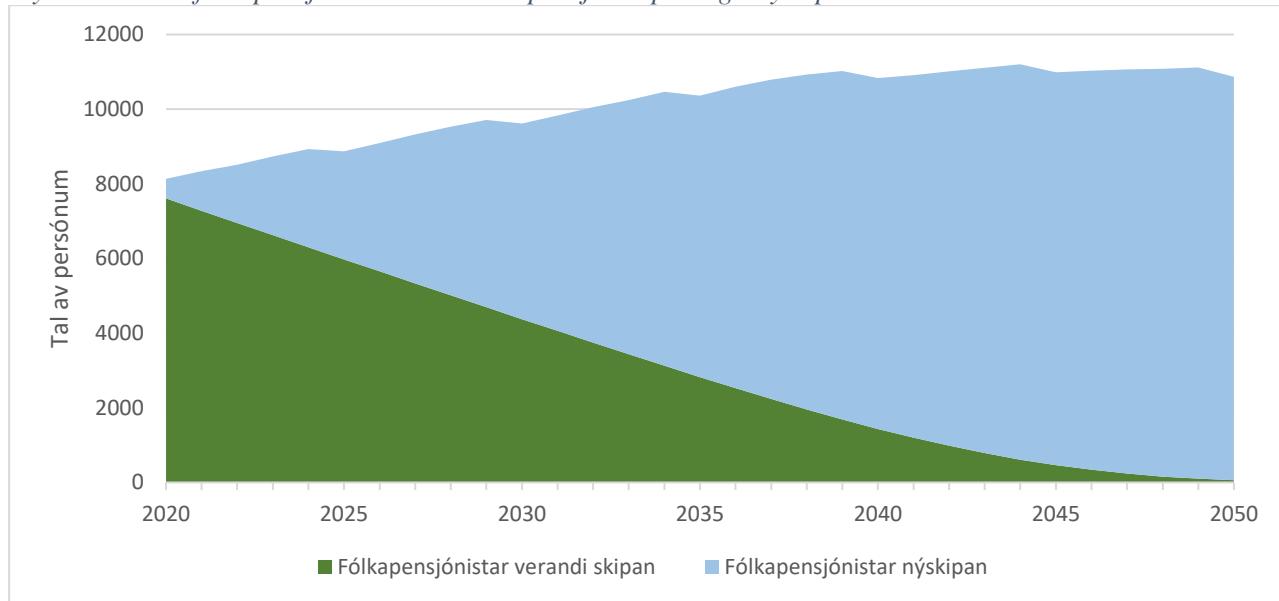
Ein partur av føroyingum eru farnir av arbeiðsmarknaðinum, áðrenn teir fylla 67 ár. Í flestu fórum er talan um persónar, sum fáa fyritíðarpensjón, og tað merkir, at hækkaður pensjónsaldur í ein ávisan mun fer at hava við sær, at aðrar útreiðslur fara at hækka. T.d. útreiðslur til fyritíðarpensjón, men eisini kann væntast ein ávisur vökstur í útreiðslum til forsorg, sjúkradagopening, tillagað størv, vard størv o.a.

1.3. Endamálið við uppskotinum

Yvirskipaða endamálið við pensjónsnýskipanini er at tryggja framtíðar fólkapensjónistum eitt virðiligt figgjarligt grundarlag, sum tekur atlit at framtíðar demografisku broytingunum, og at fáa eina pensjónsskipan, sum kann tillagast umstøðunum hjá tí einstaka fólkapensjónstinum.

Hetta lógaruppskotið, ið er sett saman av ymiskum broytingum, ið ikki beinleiðis hanga saman, hevur til endamáls at rökka yvirskipaðu málunum, ið eru nevnd omanfyri. Pensjónsnýskipanin verður bert gallandi fyri nýggjar pensjónistar – t.v.s. persónar, sum eru føddir eftir 31. des. 1952. Tey, sum eru blivin fólkapensjónstar áðrenn 1. januar 2020, halda fram sbrt. verandi pensjónsskipan. Broyting í mótrokning millum hjún verður tó í ein ávisan mun eisini gallandi fyri tey, sum fáa fólkapensjón sbrt. verandi skipan.

Mynd 8: Tal av fólkapensjónistum í verandi pensjónskipan og í nýskipan

1.3.1. Broytt samanseting av pensjón og mótrokning

Broytta samansetningin av pensjón hefur fleiri endamál. Høvuðsendamálið er, at tað betur skal loysa seg hjá fólkapensjónistum at arbeiða, og tað skal kunna loysa seg at taka seg stigvist aftur av arbeiðsmarknaðinum. Eisini fer at verða mótroknað í grundupphæddini hjá teimum, ið hava lutfalsliga høgar inntøkur aftrat pensjónini. Samansetningin verður eisini eitt sindur einfaldari, tí VÁP dettur burtur.

VÁP hefur í dag sama endamál sum viðbótin í fólkapensjónini. Talan er um uppihaldsveiting, sum verður veitt pensjónistum við lágum inntøkum. VÁP er tó, sum nevnt omanfyri, skipað øðrvísi og hefur nakrar óhepnar eginleikar. Tí verður VÁP frameftir ikki partur av fólkapensjónini, og viðbótin í fólkapensjónini hækkar í staðin, soleiðis at tey, ið ikki hava, ella bert hava smávegis av inntøku aftrat pensjónini, varðveita eins høga tøka inntøku, sum tey hava í dag – hetta hóast tey missa rættin til VÁP.

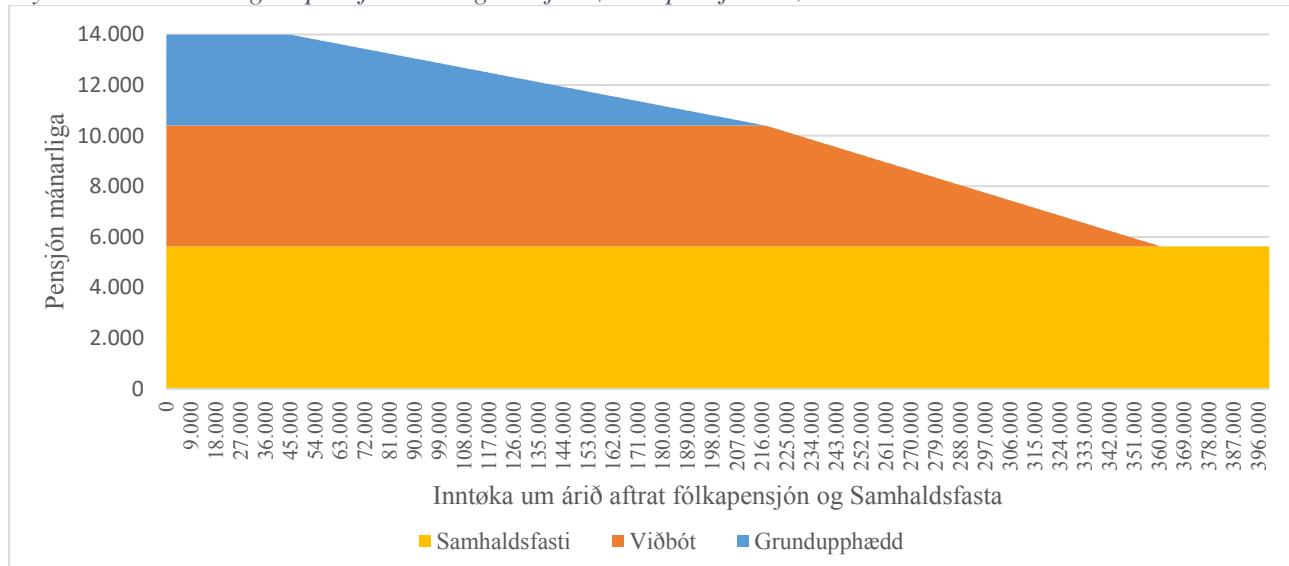
Inntøka hjá fólkapensjónistum utan aðra inntøku enn fólkapensjón og Samhaldsfasta, áðrenn og eftir skatt

	Stök		Gift	
	Verandi (2017)	Nýskipan (2020)	Verandi (2017)	Nýskipan (2020)
Grundupphædd	43.068	43.068	32.796	32.796
Viðbót	45.252	57.348	36.372	42.444
Viðbót til ávisar pensjónistar	7.608	-	3.804	-
Samhaldsfasti (írokn. mett framskriving)	48.300	67.500	48.300	67.500
Ársinntøka áðrenn skatt	144.228	167.916	121.272	142.740
Skattur og gjøld í alt	20.852	32.299	17.597	26.850
Inntøka um árið eftir skatt og gjøld	123.376	135.617	103.675	115.890
Inntøka um mør. eftir skatt og gjøld	10.281	11.301	8.640	9.658

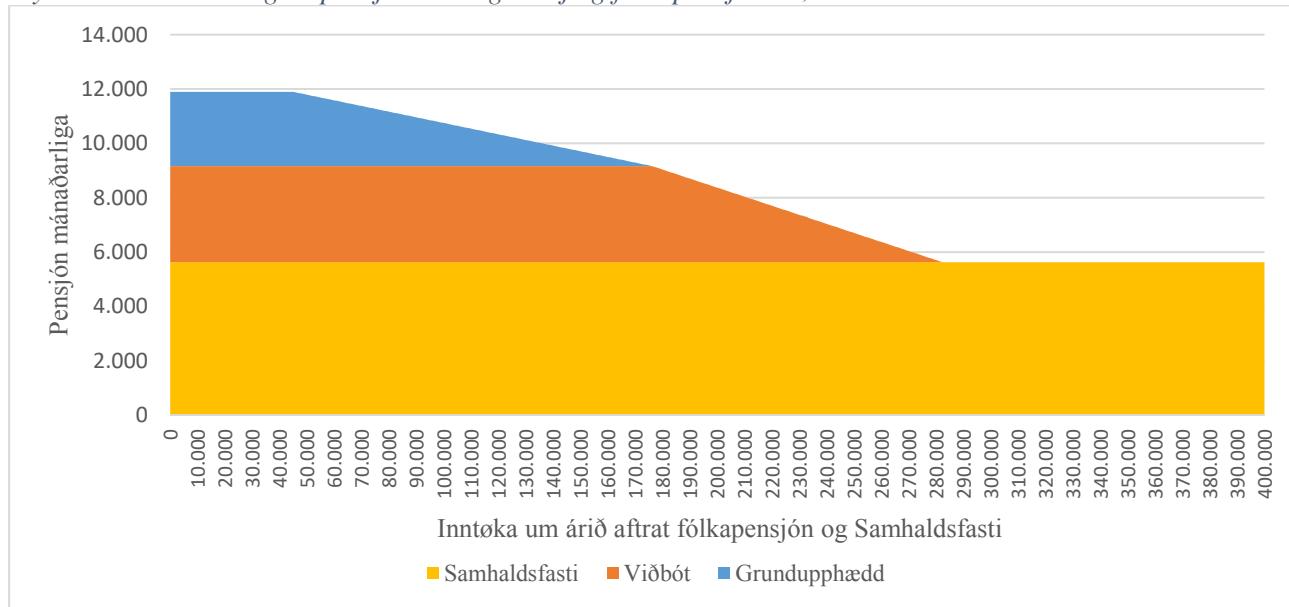
Talvan omanfyri vísir, at fólkapensjónistar, ið ikki hava aðra inntøku enn fólkapensjón og Samhaldsfasta, fara at hava uml. 1.000 kr. meira útgoldið um mánaðin í 2020. Hetta verður galldandi fyrir bæði tey, sum fáa pensjón sbrt. nýskipan og fyrir verandi fólkapensjónistar. Inntøkan áðrenn og aftaná skatt verður tann sama í báðum pensjónsskipanum. T.v.s. at persónurin, ið fyllir 67 ár 31. des. 2019 og tann, sum fyllur 1. januar 2020, koma at hava áleið somu inntøku eftir skatt (um so er, at teir ikki hava aðra inntøku aftrat pensjón og Samhaldsfasta).

Pensjónsnýskipanin hevur við sær grundleggjandi broytingar viðv. mótrokning, og tí verða fíggjarligu viðurskiftini øðrvísi hjá teimum, sum hava inntøku aftrat fólkapensjón og Samhaldsfasta. Markið fyrir mótrokning lækkar úr 61.900 kr. niður í 45.000 kr., mótrokningin verður linari, og tað fer at verða mótroknað í grundupphæddini.

Mynd 9: Samansetning av pensjónsveitingum hjá stökum pensjónisti, áðrenn skatt

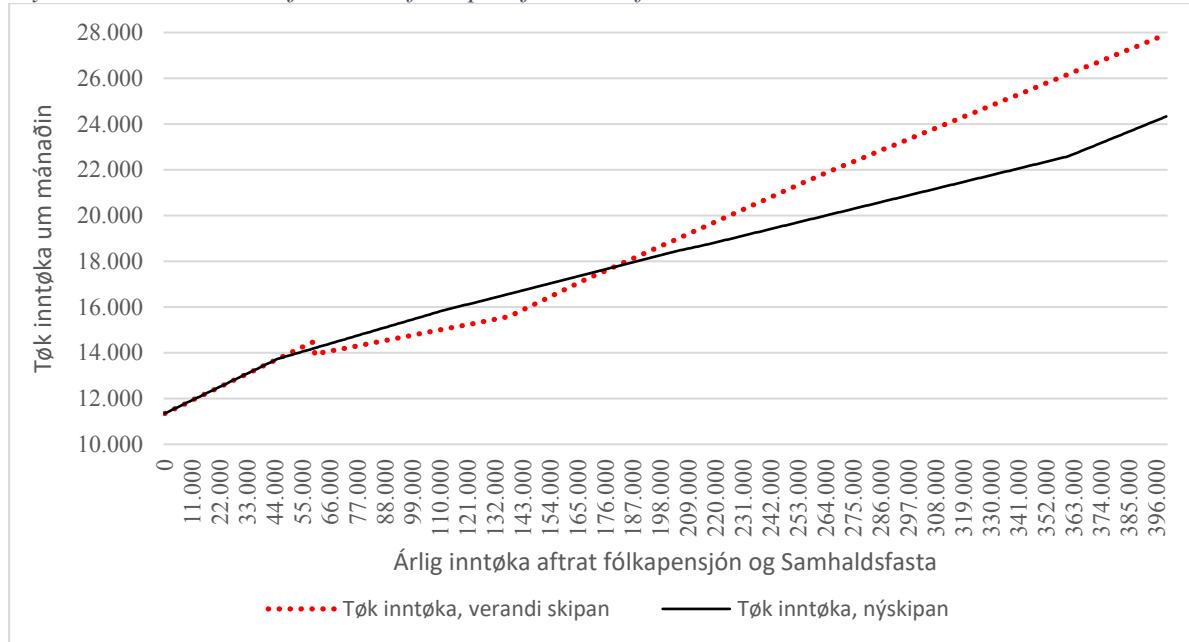

Mynd 10: Samansetning av pensjónsveitingum hjá giftum pensjónisti, áðrenn skatt

Myndirnar vísa, at fyrst verður mótroknað í grundupphæddini við 25 %. T.v.s., at fyrir hvørjar 100 kr. í inntøku lækkar grundupphæddin við 25 kr. Tá ein stakur pensjónistur hevur inntøku aftrat fólkapensjón og Samhaldsfasta á uml. 218.000 kr., er grundupphæddin fult mótroknað. Tá heldur mótrokningin fram í viðbótini, men við 40 %. Tá inntókan hjá einum stökum fólkapensjónisti fer upp um uml. 360.000 kr. er øll fólkapensjónin mótroknað.

Mynd 11: Tøk inntøka hjá stökum fólkapensjónistum, frá ár 2020

Myndin vísir tøku inntøkuna eftir ávikavist verandi skipan og nýskipanini. Tey, sum hava inntøku millum 45.000 og 60.000 kr. um árið, fara at fáa lægri tøka inntøku, tí mótroknað verður frá 45.000 kr. í staðin fyri 61.900 kr. sum í dag.

Tað er ymiskt, hvussu broytta samansetingin og broytta mótrokningin ávirkar ymsar inntøkubólkar. Talvurnar niðanfyri vísa, hvussu pensjónsnýskipanin ávirkar ymiskar inntøkubólkar.

Tøk inntøka hjá stökum fólkapensjónistum í ymsum inntøkubólkum

Inntøka aftrat fólkap. og Samhaldsfasta	0 kr.	45 tkr.	70 tkr.	150 tkr.	200 tkr.	370 tkr.
Verandi, 2017	10.281	12.660	13.092	15.183	17.770	25.680
Nýskipan, 2020	11.301	13.680	14.481	16.887	18.270	22.946
Munur	1.020	1.020	1.389	1.382	500	-2.734

Tøk inntøka hjá giftum fólkapensjónisti í ymsum inntøkubólkum (har hjúnafelagarnir hava somu inntøku aftrar fólkapensjón og Samhaldsfasta)

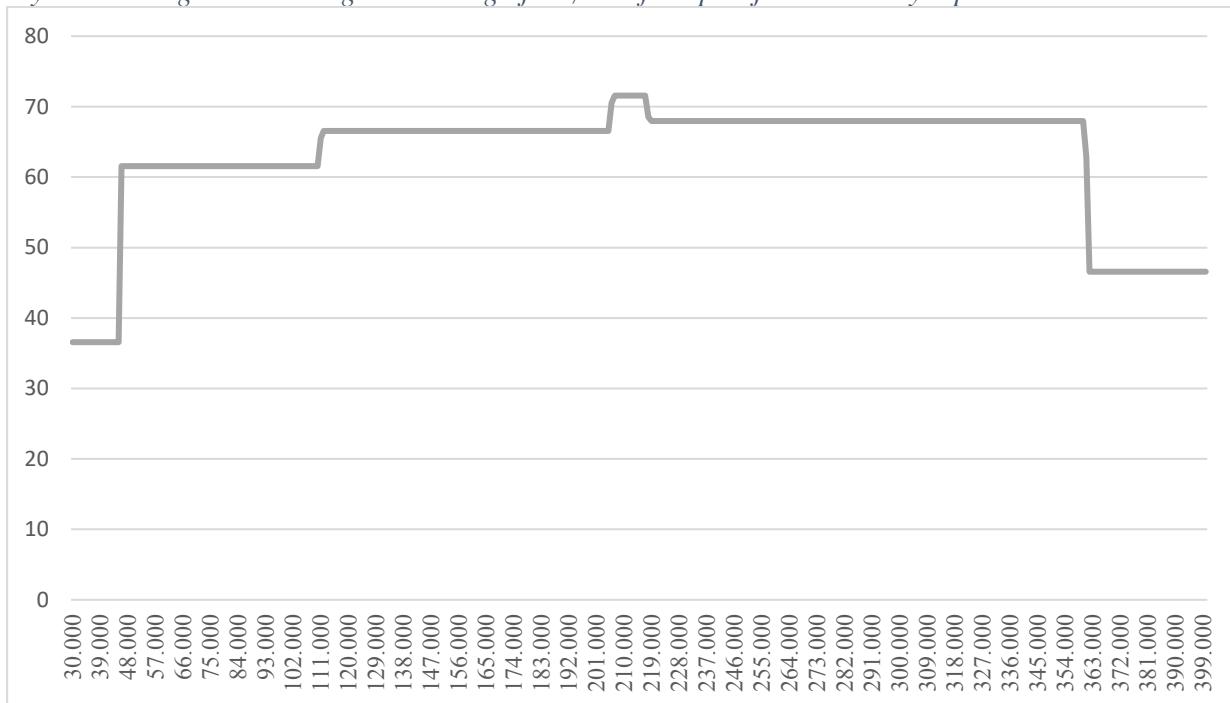
Inntøka aftrat fólkap. og Samhaldsfasta	0 kr.	45 tkr.	70 tkr.	150 tkr.	200 tkr.	370 tkr.
Verandi, 2017	8.640	10.701	11.764	14.327	16.914	24.824
Nýskipan, 2020	9.658	12.036	12.837	15.295	16.719	22.946
Munur	1.018	1.335	1.073	968	-195	-1.878

Pensjónsnýskipanini hevur við sær, at útgjald úr Samhaldsfasta yvir 3 ár hækkar við uml. 1.600 kr., og hetta verður eisini gallandi fyri allar verandi pensjónistar. T.v.s., at allir verandi pensjónistar fara at fáa hægri inntøku. Fyri nýggjar pensjónistar fara tey við inntøkum frá 0 til 45.000 kr. at hava somu tøku inntøku, sum verandi pensjónistar. Fyri tey, sum hava hægri inntøkur fara nøkur at fáa meira og

onnur minni. Tó fara tey, sum hava høgar inntøkur ikki at fáa fólkapensjón, og tað merkir 2.734 kr. minni um mánaðin.

Ein vansi við nýggju samansettingini er, at mótrokningin verður minni gjøgnumskygd. Frameftir verður mótroknað við tveimum ymiskum satsum. Fyrst við 25% í grundupphæddini og síðani við 40% í viðbótini. Fyri at mótrokningin skal vera so jøvn sum gjørligt, er neyðugt at hava ymisk mótrokningarprosent, tí grundupphæddin er skattafrí, meðan viðbótin er skattskyldug. Hóast mótrokningarprosentini eru ymisk, so er reelt talan um áleið somu mótrokning soleiðis at skilja, at tað, sum fólkapensjónisturin hevur eftir aftaná skatt og mótrokning er áleið tað sama utan mun til, um mótroknað verður við 25% í grundupphæddini, ella um mótroknað verður við 40% í viðbótini.

Mynd 12: Marginalskattur og mótrokning hjá stökum fólkapensjónisti sbrt. nýskipanini

1.3.2. Mótrokning millum hjún

Endamálið við broytingini er, at rætturin til pensjón einans er tengdur at egnum figgjarviðurskiftum og egnari inntøku. Soleiðis er tað í verandi skipan hjá pensjónistum, sum ikki eru giftir - t.v.s. bæði hjá stökum og hjá teimum, sum liva í parlagi utan at vera gift. Í verandi skipan er tað sostatt ein fyrimunur hjá nøkrum og ein vansi hjá øðrum at vera giftur.

T.d. öll tey hjún, har annar parturin er á arbeiðsmarknaðinum, og hin er farin av arbeiðsmarknaðinum, verða í verandi skipan fult mótroknaði. T.v.s., at hvørgin parturin fær viðbót. Tá mótrokningin millum hjún verður strikað, fer tann, sum er farin av arbeiðsmarknaðinum, at fáa fulla viðbót, tí mótrokningin fer at hava stöði í egnari inntøku (meðan tann, sum er á arbeiðsmarknaðinum verður fult mótroknaður).

Tað verður ein vansi hjá teimum, sum tilsamans hava lága inntøku aftrat fólkapensjón og Samhaldsfasta, og har inntøkan er ójavnt býtt millum hjúnafelagarnar. Við higartil galldandi meginreglu kunnu eini hjún brúka mótrokningarfriú upphæddina hjá hvørjum øðrum. T.v.s., at við

verandi skipan, har markið fyri mótrokning er 61.900 kr., kunnu hjúnini tilsamans hava inntøku á 2 x 61.900 kr. á örenn mótroknað verður. Hevur annar parturin inntøku á t.d. 120.000 kr. og hin parturin onga inntøku er ongin mótrokning. Frameftir verður markið fyri mótrokning sum nevnt 45.000 kr., og tað merkir, at tá inntøkan hjá örðrum partinum fer upp um hesa upphædd, verður mótroknað.

Fólkapensjónistar, ið eru giftir við einum, sum ikki er fólkapensjónistur, verða í verandi skipan ikki mótroknaðir í inntøku hjá hjúnafelaga. Ein vanlig stöða er, at aldursmunur er á hjúnafelögum, og tí er tað annar parturin, sum fyrst blívir pensjónistur, meðan hin er eftir á arbeiðsmarknaðinum. Hetta hevur verið gallandi síðani 2013 (ll. nr. 53 frá 14 mai 2013). Við hesum lógaruppskoti verður hetta gallandi fyri allar nýggjar pensjónistar.

Persónar, sum fáa pensjón sbrt. gallandi skipan, fara at kunna velja, um mótroknast skal í inntøku hjá hjúnafelaga. Hetta fer væntandi at hava við sær, at tey, sum fáa fyrimun av at strika mótrokningina, fara at brúka hendan möguleika.

1.3.3. Útsett pensjón

Endamálið við útsettari pensjón er at eggja fólk at arbeiða eftir vanligan pensjónsaldur og at gera eina meira fleksibla pensjónsskipan, sum kann tillagast ynskinum hjá tí einstaka – t.v.s. borgarin kann velja at hava eitt longri arbeiðslív og afturfyri fáa hægri pensjón. Við hesum verður pensjónsskipanin ein figgjarligur fyrimunur fyri bæði tann einstaka og fyri samfelagið. Fyrimunurin fyri borgaran er, at pensjónsgjaldið verður hægri, tá farið verður á pensjón, og samfelagið hevur fyrimun av stórru arbeiðsútboði og hægri skattainntökum.

Upphæddin, ið verður løgd aftrat pensjónini, verður nevnd bíðiviðbót. Tað er bara fólkapensjónin, ið kann útsetast. Útgjald frá Samhaldsfasta verður útgoldið, hóast fólkapensjónin ikki verður útgoldin – t.v.s. Samhaldsfasti kann ikki útsetast. Pensjónin kann í mesta lagi útsetast í 120 mánaðir, svarandi til 10 ár. Fyri hvønn mánað pensjónin verður útsett, verður ein bíðiviðbót løgd aftrat pensjónini svarandi til 0,45 av pensjónsupphæddini. Harumframt verða 10 % av tí higartil uppspardu upphæddini løgd aftrat fyri hvørjar 12 samanhægandi mánaðir, pensjónin verður útsett.

Roknaða prosentstigið verður so rundað til næsta heila tal.

Dómi

Ein persónur, ið útsetir pensjónina í 12 mánaðir, fær eina bíðiviðbót svarandi til 6% av fólkapensjónini. Bíðiviðbótin í hesum döminum verður roknað soleiðis:

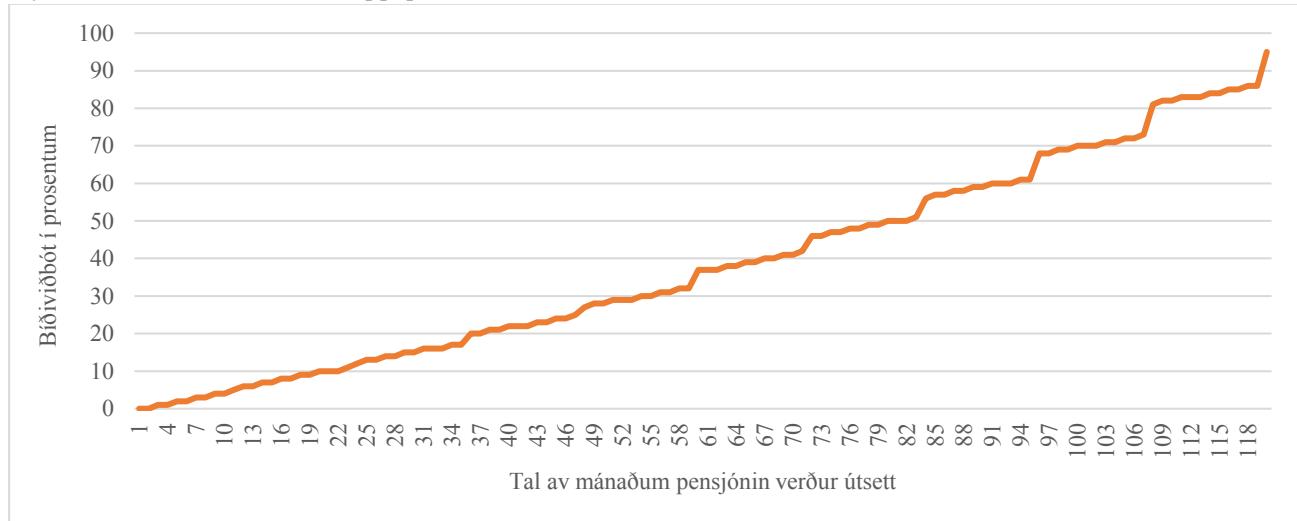
$$(12 \text{ mánaðir} \times 0,45) + 10\% = 5,94 \text{ (ið verður rundað til 6%)}$$

Um persónurin útsetir pensjónina í 15 mánaðir verður bíðiviðbótin roknað soleiðis:

$$(12 \text{ mánaðir} \times 0,45) + 10\% + (3 \text{ mánaðir} \times 0,45) = 7,29 \text{ (ið verður rundað til 7%)}$$

Pensjónin kann sum nevnt í mesta lagi útsetast í 120 mánaðir, og tá er bíðiviðbótin komin upp á 95% av fólkapensjónini.

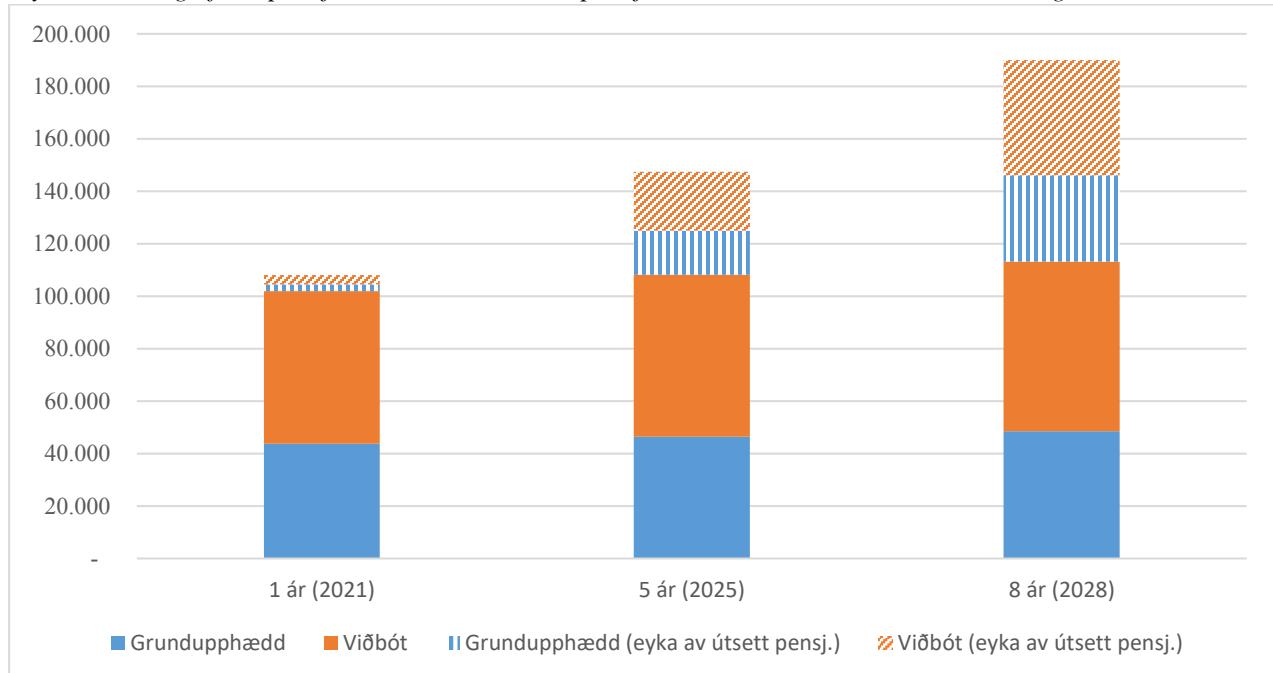
Mynd 13: Virðið av samlaðu uppspardu bíðiviðbótini

Eins og tað skal sökjast um fólkapensjón, so skal tað eisini sökjast um útsetta pensjón, og tað skal sökjast áðrenn pensjónin ætlast útsett. Útsett pensjón verður ikki játtað afturvirkandi, og t.v.s., bíðiviðbót kann í fyrsta lagi vera galddandi frá umsóknardegnum.

Tá tíðarskeiðið, sum ein persónur hevur sökt um útsetning til, er umliðin, verður bíðiviðbótin roknað út og útgoldin saman við fólkapensjónini og eftir somu treytum sum fólkapensjónin.

Mynd 14: Árliga fólkapensjónin áðrenn skatt, tá pensjónin veðrur útsett í ávikavist 1, 5 og 8 ár

Hugsanin handan útsettari pensjón er, at tað skal stuðla undir haldförið, og tað gerst við, at tað verður ein fyrimunur fyrir borgaran og fyrir samfelagið. Fyrimunurin fyrir samfelagið er serliga, at borgarin í staðin fyrir at fáa pensjón, er virkin á arbeiðsmarknaðinum og harvið eisini rindar skatt til land og

kommunur. Tí er tað ein treyt fyrir at kunna útseta pensjónina, at viðkomandi hevur lont arbeiði frá í minsta lagi 1000 tínum í einum ári (svarandi til uml. $\frac{1}{2}$ tíð).

At útseta pensjónina hevur við sær, at spart verður upp til eftirløn í longri tíð, og harvið verður mótrokningskylduga útgjaldið eisini hægri, tá farið verður á pensjón – t.v.s. meira verður eisini at mótrokna í. Men havast skal í huga, at bæði grundupphædd og viðbótin í fólkapensjónini eisini hækkar. T.v.s., at við útsettari pensjón hækkar eisini markið fyrir, at fólkapensjónin er fult mótroknað. T.d. hjá einum persóni, sum hevur útsett pensjónina í 5 ár, verður grundupphæddin fult mótroknað, tá árlig inntøka afstrat pensjón og samhaldsfasta er uml. 285.000 kr. (í ár 2025). Hjá einum persóni, sum ikki hevur útsetta pensjón, verður grundupphæddin fult mótroknað, tá inntøkan afstrat pensjón og Samhaldsfasta er uml. 225.000 kr. (í ár 2025).

Ein persónur, ið móttetur útsetta pensjón, men sum heldur fram at hava höga inntøku (eisini eftir, at viðkomandi hevur valt at fáa útsettu pensjónina útgoldna), kann tí eisini koma út fyrir, at øll fólkapensjónin verður mótroknað.

Hjá persónum, sum hava rætt til brókpensjón, verður virðið av bíðipartinum roknað, sum um talan er um fulla pensjón, og síðani verður veitingin javnað sambært brókinum, sum viðkomandi hevur rætt til.

1.3.4. Framskundað pensjón

Framskundað pensjón hevur til endamáls at geva persónum, sum eru likamliga og sálarliga niðurslitnir, ein möguleika at fáa pensjón áðrenn fólkapensjónsaldur. Søkjast kann um framskundaða pensjón trý ár áðrenn fólkapensjónsaldur. Framskundað pensjón svarar til eina veiting á í minsta lagi miðal fyritíðarpensjón.

Eins og við fyritíðarpensjón er treytin fyrir at fáa framskundaða pensjón, at arbeiðsförið skal vera skert við í minsta lagi eini helvt. Um umsøkjari onki arbeiðsföri hevur eftir, er veitingin svarandi til hægstu fyritíðarpensjón. Talan er sostatt ikki um ein nýggjan málbólk, men ætlanin er, at fólk, sum sökja um framskundaða pensjón, skulu fáa skjótari málsviðgerð og skulu hava styttri tíð frá umsókn til játtan.

Ein annar munur millum fyritíðarpensjón og framskundaða pensjón er, at framskundað pensjón verður veitt frá 1. í mánaðinum eftir, at Almannaverkið hevur móttikið umsóknina (treyað av at umsøkjari lýkur treytíðar). Fyritíðarpensjón verður veitt frá 1. í mánaðinum eftir, at pensjónin er játtad.

1.3.5. Fólkapensjónsaldur

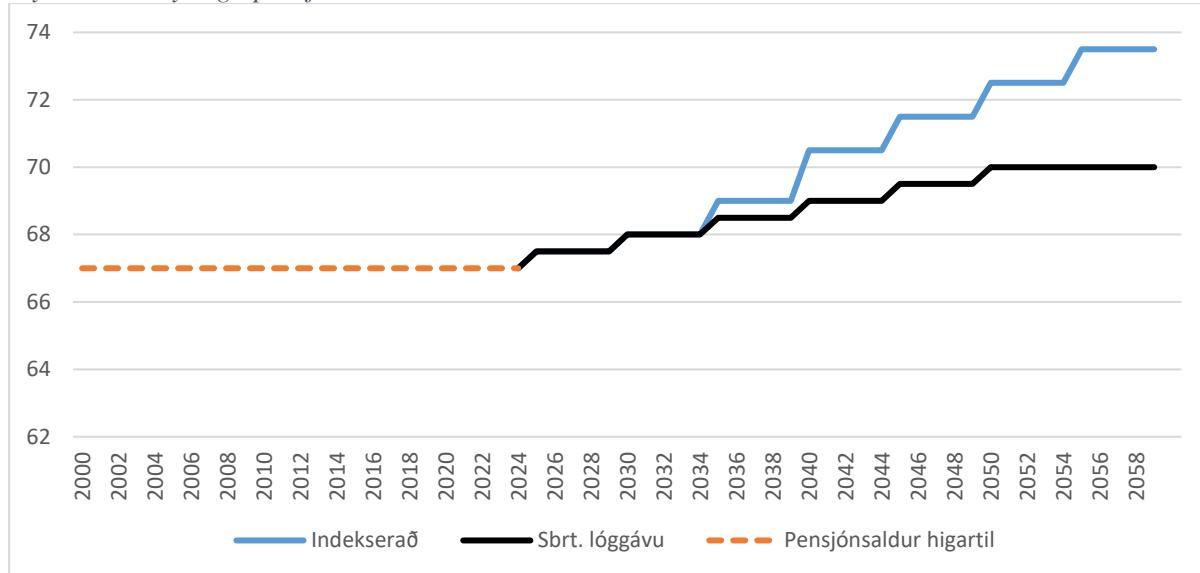
Endamálið við hækkaðum pensjónsaldri er at gera pensjónsskipanina meira figgjarliga haldföra. Fólkapensjónsaldurin fer at hækka stigvist komandi árini – fyrstu ferð í 2025, tá hann hækkar upp í 67,5 ár, og aðru ferð í 2030, tá fólkapensjónsaldurin verður 68 ár. Eftir hetta verður fólkapensjónsaldurin ásettur eftir einum livtíðarindeksi, soleiðis at pensjónsaldurin hækkar samsvarandi miðal livtíðini hjá føroyingum, tó ongantíð meira enn $\frac{1}{2}$ ár í senn.

Hvort 5. ár verður miðal livtíð føroyinga kannað, og um liviárinu eru longd nóg nögv, hækkar fólkapensjónsaldurin. Pensjónsaldurin kann sum nevnt í mesta lagi hækka við hálvum ári hvørja ferð. T.v.s. at pensjónsaldurin kann í mesta lagi hækka við hálvum ári 5. hvort ár. Hækkingin verður altið

framd við 10 ára varningi. Fyrstu ferð livistíðin verður kannað er í 2025. T.v.s., at pensjónsaldurin kann hækka sambært livistíðarindeksinum í fyrsta lagi í 2035.

Bláa strikan í myndini niðanfyri vísir mettan pensjónsaldur sambært livistíðarindeksinum, men av tí at, pensjónsaldurin í mesta lagi kann hækka við hálvum ári hvørja fer, hækkar pensjónsaldurin sbrt. svörtu strikuni.

Mynd 15: Broyting í pensjónsaldri sambært livistíðarindeksi

Gevið gætur, at myndin omanfyri vísir pensjónsaldurin, um so er, at lívsævin verður, sum framrokningin vísir.

Grundarlagið undir, um pensjónsaldurin kann hækka, er miðal lívsævið hjá 65 ára gomlum. T.v.s. hvussu nögv ár í miðal væntast tey, sum eru 65 ár at liva. Munur verður ikki gjørdur á kvinnum og monnum. Um miðal lívsævi tey síðstu 10 árini er hækkað, kann pensjónsaldurin hækka.

Fyrstu ferð tað skal roknast út, um pensjónsaldurin kann hækka, er í 2025 (við virknaði frá 2035), og tá er tað sostatt hækkingin í lívsævinum tey 10 árini, sum eru frammanundan 2025, sum liggar til grund. Í praksis verður útrokningin gjørd í 2024, og tí verður støðið undir útrokningini miðal lívsævi í 2013/2014. Treytin fyri at pensjónsaldurin kann hækka er, at miðal lívsævið hjá 65 ára gomlum tvey tey seinastu árini er hægri, enn tað var í 2013/2014. Miðal lívsævið í 2013/2014 var 85,5 ár. T.v.s., um miðal lívsævið í bæði 2022/2023 og 2023/2024 er hægri enn 85,5 ár, er fortreyt fyri at hækka pensjónsaldurin.

Um tað kann staðfestast, at pensjónsaldurin kann hækka, verður livistíðarindeksið roknað. Livistíðarindeksið verður roknað eftir hesum frysli:

$$\text{Pensjónsaldur} = 65 \text{ ár} + \text{miðal lívsævið í 2023/2024 hjá 65 ára gomlum} + 0,2 - 18 \text{ ár sum pensjónistur}$$

Framrokningar vísa, at væntandi verður miðal lívsævið í 2023/2024 hjá 65 ára gomlum í Føroyum 87,3, sum er hægri enn indeksárið (2022/2023 væntast eisini at verða hægri). T.v.s. at pensjónsaldurin sambært frymlinum omanfyri skal hækka. Pensjónsaldurin verður roknaður at skula hækka í 2035 soleiðis:

$$\text{Pensjónsaldur} = 65 \text{ ár} + 22,3 \text{ (sum er restlívsævi hjá 65 ára gomlum)} + 0,2 - 18 = 69\frac{1}{2} \text{ ár,}\\ ið verður rundað niður til 69 ár.\\$$

Sambært frymlinum skal pensjónsaldurin hækka til 69 ár, men ásett er í lögini, at pensjónsaldurin í mesta lagi kann hækka við $\frac{1}{2}$ ári hvørja ferð, og pensjónsaldurin skal sostatt hækka úr 68 ár upp í $68\frac{1}{2}$ ár.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

Við hesum uppskotinum vera framdar ymsar broytingar, ið ikki beinleiðis eru tengdar at hvørjum øðrum. Broytingarnar fevna um:

1. Broytt samanseting av pensjón og og broytt mótrokning

Viðbótin í fólkapensjónini hækkar, samstundis sum viðbót til ávisar pensjónistar verður strika. Pensjónistar, sum ikki hava inntøku aftrat fólkapensjón og Samhaldsfasta, fara at hava umleið somu inntøku í ávikavist nýskipanini og í gallandi skipan. Tað verður mótroknað í grundupphæddini, og tað merkir, at fólkapensjónistar, sum hava høgar inntøkur, ikki fää fólkapensjón. Hesi fara tó at fää útgjald úr Samhaldsfasta.

2. Mótrokning millum hjún

Mótrokning millum hjún verður strikað. Tað merkir, at fólkapensjónin frameftir ikki verður tengd at inntøku hjá hjúnafelaga.

3. Útsett pensjón

Möguleiki verður at útseta pensjónina, soleiðis at ein persónur fær eitt longri arbeiðslív, og afturfyri kann fää eina hægri fólkapensjón seinni. Fyri hvønn mánað, at pensjónin verður útsett, hækkar pensjónsveitingin við 0,45%, umframta 10 % fyri hvørjar samanhangandi mánaðir pensjónin verður útsett.

4. Framskundað pensjón til niðurslitin

Persónar, sum eru niðurslitnir, kunnu trý ár áðrenn fólkapensjónsaldur sökja um framskundaða pensjón. Veitingin er í minsta lagi samsvarandi miðal fyritíðarpensjón.

5. Pensjónsaldur

Pensjónsaldurin hækkar við hálvum ári fyrstu ferð í 2025 og aftur við hálvum ári í 2030. Hareftir hækkar pensjónsaldurin frá 2035 sbrt. einum livitiðarindeksi.

1.5. Ummæli og ummælisskjal

Umframta at uppskotið verður lagt til almenna hoyring á heimasiðuni hjá Løgmansskrivstovuni, verður uppskotið eisini sent beinleiðis til eina røð av hoyringspörtum. Fyri eitt samlað yvirlit yvir hoyringspartar verður víst til fylgiskjal 33. Uppskotið varð sent til hoyringar saman við øðrum lógaruppskotum tilhoyrandi pensjónsnýskipanini.

Inn eru komin hoyringssvar frá 31 myndugleikum, áhugafelögum og einstaklingum. Niðanfyri eru evnini, sum hoyringssvarini í høvuðsheitum hava umrøtt, sett upp (í tilvildarligari raðfylgju).

- Broytt samanseting av pensjón
- Mótrokning millum hjún
- Útsett pensjón
- Framskundað pensjón
- Pensjónsaldur

Broytt samanseting av pensjón

Mótrokningarmarkið ov lágt (30.000 kr.)

Fleiri av hoyringsþortunum hava viðmerkt, at markið í frádráttarfríu inntøkuupphæddini (mótrokningarmarkið) eיגur at broytast, tí hetta er ov lágt.

Viðmerking: Í verandi pensjónsskipan er markið 61.900 kr., og í nýggju skipanini varð skotið upp at lækka hetta niður á 30.000 kr. Politisk semja er tó um at hækka mótrokningarmarkið úr kr. 30.000 upp í kr. 45.000, og eru lógaruppskotini tillagaði hesum.

Markið fyrir mótrokning skal javnast (mótrokningargrundarlagið verður prístalsregulerað)

Fleiri hoyringspartar hava víst á, at markið fyrir mótrokningina eiger at verða javnað.

Viðmerking: Í uppskoti til lögtingslög um javning verður mótrokningargrundarlagið javnað. Uppskotið er ein partur av pensjónsnýskipanini, og verður lagt fram samtundis av landsstýrismanninum í figgjarmálum.

Mótrokning í egnari inntøku í verandi skipan ov hørð (60%)

Fleiri hoyringspartar hava víst á, at mótrokning í egnari inntøku í verandi skipan er ov hørð.

Viðmerking: at broyta reglurnar fyrir mótrokning í verandi skipan er ikki partur av hesi nýskipan, eins og tað hevði verið kostnaðarmikið fyrir landskassan at lækka mótrokningarmarkið utan víðari. Mótrokning í egnari inntøku fyrir pensjónistar í verandi skipan verður ikki broytt, sí tó viðmerkingar niðanfyri um mótrokning millum hjún.

Grundupphæddin skal vera mótrokningarfri

Fleiri av hoyringsþortunum hava við skiftandi grundgevingum víst á, at grundupphæddin er fyrir öll, og tí eiger ikki at verða mótroknað í henni.

Viðmerking: Endamálið við lóginu um tvungna uppsparing var í storri mun at tryggja, at fólk sjálvi spara upp til egna pensjón, og at trýstið á almennnu útreiðslurnar til pensjón skuldu lækka. Sum liður í hesum er tískil avgjört at mótrokna bæði í grundarupphæddini og viðbótini. Tó verður hildið fast um, at Samhaldsfasti – umframt at hækka umleið 1000 kr. – framhaldandi verður hildin uttanfyri reglurnar um mótrokning.

Somuleiðis telur Samhaldsfasti heldur ikki við í inntøkugrundarlagnum, tá inntøka hjá pensjónisti verður gjörd upp.

Munur millum stök og gift

Einstakir hoyringspartar hava gjört vart við, at munur eiger ikki at verða gjördur á giftum og stökum pensjónistum í pensjónslóggávu.

Viðmerking: At taka burtur skilnaðin á pensjónsveitingini við til gift og ikki gift hevði verið sera kostnaðarmikið fyri landskassan, tí neyðugt hevði verið munandi hækking í veitingini til giftar pensjónistar. Bæði í Føroyum og í londunum rundan um okkum er vanligt í almannalóggávu at gera mun á giftum og ikki giftum persónum, tó at hesi viðurskifti eru ymiskliga skipaðar í ymsu londunum. Samfelagið broytist, og familjumynstur broytast, og tað kann hugsast, at í framtíðini verður tørvur á at eftirhyggja meginreglunum um, hvørja ávirkan hjúnastøða skal hava á pensjónsveitingina. Hesin spurningurin er tó ikki búgvín at viðgera í hesi pensjónsnýskipanini, tí bæði í politisku skipanini og í samfelagnum annars eru fólk ymisk á máli um hesi viðurskifti.

Mótrokning millum hjún

Fleiri hoyringspartar hava viðmerkt, at mótrokning millum hjún eisini skal strikast fyri pensjónistar í verandi skipan.

Viðmerking: Sambært lógaruppskotinum verður mótrokning millum hjún bert strikað fyri pensjónistar í nýggju skipanini. Ásannandi, at tann fyrimunur, ið kemst av at mótrokning millum hjún verður strikað, eisini kann koma pensjónistum í verandi skipan til góðar, verður mett rættast, at pensjónistar í verandi skipan kunnu velja at verða fevndir av hesi skipan og harvið fáa fyrimun av, at mótrokning millum hjún verður strikað. Lógaruppskotið verður tillagað samsvarandi hesum.

Útsett pensjón – krav um 1000 tímar arbeiði

Einstakir hoyringspartar hava viðmerkt, at kravið um 1000 tímar arbeiði fyri at kunna útseta pensjónina er ov høgt.

Viðmerking: Tað er politisk semja um at halda fast við kravið um 1000 tímar arbeiði fyri at útseta pensjónina grundað á, at neyðugt er at útsett pensjón samsvarar tilknýti til arbeiðsmarknaðin og á hendan hátt tryggja skattainntøkur til land og kommunu, tá pensjón verður útsett, um haldast skal fast við, at tað skal bera til at útseta pensjón, sum eisini gevur tí einstaka pensjónistum figgjarligan fyrimun. Kravið um 1000 tímar arbeiði tryggjar hetta lutfallið. Eitt lægri krav um arbeiðstímar kann hava við sær, at heimagangandi ella partíðarsett í storri mun velja at útseta pensjónina um so er, at hjúnafelagin hevur høga inntøku. Eitt atlit er sostatt eisini at halda eitt nøkulunda “nakað-fyri-nakað”-lutfall.

Framskundað pensjón - treytir

Fleiri hoyringspartar, herundir Almannaverkið, hava víst á, at ilt er at fáa eyga á munin millum fyritíðarpensjón og framskundaða pensjón av tí at treytirnar fyri at fáa tillutaða veitingina eru tær somu í báðum fórum, og tí verður mælt til at endurskoða reglurnar um fyritíðarpensjón ístaðin. Eisini verður viðmerkt, at heldur enn at brúka lægstu fyritíðarpensjón, sum minsta mark fyri at tilluta

framskundaða pensjón, so eiger framskundaða pensjón at grundast á eina læknaliga meting frá eignum lækna.

Viðmerking: Tað er Almannaverkið, sum tillutar fyrítíðarpensjón, og tað verður eisini Almannaverkið, sum fer at tilluta framskundaða pensjón. Tá persónar í eldru aldursbólkunum sökja um fyrítíðarpensjón (og frameftir eisini framskundaða pensjón), verður serligur dentur lagdur á læknaligu metingina, tí tað ikki er eitt krav, at eldri umsökjarar skulu royna arbeiðsfremjandi fyriskipan. Tað fer framvir eisini í nøkrum fórum at vera neyðugt við serlæknaváttan, men tað verður serliga tá ivamál er, um umsökjari skal hava veiting svarandi til miðal ella hægstu fyrítíðarpensjón. T.v.s., at málbólkurin verður ikki víðkaður – tað verður framhaldandi eitt krav, at arbeiðsförið skal vera skert við í minsta lagi 50 % fyri at fáa rætt til fyrítíðar- og framskundaða pensjón. Umleið fjórðingurin av øllum 65 og 66 ára gomlum fáa í dag fyrítíðarpensjón, og fer tað at svara til eina generella lækking í pensjónsaldrinum, verður dokumentatiónskravið minkað ella strikað. Tað skal í hesum sambandi gerast vart við, at persónar, sum ikki lúka kravið um skert arbeiðsföri á 50 %, kunnu sökja um tillagað starv. Treytin fyri at fáa tillutað tillagað starv er, at arbeiðsförið skal vera skert við í minsta lagi 1/3.

Samtak mælir frá at seta í verk framskundaða pensjón fyri heldur at dagföra skipanina við fyrítíðarpensjón og stytta málsviðgerðartíðina. At málsviðgerartíðin til fyrítíðarpensjón kann draga út er í nógvum fórum orsakað av, at umsökjarar í yngru aldursbólkunum skulu royna síni arbeiðsevni, og möguleikarnir at seta í verk arbeiðsfremjandi fyriskipanir skulu troytast. Pensjónsnýskipanin fevnir ikki um týðandi broytingar í fyrítíðarpensjónsnýskipanini.

Almennu viðmerkingarnar í lógaruppskotinum eru tillagaðar soleiðis at politisku ætlanirnar um, at framskundað pensjón skal viðgerast øðrvísi enn fyrítíðarpensjón eru týðiligar eins og at staðfest verður, at framskundað pensjón verður veitt frá umsóknardegnum (1. í mánaðinum eftir at Almannaverkið hefur móttikið umsóknina).

Pensjónsaldurin hækkar

Fleiri hoyringspartar hava viðmerkt, at tey – av ymsum orsókum – eru ónøgd við, at pensjónsaldurin hækkar, og Føroya Arbeiðsgevarafelag hefur viðmerkt, at pensjónsaldurin eiger at hækka skjótari.

Viðmerking: Tað er politisk semja um at pensjónsaldurin hækkar soleiðis sum ásett er í lógaruppskotinum. At pensjónsaldurin hækkar, er týðandi fyri haldförið, eins og restlivitíðin er økt munandi seinastu nógvu árin. Við at pensjónsaldurin hækkar, hækkar arbeiðsútboðið samstundis, eins og landið sparir útreiðslur til pensjón longur. Greitt er tó, at sparingin minkar við tí, sum landið ella grunnur so má halda áfram at rinda út til fólk, ið eru á t.d. fáa dagpenging, forsorg, arbeiðsloysistrygging, fyrítíðarpensjón ella, eri í tillagaðum starvi sama tíðarskeið.

Livitíðarindeks

Hagstova Føroya hefur viðmerkt skipanina við livitíðarindeks. Hagstovan ger vart við, at tey gera árliga uppgerð av væntaðum lívsævi fyri 1 ára aldursbólkar, men at tey í lötuni ikki gera framrokningar av væntaðum lívsævi, ella restlivitíð, men um tað skuldi verið gjört, so er ivasamt, um tað er skilagott at brúka háttalag fyri væntaðum lívsævi sum grundarlag. Tað finnast munandi neyvari og betri háttalög til framrokningar av restlivitíð.

Viðmerking: Í sambandi við ásetan av restlivitíð er talan ikki um at nýta framskrivingar, men harafturímóti at gera upp restlivitíð fyri tey 65-ára gomlu tvey ár frammanundan árinum, tá lógarásetningin sigur, at útrocningar um brotingar í restlivitíðini skulu gerast. Eins og Hagstovan viðmerkir í hoyringssvarinum, so stendur stovnurin inni fyri at hava nøktandi neyvleika og góðsku í fyrisitingarligum og fakligum høpi, herundir leypandi kvalitetstrygging av háttalögum, eisini í sambandi við uppgerð av restlivitíð. Í tann mun Hagstovan árliga framleiðir hagtöl fyri restlivitíð fyri tey 65-ára gomlu, so er gjørligt at nýta ásetta háttalagið til at meta um, hvört pensjónsaldurin skal hækka.

Tvær skipanir

Fleiri hoyringspartar hava viðmerkt, at tað er óheppið at hava tvær skipanir – eina fyri persónar, føddir áðrenn 1. januar 1953 og eina fyri persónar føddir aftaná 31. desember 1952. Tað verður sostatt gjørdur munur á fólk, alt eftir nær tey eru fødd, hóast øll onnur viðurskifti eru sambærilag.

Viðmerking: Tað er politisk semja um at hava tvær skipanir eins og ásett er í lógaruppskotinum, grundað á, at verandi pensjónistar longu hava innrættað seg í mun til verandi skipan, eins og tað aloftast ikki er möguligt at broyta stórvegis uppá figgjar-/inntøkuviðurskifti síni, tá farið er á pensjón.

Möguleikin hjá pensjónistum í verandi skipan at flyta yvir í nýggju skipanina

Einstakir hoyringspartar hava víst á, at tað skal bera til hjá pensjónistum í verandi skipan at flyta yvir í nýggju skipanina.

Viðmerking: Politisk semja er um at varðveita tær tvær skipanirnar, ið eru nevndar í uppskotinum. Sí góða viðmerkingar omanfyri um mótrokning millum hjún.

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingar fyrir land og kommunur

Hetta uppskotið er partur av einum samlaðum lógarverki, sum á ymiskan hátt ávirkar útreiðslurnar hjá landskassanum, og sum á ymiskan hátt ávirkar haldföri fyrir fóroyska búskapin. Tað ber bert í avmarkaðan mun til at meta um fíggjarligu avleiðingarnar av nýskipanini sæð í mun til verandi pensjónsskipan – t.v.s. í mun til, at nýskipanin ikki verður framd. Uppskotið verður bert galldandi fyrir tey, sum blíva fólkapensjónistar í 2020 og seinni. T.v.s., at tað verður ongin, sum fer at missa nakað. Nýggju pensjónistarnir fara at hava aðrar möguleikar at seta saman arbeiði og pensjón, og tað ber ikki til at siga, í hvussu stóran mun atburður fer at broytast, og í hvussu stóran mun fólkapensjónistar fara at brúka möguleikarnar í pensjónsnýskipanini. Pensjónin hækkar, og alt annað líka merkir tað øktar útreiðslur, men samstundis verða pensjónistar eggjaðir t.d. til at arbeiða meira ella útseta pensjón o.a., og tað økir um skattainntökurnar, økir um mótrokningina, og minkar um útreiðslur landskassans.

Niðanfyri verða fíggjarligu avleiðingarnar av ymsu tættunum í hesum lógaruppskoti lýstar. Ymsu broytingarnar eru partur av eini heild, men tær ávirka ymiskt, og tað ber ikki til uttan víðari t.d. at “velja til og frá” og harvið kanska spara eina upphæddina, sum lýsingin niðanfyri vísir.

Uppskotið verður bert galldandi fyrir tey, sum blíva fólkapensjónistar ársskiftið 2019/20, og tí fer ávirkanin á útreiðslurnar og ávirkanin á búskapinin at broytast stigvist vaksandi. Fyrsta árið verða uml. 530 fólkapensjónistar í nýggju pensjónsskipanini, og veksir talið sostatt fyrir hvort ár. Í 2025 verða slakir 3200 pensjónistar í nýggju skipanini, í 2030 verða tey uml. 5850, í 2040 verða tey uml. 10500 o.s.fr.

2.1.1. Broytt samanseting av pensjón

Landskassin sparir útreiðslurnar til VÁP, men hinvegin so hækkar viðbótin. Fyri fólkapensjónistar uttan aðra inntøku verður samlað sæð talan um eina hækking í útreiðslunum.

Landskassans útreiðslur til ein fólkapensjónist uttan aðra inntøku

	Stök		Gift	
	Verandi	Nýskipan	Verandi	Nýskipan
Grundupphædd	43.068	43.068	32.796	32.796
Viðbót	45.252	57.348	36.372	42.444
Viðbót til ávisar pensjónistar	7.608	-	3.804	-
Útreiðslur tilsamans	95.928	100.416	72.972	75.240
Landsskattur	7.155	8.970	5.820	6.735
Útreiðslur landskassans netto	88.773	91.446	67.152	68.505
Kommunuskattur (miðal)	16.780	19.235	14.974	16.212

Árliga hækkingin í útreiðslum landskassans fyrir hvønn pensjónist uttan aðra inntøku er sostatt 2.673 kr. fyrir stök og 1.353 kr. fyrir gift (landsskattur íroknaður). Tað ber tó ikki til at siga neyvt, hvussu

hetta ávirkar samlaðu útreiðslur landskassans, tí inntøkuupplýsingar hjá teimum, sum blíva pensjónistar frameftir, eru ikki kendar.

Flestu fólkapensjónistar í verandi pensjónsskipan hava bert heilt lítla inntøku aftrat fólkapensjónini og Samhaldsfasta. T.v.s. eisini lægri enn 45.000 kr. um árið, sum er nýggja markið fyrir mótrokning, t.v.s., at hesi eisini sbrt. nýskipanini fara at fáa fulla pensjón. Tó er tað soleiðis, at yngri fólkapensjónistar – tey 67-69 ára gomlu – í storri mun hava inntøkur aftrat fólkapensjón og Samhaldsfasta.

Meting av útreiðslum landskassans orsakað av broyting í samanseting av pensjónsveitingum

(mió. kr.)	2020	2021	2022	2025	2030
<i>Basis (óbroytt samanseting av pensjónsveiting og samhaldsfasti)</i>					
Grundupphædd og viðbötur	567,2	590,2	611,1	686,2	824,2
Landsskattur frá pensjónistum	126,6	135,1	143,5	173,3	233,4
Útreiðslur hjá landskassanum	440,6	455,1	467,6	512,9	590,8
<i>Nýskipan (samanseting av pensjón undantikið broyting í pensjónsaldri)</i>					
Framhald av verandi skipan					
Grundupphædd og viðbötur	530,3	514,7	498,2	446,7	349,9
Landsskattur	136,7	136,0	134,9	129,8	113,7
Nýggir pensjónistar					
Grundupphædd og viðbót	35,5	74,0	111,4	236,0	468,1
Landsskattur	10,6	22,4	34,3	77,6	170,8
Útreiðslur landsk. av nýskipan	418,5	430,3	440,4	475,3	533,5
Minniútreiðslur av nýskipanini	22,1	24,2	27,2	37,6	57,3

Viðm.: Hækking av samhaldsfasta er íroknað skattainntøkur sambært nýskipanini

Broytingin í samansetingini av pensjón hevur fyrstu fáu árini við sær bert smávegis broytingar í landskassaútreiðslum til fólkapensjón. Talið av persónum í nýggju pensjónsskipanini fer fyrstu 15 árini at økjast við 500-550 um árið. Ein lítil helvt av teimum, sum koma inn í skipanina fara at kosta landskassanum millum 1.353-2.673 kr. meira um árið. Fyrsta árið merkir broytingin, at útreiðslan til nýggjar pensjónistar helst verður minni enn talið lýst í talvuni. Hetta orsakað av, at nýggju pensjónistarnar koma inn í skipanina alt árið - umleið 1/12 fer at fáa pensjón í eitt heilt ár sambært nýggju samansetingini.

Teir fólkapensjónistar, sum arbeiða niðursetta tíð, fara í høvuðsheitum at fáa hægri pensjón við pensjónsnýskipanini, men kortini er ikki vist, at talan verður um eina útreiðslu fyrir landskassan. Í tann mun fólkapensjónistar við lægri mótrokning fara at arbeiða meira, enn teir annars vildu gjort, um pensjónsskipanin ikki varð broytt, fara skattainntøkur til land og kommunur eisini at økjast. Tað ber ikki til at meta um, hvort fólkapensjónistar fara at broyta atburð. Ein avleiðing kann eisini blíva, at nøkur fara at arbeiða minni – t.d. tí tey fara at halda seg á eini inntøku lægri enn 45.000 kr. heldur enn 60.000 kr., sum er markið fyrir mótrokning í verandi skipan.

Fylgjurnar av tvungnu uppsparingini fara ikki at vísa seg fyrstu nögvu árini – t.v.s., at tað er ikki tvungna uppsparingin, ið komandi árini fer ikki at hava við sær, at fólkapensjónistar fara at verða mótroknaðir.

Kommunuskattainntökurnar hækka við umleið 2.450 kr. um árið fyrir hvønn pensjónist uttan aðra inntøku. Hjá fólkapensjónistum, sum hava somikið høga inntøku aftrat pensjónini, at teir verða mótroknaðir, fara fyrst at verða mótroknaðir í grundupphæddini, sum er skattafrí. Fólkapensjónistar, sum hava høgar inntøkur missa í mun til verandi skipan alla grundupphæddina, men sum nevnt ávirkar tað ikki kommunuskattainntökurnar. Fólkapensjónistar, sum ikki hava inntøkur aftrat pensjónini, fara sostatt fyrsta árið at gjalda 600-700 tús. kr. meira í kommunuskatti, men eftir 10 árum er hetta talið økt til 8-8,5 mió. kr. Men her skal havast í huga, at roknað verður við skattaviðurskiftum, soleiðis sum tey eru í 2017, og tey kunnu broytast munandi, sum árini ganga.

2.1.2. Mótrokning millum hjún

Broytingin hevur í sjálvum sær ikki við sær figgjarligar avleiðingar av týdningi fyrir landið. Ein skipan við mótrokning er ein fyrimunur fyrir nøkur og ein vansi fyrir onnur – hetta er treytað av, hvussu inntøkan er býtt millum hjúnafelagarnar.

Í 2011 var eitt uppskot viðgjört um at strika mótrokningina millum hjún hjá øllum táverandi giftum fólkapensjónistum, og vóru figgjarligu avleiðingarnar tá mettar til eina meirútreiðslu fyrir landskassan á uml. 2,5 mió. kr. Men við nýskipanini lækkar markið fyrir mótrokning umleið niður í eina helvt, og tí fer metingin frá 2011 ikki at halda í mun til nýskipanina. Eisini skal havast í huga, at tað er bert hjá teimum, sum blíva fólkapensjónistar frá 2020 at mótrokningin millum hjún verður strikað, og fyrstu árini verður mótrokningin sostatt galdandi fyrir lutfalsliga fáar fólkapensjónistar.

At talan bert er um nýggjar pensjónistar hevur sostatt við sær, at tað er ongin, sum fær broytt figgjarligt grundarlag. Tey, sum blíva fólkapensjónistar sbrt. nýskipan, innrætta sítt arbeiðslív, sum hóskar teimum, og hóskar til galdandi reglur.

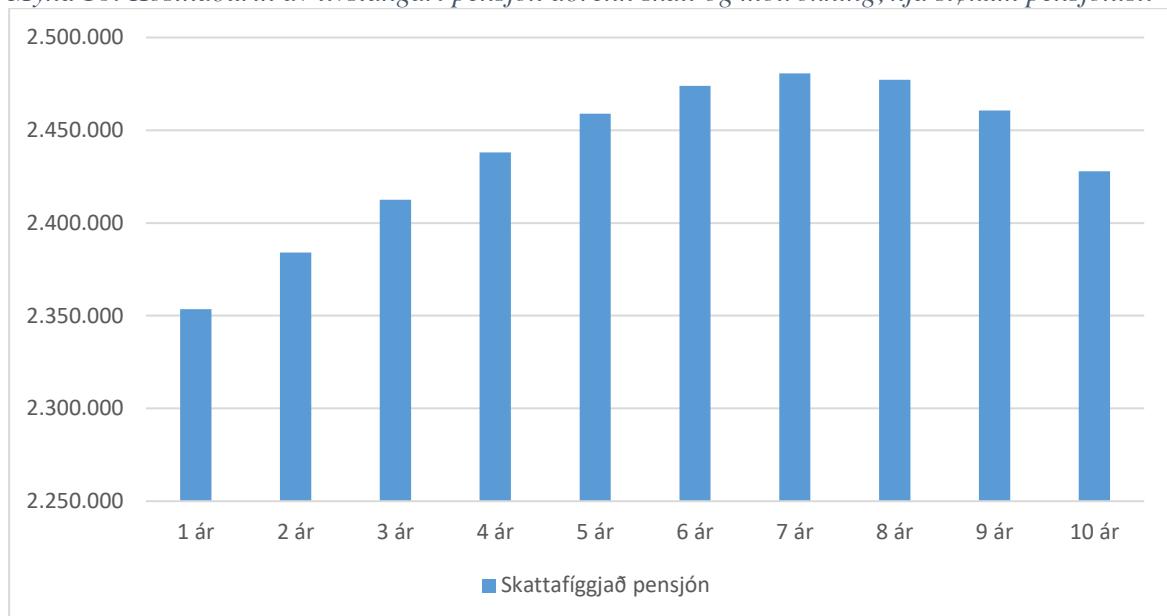
2.1.3. Útsett pensjón

Tað ber ikki til at meta um figgjarligu avleiðingarnar fyrir landskassan av útsettari pensjón. Talan er um eina nýggja skipan, og tað er ikki gjørligt at siga, hvussu nógvir persónar fara at brúka möguleikan.

Tað vil vera ein figgjarligur vinningur fyrir landskassan (og fyrir tann einstaka), men fyrimunurin er treytaður av, hvussu høga inntøku tey hava og harvið, hvussu nógvir skattur verður goldin í tíðini, sum pensjónin verður útsett. Landið sparir útreiðsluna til pensjón, í tíðini pensjónin verður útsett, samstundis sum skattur verður goldin til land og kommunur. Hinvegin verður talan um eina meirútreiðslu tey eftirfylgjandi árini, tá fólkapensjónisturin velur at móttaka fólkapensjónina. Men havast skal tó í huga, at longda tilknýtið til arbeiðsmarknaðin hevur við sær, at persónurin, sum útsetir pensjónina, í longri tíð rindar til tvungnu uppsparingina, sum aftur verður mótroknað í fólkapensjónini.

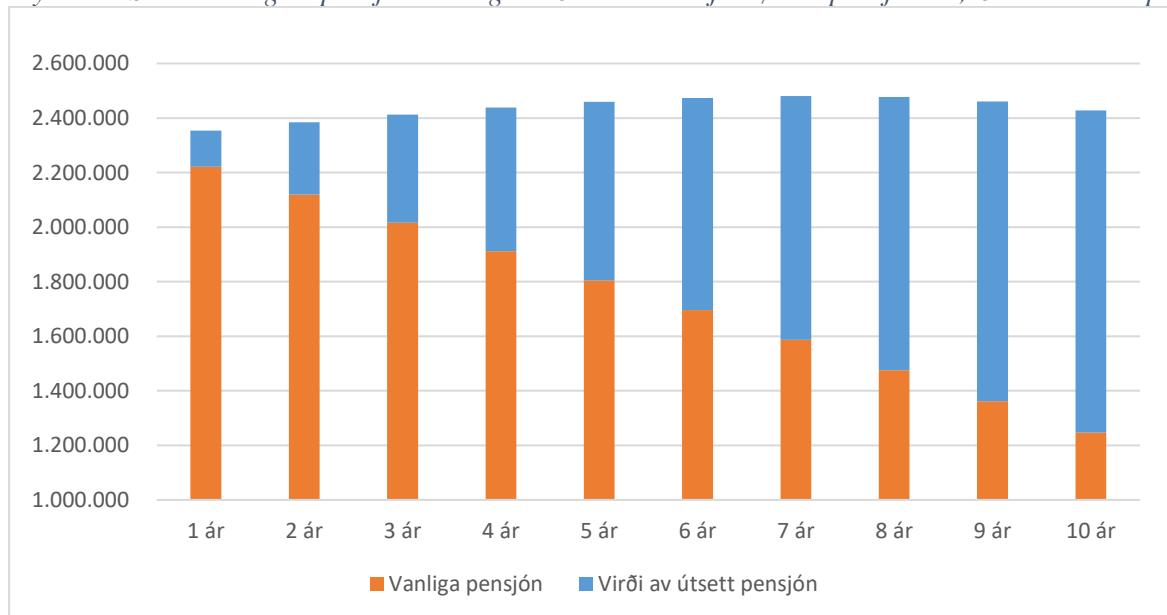
Føroyingar kunnu í miðal vænta at liva í 19 ár sum fólkapensjónistar (við pensjónsaldri á 67 ár). Fólkapensjón í 19 ár kostar landinum uml. 2,3 mió. kr. áðrenn skatt. V.ø.o. lívslong pensjón kostar landinum uml. 2,3 mió. kr. í miðal pr. pensjónisti, um viðkomandi ikki hevur aðra inntøku. Verður skattainntøkan hjá landinum av lívslangari og framroknaði veiting, íroknað skattainntøka frá Samhaldsfasta, verður útreiðslan netto mett at verða umleið 2 mió. kr. í alt.

Mynd 16: Kostnaðurin av lívslangari pensjón áðrenn skatt og mótkrofning, hjá stókum pensjónisti

So hvört sum talið av árum við útsettari pensjón veksur, fer eisini eykaupphæddin í pensjónini at vaksa. Hjá einum stókum pensjónisti, ið væntast at liva í 19 ár sum fólkapensjónistur, verður samansetningin av pensjónsveitingini ymisk, í mun til hvussu nógv ár pensjónin verður útsett. Tess longri pensjónin verður útsett tess stórrri partur av pensjónini stavar frá útsettari pensjón.

Mynd 17: Samanseting av pensjónsveitingini áðrenn skatt hjá stókum pensjónisti, ið hefur útsett pensjón

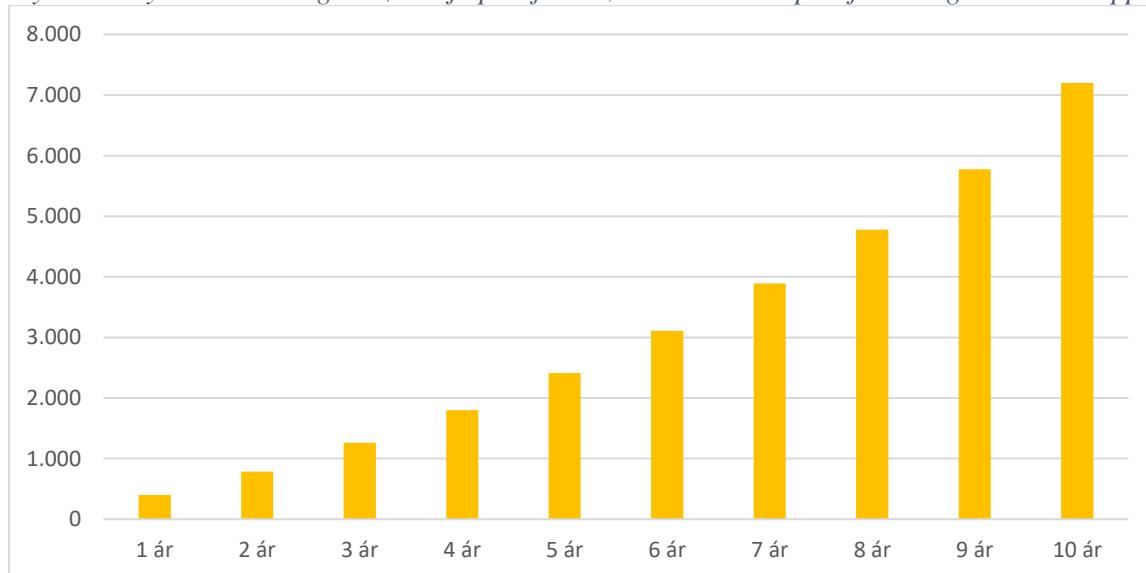

Myndin vífir, at um ein pensjónistur velur at útseta pensjónina í eitt ár, fer viðkomandi at fáa nærum alla pensjónsveitingina í 19 ár útgoldin sum vanliga pensjón. So hvört sum talið av árum við útsetan av pensjónini veksur, fer parturin av pensjónini, í írestandi lívstíð pensjónistsins, at koma frá útsettari pensjón.

Hjá teimum, sum útseta pensjónina, kostar fólkapensjónin meira enn 2,4 mió. kr., men tey gjalda skatt og supplerandi inntøka verður mótroknað, so nettoútreiðslan verður minni. Vinningurin fyrir samfelagið er skatturin sum verður goldin í tíðini pensjónin verður útsett, umframt at persónurin er partur av arbeiðsmarknaðinum við teimum fyrimunum, sum hartil hoyra.

Avgerandi fyrir möguleikan at útseta pensjónina er eitt framhaldandi tilknýti til arbeiðsmarknaðin aftaná pensjónsaldurin er náddur. Sum dömi verður lýst virði av eyka mánaðarligari tökari inntøku hjá einum pensjónisti, ið hevur útsett pensjónina og samstundis hevur eina lítlá árliga uppsparing við einum árligum útgjaldi á 25.000 kr. (t.v.s., sum er aftrat fólkapensjón).

Mynd 18: Eyka mánaðarlig inntøka hjá pensjónisti, ið hevur útsett pensjónina og hevur lítlá uppsparing

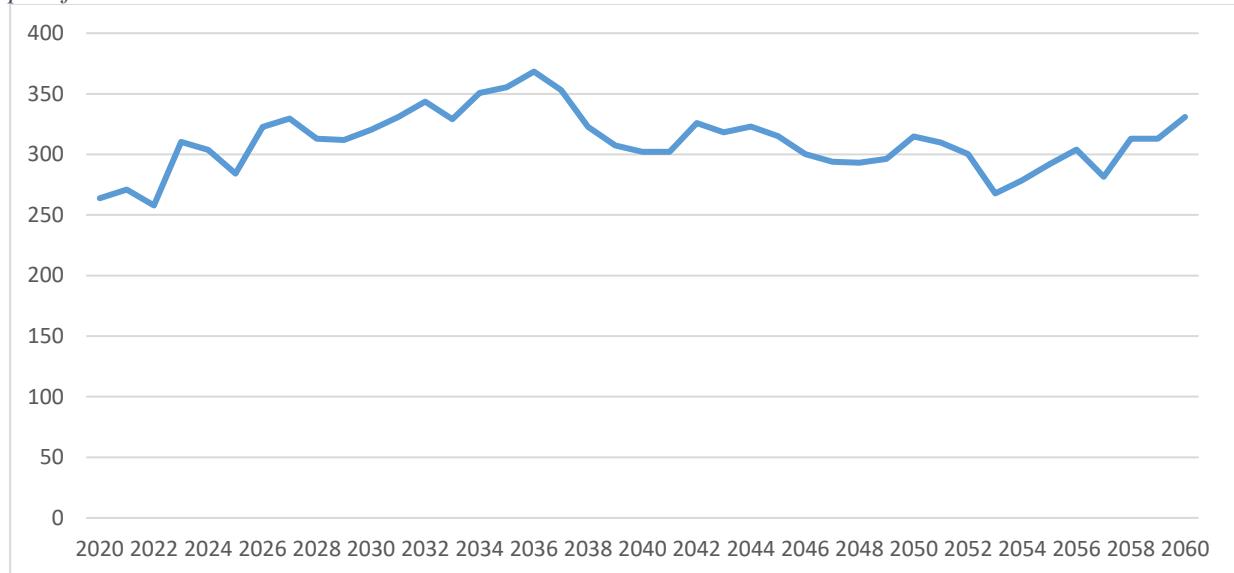

Sum tað sæst í myndini omanfyri gevur útsetan av pensjónini í eitt ár umleið 400 kr. eyka um mánaðin í tökari inntøku, meðan t.d. 10 ár gevur pensjónistinum 7.200 kr. eyka um mánaðin.

Mett verður, at tað samlað fer at kosta landinum 1,8 mió. kr. um pensjónisturin velur at útseta pensjónina í 10 ár. Hetta skal síggjast í mun til 2 mió. kr. um pensjónisturin ikki heldur fram á arbeiðsmarknaðinum. Hetta dömið gevur sostatt landinum ein sparing upp á 200 tús. kr., íroknað skattainntøkur.

Talið av fólk, ið leypandi velja at útseta pensjónina er avgerandi fyrir um skipanin kann bera seg fíggjarliga. Í myndini niðanfyri verður gjørd ein varlig meting av talinum av persónum í arbeiðsstyrkin, ið eru um pensjónsaldur og eldri, sum kunnu velja at útseta pensjónina.

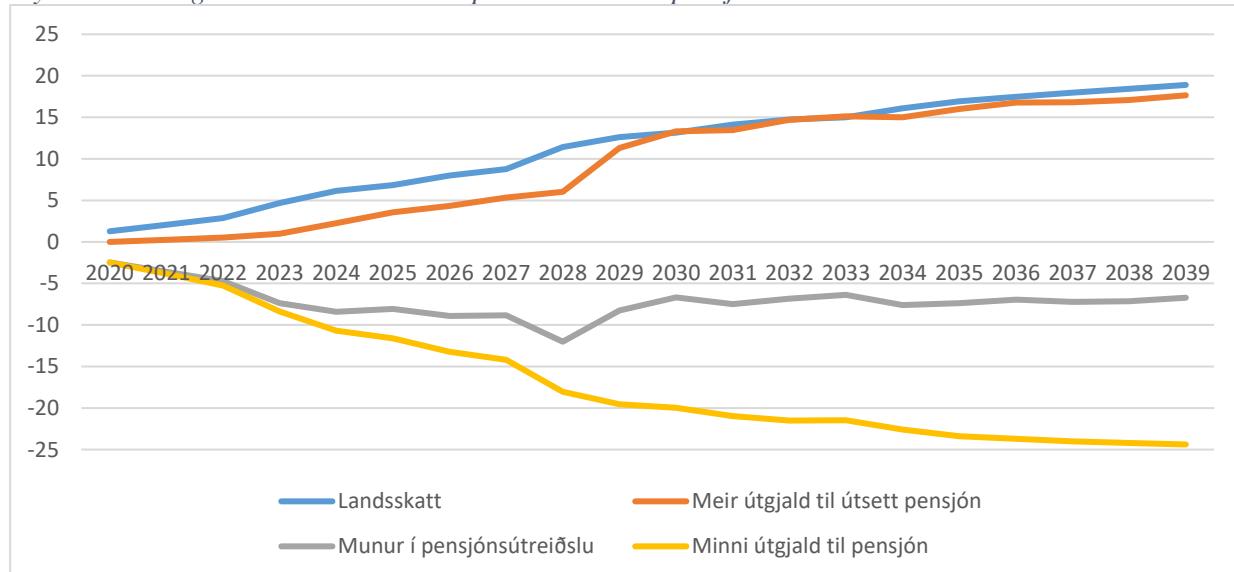
Mynd 19: Meting av árliga talinum av persónum, ið verða fólkapensjónistar, ið kunnu velja at útseta pensjónina

Viðm.: Hædd er tíkin fyri broyttum pensjónsaldri.

Meting av kostnaðurin í myndini niðanfyri vísir, at bæði skattainntøkur og pensjónsútreiðslur fara at vaksa. Hetta er eisini orsakað av eini meting av, at lönar- og skattainntøkur umframt pensjónsveiting fer at vaksa í tíðarskeiðinum, ið er lýst í myndini.

Mynd 20: Meting av kostnaðinum av skipan við útsettari pensjón

Skattainntøka hjá teimum, ið velja at útseta pensjónina, er lýst sum hækkandi orsakað av hækkandi inntøkugrundarlagnum í útrocningini, men er ikki roknað upp í metingina av samlaða kostnaðinum hjá landinum.

Útreiðslan hjá landinum er mett at verða minkandi frá 2 til 10 mió. kr. fyrstu 10 árin. Aftaná hetta verður útreiðslan mett at verða stigvist hækkandi ár um ár orsakað av talinum av fólki, ið velur at útseta pensjónina. Pensjónsútreiðslurnar eru lýstar sum brutto-töl og uttan mótrokning ella skatt.

Um áhugin at útseta pensjónina í eitt tíðarskeið minkar vegna t.d. vantandi áhuga ella hækkandi arbeiðsloysi, fer hetta helst at merkja, at leypandi kostnaðurin av at útgjalda eyka pensjónsveiting verður hægri enn skattainntøkan hjá teimum, ið velja at verða á arbeiðsmarknaðinum í pensjónsárunum.

Skipanin er gjörd á tann hátt, at rætturin til eyka pensjónsveiting kemur seinni og fer tað at merkja eyka útreiðslur fyrir landið í mun til væntaða skattainntøku, um so er, at pensjónistar aftaná at skipanin hevur virka í eitt tíðarskeið, velja ikki at útseta pensjónina. Hetta kann sostatt ikki metast at verða ein figgjarliga sjálvberandi skipan um ikki pensjónistar í framtíðini eisini velja at útseta pensjónina og við hesum eru við til at figgja eyka útreiðslurnar til útsetta pensjón hjá teimum, ið hava vunnið sær rættin til eyka útgjald.

Meting av útreiðslum landskassans orsakað av útsettari pensjón

(mió. kr.)	2020	2021	2022	2025	2030
Árlig minniútreiðsla til fólk, ið velja at útseta pensjónina	-2,5	-3,8	-5,2	-11,6	-20,0
Eyka útgjald til fólk aftaná útsetta pensjón	0,0	0,2	0,5	3,6	13,3
Minniútreiðsla hjá landskassanum	-2,5	-3,6	-4,7	-8,0	-6,7

2.1.4. Framskundað pensjón til niðurslitin

Broytingin hevur ikki við sær figgjarligar avleiðingar fyrir landskassan, tí landið frammanundan hevur fyriskipanir, ið lofta persónum, sum fara av arbeiðsmarknaðinum áðrenn fólkapensjónsaldur.

2.1.5. Pensjónsaldur

Tað eru millum 500 og 600 fólk, sum á hvørjum ári fylla 67, ár og sum blíva fólkapensjónistar. T.v.s., at tá fólkapensjónsaldurin hækkar við hálvum ári, sparir landskassin fólkapensjón til umleið helvtina av 500-600 fólkum, samstundis sum arbeiðsstyrkin og skattainntökurnar hjá landskassanum økjast.

At fólkapensjónsaldurin hækkar merkir tó ikki, at öll tey, sum fylla 67 ár, verða longur á arbeiðsmarknaðinum. Ein partur av teimum, sum fylla 67 ár, eru farin av arbeiðsmarknaðinum, áðrenn tey blíva fólkapensjónistar. Umleið 25 % av teimum 65 og 66 ára gomlu eru fyrirtíðarpensjónistar, meðan uml. 5 % eru í tillagaðum- ella vardum starvi. Tá pensjónsaldurin hækkar kunnu nøkur væntast at leggjast aftrat hesum skipanum, so lutfalsligi parturin verður eitt sindur storrri enn 25 og 5 %. Harumframt kann væntast, at nøkur av teimum, sum hövdu fingið fólkapensjón, í staðin fáa forsorgarhjálp, sjúkradagopening ella arbeiðsloysisstuðul.

Tá fólkapensjónsaldurin hækkar, fara nakrir persónar sostatt at fáa aðra veiting í staðin. Serliga er tað fyrirtíðarpensjón, sum hevur týdning í hesum sambandi, tí talan er um eina varandi veiting, sum er munandi dýrari fyrir landskassan enn fólkapensjón. Havast skal í huga, at týðandi partur av inntökuni hjá fólkapensjónistum stavar frá Samhaldsfasta. Landsins útreiðslur í 2017 til ein fólkapensjónist

uttan aðra inntøku er slakar 91.700 kr. um árið, meðan útreiðslan til ein fyrtíðarpensjónist er ávikavist 190.000 kr. til hægstu og 149.000 kr. til miðal fyrtíðarpensjónistar (upphæddirnar eru til stök og eru íroknaðar landsskatt).

Umleið helvtin av persónunum í aldrinum 67-69 ár fáa við verandi skipan bert grundupphæddina, sum er ávikavist 43.068 kr. um árið til stök og 32.796 kr. til gift (í 2025 tá pensjónsaldurin hækkar fyrstu ferð verða upphæddirnar tó javnaðar og tí eitt sindur hægri). At tey ikki fáa viðbót og VÁP er í høvuðsheitum orsakað av ov høgari arbeiðsinntøku.

Tá pensjónsaldurin hækkar við einum hálvum ári, sparir landið uml. 19 mió. kr. í útreiðslum til fólkapensjón og fáa eyka 10 mió. kr. í skattainntøkum, men samstundis hækka útreiðslurnar til fyrtíðarpensjón við uml. 13 mió. kr. Harumframt koma nakrar útreiðslur til sjúkradagopening, forsorgarhjálp og tillagað størv.

Sparing hjá landskassanum orsakað av broyttum pensjónsaldri

(mió. kr.)	2025	2030
<i>Sparing í nýskipan av at broyta pensjónsaldurin</i>		
Grundupphædd og viðbötur	20,4	46,8
Landsskattur frá pensjónistum	-6,9	-17,5
Eyka landsskattur	16,2	37,9
Minniútreiðsla vegna tal av pensjónistum	29,7	67,3

Viðm.: Landið missir skattainntøkur frá pensjónistum, ið ikki fáa pensjón og samhaldsfasta

Eyka kostnaður hjá landskassanum orsakað av broyttum pensjónsaldri

(mió. kr.)	2025	2030
<i>Eyka kostnaður í nýskipan av at broyta pensjónsaldurin</i>		
Meting av eyka kostnaði til fyrtíðarpensjón	13,0	26,0
Meting av eyka kostnaði til dagopening v.m.	1,5	3,4
Eyka kostnaðar samlað	14,5	29,4
<i>Samlað minni útreiðsla</i>	<i>14,6</i>	<i>35,6</i>

Viðm.: Virðið av broyttum skattainntøkum er ikki íroknað. Talan er um eina meting av øktum útreiðslum til sjúkradagopening og forsorgarveitingar, ið kemst av øktum tali av eldri fólk í arbeiðsstyrkini.

Ein samlað meting av kostnaðinum hjá landskassanum av broytingunum í hesum lógaruppskoti verður lýst í talvuni niðanfyri. Íroknað er ikki ein meting av øktum skattainntøkum hjá kommununum. Roknað verður við javning av pensjónsveitingum við 1,5% og er útreiðslan hjá landskassanum og øktum skattainntøkum av hesum íroknað samlaða úrslitið.

Meting av samlaðu útreiðslum landskassans orsakað av broytingunum í lógaruppskotinum

(mió. kr.)	2020	2021	2022	2025	2030
<i>Basis (óbroytt samanseting av pensjónveiting og samhaldsfasta)</i>					
Grundupphædd og viðbötur	567,2	590,2	611,1	686,2	824,2
Landsskattur frá pensjónistum	126,6	135,1	143,5	173,3	233,4
Útreiðslur hjá landskassanum	440,6	455,1	467,6	512,9	590,8
<i>Nýskipananaruppskotini</i>					
<i>Framhald av verandi pensjónsskipan fyrir persónar, ið gerast pensjónistar til og við 31.12.2019</i>					

Grundupphædd og viðbötur	530,3	514,7	498,2	446,7	349,9
Landsskattur	136,7	136,0	134,9	129,8	113,7
Nýskipan fyrir persónar, ið verða pensjónistar frá og við 1.1.2020 (íroknað javning og pensjónsaldur)					
Grundupphædd og viðbót	35,5	74,0	111,4	215,6	421,2
Landsskattur	10,6	22,4	34,3	86,9	191,2
Útreiðslur landsk. av nýskipan	418,5	430,4	440,4	445,6	466,2
Eyka útreiðslur orsakað pensjónsaldur	0,0	0,0	0,0	14,5	29,4
Minniútreiðslur orsakað av útsettari pensjón	-2,5	-3,8	-5,2	-11,6	-20,0
Eyka kostnaður av eftirlón av almennum veitingum	8,4	9,6	10,7	14,9	16,1
Minniútreiðslur av nýskipanini íroknað skattainntókur	-14,2	-18,9	-21,7	-49,5	-99,3
Minniútreiðslur utan skattainntókur	4,5	4,3	4,0	-6,1	-27,6

Viðm.: Árliga javningin av samhaldsfasta við 2,98% er íroknað skattainntókurnar sambært nýskipanini. Eyka kostnaður av eftirlón av almannaveitingum er sambært þörum lógaruppskoti. Íroknað er 30% afturbering av pensjónsskatti til landið.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyrir land og kommunur

Uppskotið hefur við sær umsitingarligar avleiðingar fyrir landið.

Sambært uppskotinum hækkar pensjónsaldurin stigvist fyrir tey, ið eru född aftan á 1. juli 1957, bæði sum ásett í lög og sum avleiðing av hækkaðari miðallívstíð (livtíðarindeksering). Hetta hefur við sær nakað av umsitingarligum avleiðingum fyrir Almannaverkið og Hagstovuna.

Skilt verður í uppskotinum millum “gamlar og nýggjar” fólkapensjónistar, tvs tey, ið eru född áðrenn og aftaná ársskiftið 1952-53. Í mun til veitingarnar í viðbót til fólkapensjón og frádráttarfriú inntokuupphæddina í grundupphædd og viðbót verður talan um tvær ymiskar skipanir í somu lög, og kemur hetta at hava við sær ókta umsiting hjá Almannaverkinum.

Möguleikin hjá fólkapensjónistum at velja at útseta pensjónina er nýggj skipan, ið sökjast skal um hjá Almannaverkinum, og áleggur lógaruppskotið tí Almannaverkinum ókta umsiting til at umsita hesa skipan.

Möguleikin hjá fólkapensjónistum at sökja um framskundaða pensjón er somuleiðis nýggj skipan, ið ikki er roynd áður. Ein ávíð meting skal gerast av Almannaverkinum, áðrenn umsókn um framskundaða pensjón kann játtast, og viðførir henda nýggja skipanin tí nakað av umsitingarligum avleiðingum fyrir Almannaverkið. Viðmerkjast skal tó, at fleiri av teimum, ið fara at sökja um framskundaða pensjón, eru tey somu, sum annars hovdu sökt um at fáa tillutaða fyritíðarpensjón, og fer broytingin tí ikki at ókja stórvegis um umsitingarligu byrðuna hjá Almannaverkinum.

Uppskotið hefur ikki við sær umsitingarligar avleiðingar fyrir kommunurnar.

2.3. Avleiðingar fyrir vinnuna

Uppskotið hefur ikki við sær avleiðingar fyrir vinnuna.

2.4. Avleiðingar fyrir umhvørvið

Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar fyrir umhvørvið.

2.5. Avleiðingar fyrir serstök øki í landinum

Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar fyrir serstök øki í landinum.

2.6. Avleiðingar fyrir ávisar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Uppskotið hevur við sær avleiðingar fyrir fólkapensjónistar. Í mun til fólkapensjónsaldur og samanseting av veitingum verður tað ymiskt, alt eftir um viðkomandi er föddur áðrenn ella aftaná ársskiftið 1952-53 eins og at broyting verður gjörd í uppgerðini av inntökugrundarlagnum soleiðis, at hetta verður viðkað til eisini at fevna um mótrokning í tvungnari uppsparing sambært reglunum í eftirlønarlögini.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum

Uppskotið hevur ikki ávirkan á millumtjóðasáttmálar á økinum.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar í mun til Evropeiska mannarættindasáttmálan, Sáttmála Sameindu Tjóða um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek ella aðrar tvørgangandi millumtjóða sáttmálar.

2.9. Marknaforðingar

Ongar kendar marknaforðingar eru á økinum.

2.10. Revsing, útpanting, sektir ella onnur stórri inntriv

Uppskotið hevur ikki ásetingar um revsing, útpanting, sektir ella onnur stórri inntriv.

2.11. Skattir og avgjøld

Uppskotið hevur ikki ásetingar um skattir og avgjøld.

2.12. Gjøld

Uppskotið hevur ikki ásetingar um gjøld.

2.13. Áleggur lógaruppskotið fólk í skyldur?

Uppskotið áleggur ikki fólk í skyldur.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein annan enn landsstýrismannin ella til kommunur?

Landsstýrismanninum verður heimilað at áseta nærrí reglur um uppgerð um vavið av arbeiðinum, herundir um persónligt arbeiði í sjálvstøðugari fyritøku og um eftirlit í hesum sambandi eins og um útrokning av einnýtisupphæddum.

Landsstýrismanninum verður heimilað at hækka fólkapensjónsaldurin við støði í livtíðarindeksi, sbrt. broyting nr. 3 í lógaruppskotinum.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?

Uppskotið gevur ikki almennum myndugleikum atgongd til privata ogn.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?

Uppskotið hevur ikki aðrar avleiðingar.

2.17. Yvirlit yvir avleiðingarnar av uppskotinum

	Fyri landið ella landsmyndug-leikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávísar samfelags-bólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparlígar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Ja	Nei
Umsitingarlígar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Umhvørvislígar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar			Nei	Ja	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

Til § 1

Til § 1, nr. 1, 2, 5, 6, 13, 16, 28, 29, 30, 31 og 32

Talan er um fylgibroytingar orsakað av nýggjari áseting um framskundaða pensjón, sí serligar viðmerkingar til § 1, nr. 8.

Til § 1, nr. 4, 9, 10, 11, 15, 16, 17, 18, 33 og 34

Talan er um fylgibroytingar orsakað av broyttum pensjónsaldri, sí serligar viðmerkingar til § 1, nr. 7.

Til § 1, nr. 3

Fylgibroyting orsakað av broyting nr. 1

Til § 1, nr. 7 (pensjónsaldur)

Í mun til galldandi lög hevur broytingin við sær eina hækkan í pensjónsaldrinum fyri tey, ið eru fødd aftaná 30. juni 1957. Pensjónsaldurin hækkar í fyrsta umfari upp í $67\frac{1}{2}$ ár og síðan upp í 68 ár. Samstundis verður sonevnd “lilitíðarindeks-skipan” sett í verk. Ítökiliga merkir hetta, at pensjónsaldurin hjá teimum, ið eru fødd aftaná 31. desember 1962 hækkar um so er, at útrokningar vísa, at miðallívstíðin hjá 65-ára gomlum føroyingum hækkar.

Hvort 5. ár verður miðal lívstíðin hjá teimum 65-ára gomlu føroyingunum kannað, og um liviárini eru longd nóg nógv, hækkar fólkapensjónsaldurin. Pensjónsaldurin kann í mesta lagi hækka við hálvum ári hvørja ferð. Hækkaði fólkapensjónsaldurin verður ásettur í lögtingslög við virknaði frá 1. januar í álmanakkaárinum 10 ár aftaná árið, tá aldurin varð tillagaður, tvs at fyri borgaran merkir hetta eina vissu um at pensjónsaldurin ikki hækkar í óðum verki, men verður tillagaður við rímiligari freist. Ásetningin um at hækkaði pensjónsaldurin verður ásettur í lögtingslög tryggjar eisini, at eitt so týðandi inntriv sum at hækka fólkapensjónsaldurin, hóast objektivar metingar liggja til grund fyri hesum, verður viðgjort í Lögtinginum.

Ein hækking av pensjónsaldrinum hevur við sær, at fólk skulu verða longri tíð enn áður á arbeiðsmarknaðinum, áðrenn tey kunnu sökja um og fáa tillutaða fólkapensjón.

Til § 1, nr. 8 (framskundað pensjón)

Sambært uppskotinum skal bera til at sökja um framskundaða pensjón frá degnum, tá 3 ár eru eftir til fólkapensjónsaldur er rokkin. Hetta merkir, at tíðspunktið fyri at sökja um framskundaða pensjón hækkar so hvort sum pensjónsaldurin hækkar. Treytirnar fyri at kunna sökja um framskundaða pensjón eru harumfram, at viðkomandi skal lúka treytirnar um tillutan av fyritíðarpensjón sbrt. § 8, tvs lægstu fyritíðarpensjón. Sum orðingin sigur, so er talan um eina framskundan av fólkapensjónini, og tí eiger upphæddin at samsvara upphæddini til vanliga fólkapensjón. Tað er tí ásett, at framskundað pensjón svarar til í minsta lagi miðal fyritíðarpensjón, ið er ájavnt upphæddini til vanliga fólkapensjón. Hædd verður samstundis tikan fyri, at möguligt skal vera at sökja um hægstu fyritíðarpensjón.

Um persónur sökir Almannaverkið um fyritíðarpensjón fyrí síðani at sökja um framskundaða pensjón verður umsóknin um fyritíðarpensjón at meta sum fallin burtur uttan so at mett verður, at viðkomandi hevur rætt til hægstu fyritíðarpensjón.

Til § 1, nr. 12 (útsett pensjón)

Ætlanin við uppskotinum um útsetta pensjón er at geva komandi fólkapensjónistum möguleikan at velja at útsetta útgjaldið av pensjónini fyrí í staðin at fáa útgoldið eina “bíðiviðbót” afturat fólkapensjónini, tá viðkomandi fólkapensjónistur gevst á arbeiðsmarknaðinum og velur at fáa útgoldið fólkapensjónina. Sokallaða “bíðiviðbótin” verður útgoldin saman við fólkapensjónini og eftir somu reglum sum fólkapensjónin annars, so leingi viðkomandi livir.

Ætlanin við uppskotinum um útsetta pensjón er sostatt, at tað skal verða gjörligt hjá fólkapensjónistum at velja at arbeiða longur fyrí síðani at fáa hægri pensjónsútgjald.

Treytin fyrí at sökja um útsetta pensjón er, at viðkomandi hevur rokkið pensjónsaldur. Umbøn um útsetta pensjón kann tí í fyrsta lagi latast inn samstundis, sum viðkomandi sökir um fólkapensjón. Til ber eisini at lata umbøn inn seinni, men útsett pensjón verður ikki rindað við afturvirkandi kraft. Umbøn um útsetta pensjón hevur virknað frá 1. í mánaðinum eftir, at umbønin er latin inn, tó í fyrsta lagi frá tí degi, tá fólkapensjónin kundi verið útgoldin. Til ber eisini at velja at útsetta pensjónina fyrí síðani at fara aftur til arbeiðis og síðani velja aftur at útsetta pensjónina, tó í mesta lagi tvær ferðir við útgjaldi av fólkapensjón í tíðini ímillum.

Fyri hvønn mánað, pensjónin verður útsett, er bíðiparturin 0,45. Tá bíðiparturin verður uppgjördur, verður virðið avrundað til næsta heila tal. Talvan niðanfyri vísir gongdina og hvussu bíðiparturin verður avrundaður:

Mánaðir við útsettari pensjón

Mánaðir	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Bíðipartur	0,0	0,5	0,9	1,4	1,8	2,3	2,7	3,2	3,6	4,1	4,5	5,9
Avr. bíðipartur	0,0	0,0	1,0	1,0	2,0	2,0	3,0	3,0	4,0	4,0	5,0	6,0
Mánaðir	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Bíðipartur	6,4	6,8	7,3	7,7	8,2	8,6	9,1	9,5	10,0	10,4	10,9	12,5
Avr. bíðipartur	6,0	7,0	7,0	8,0	8,0	9,0	9,0	10,0	10,0	10,0	11,0	12,0
Mánaðir	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36
Bíðipartur	12,9	13,4	13,8	14,3	14,7	15,2	15,6	16,1	16,5	17,0	17,4	19,7
Avr. bíðipartur	13,0	13,0	14,0	14,0	15,0	15,0	16,0	16,0	17,0	17,0	17,0	20,0
Mánaðir	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48
Bíðipartur	20,1	20,6	21,0	21,5	21,9	22,4	22,8	23,3	23,7	24,2	24,6	27,6
Avr. bíðipartur	20,0	21,0	21,0	21,0	22,0	22,0	23,0	23,0	24,0	24,0	25,0	28,0
Mánaðir	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
Bíðipartur	28,0	28,5	28,9	29,4	29,8	30,3	30,7	31,2	31,6	32,1	32,5	36,3
Avr. bíðipartur	28,0	28,0	29,0	29,0	30,0	30,0	31,0	31,0	32,0	32,0	33,0	36,0
Mánaðir	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72
Bíðipartur	36,7	37,2	37,6	38,1	38,5	39,0	39,4	39,9	40,3	40,8	41,2	45,8
Avr. bíðipartur	37,0	37,0	38,0	38,0	39,0	39,0	39,0	40,0	40,0	41,0	41,0	46,0
Mánaðir	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84
Bíðipartur	46,3	46,7	47,2	47,6	48,1	48,5	49,0	49,4	49,9	50,3	50,8	56,4
Avr. bíðipartur	46,0	47,0	47,0	48,0	48,0	49,0	49,0	49,0	50,0	50,0	51,0	56,0
Mánaðir	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96
Bíðipartur	56,8	57,3	57,7	58,2	58,6	59,1	59,5	60,0	60,4	60,9	61,3	67,9
Avr. bíðipartur	57,0	57,0	58,0	58,0	59,0	59,0	60,0	60,0	60,0	61,0	61,0	68,0
Mánaðir	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108
Bíðipartur	68,4	68,8	69,3	69,7	70,2	70,6	71,1	71,5	72,0	72,4	72,9	80,7
Avr. bíðipartur	68,0	69,0	69,0	70,0	70,0	71,0	71,0	72,0	72,0	72,0	73,0	81,0
Mánaðir	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120
Bíðipartur	81,1	81,6	82,0	82,5	82,9	83,4	83,8	84,3	84,7	85,2	85,6	94,7
Avr. bíðipartur	81,0	82,0	82,0	82,0	83,0	83,0	84,0	84,0	85,0	85,0	86,0	95,0

Fyri hvørjar 12 samanhangandi mánaðir, ið pensjónin verður útsett, verður bíðiparturin hækkaður við 10% av tí higartil samansparda bíðipartinum.

Til § 1, nr. 14 (striking av § 12 a)

Sambært lögtingslög nr. 91 frá 3. desember 2002 fór § 12 a úr gildi 1. august 2008. Ásetingin er síðani flutt í § 32 b í forsorgarlögini. Ásetingin er tó av misgáum ongantíð strikað úr almannapensjónslögini, og verður hetta gjört nú.

Til § 1, nr. 19 (mótrokning grundupphædd – gomul skipan)

Av tí at tað framvir verða tvær fólkapensjónsskipanir, tvs at skilt verður ímillum tey, ið eru född ávikavist áðrenn og aftaná 1. januar 1953 í mun til samanseting av veitingum, so er neyðugt at broyta galdandi § 18, stk. 1, soleiðis at tað greitt framgongur, at galdandi áseting um at grundupphæddin til fólkapensjón verður útgoldin utan mun til figgjarligu viðurskiftini bert er galdandi fyri tey, ið eru född áðrenn 1. januar 1953.

Til § 1, nr. 20 (mótrokning grundupphædd – nýggj skipan)

Talan er um nýggja áseting. Eins og nevnt omanfyri til pkt. 3 er talan um avleiðing av at tað framvir verða tvær skipanir. Broytingin hefur við sær, at fyri tey, ið eru född eftir 31. desember 1952, verður grundupphæddin til fólkapensjón mótrokningarfrí í aðrari árligari inntøku upp til 45.000 kr. árliga, og síðani verður lækkað í grundupphæddini við 25%.

Til § 1, nr. 21 (mótrokning viðbót – gomul skipan)

Sambært galdandi lóggávu verður viðbótin til fólkapensjón lækkað við 60% av inntøkugrundarlagnum. Hetta skal framvegis vera galdandi fyri tey, ið eru född áðrenn 1. januar 1953, og er tí neyðugt við eini nágreining um, at galdandi áseting bert fevnir um tey, ið eru född áðrenn 1. januar 1953. Aftur ein avleiðing av, at tað framvir verða tvær fólkapensjónsskipanir.

Til § 1, nr. 22 (mótrokning viðbót – nýggj skipan og mótrokning millum hjún)

Talan er um nýggja áseting sum avleiðing av, at skilt verður ímillum tey, ið eru född áðrenn og frá 1. januar 1953. Fyri tey, ið eru född aftaná 31. desember 1952, verður viðbótin til fólkapensjón mótrokningarfrí í aðrari árligari inntøku upp til 217.200 kr. fyri stök og 176.200 kr. fyri gift (í mun til 61.900 kr. í verandi skipan). Lækkað verður síðan í viðbótini við 40% av inntøkugrundarlagnum, um onnur inntøka er. Mótrokningarfría upphæddin fyri grundupphædd verður javnað árliga, og í tí sambandi verður mótrokningarfría upphæddin fyri viðbótina ásett soleiðis, at mótrokning í viðbót altið tekur við, eftir at grundupphæddin er fult mótroknað.

Eisini verður skipanin við mótrokning millum hjún broytt soleiðis at um annar hjúnafelagin er föddur aftaná 31. desember 1952, tvs er í sokallaðu “nýggju skipanini”, og giftur við hjúnafelaga föddur áðrenn 1. januar 1953, so verða inntøkurnar ikki lagdar saman, og lækkað (mótroknað) verður við grundarlagi í inntøkunum hjá hjúnafelögunum hvør sær. Hetta fyri at veitingar til komandi pensjónistar ikki verða ávirkaðar av, hvørji stöðu hjúnafelagin er í. Eru báðir hjúnafelagarnir í ”gomlu skipanini”, so kunnu hesir sökja um at inntøkurnar ikki verða lagdar saman, og at mótroknað verður einans við grundarlagi í egnari inntøku. Hetta merkir, at pensjónistar í ”gomlu skipanini” kunnu sökja um at fáa mótrokningina millum hjún strikaða.

Til § 1, nr. 23 og 24

Fylgibroyting orsaka av broyting nr. 22.

Til § 1, nr. 25 (broyting av inntökugrundarlagi)

Sambært galldandi lög verður inntökugrundarlagið, sum mótroknast kann í, gjört upp eftir ásetingunum í § 20, stk. 1 og 2. Broytingin hefur við sær, at uppgerðin av inntökugrundarlagnum verður broytt soleiðis, at víðkað verður um inntökugrundarlagið við at tað eisini gerst möguligt at mótrokna í tvungnari uppsparing sambært reglunum í eftirlønarlögini.

Til § 1, nr. 26 og 27

Fylgibroyting orsaka av broyting nr. 25.

Til § 1, nr. 35 (framskundað pensjón veitt frá umsóknardegnum)

Sambært galldandi lög verður pensjón (fólka- og fyrirtíðarpensjón) veitt frá 1. í mánaðinum eftir, at umsóknin er játtað, tó í seinasta lagi frá 1. í fjórða mánaðinum eftir, at umsóknin er móttikin.

Framskundað pensjón er ætlað teimum, sum orsakað av niðurslitni vegna hart fysiskt ella sálarligt arbeiði, ikki longur orka at verða á arbeiðsmarknaðinum. Hesi hava so möguleika at sökja um framskundaða pensjón, tá 3 ár ella minni eru eftir til pensjónsaldurin er náddur. Av tí at talan er um at framskundað vanligu fólkapensjónina, skal veitingin kunna útgjaldast frá umsóknardegnum (1. í mánaðinum eftir at Almannaverkið hefur móttikið umsóknina), tó treytað av, at viðkomandi lýkur treytirnar fyrir tillutan av framskundaðari pensjón.

Til § 2

Gildiskoma.

Almannamálaráðið, 12. desember 2017

Eyðgunn Samuelsen
landsstýrismaður

/ Eyðun Mohr Hansen

10. Lóg um áseting og javning av almannaveitingum

Løgtingsmál nr. 65/2017: Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um áseting og javning av almannaveitingum (Pensjónsnýskipan)

Uppskot til

Løgtingslög um broyting í løgtingslög um áseting og javning av almannaveitingum (Pensjónsnýskipan)

§ 1

Í løgtingslög nr. 107 frá 22. desember 1999 um áseting og javning av almannaveitingum, sum seinast broytt við løgtingslög nr. 164 frá 24. desember 2015, verða gjördar hesar broytingar:

1. § 2 verður orðað soleiðis:

“**§ 2.** Almannaveitingar sambært løgtingslög um almannapensjónir o.a., løgtingslög um viðbót til ávisar pensjónistar v.fl. og løgtingslög um barnagjald til einsamallar uppihaldarar v.fl. verða árliga javnaðar sambært løgtingslög um javningarprosent til almannaveitingar.”

2. § 3, nr. 1, 6. rað verður orðað soleiðis:

“

Viðbót til fólkapensjón – stök – fødd áðrenn 1. januar 1953	2016	45.252,00

3. Í § 3, nr. 1 verður aftan á 6. rað sum nýtt rað sett:

“

Viðbót til fólkapensjón – stök – fødd aftaná 31. desember 1952	2020	57.348,00

”

4. § 3, nr. 1, 7. rað verður orðað soleiðis:

“

Viðbót til fólkapensjón – gift hvør – fødd áðrenn 1. januar 1953	2016	36.372,00

”

5. Í § 3, nr. 1 verður aftan á 7. rað sum nýtt rað sett:

“

Viðbót til fólkapensjón – gift hvør – fødd aftaná 31. desember 1952	2020	42.444,00

”

6. Í § 3, nr. 1 verður aftan á 17. rað sum nýtt rað sett:

“			
Frádráttarfrí inntøkuupphædd fyri fólkapensjónistar – grundupphædd – fødd aftaná 31. desember 1952	2020	45.000,00	
”			Frádráttarfrí inntøkuupphædd fyri fólkapensjónistar – viðbót – fødd áðrenn 1. januar 1953

§ 2

7. § 3, nr. 1, 18. rað verður orðað
soleiðis:

“

Henda lögtingslög kemur í gildi 1.
desember 2019 og er galldandi fyri útgjald
av veitingum frá og við januar 2020.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsókir til uppskotið

Um pensjónsnýskipanina

Høvuðsendamálini við pensjónsnýskipanini eru:

1. At tryggja öllum eina góða pensjón

Øll tey, ið hava lítla ella onga inntøku framihjá, fara at fáa meira at liva av. Eisini verður möguleiki fyri at fáa framskundaða pensjón, soleiðis at tey, ið eru kropsliga ella sálarliga slitin av arbeiðsávum, kunnu fara frá, áðrenn tey náa fólkapensjónsaldur.

2. At eggja fólki at arbeiða eftir pensjónsaldur

Tey, ið ynskja at arbeiða eftir pensjónsaldur fara at kunna velja at útseta fólkapensjónina, og afturfyri fáa hægri pensjónsútgjald, tá farið verður á pensjón. Eisini lækkar mótrokningars prosentið í viðbótini úr 60% niður í 40%, samstundis sum mótrokning millum hjún verður strikað.

3. At styrkja búskaparliga haldförið

Pensjónsaldurin hækkar $\frac{1}{2}$ ár í 2025 og síðan aftur $\frac{1}{2}$ ár í 2030. Síðan verður sett í verk ein skipan, har pensjónsaldurin verður treytaður av gongdini í miðal lívsævi hjá fólki, ið hava nátt fólkapensjónsaldur. Almannapensjónin verður í storri mun lagað til aðra inntøku, og land og kommunur fáa fleiri skattainntøkur so hvort talið av pensjónistum hækkar við tað at útgjaldið úr Samhaldsfasta, t.e. lögtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlónargrunn, hækkar, og fleiri fara at fáa pensjónsviðbót, ið bæði verða skattað við útgjald.

Hetta uppskotið er ein partur av lógarpakkanum um pensjónsnýskipan, sum er sett saman av fleiri øðrum lógarbroytingum, sum verða lagdar fyrir Lögtingið saman við hesum uppskoti.

Verandi pensjónsskipan hevur nøkur lýti í mun til, hvussu hon er sett saman av ymiskum veitingum og í mun til mótrokning av aðrari inntøku. Tey, sum blíva fólkapensjónistar frá og við ár 2020, fara ikki at hava rætt til viðbót til ávísar pensjónistar. Fyri at fólkapensjónistar, sum ikki hava, ella sum bert hava, lágar inntøkur aftrat fólkapensjón og Samhaldsfasta, ikki skulu fáa verri figgjarlig kor, er neyðugt at hækka viðbótina í fólkapensjónini.

Pensjónsnýskipanin hevur eisini við sær lagaligari mótrokning. T.v.s., at fólkapensjónistar, sum hava aðra inntøku, verða lagaligari mótroknaðir í fólkapensjónini. Fyri at stuðla undir haldförið í nýskipanini er neyðugt eisini at lækka markið fyrir mótrokning.

1.2. Galdandi lóggáva

Verandi fólkapensjón er sett saman av eini grundupphædd og eini viðbót. Harumframt móttaka fólkapensjónistar eisini útgjald úr Samhaldsfasta og viðbót til ávísar pensjónistar.

Inntøka í 2017 hjá fólkapensjónistum, sum ikki hava inntøku aftrat pensjónini

	Um árið		Um mánaðin		
	Støk	Gift	Støk	Gift	
Grundupphædd	43.068	32.796	3.589	2.733	Skattafritt
Viðbót	45.252	36.372	3.771	3.031	Skattskyldugt
Viðbót til ávísar pensjónistar	7.608	3.804	634	317	Skattafritt
Samhaldsfasti	48.300	48.300	4.025	4.025	Skattskyldugt
Ársinntøka áðrenn skatt	144.228	121.272	12.019	10.106	
Skattur og gjøld í alt	20.852	17.597	1.738	1.466	
Inntøka eftir skatt og gjøld	123.376	103.675	10.281	8.640	

Viðm.: Roknað verður við miðal kommunu- og kirkjuskattaprosentí og eisini er gjald til Heilsutrygd og kringvarpið trekt frá

Grundupphæddin og útgjald úr samhaldsfasta verða veitt utan mun til aðra inntøku, meðan viðbót og viðbót til ávísar pensjónistar er tengt at aðrar inntøku. Umleið 2/3 av öllum fólkapensjónistum móttaka fullu upphæddina omanfyri.

Stakir fólkapensjónistar, sum hava inntøku hægri enn 60.000 kr. um árið missa rættin til viðbót til ávísar pensjónistar – t.v.s., tá inntøkan fer upp um hesa upphædd, dettur øll upphæddin burtur í einum. Umframta at 7.608 kr. detta burtur í einum, so byrjar mótrokning á 60 %, tá inntøkan fer upp um 61.900 kr. Tað merkir, at fyrir hvørjar 100 kr. onnur inntøka fer upp um 61.900 kr., lækkar viðbótin við 60 kr. Havast skal í huga, at umframta lækkingina í viðbótini, verður skattur rindaður av meirinntökuni, og tað merkir, at effektivi marginalskatturin hjá fólkapensjónistum, sum hava inntøku hægri enn uml. 60.000 kr. um árið, er ógvuliga högur.

1.3. Endamálið við uppskotinum

Við hesum uppskotinum hækkar viðbótin í fólkapensjónini hjá teimum, sum fáa fólkapensjón sbrt. pensjónsnýskipanini. Hesir fólkapensjónistar fara ikki at hava rætt til viðbót til ávísar pensjónistar, og fyrir at fíggjarligu korini ikki skulu broytast til tað verra, er neyðugt at hækka viðbótina í fólkapensjónini.

Inntøka hjá fólkapensjónistum utan aðra inntøku enn fólkapensjón og Samhaldsfasta, áðrenn og eftir skatt

	Stök		Gift	
	Verandi (2017)	Nýskipan (2020)	Verandi (2017)	Nýskipan (2020)
Grundupphædd	43.068	43.068	32.796	32.796
Viðbót	45.252	57.348	36.372	42.444
Viðbót til ávísar pensjónistar	7.608	-	3.804	-
Samhaldsfasti (írokn. mett framskriving)	48.300	67.500	48.300	67.500
Ársinntøka áðrenn skatt	144.228	167.916	121.272	142.740
Skattur og gjöld í alt	20.852	31.699	17.597	26.250
Inntøka um árið eftir skatt og gjöld	123.376	136.217	103.675	116.490
Inntøka um mör. eftir skatt og gjöld	10.281	11.351	8.640	9.708

Talvan omanfyri vísir, at fólkapensjónistar, ið ikki hava aðra inntøku enn fólkapensjón og Samhaldsfasta, fara at hava uml. 1.000 kr. meira útgoldið um mánaðin í 2020. Hetta verður galldandi fyrir bæði tey, sum fáa pensjón sbrt. nýskipan og fyrir verandi fólkapensjónistar. Inntøkan áðrenn og aftaná skatt verður tann sama í báðum pensjónsskipanum. T.v.s. at persónurin, ið fyllir 67 ár 31. des. 2019 og tann, sum fyllir 1. januar 2020, koma at hava áleið somu inntøku eftir skatt (um so er, at teir ikki hava aðra inntøku aftrat pensjón og Samhaldsfasta).

Eitt annað endamál við hesum lógaruppskoti er at lækka markið fyrir mótrokning. Pensjónsnýskipanin hefur við sær lagaligari mótrokning. T.v.s., at fólkapensjónistar, sum hava aðra inntøku, verða lagaligari mótroknaðir í fólkapensjónini. Fyri at stuðla undir haldförið í nýskipanini er neyðugt eisini at lækka markið fyrir mótrokning, sum lækkar úr 61.900 niður í 45.000 kr.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

Hjá teimum, sum blíva fólkapensjónistar frá og við ár 2020 hækkar, viðbótin við 12.096 kr. um árið hjá stókum og 6.072 kr. um árið hjá giftum. Tey missa rætt til viðbót til ávísar pensjónistar, og tí fara fólkapensjónistar, sum ikki hava inntøku aftrat fólkapensjón og Samhaldsfasta, at hava somu inntøku eftir skatt í pensjónsnýskipanini og í higartil galldandi pensjónsskipan.

Eisini lækkar markið fyrir mótrokning úr 61.900 kr. niður í 45.000 kr. Hetta hongur saman við, at mótrokningin samstundis verður lagaligari.

1.5. Ummæli og ummælisskjal

Umframt at uppskotið hefur verið lagt til almenna hoyring á heimasíðuni hjá Lögmannskrivstovuni, hefur uppskotið eisini verið sent beinleiðis til eina röð av hoyringarpörtum.

Uppskotið varð sent til hopringar saman við øðrum lógaruppskotum hjá Almannamálaráðnum og Fíggjarmálaráðnum sum partur av pensjónsnýskipanini. Hopringarsvarini til lógaruppskotini hjá Almannamálaráðnum eru viðlosgd sum fylgiskjøl og viðmerkingarnar hjá landsstýrismanninum til evnini, sum hopringarsvarini í høvuðsheitum hava umrøtt, eru somuleiðis viðlagdar í fylgiskjali.

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Hetta uppskotið er partur av lógarpakkanum um pensjónsnýskipan, og skulu fíggjarligu avleiðingarnar av lógarpakkanum síggjast í eini heild.

Tað skal tó upplýsast, at hetta uppskotið hevur ikki við sær fíggjarligar avleiðingar av týdningi fyri landskassan. Frá 2020 fer talið av fólkapensjónistum, sum hava rætt til viðbót til ávisar pensjónistar, at lækka og harvið eisini útreiðslurnar til endamálið. Men samstundis fer talið av fólkapensjónistum, sum hava rætt til hægri viðbót í fólkapensjónini, at hækka.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Uppskotið hevur við sær umsitingarligar avleiðingar fyri landið. Almannaverkið skal handfara fleiri ymisk gjøld, og tí má telduskipanin tillagast.

Uppskotið hevur ikki umsitingarligar avleiðingar fyri kommunurnar.

2.3. Avleiðingar fyri vinnuna

Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar fyri vinnuna.

2.4. Avleiðingar fyri umhvørvið

Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar fyri umhvørvið.

2.5. Avleiðingar fyri serstök øki í landinum

Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar fyri serstök øki í landinum.

2.6. Avleiðingar fyri ávisar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Uppskotið hevur við sær fíggjarligar avleiðingar fyri ein ávisan samfelagsbólk við tað, at viðbót til fólkapensjón og markið fyri mótrokning (frádráttarfría inntokuupphæddin) í grundupphædd og viðbót til fólkapensjón verður ymisk alt eftir, nær viðkomandi fólkapensjónistur er føddur og hvør inntøkan er.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum

Uppskotið hevur ikki ávirkan á millumtjóðasáttmálar á økinum.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

Uppskotið hevur ikki avleiðingar í mun til Evropeiska mannarættindasáttmálan, Sáttmála Sameindu Tjóða um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek ella aðrar tvørgangandi millumtjóða sáttmálar.

2.9. Marknaforðingar

Ongar kendar marknaforðingar eru.

2.10. Revsing, útpanting, sektir ella onnur stórri inntriv

Uppskotið hevur ikki ásetingar um revsing, útpanting, sektir ella onnur stórri inntriv.

2.11. Skattir og avgjøld

Uppskotið hevur ikki ásetingar um skattir og avgjøld.

2.12. Gjøld

Uppskotið hevur ikki ásetingar um gjøld.

2.13. Áleggur lógaruppskotið fólki skyldur?

Uppskotið áleggur ikki fólki skyldur.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein annan enn landsstýrismannin ella til kommunur?

Uppskotið leggur ikki heimildir til landsstýrismannin, ein annan enn landsstýrismannin ella til kommunurnar.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?

Uppskotið gevur ikki almennum myndugleikum atgongd til privata ogn.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?

Uppskotið hevur ikki aðrar avleiðingar.

2.17. Yvirlit yvir avleiðingarnar av uppskotinum

	Fyri landið ella landsmyndug-leikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella öki í landinum	Fyri ávisar samfelags-bólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparligar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Ja	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar			Nei	Ja	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

Til § 1

Til § 1, nr. 1

Sambært uppskoti til lögtingslög um javningarprosent til almannaveitingar verður tað landsstýrismaðurin í fíggjarmálum, ið við kunngerð ásetir javningarprosentíð fyrir komandi árið. Tað verður tí nágreinað í uppskotinum, at almannaveitingar verða javnaðar sambært lögtingslög um javningarprosent til almannaveitingar.

Til § 1, nr. 2

Sambært pensjónsnýskipanaruppskotinum verða broytingar framdar í vanligu viðbótini til fólkapensjón soleiðis, at upphæddin hækkar fyrir pensjónist, föddur aftaná 31. desember 1952, eins og at mótrokningarprosentíð lækkar. Hesar broytingar verða tó ikki galdu fyrir pensjónist, föddur áðrenn 1. januar 1953, og tí er neyðugt við eini nágreining í galdu fyrir pensjónist, föddur áðrenn 1. januar 1953, og tí er neyðugt við eini nágreining í galdu fyrir pensjónistar, föddir aftaná 31. desember 1952, so tað greitt framgongur, at talan er um viðbót til stök, sum eru född áðrenn 1. januar 1953.

Til § 1, nr. 3

Talan er um nýggja áseting sum tilskilar, at fyrir stakar pensjónistar, föddir aftaná 31. desember 1952, verður viðbótin til fólkapensjón hækka.

Til § 1, nr. 4

Eins og viðmerking til nr. 1 so er talan um eina nágreining av, at § 3, stk. 1, nr. 1, 7. rað, bert er galdu fyrir pensjónistar, föddir áðrenn 1. januar 1953.

Til § 1, nr. 5

Talan er um nýggja áseting sum tilskilar, at fyri giftar pensjónistar, föddir aftaná 31. desember 1952, verður viðbótin til fólkapensjón hækka.

Til § 1, nr. 6

Sambært pensjónsnýskipanaruppskotinum verður grundupphæddin fyri pensjónistar, föddir aftaná 31. desember 1952, mótrokningarfrí í aðrari árligari inntøku upp til 45.000 kr. Talan er tí um eina nýggja áseting, ið nágreinar bólkin av pensjónistum, ið ásetingin er galldandi fyri.

Til § 1, nr. 7

Frádráttarfría inntøkuupphæddin í viðbót til fólkapensjón fyri pensjónistar, ið eru föddir áðrenn 1. januar 1953, verður ikki broytt, og tí er neyðugt at nágreina, hvørjir pensjónistar, ið ásetingin fevnir um.

Til § 2

Gildiskoma.

Almannamálaráðið, 12. desember 2017.

Eyðgunn Samuelsen
landsstýrismaður

/ Eyðun Mohr Hansen

11. Lög um viðbót til ávísar pensjónistar

Løgtingsmál nr. 66/2017: Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um viðbót til ávísar pensjónistar v.fl. (Pensjónsnýskipan)

Uppskot til

Løgtingslög um broyting í løgtingslög um viðbót til ávísar pensjónistar v.fl.
(Pensjónsnýskipan)

§ 1

Í løgtingslög nr. 35 frá 16. apríl 1997 um viðbót til ávísar pensjónistar v.fl., sum broytt við løgtingslög nr. 28 frá 13. mars 2000, løgtingslög nr. 58 frá 10. mai 2000, løgtingslög nr. 10 frá 9. februar 2001, løgtingslög nr. 104 frá 11. november 2010, løgtingslög nr. 65 frá 15. mai 2012, løgtingslög nr. 135 frá 19. desember 2014, løgtingslög nr. 48 frá 6. mai 2016 og løgtingslög nr. 115 frá 24. november 2016, verður gjörd handan broyting:

Í § 1 verður aftan á stk. 1 sum nýtt stk. sett:

“*Stk. 2. Fólkapensjónistur, ið er føddur aftaná 31. desember 1952, hevur ikki rætt til viðbót sambært stk. 1.*”

Stk. 2 verður eftir hetta stk. 3.

§ 2

Henda løgtingslög kemur í gildi 1. desember 2019 og er gallandi fyrir útgjald av veitingum frá og við januar 2020.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsókir til uppskotið

Um pensjónsnýskipanina

Høvuðsendamálini við pensjónsnýskipanini eru:

1. At tryggja öllum eina góða pensjón

Öll tey, ið hava lítla ella onga inntøku framihjá, fara at fáa meira at liva av. Eisini verður möguleiki fyrir at fáa framskundaða pensjón, soleiðis at tey, ið eru kropsliga ella sálarliga slitin av arbeiðsávum, kunnu fara frá, áðrenn tey náa fólkapensjónsaldur.

2. At eggja fólki at arbeiða eftir pensjónsaldur

Tey, ið ynskja at arbeiða eftir pensjónsaldur fara at kunna velja at útseta fólkapensjónina, og afturfyri fáa hægri pensjónsútgjald, tá farið verður á pensjón. Eisini lækkar mótrokningars prosentið í viðbótini úr 60% niður í 40%, samstundis sum mótrokning millum hjún verður strikað.

3. At styrkja búskaparliga haldförið

Pensjónsaldurin hækkar $\frac{1}{2}$ ár í 2025 og síðan aftur $\frac{1}{2}$ ár í 2030. Síðan verður sett í verk ein skipan, har pensjónsaldurin verður treytaður av gongdini í miðal lívsævi hjá fólki, ið hava nátt fólkapensjónsaldur. Almannapensjónin verður í storri mun lagað til aðra inntøku, og land og kommunur fáa fleiri skattainntøkur so hvort talið av pensjónistum hækkar, við tað at útgjaldið úr Samhaldsfasta hækkar, og fleiri fara at fáa pensjónsviðbót, ið bæði verða skattað við útgjald.

Hetta uppskotið er ein partur av lögarpakkanum um pensjónsnýskipan, sum er sett saman av fleiri øðrum lógarbroytingum, sum verða lögð fyrir Løgtingið saman við hesum uppskoti. Viðbót til ávisar pensjónistar hevur nökur lýti, og ein pensjónsnýskipan er sostatt eitt høvi at skipa fíggjarligu viðurskiftini hjá fólkapensjónistum øðrvísi.

Viðbót til ávisar pensjónistar er ein partur av uppihaldsgrundarlagnum hjá fólkapensjónistum við lágum inntökum og hevur sostatt sama endamál sum viðbótin í fólkapensjónini. Men viðbót til ávisar pensjónistar hoyrir undir eina aðra lóg, sum er við til at gera inntøkuviðurskiftini hjá fólkapensjónistum meira torgreidd. At viðbót til ávisar pensjónistar dettur burtur í einum, tá árliga inntøkan aftrat fólkapensjón og Samhaldsfasta, t.e. løgtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlónargrunn, fer upp um 60.000 kr. (80.000 hjá hjúnum), er eisini óheppið. Ein inntøka á 1 kr. hægri enn markið á 60.000 kr. merkir, at ein fólkapensjónistur missir 7.608 kr.

1.2. Galdandi lóggáva

Viðbót til ávisar pensjónistar verður veitt stökum pensjónistum, sum hava skattskylduga inntøku aftrat fólkapensjón og Samhaldsfasta, sum er lægri enn 60.000 kr. Hjún, sum hava skattskylduga inntøku aftrat fólkapensjón og Samhaldsfasta, sum er lægri enn 80.000 kr., hava eisini rætt til viðbót til ávisar pensjónistar. Hjúnini fáa tó bert eina veiting – t.v.s. ikki eina veiting í part.

Viðbót til ávisar pensjónistar er 7.608 kr. um árið og verður útgoldin mánaðarliga. Viðbótin er ikki skattskyldug.

1.3. Endamálið við uppskotinum

Persónar, sum eru föddir eftir 31. desember 1952, fáa við uppskotinum ikki longur rætt til viðbót til ávisar pensjónistar. T.v.s., at tey, sum blíva fólkapensjónistar frá og við ár 2020, ikki fara at hava rætt til veitingina – tað eru tey, sum fáa fólkapensjón sbrt. pensjónsnýskipanini. Í staðin hækkar viðbótin í fólkapensjónini, soleiðis at samlaða inntókan eftir skatt hjá fólkapensjónistum verður áleið tann sama, sum hjá teimum fólkapensjónistum, ið fáa fólkapensjón sbrt. higartil galldandi pensjónsskipan.

Talvan niðanfyri vísir, at fólkapensjónistar, ið ikki hava aðra inntóku enn fólkapensjón og Samhaldsfasta, fara at hava uml. 1.000 kr. meira útgoldið um mánaðin í 2020. Hetta verður galldandi fyri bæði tey, sum fáa pensjón sbrt. nýskipan og fyri verandi fólkapensjónistar. Inntókan áðrenn og aftaná skatt verður tann sama í báðum pensjónsskipanum. T.v.s. at persónurin, ið fyllur 67 ár 31. des. 2019 og tann, sum fyllur 1. januar 2020, koma at hava áleið somu inntóku eftir skatt (um so er, at teir ikki hava aðra inntóku aftrat pensjón og Samhaldsfasta).

Inntóka hjá fólkapensjónistum utan aðra inntóku enn fólkapensjón og Samhaldsfasta, áðrenn og eftir skatt

	Stók		Gift	
	<i>Verandi</i> (2017)	<i>Nýskipan</i> (2020)	<i>Verandi</i> (2017)	<i>Nýskipan</i> (2020)
Grundupphædd	43.068	43.068	32.796	32.796
Viðbót	45.252	57.348	36.372	42.444
Viðbót til ávisar pensjónistar	7.608	-	3.804	-
Samhaldsfasti (írokn. mett framskriving)	48.300	67.500	48.300	67.500
Ársinntóka áðrenn skatt	144.228	167.916	121.272	142.740
Skattur og gjöld í alt	20.852	31.699	17.597	26.250
Inntóka um árið eftir skatt og gjöld	123.376	136.217	103.675	116.490
Inntóka um mör. eftir skatt og gjöld	10.281	11.351	8.640	9.708

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

Persónar, sum fáa fólkapensjón sbrt. pensjónsnýskipanini, fara ikki at hava rætt til viðbót til ávisar pensjónistar. Í staðin hækkar viðbótin í fólkapensjónini, soleiðis at inntókan ikki broytist stórvegis.

1.5. Ummæli og ummælisskjal

Umframta at uppskotið hefur verið lagt til almenna hoyring á heimasíðuni hjá Lögmannskrivstovuni, hefur uppskotið eisini verið sent beinleiðis til eina røð av hoyringarpörtum.

Uppskotið varð sent til hoyringar saman við øðrum lógaruppskotum hjá Almannamálaráðnum og Fíggjarmálaráðnum sum partur av pensjónsnýskipanini. Hoyringarsvarini til lógaruppskotini hjá Almannamálaráðnum eru viðløgd sum fylgiskjöl og viðmerkingarnar hjá landsstýrismanninum til evnini, sum hoyringarsvarini í høvuðsheitum hava umrøtt, eru somuleiðis viðlagdar í fylgiskjali.

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingar fyrir land og kommunur

Uppskotið hevur ikki við sær fíggjarligar avleiðingar av týdningi fyrir landskassan. Frá 2020 fer talið av fólkapensjónistum, sum hava rætt til viðbót til ávisar pensjónistar, at lækka og harvið eisini útreiðslurnar til endamálið. Men samstundis fer talið av fólkapensjónistum, sum hava rætt til hægri viðbót í fólkapensjónini, at hækka.

Hetta uppskotið er partur av lögarpakkanum um pensjónsnýskipan, og skulu fíggjarligu avleiðingarnar av lögarpakkanum tí síggjast í eini heild.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyrir land og kommunur

Uppskotið hevur ikki við sær umsitingarligar avleiðingar fyrir land og kommunur.

2.3. Avleiðingar fyrir vinnuna

Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar fyrir vinnuna.

2.4. Avleiðingar fyrir umhvørvið

Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar fyrir umhvørvið.

2.5. Avleiðingar fyrir serstök øki í landinum

Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar fyrir serstök øki í landinum.

2.6. Avleiðingar fyrir ávisar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Uppskotið hevur við sær avleiðingar fyrir ein ávisan samfelagsbólk soleiðis, at fólkapensjónistar, föddir aftaná 31. desember 1952, ikki longur hava rætt til veitingina.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum

Uppskotið hevur ikki við sær ávirkan á millumtjóðasáttmálar á økinum.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar í mun til Evropeiska mannarættindasáttmálan, Sáttmála Sameindu Tjóða um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek ella aðrar tvørgangandi millumtjóða sáttmálar.

2.9. Marknaforðingar

Ongar kendar marknaforðingar eru á økinum.

2.10. Revsing, útpanting, sektir ella onnur stórri inntriv

Uppskotið hevur ikki ásetingar um revsing, útpanting, sektir ella onnur stórri inntriv.

2.11. Skattir og avgjöld

Uppskotið hevur ikki ásetingar um skattir og avgjöld.

2.12. Gjöld

Uppskotið hevur ikki ásetingar um gjöld.

2.13. Áleggur lógaruppskotið fólk í skyldur?

Uppskotið áleggur ikki fólk í skyldur.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein annan enn landsstýrismannin ella til kommunur?

Uppskotið leggur ikki heimildir til landsstýrismannin, ein annan enn landsstýrismannin ella kommunurnar.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?

Uppskotið gevur ikki almennum myndugleikum atgongd til privata ogn.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?

Lógaruppskotið hevur ikki aðrar avleiðingar.

2.17. Yvirlit yvir avleiðingarnar av uppskotinum

	Fyri landið ella landsmyndug-leikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávisar samfelags-bólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Ja	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar			Nei	Ja	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

Til § 1

Ein av høvuðstættunum í pensjónsnýskipanaruppskotinum er at gera pensjónsveitingarnar einfaldari og meira gjøgnumskygdar. Hetta hevur við sær, at almannapensjónin frameftir verður samansett av grundupphædd og viðbót. Hetta merkir, at fólkapensjónistar frá 1. januar 2020 ikki longur hava rætt til viðbót til ávisar pensjónistar. Viðbótin hevur í dag sama endamál sum vanliga viðbótin til fólkapensjón. Talan er um uppihaldsveiting, sum verður veitt pensjónistum við lágum inntøkum. Viðbót til ávisar pensjónistar er tó skipað øðrvísi og hevur nakrar óhepnar avleiðingar. Tí verður viðbót til ávisar pensjónistar frameftir ikki partur av fólkapensjónini, og viðbótin í fólkapensjónini hækkar í staðin, soleiðis at tey, ið ikki hava, ella bert hava smávegis av inntøku afturat pensjónini, varðveita eins høga tøka inntøku, sum tey hava í dag – hetta hóast tey missa rætt til viðbótina.

Tí er neyðugt at broyta galldandi lóg soleiðis, at tað greitt framgongur av lógarkekstum, at fólkapensjónistar, ið eru føddir aftaná 31. desember 1952, ikki hava rætt til hesa veiting.

Til § 2

Gildiskoma.

Almannamálaráðið, 12. desember 2017.

Eyðgunn Samuelsen
landsstýrismaður

/ Eyðun Mohr Hansen

12. Lóg um eftirløn (Eftirlønarlógin)

Løgtingsmál nr. 69/2017: Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um eftirløn (Eftirlønarlógin)(Pensjónsnýskipan)

Uppskot til

Løgtingslög um broyting í løgtingslög um eftirløn (Eftirlønarlógin) (Pensjónsnýskipan)

§ 1

Í løgtingslög nr. 49 frá 14. mai 2013 um eftirløn, sum broytt við løgtingslög nr. 152 frá 20. desember 2013, løgtingslög nr. 133 frá 19. desember 2014, við § 2 í løgtingslög nr. 134 frá 19. desember 2014, løgtingslög nr. 44 frá 6. mai 2015 og løgtingslög nr. 157 frá 24. desember 2015, verða gjørdar hesar broytingar:

1. § 1, stk. 1 verður orðað soleiðis:

“Persónur, sum ikki hevur nátt fólkapensjónsaldur sambært løgtingslög um almannapensjónir o.a., og sum hevur fulla skattskyldu til Føroyar, hevur skyldu til at spara saman til egna eftirløn sambært hesi løgtingslög.”

2. § 1, stk. 6 verður strikað.

3. § 2, stk. 1 verður orðað soleiðis:

“Bundna eftirlønargjaldið er frá 1. januar 2014 í minsta lagi 1 prosent av A-inntökuni og B-inntökuni, og eftirlønargjaldið hækkar til 12 prosent í 2026 og seinni, soleiðis:

- 1) Frá 1. januar 2014: 1 prosent.
- 2) Frá 1. januar 2015: 2 prosent.
- 3) Frá 1. januar 2016: 2 prosent.
- 4) Frá 1. januar 2017: 3 prosent.

- 5) Frá 1. januar 2018: 4 prosent.
- 6) Frá 1. januar 2019: 5 prosent.
- 7) Frá 1. januar 2020: 6 prosent.
- 8) Frá 1. januar 2021: 7 prosent.
- 9) Frá 1. januar 2022: 8 prosent.
- 10) Frá 1. januar 2023: 9 prosent.
- 11) Frá 1. januar 2024: 10 prosent.
- 12) Frá 1. januar 2025: 11 prosent.
- 13) Frá 1. januar 2026: 12 prosent.”

4. § 3 verður orðað soleiðis:

“**§ 3.** Tað í § 2, stk. 1 ásetta prosentgjaldið verður ikki rindað av niðanfyri nevndu peningaupphæddum:

- 1) Vinningi av eydnuspæli, legati, sømdargávu og líknandi.
- 2) Útgjaldi sambært løgtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn.
- 3) Uppihaldspeningi sambært hjúnabandslóggávuni.
- 4) Útgjaldi sambært løgtingslög um ættleiðingarstuðul.
- 5) Útgjaldi sambært løgtingslög um lestrarstuðul.
- 6) Útgjaldi av tryggingarupphædd og líknandi.
- 7) Útgjaldi sambært løgtingslög um tænastumannaeftrønir.
- 8) Útgjaldi av lutaeftirløn.
- 9) Útgjaldi av lívrentu og líknandi.

- 10) Útgjaldi sambært lögtingslög um arbeiðsfremjandi tiltök, tó undantikið útgjaldi sambært §§ 12, 14, 22 og 25.
- 11) Útgjaldi sambært lögtingslög um viðbót til ávisar pensjónistar v.fl.
- 12) Útgjaldi sambært lögtingslög um barnagjald til einsamallar uppihaldarar o.fl.
- 13) Útgjaldi sambært lögtingslög um almannapensjónir o.a.
- 14) Útgjaldi sambært forsortarlógin, tó undantikið útgjald sambært § 9, stk. 2, § 13 og § 17, stk. 3.
- 15) Útgjaldi sambært lögtingslög um stuðul til uppihaldspening.
- 16) Útgjaldi sambært kunngerð um samsýning til fosturforeldur, tó undantikið útgjald sambært § 1, stk. 1.”

5. § 4, stk. 3 verður orðað soleiðis:

“*Stk. 3. Eftirlónaruppsparing er partur av felagsbúnum, tá hjún verða sundurlisin ella skild. 1. pkt. er ikki galdund fyrir lívrentu, sum ikki kann afturkeypast.*”

6. Í § 12, stk. 2 verður 1. pkt. orðað soleiðis:

“Inngjöld til eftirlónarsamansparing og persónstryggingar rinda eftirlónarskatt, sum ásett í skjali 1 til hesa lögtingslög.”

§ 2

Henda lögtingslög kemur í gildi 1. januar 2019.

Skjal 1

Er skattskylduga ársinntókan størri enn:	men minni enn, ella ájavnt við:	er eftirlónarskatturin í prosent av samlæða inngjaldinum sama árið:
kr. 0	kr. 235.000	30,0
kr. 235.000	kr. 240.000	30,5
kr. 240.000	kr. 245.000	31,0
kr. 245.000	kr. 250.000	31,5
kr. 250.000	kr. 255.000	32,0
kr. 255.000	kr. 260.000	32,5
kr. 260.000	kr. 265.000	33,0
kr. 265.000	kr. 270.000	33,5
kr. 270.000	kr. 275.000	34,0
kr. 275.000	kr. 280.000	34,5
kr. 280.000	kr. 285.000	35,0
kr. 285.000	kr. 290.000	35,5
kr. 290.000	kr. 295.000	36,0
kr. 295.000	kr. 300.000	36,5
kr. 300.000	kr. 305.000	37,0
kr. 305.000	kr. 310.000	37,5
kr. 310.000	kr. 315.000	38,0
kr. 315.000	kr. 320.000	38,5
kr. 320.000	kr. 325.000	39,0
kr. 325.000	kr. 330.000	39,5
kr. 330.000		40,0

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsókir til uppskotið

Uppskotið er partur av pensjónsnýskipanini, sum ætlanin er at seta í verk frá 1. januar 2020. Tó verða partar av nýskipanini settir í gildi áðrenn 2020. Hetta uppskotið kemur í gildi 1. januar 2019.

Mælt verður til fimm ymiskar broytingar í eftirlönlögini. Mælt verður til at:

1. Aldursmarkið fyri nær ein verður álagdur at rinda til egna eftirløn verður strikað.
2. Lækka bundna gjaldið, soleiðis at tað hækkar upp í 12% - í staðin fyri 15%.
3. Fækka um undantökini í lögini, soleiðis at spart verður upp til pensjón av flestu almennum veitingum og av útgjaldi úr ALS o.a.
4. Ásetingin um felags búgy verður styrkt.
5. Broyta skattingina av inngjöldum, frá flatskatti á 40%, til ein skatt, sum er stigvaksandi í skattskyldugu inntökuni.

Uppskotið er partur av pensjónsnýskipanini og er sostatt eitt í eini røð av lógaruppskotum, sum fara at broyta og betra um pensjónsskipanina.

Um pensjónsnýskipanina

Høvuðsendamálini við pensjónsnýskipanini eru:

1. At tryggja öllum eina góða pensjón

Öll tey, ið hava lítlælla onga inntøku framíhjá, fara at fáa meira at liva av. Eisini verður möguleiki fyri at fáa framskundaða pensjón, soleiðis at tey, ið eru kropsliga ella sálarliga slitin av arbeiðsávum, kunnu fara frá, áðrenn tey náa fólkapensjónsaldur. Eisini verður sett í verk sjávvirkandi árlig javning av almannapensjónum og øðrum almennum veitingum frameftir.

2. At eggja fólk at arbeiða eftir pensjónsaldur

Tey, ið ynskja at arbeiða eftir pensjónsaldur fara at kunna velja at útseta fólkapensjónina, og afturfyri fáa hægri pensjónsútgjald, tá farið verður á pensjón. Eisini lækkar mótrokningarporsentið í viðbótini úr 60% niður í 40%, samstundis sum mótrokning millum hjún verður strikað.

3. At styrkja búskaparliga haldsfórið

Pensjónsaldurin hækkar $\frac{1}{2}$ ár í 2025 og síðan aftur $\frac{1}{2}$ ár í 2030. Síðan verður sett í verk ein skipan, har pensjónsaldurin verður treytaður av gongdini í miðal lívsævi hjá fólk, ið hava nátt fólkapensjónsaldur. Almannapensjónin verður í storri mun lagað til aðra inntøku. Landið og kommunurnar fáa fleiri skattainntökur so hvort talið av pensjónistum hækkar, við tað, at útgjaldið úr Samhaldsfasta, t.e. lögtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn, hækkar, og fleiri fara at fáa pensjónsviðbót, ið bæði verða skattað við útgjald.

Heildarfrágreiðing um pensjónsnýskipan

Fyri nærrí kunning um pensjónsnýskipan verður víst til heildarfrágreiðingina "Trygg og Varandi Pensjónsskipan", sum kann takast niður á heimasiðuni hjá Fíggjarmálaráðnum og hjá Almannamálaráðnum. Eisini fæst ein prentað útgáva av heildarfrágreiðingini, við at venda sær til nevndu aðalráð.

1.2. Galdandi lóggáva

Aldursmarkið

Sambært galdandi lóg skulu øll, sum eru fylt 21 ár, og sum ikki hava nátt fólkapensjónsaldur, rinda til egna eftirløn. Tað vil siga, at persónar undir 21 ár eru ikki beinleiðis álagdir við lög at rinda til eftirløn. Men tó er tað soleiðis, at fleiri ung undir 21 ár rinda til eftirløn, serliga um tey eru áløgd at rinda sambært tí sáttmála millum arbeiðsgevara og fakfelag, ið tey arbeiða undir.

Bundna gjaldið

Sambært galdandi lóggávu skulu øll, sum hava fylt 21 ár, men ikki hava nátt fólkapensjónsaldur, og sum hava fulla skattskyldu til Føroyar, rinda til egna eftirløn av allari A-inntøku og B-inntøku. Rindast skal í minsta lagi tann prosentpartur av inntökuni, sum er vístur í talvuni niðanfyri:

Frá 1. januar	Prosent
2014	1
2015	2
2016	2
2017	3
2018	4
2019	5
2020	6
2021	7
2022	8
2023	9
2024	10
2025	11
2026	12
2027	13
2028	14
2029	15

Sum víst omanfyri, so er bundna gjaldið 3% í 2017, og gjaldið hækkar stigvíst við 1 prosenti árliga til tað í 2029 er komið upp í 15%.

Undantøk

Tær inntøkur, sum sambært galdandi lóg eru undantiknar fyri at rinda til eftirløn eru:

- Útgjald frá ALS-skipanini.
- Vinningur av eydnuspæli, legati, sømdargávu o.l.
- Útgjald úr Samhaldsfasta (Arbeiðsmarknaðareftirlønargrunninum)
- Uppihaldspeningur sbrt. hjúnabandslóggávuni.
- Útgjald sbrt. løgtingslög um ættleiðingarstuðul.
- Útgjald sbrt. løgtingslög um lestrarstuðul.
- Útgjald av tryggingarupphædd og líknandi.
- Útgjald sbrt. løgtingslög um tænastumannaeftirløn.

- Útgjald av lutaeftirløn, lívrentu og líknandi pensjón.
- Útgjald frá vardum verkstaði.
- Útgjald sbrt. lögtingslög um arbeiðsfremjandi tiltøk.
- Útgjald sbrt. lögtingslög um dagpening vegna sjúku v.m.
- Útgjald sbrt. lögtingslög um viðbót til ávisar pensjónistar v.fl.
- Útgjald sbrt. kunngerð um umsiting av samsýning fyri ansing av eldri og óhjálpuum persónum.
- Útgjald sbrt. lögtingslög um barnagjald til einsamallar uppihaldarar v.fl.
- Útgjald sbrt. lögtingslög um almannapensjónir.
- Útgjald sbrt. forsorgarlógin.
- Útgjald sbrt. lögtingslög um stuðul til uppihaldspening.
- Útgjald sbrt. lögtingslög um barnavernd.
- Útgjald sambært lögtingslög um trygdargrunn fiskivinnunnar (minstuløn).
- Útgjald sambært lögtingslög um sjúkratrygd til fiskimenn.

Felags búgv

Í galldandi lóg er ásett, at lógin ikki er til hindurs fyri, at uppsparing sambært lógin verður partur av felags búvgi í sambandi við hjúnaskilnað.

Eftirlønarskattur

Sambært galldandi lóg verður rindað 40% í skatti av inngjöldum til pensjón utan mun til skattskylduga inntøku. Sami skattur verður rindaður av gjöldum til persónstryggingar, sum verða rindað saman við eftirlønini.

1.3. Endamálið við uppskotinum

Uppskotið er partur av pensjónsnýskipanini og er sostatt partur av eini røð av uppskotum.

Sjálvt høvuðsendamálið við júst hesum uppskotinum er at tryggja eina meiri samhaldsfasta pensjónsskipan frameftir.

Sera umráðandi er í hesum sambandi at gera vart broytingina í lóginum um Samhaldsfasta, sum eisini er partur av pensjónsnýskipanini. Har verður mælt til at hækka inngjaldið, úr núverandi 2,25% og upp í 2,5% í 2018 og síðan upp í 3% frá 2019. Hetta fer at hava við sær, at útgjaldið til hvønn pensjónist hækkar við umleið 1.200 kr. um mánaðin. Hartil kemur so árliga javningin. Samanlagt kann væntast, at útgjaldið úr Samhaldsfasti í 2020 verður umleið 1.600 kr. hægri um mánaðin til hvønn pensjónist.

Hækkingin í Samhaldsfasti og lækkingin í bundna gjaldinum í hesum uppskotinum skulu siggjast sum ein heild, har Samhaldsfasti parturin av pensjónsskipanini verður øktur, og tann parturin, sum er eginuppsparing, verður minkaður. Hetta fer serliga at koma teimum til góðar, sum hava lága inntøku gjøgnum arbeiðslívið. Tí við Samhaldsfasti verður rindað inn í mun til inntøku, men øll fáa tað sama útgjaldið sum pensjónistar. Við eginuppsparing rinda hægru inntøkurnar meira inn, men fáa eisini samsvarandi meira útgoldið.

Onnur høvuðsbroytingin er at tryggja, at spart verður upp til eftirløn av flestu almennum veitingum, og av útgjaldi úr ALS og líknandi. Hetta fer at hava við sær, at munurin í eginuppsparing verður minni í pensjónsaldri millum tey, sum hava hætt góða inntøku gjögnum arbeiðslívið, og so tey, sum í þortum av lívinum, t.d. vegna sjúku ella arbeiðsloysi, hava fingið almennar veitingar.

Triðja høvuðsbroytingin er, at tað í uppskotinum verður mælt til, at flatskatturin á pensjónsinngjöld á 40% verður broyttur til ein skatt, sum er stigvaksandi í inntøku. Láglønt og miðallønt fáa munandi pensjónsskattalækking, tí pensjónsskatturin fyri láglønt lækkar niður í 30%. Síðan hækkar hann í stigum upp til 40%. Hetta fer at økja um uppsparingina hjá lágløntum, og harvið minka um ójavnan í eginuppsparing millum hálønt og láglønt.

Nevndu høvuðsbroytingar eru allar ætlaðar til at minka um inntøkuójavnan millum framtíðar pensjónistar, og tær fara at tryggja eina meira samhaldsfasta pensjónsskipan frameftir.

1.3.1. Aldursmark verður strikað

Í uppskotinum verður mælt til at aldursmarkið verður strikað, soleiðis at öllum, sum eru undir fólkapensjónsaldur, verður álagt at rinda inn, óansæð aldur.

Endamálið er at javnseta öll á arbeiðsmarknaðinum. Eisini má havast í huga, at bundna gjaldið í sama viðfangi verður lækkað úr 15% niður í 12%.

1.3.2. Lækking av bundna gjaldinum

Sambært galddandi lóggávu hækkar bundna gjaldið við einum prosenti árliga til tað frá 1. januar 2029 verður 15%. Mælt verður í staðin til, at hækkingin steðgar í 2026, tá ið inngjaldið er komið upp í 12%.

Mælt verður til hetta av tveimum orsökum.

Fyri tað fyrsta, hevur pensjónsnýskipanin – sum áður nevnt – við sær, at inngjaldið í Samhaldsfasta hækkar við 0,75% á arbeiðsgevara og 0,75% á löntakara. Tað vil siga, 1,5% samanlagt. Hetta ger, at inngjaldið til felags pensjónsskipanina Samhaldsfasta frameftir verður 6% samanlagt, harav 3% eru frá arbeiðsgevara og 3% frá arbeiðstakara. Hetta minkar um tørvin á eginuppsparing. Við nýskipanini fara føroyingar at uppspara í minsta lagi 18% av løn síni til pensjón, harav 6% til Samhaldsfasta og 12% til eigna pensjónsuppsparing.

Fyri tað næsta, so hevur pensjónsnýskipanin við sær, at pensjónsaldurin fer at hækka støðugt frameftir, so hvort sum væntað miðal lívsævi økist. Harumframt verður aldursmarkið á 21 ár, fyri nær rindast skal inn, strikað í hesum uppskotinum. Hetta hevur við sær, at áramálið, sum goldið verður til pensjón, fer at leingjast. Eisini hetta minkar um tørvin á eginuppsparing.

Samanlagt verða fortreytirnar broyttar so mikið, at 15% í lögarkravdari uppsparing umframt 3% í inngjaldi til Samhaldsfasta verður mett at verða í meira lagi, serliga fyri lágu inntøkurnar. Hinvegin er onki til hindurs fyri, at fólk spara meira upp enn tey lögarkravdu 12%, og roknað verður eisini við, at fleiri fólk fara at spara upp við hægri prosenti, eins og tey longu gera í dag.

Lækking av bundna gjaldinum – ávirkan á einstaklingar

Niðanfyri verður víst, hvussu pensjónsuppsparingin hjá einstaklingum verður ávirkað í sambandi við broytingar vegna pensjónsnýskipan 2020.

Fyri at lýsa munin verður hugt eftir útgjaldinum av pensjónsuppsparing í 2060 fyrir ymiskar inntökubólkar. Hugt verður fyrst at útgjaldinum, um ongin pensjónsnýskipan verður framd, tað vil siga, um hildið verður fram sum higartil. Síðan verður hugt at útgjaldinum, um pensjónsnýskipanin verður framd, tað vil siga, at pensjónsaldurin hækkar við væntaðari lívsævi, og lækkingin í inngjaldinum sambært hesum lógaruppskotinum eisini verður framd.

Viðvíkjandi fyritreytum fyrir útrokningunum verður víst til brotið niðanfyri.

Fyritreytir fyrir döminum utan pensjónsnýskipan:

- Utan pensjónsnýskipan er pensjónsaldurin óbroyttur 67 ár og vil uppspararin byrja útgjald tá hann fyllir 67 ár.
- Hansara væntaða livtíð sum pensjónistur er 22,7 ár.
- Goldið verður inn í 42 ár, frá og við 25 ár til og við 66 ár.

Fyritreytir fyrir döminum við pensjónsnýskipan:

- Við hækking av pensjónsaldri upp í 68 ár, og eftir hetta livtíðarindeksaðum pensjónsaldri og framhaldandi stöðugt hækkandi livialdri, er pensjónsaldurin í döminum broyttur samsvarandi.
- Hansara væntaða livtíð sum pensjónist er 18,7 ár.
- Goldið verður inn í 46 ár, frá og við 25 ár til og við 70 ár.

Fyritreytir fyrir útrokningunum annars:

- Útgjaldið fylgir tí leistinum, at uppspararin fer at hava mest möguligt útgoldið fyrstu árin. Tað vil siga 15% sum kapitalútgjald fyrsta árið, 40% sum lutaeftirløn útgoldið stigvist fyrstu 10 árin og restin (45%) sum lívrenta restina av lívinum.
- Umsitingarkostnaður til eftirlønarveitaran er 5% av samlaðu uppsparingini.
- Tryggingarpurturin er 2%. Tað vil siga, at í döminum við 15% inngjaldi fara 13% til uppsparing og 2% til tryggingar; í döminum við 12% fara 10% til uppsparing og 2% til tryggingar.
- Rentan av innistandandi er 2% omanfyri lónarvöksturin. Tað vil siga lónarvökstur + 2%.

Gjört verður vart við, at allar upphæddir í talvunum niðanfyri eru í dagsins krónum. Tað vil siga, at prís- og lónarvökstur er ikki við. Upphæddirnar svara til dagsins virði.

Útgjald utan pensjónsnýskipan

Sambært galdu lög vildi uppsparingin, tá samanspararin náddi pensjónsaldri á 67 ár, verið sum víst í talvuni niðanfyri.

Persónur við inntóku í arbeiðslívinum á í miðal 200.000 kr. árliga vildi havt spart saman 980 tú. kr. í pensjón. Av teimum kundi hann fingið útgoldið 147 tú. kr. í einum við pensjónsaldur. Síðani kundi hann fyrstu 10 árin fingið útgoldið knappar 4.900 kr. í lutaeftirløn og lívrentu. Eftir 10 ár vildi lívrentan verið uppi, og restina av lívinum vildi hann fingið útgoldið einans lívrentu á góðar 1.600 kr.

Talvan víst eisini somu upphæddir fyrir persónar við miðalinntökum á 300, 400 og 500 tús. kr. Gjört verður vart við at allar upphæddir eru skattafríar og í dagsins krónum.

<i>Miðalinntøka arbeiðslívið</i>	<i>Uppsparing tilsamans</i>	<i>Kapitalútgjald (15%)</i>	<i>Útgjald/mð Fyrstu 10 árini Lívrenta + lutaeftirløn</i>	<i>Útgjald/mð Frá 11. ári Bara lívrenta</i>
200.000	980.483	147.072	4.888	1.620
300.000	1.470.725	220.609	7.332	2.430
400.000	1.960.967	294.145	9.776	3.239
500.000	2.451.208	367.681	12.220	4.049

Útgjald við lækking av inngjaldi og pensjónsnýskipan

Við lækking í inngjaldið úr 15% niður í 12% verður uppsparingin, tá samanspararin nær pensjónsaldri, sum víst í talvuni niðanfyri.

<i>Miðalinntøka arbeiðslívið</i>	<i>Uppsparing tilsamans</i>	<i>Kapitalútgjald (15%)</i>	<i>Útgjald/mð Fyrstu 10 árini Lívrenta + lutaeftirløn</i>	<i>Útgjald/mð Frá 11. ári Bara lívrenta</i>
200.000	898.888	134.833	4.799	1.803
300.000	1.348.333	202.250	7.198	2.704
400.000	1.797.777	269.667	9.598	3.605
500.000	2.247.221	337.083	11.997	4.506

Talvan niðanfyri vísur munin millum talvurnar báðar omanfyri.

<i>Miðalinntøka arbeiðslívið</i>	<i>Uppsparing tilsamans</i>	<i>Kapitalútgjald (15%)</i>	<i>Útgjald/mð Fyrstu 10 árini Lívrenta + lutaeftirløn</i>	<i>Útgjald/mð Frá 11. ári Bara lívrenta</i>
200.000	-81.595	-12.239	-89	183
300.000	-122.392	-18.359	-134	274
400.000	-163.190	-24.478	-178	366
500.000	-203.987	-30.598	-223	457

Sum víst, so verður samlaða uppsparingin nakað minni vegna lækking í bundna gjaldinum. Men ikki so nógv minni, sum ein beinanvegin skuldi væntað, tí við pensjónsnýskipan verður nú spart upp 4 ár longur. Munurin í uppsparing er góðar 82 tús. kr. fyrir persón við inntøku á í miðal 200 tús. kr., og fyrir persón við inntøku á 500 tús. kr. er munurin knappar 204 tús. kr.

Munur er eisini á kapitalútgjaldinum, sum er 15% av uppsparingini. Hjá persóni við inntøku í miðal á 200 tús. kr. lækkar kapitalútgjaldið við góðum 12.200 kr. og hjá persóni við miðalinntøku á 500 tús. kr. er talan um lækking á knappar 30.600 kr.

Men verður hinvegin hugt at mánaðarliga útgjaldinum, so er munurin ikki so greiður. Fyrstu 10 árini, tá persónurin fær útgoldið bæði lutaeftirløn og lívrentu, er útgjaldið eitt vet minni: úr 89 kr. hjá persóninum við miðalinntøku á 200 tús. kr. og upp í 223 kr. um mánaðin hjá persóni við inntøku á 500 tús. kr.

Men verður hugt at útgjaldinum frá og við 11. árinum, tá bara lívrentan er eftir, so er mánaðarliga útgjaldið hægri. Persónur við miðalinntøku á 200 tús. kr. fær nú 183 kr. meira útgoldið um mánaðin, og persónur við inntøku á 500 tús. kr. fær nú 457 kr. meira útgoldið. Orsókin er tann, at við hækking í pensjónsaldrinum er væntað lívitíð sum pensjónist nøkur ár styrttri enn utan hækking, og hetta hefur við sær, at hóast uppsparda virðið er lægri, so gerst lívrentan storri.

Tað vil siga, at hóast lækkingin av bundna gjaldinum minkar um árligu uppsparingina, so gerst munurin ikki so stórar, um pensjónsaldrinum samtíðis verður ásettur sambært gongdini í væntaðari lívsævi.

Eisini kann sigast, at útgjaldið gerst meira hóskandi, skilt á tann hátt, at tað verður meira javnt. Útgjaldið lækkar nakað tey fyrstu 10 árin, tá útgjaldið er stórt, og hækkar frá 11. árinum, tá útgjaldið annars er lítið.

Eisini má havast í huga, sum áður nevnt, at tað samtíðis, sum bundna gjaldið verður lækkað, verður framd ein hækking í gjaldinum til Samhaldsfasta, sum væntandi fer at økja útgjaldið við umleið 1.200 kr. um mánaðin frá 2020.

1.3.3. Undantök

Sambært uppskotinum verður mælt til, at allar tær almennu veitingarnar, sum eru fyribils og koma í staðin fyrir lön, skulu verða eftirlónargevandi. Hetta hefur við sær, at allar tær almannaveitingar, sum verða veittar til fyribils uppihald, í sambandi við sjúku ella arbeiðsloysi, verða fevndar.

At talan skal verða um veitingar, sum eru til fyribils uppihald, hefur við sær, at pensjónsveitingar, so sum fyritíðarpensjón, ikki verða fevndar av lögini. Tí fyritíðarpensjón er ikki fyribils, men ein varandi pensjónsveiting, sum stendur við líka til viðkomandi fær fólkapensjón.

Millum upphæddirnar, sum nú verða fevndar av eftirlónargjaldi, eru til dømis forsorgarhjálp og sjúkradagpeningur. Somuleiðis verður mælt til at útgjald úr ALS og inntøkuflytingar til fiskimenn, sambært lög um trygdargrunn fiskivinnunnar, verða fevndar av gjaldsskyldu.

Av veitingum sbrt. lögtinslög um arbeiðsfremjandi tiltök verður mælt til, at goldið verður til eftirløn av veitingum til uppihalds sambært § 12, eins og av stuðulsveitingum sambært § 14, tá talan er um ískoyti til lön, ið eftirløn verður goldin av frammanundan. Sama ger seg galldandi fyrir § 22. Tó verður neyðugt hjá Almannamálaráðnum at broyta hesa áseting, tí at veitingin er í lögini undantíkin gjald til eftirløn.

Av veitingum sbrt. lögtinslög um dagpening vegna sjúku v.m. verður mælt til, at gjaldast skal til eftirløn av veiting sambært § 9 í lögini. (Dagpeningur orsakað av arbeiðsskaða sambært § 19 í lögini fer fram sambært vanligu reglunum í § 9.)

Av útgjaldi sbrt. kunngerð um umsiting av samsýning fyrir ansing av eldri og óhjálpnum persónum verður mælt til, at eftirløn verður rindað av samsýningini í § 4, stk. 2. Talan er um veiting til persón, ið tekur sær av at vera um onnur í eina tíð og samstundis er avskorin frá at luttaka á arbeiðsmarknaðinum í meira enn 20 tímar um vikuna.

Av útgjaldi sbrt. forsgarlóginum verður mælt til, at goldið verður til eftirløn av veitingum sambært § 9, stk. 2, § 13, umframt § 17, stk. 3.

Av útgjaldi sbrt. kunngerð um samsýning til fosturforeldur (sum er heimilað í barnaverndarlóginum) verður mælt til, at eftirløn verður rindað av samsýningini, sum er ásett sambært § 1, stk. 1 í kunngerð um samsýning til fosturforeldur .

Gjört verður vart við, at talan verður ikki um, at veitingar fara at lækka vegna eftirlónargjaldið. Ætlanin er, at eftirlónargjaldið skal verða lagt afturat veitingunum.

1.3.4. Felags búgv

Í gallandi lög er ásett, at lógin ikki er til hindurs fyri, at uppsparing sambært lóginum verður partur av felags búgví í sambandi við hjúnaskilnað.

Hetta verður nú broytt, ella nágreinað, soleiðis at eftirlónaruppsparing – sum útgangsstöði – er partur av felagsbúnum, tá hjún verða sundurlisin ella skild.

Ásettingin er tó ikki gallandi fyri serogn, ella um eftirlónarsamanspararin hevur gjört avtalu um lívrentu ella yvirlivilsrentu, sum ikki kann afturkeypast.

1.3.5. Stigvaksandi eftirlónarskattur

Undanfarna samgonga broytti skattin av pensjónum grundleggjandi.

Frá 1. januar 2012 varð farið undir at skatta inngjöld til pensjóni við flatskatti á 40%.

Frammanundan voru pensjónsinngjöld skattafrí, inntil pensjónin varð útgoldin.

Pensjónsskatturin á kapitalpensjón, ið áður varð skattað við 35% við útgjald, varð broyttur til 40% skatt frá fyrstu krónu við inngjald. Eisini varð pensjónsskatturin á luta- og ratupensjón broyttur frá, at verða skattað stigvaksandi, eins og løn, við útgjald, til at verða skattað 40% frá fyrstu krónu við inngjald.

Frá 1. januar 2014 kom eftirlónarlógin í gildi, sum hevði við sær tvungið inngjald til eftirløn. Tvangna inngjaldið fer – sambært gallandi lög – at vaksa stigvist upp í 15% av skattskyldugu inntökuni frá 2029. Við pensjónsnýskipanini verður tó mælt til at lækka hetta til 12%.

Broytingarnar í 2012 og 2014 hava samanlagt havt við sær, at ein munandi og vaksandi partur av samlaðu skattskyldugu inntökunum í dag ikki verður skattaður sambært stigvísu skattastiganum, men við flötum skatti á 40%. Hetta minkar um samhaldsfestið í skattaskipanini og økir inntøkuójavnan.

Harumframt hevur høgi pensjónsskatturin við sær, at uppsparingin hjá teimum við lágari inntøku, sum frammanundan er lítil, verður uppaftur minni. Tey, sum hava eina lága inntøku, rinda inn av einari lágari inntøku, og umsitingargjöld til eftirlónarfelögini viga ofta lutfalsliga tyngri á lágu uppsparingunum.

Fyri at minka um ójavnan, sum broytingin hevur havt við sær, verður mett, at ein loysn má finnast, sum tryggjar, at pensjónsskatturin verður rindaður í mun til figgjarliga fórimunin hjá skattgaldaranum.

Núverandi skatting av pensjónum

Rindast kann til pensjón á tveir mátar. Tann vanligasti er, at arbeiðsgevarin flytur pensjónspartin í sambandi við lónarflyting – hetta er *við burtursíggingsarrætti*. Hin er, at skattgjaldarin sjálvur rindar til pensjón, og TAKS síðan veitir ein frádrátt í skattskyldugu inntökuni – hetta er *við frádráttarrætti*.

Inngjald við burtursíggingsarrætti

Um arbeiðsgevarin rindar lontakara 100 kr. til pensjón við burtursíggingsarrætti, hevur tað við sær, at inngjaldið hvørki verður roknað upp í A-inntökuna ella upp í skattskyldugu inntökuna. Hetta hevur við sær, at sloppið verður undan skatti, lontakaragjöldum og arbeiðsgevaragjöldum av teimum 100 kr. Rindaður verður einans eftirlónarskattur á 40%.

<i>Skattskyldug inntøka (1000 kr.)</i>	<i>65-235</i>	<i>235-330</i>	<i>330-520</i>	<i>520-800</i>	<i>800+</i>
Inngjald til pensjón	100	100	100	100	100
Eftirlónarskattur	-40	-40	-40	-40	-40
"Útgoldið" á eftirlónarkontu	60	60	60	60	60

Í talvuni niðanfyri verður hinvegin hugt at, hvussu nógv ein persónur fær útgoldið, um hann forvinnur 100 kr. afturat og fær tær útgoldnar sum vanliga lón. Persónur við inntøku undir 235 tú. kr. fær útgoldið 59,90 kr. tá allir skattir og gjöld eru farin av. Tey í inntökubólkinum 235 til 330 tú. kr. fáa 54,90 kr. útgoldið. Tey við inntøku millum 330 og 520 tú. kr. fáa 49,90 kr., og tey við inntøku millum 520 og 800 tú. kr. fáa 51,15 kr. Minst útgoldið fáa tey við inntøku omanfyri 800 tú. kr., tey fáa 46,15 kr. útgoldnar.

<i>Skattskyldug inntøka (1.000 kr)</i>	<i>65-235</i>	<i>235-330</i>	<i>330-520</i>	<i>520-800</i>	<i>800+</i>
Eyka inntøka	100	100	100	100	100
Landsskattur	-15	-20	-25	-25	-30
Kommunuskattur	-20,29	-20,29	-20,29	-20,29	-20,29
Samhaldsfasti	-2,25	-2,25	-2,25	-2,25	-2,25
ALS	-1,25	-1,25	-1,25	0	0
Barsilsgrunnur	-0,71	-0,71	-0,71	-0,71	-0,71
Heilsutrygd	-0,60	-0,60	-0,60	-0,60	-0,60
Skattur og gjöld tilsamans	-40,10	-45,10	-50,10	-48,85	-53,85
Útgoldið	59,90	54,90	49,90	51,15	46,15

Munurin millum, hvussu nógv verður útgoldið eftir skatt og gjöld, og hvussu nógv verður útgoldið á eftirlónarkontu, er eittmát fyri, hvussu væl tað loysir seg at rinda til eftirlón.

<i>Skattskyldug inntøka (1000 kr.)</i>	<i>65-235</i>	<i>235-330</i>	<i>330-520</i>	<i>520-800</i>	<i>800+</i>
Útgoldið sum eftirlón	60	60	60	60	60
Útgoldið sum lón	59,90	54,90	49,90	51,15	46,15
Munur ella "ognarvökstur"	0,10	5,10	10,10	8,85	13,85

Sum víst omanfyri, so loysir tað seg so dánt at rinda til egna eftirlón hjá teimum við lægstu inntökunum. Úrslitið hjá teimum við inntökum niðanfyri 235 tús. kr. verður, at tey frásiga sær 59,90 kr. móti at fáa 60 kr. inn á eftirlónarkontu. Ein ognarvökstur á 0,10 kr. Verða umsitingargjøld til eftirlónarfelag tики við, gerst skjótt talan um eina ognarminking hjá láglöntum av at rinda til eftirlón. Harumframt hava láglönt eisini minni “avlop”, eftir at livikostnaðir eru goldnir, og tað ger tað munandi tyngri hjá láglöntum enn hjá hægru inntökunum at frásiga sær ein part av inntökuni til eina eftirlónarkontu.

Hjá hægru inntökunum loysir tað seg munandi betur at rinda til eftirlón. Tey við inntoku omanfyri 800 tús. kr. fáa ein ognarvökstur á 13,85 kr., tey við inntoku millum 520 og 800 tús. kr. fáa ognarvökstur á 8,85 og tey við inntoku millum 330 og 520 fáa 10,15. Hjá sonevndu miðalinntökunum loysir tað seg, men ikki so væl sum hjá hægru inntökunum; tey fáa ein ognarvökstur á 5,10 kr.

Inngjald við frádráttarrætti

Um lontakarin sjálvur flytur 100 kr. av útgoldnu lönini til pensjón, skal somuleiðis rindast eftirlónarskattur á 40 kr. við inngjald. Lontakarin fær í hesum sambandi frádrátt fyri tær 100 kr. í skattskyldugu inntökuni og fær soleiðis endurrindað teir skattir og tey gjøld, sum verða roknað av skattskyldugari inntoku. Tað vil siga: landsskatt, kommunuskatt, kirkjuskatt, Samhaldsfasta og prosentgjald til Heilsutrygd. Men gjaldið til ALS og til Barsilsskipan verður roknað av A-inntökuni, og verður tí ikki endurrindað.

Skattskyldug inntøka (1000 kr.)	65-235	235-330	330-800	800+
Lækking í skattskyldugari inntoku	100	100	100	100
Minni kommunuskattur (miðal)	20,29	20,29	20,29	20,29
Minni landsskattur	15	20	25	30
Minni heilsutrygdargjald	0,60	0,60	0,60	0,60
Minni gjald til Samhaldsfasta	2,25	2,25	2,25	2,25
Virði á skattafrárátti	38,14	43,14	48,14	53,14

Munurin millum virðið á skattafráráttinum – ella avlopsskattin – og eftirlónarskattin er eitt mót fyrir, hvussu væl tað loysir seg at rinda til egna eftirlón.

Skattskyldug inntøka (1000 kr.)	65-235	235-330	330-800	800+
Avlopsskattur	38,14	43,14	48,14	53,14
Eftirlónarskattur	40	40	40	40
Munur ella ”ognarvökstur”	-1,86	3,14	8,14	13,14

Sum víst omanfyri, so vil ein persónur við inntoku niðanfyri 235 tús. kr., sum sjálvboðin rindar 100 kr. til sína egna eftirlón, fáa ein eykaskatt, ella eina ognarminking, á 1,86 kr.

Hjá hinum inntökubólkunum loysir tað seg góð framvegis, hóast ognarvöksturin er nakað minni enn við burtursíggarrætti. Munurin er sum sagt gjaldið til ALS og Barsilsskipanina, sum ikki verða afturrindað.

Talan er sostatt um eina skipan, sum ger tað lítið hugaligt hjá láginntökunum at rinda til eftirløn og orsókin er tann, at 40% í skatti av pensjónsinngjöldum er ov nógv fyrir tey við lágum inntökum, um samanborið verður við skattalagið annars.

Mett verður, at frægasta loysnin er at áseta ein serligan skattastiga, har pensjónsinngjöldini verða skattað í mun til skattskyldugu inntökuna hjá skattgaldaranum, og har hædd verður tикиn fyri, at frádráttarvirðið hjá lágu inntökunum er væl minni enn hjá hægru inntökunum. Fyri at tryggja hetta, má talan vera um ein skatt, sum er proportionalur við landsskattin.

Mælt verður til, at pensjónsinngjöldini verða skattað sambært hesum stiga:

Er skattskylduga ársinntókan størri enn:	men minni enn, ella ájavnt við:	er eftirlónarskatturin í prosent av samlæða inngjaldinum sama árið:
kr. 0	kr. 235.000	30,0
kr. 235.000	kr. 240.000	30,5
kr. 240.000	kr. 245.000	31,0
kr. 245.000	kr. 250.000	31,5
kr. 250.000	kr. 255.000	32,0
kr. 255.000	kr. 260.000	32,5
kr. 260.000	kr. 265.000	33,0
kr. 265.000	kr. 270.000	33,5
kr. 270.000	kr. 275.000	34,0
kr. 275.000	kr. 280.000	34,5
kr. 280.000	kr. 285.000	35,0
kr. 285.000	kr. 290.000	35,5
kr. 290.000	kr. 295.000	36,0
kr. 295.000	kr. 300.000	36,5
kr. 300.000	kr. 305.000	37,0
kr. 305.000	kr. 310.000	37,5
kr. 310.000	kr. 315.000	38,0
kr. 315.000	kr. 320.000	38,5
kr. 320.000	kr. 325.000	39,0
kr. 325.000	kr. 330.000	39,5
kr. 330.000		40,0

Tað vil siga, at er skattskylduga inntókan 235 tús. kr. ella minni, verða inngjöld til pensjón skattað við 30%. Er inntókan omanfyri 330 tús. kr. verður rindað 40%. Í millum 235 tús. og 330 tús. kr. hækkar skatturin við 0,5% fyrir hvørjar 5 tús. kr. Orsókin til hetta er at tryggja, at ikki ov stór lop verða millum skattastigini, tí tað kann hava við sær, at skattgjaldarin fær nógván eykaskatt, um hann bara forvinnur fáar krónur eyka.

Ein slíkur stigi tryggjar eina skatting, sum er stigvaksandi í inntóku, og tryggjar eisini, at tað væl og virðiliga loysir seg hjá öllum inntökubólkum at rinda til eftirløn.

Inngjald við burtursíggingsarrætti eftir nýggjum stiga

Verður goldið inn við burtursíggingsarrætti verður, sum víst í talvuni niðanfyri, framvegis talan um ein munandi ognarvökstur fyrir allar inntökubólkur við nýggja stiganum. Hjá teimum við inntøku á 235 tús. kr. ella lægri verður talan um eina sparing í skatti á 10,10% av inngjaldinum. Hjá teimum sum forvinna 250 tús. kr. verður talan um 13,6%. Hjá teimum við inntøku á 275 tús. kr. verður talan um 11,1% og hjá teimum sum forvinna 300 tús. kr. er talan um 8,6%. Tey sum forvinna millum 330 og 520 tús. kr. fáa 10,1%. Hjá teimum við inntøku omanfyri 520 tús. kr. verður munurin millum 8,85% og 13,85%.

<i>Skattskyldug inntøka (1000 kr.)</i>	65-235	250	275	300	330-520	520-800	800+
Útgoldið sum lön	59,9	54,9	54,9	54,9	49,9	51,15	46,15
Útgoldið sum eftirlön	70	68,5	66	63,5	60	60	60
Munur ella "ognarvökstur"	10,1	13,6	11,1	8,6	10,1	8,85	13,85

Stigvaksandi skattur økir munandi um uppsparingina hjá láglöntum

Uppskotið hefur við sær, at skatturin á inngjöldini hjá lág- og miðalinntökum lækkar munandi. Hetta tryggjar eina meira samhaldsfasta skatting, har rindað verður eftir fórimuni, og tryggjar eisini, at pensjónsuppsparingin hjá lægru lönunum økist munandi.

<i>Skattur</i>	30%	40%		36,5%	40%	
<i>Inntøka</i>	200.000	200.000	<i>Munur mð</i>	300.000	300.000	<i>Munur mð</i>
Lutaeftirlён	3.496	2.996	499	4.757	4.494	262
Lívrenta	2.103	1.803	300	2.862	2.704	158
Íalt kr. mð	5.599	4.799	800	7.618	7.198	420

Viðm: Útrokning er við 12% inngjaldi, og indekseraðum pensjónsaldri

Lægri skatturin hefur við sær, at tað nú fara 70 kr. inn á eftirlónarkonto fyrir hvørjar 100 kr., ið rindaðar verða til eftirlón í mun til 60 kr. í dag. Ein munur á 1/6, ella 16%. Hetta hefur so aftur við sær, at útgjaldið við pensjónsaldur verður 16% hægri. Sum víst omanfyri vil ein láglöntur við inntøku á 200 tús. kr. árliga fáa útgoldið umleið 800 kr. meira um mánaðin vegna skattalættan. Lutaeftirlönnin hækkar við 500 kr. og lívrentan við 300 kr.

Hjá teimum við miðalinntøku fara 63,5 kr. inn á eftirlónarkonto fyrir hvørjar 100 kr., ið rindaðar verða til eftirlón, í mun til 60 kr. í dag. Hetta hefur so aftur við sær, at útgjaldið við pensjónsaldur verður 8% hægri. Sum víst omanfyri vil ein miðallón við inntøku á 300 tús. kr. árliga fáa útgoldið umleið 420 kr. meira um mánaðin vegna skattalættan. Lutaeftirlönnin hækkar við 262 kr. og lívrentan við 158 kr.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

Samanumtikið hevur uppskotið við sær:

1. at aldursmarkið á 21 ár fyri, nær ein verður álagdur at rinda inn, verður strikað. Æll sum eru undir fólkapensjónsaldur skulu nú rinda inn – óansæð aldur.
2. at bundna gjaldið hækkar stigvist við 1% árliga upp í 12% í 2026 - í staðin fyri 15% frá 2029. Tað vil siga, at vøksturin steðgar á 12% í 2026.
3. at færri undantøk verða í lögini, soleiðis at spart verður upp til pensjón av flestu almennum veitingum og av útgjaldi úr ALS o.a.
4. at ásetingin um felags búgv verður styrkt.
5. at skattingin av inngjöldum til eftirløn verður broytt frá flatskatti á 40% til ein skatt, sum er stigvaksandi í skattskyldugu inntökuni.

1.5. Ummæli og ummælisskjal

Umframta at uppskotið varð lagt til almenna hoyring á heimasíðuni hjá Føroya landsstýri, varð uppskotið – saman við hinum uppskotunum í pensjónsnýskipanini – eisini sent beinleiðis til hesar hoyringspartar:

Akademikarfelag Føroya	Føroya Tekniska Lærarafelag
Akademikarfelag Føroya (AKF)	Gjaldstovuna
Almannaverkið	Hagstovuna
ALS	Havnar Arbejðsmannafelag
Antares	Havnar Arbejðskvinnufelag
Arbejðsmarknaðareftirlønargrunnin	Havnar Handverkarafelag
Arkitektafelag Føroya	Heilsu- og Innlendismálaráðið
Betri Pensjón	Heilsuhjálparafelag Føroya
Bioanalytikarfelagið	Heilsurøktarafelagið
Brúkaraumboðið	Hjálparlæknaráð Føroya
Búskapar- & Løgfroðingafelag Føroya	Kappingareftirlitið
Eftirlønargrunn Havnar Handverkarafelags	Kommunufelagið
Ergoterapeutfelagið	Kommununala Arbejðsgevarafelag Føroya
Fakfelag Sjómanskúlalærara í Føroyum	Landsbankan
Farmakonomforeningen	Landsfelag Handverkaranna
FAS Serlæknafelag Føroya	Landsfelag Pensjónista
Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar	Lív
Felagið Maskinmeistaralærarar	Ljósmaðrafelag Føroya
Felagið Peningastovnar	Løgmansskrivstovuna
Fiskimálaráðið	Magistarafelag Føroya
Fysioterapeutfelag Føroya	Maskinmeistarafelagið
Føroya Arbejðarafelag	Meginfelag teirra, ið bera brek í Føroyum
Føroya Arbejðsgevarafelag (Vinnuhúsið)	Mentamálaráðið
Føroya Fiskimannafelag	Pedagogfelagið
Føroya Handverkarafelag	Prestafelagið
Føroya Lærarafelag	Ríkisumboðið og stovnarnar undir statinum
Føroya Musikkylərarafelag	Rithvundafelag Føroya
Føroya Prentarafelag	S & K Felagið
Føroya Reiðarafelag	Samtak
Føroya Skipara- og Navigatørfelag	Sosialráðgevarafelag Føroya

Starvsmannafelagið
TAKS
Trygdargrunnurin
Tryggingareftirlitið

Tænastumannafelagið
Uttanríkis- og Vinnumálaráðið
Yrkisfelag Studentaskúla- og HF-lærara

Samanlagt eru 31 hoyringarsvar innkomin. Hesir hoyringarpartar hava sent hoyringarsvar:

Kappingareftirlitið
Føroya Handverkarafelag
Maskinameistarrafelagið
Antares
Heilsuhjálparafelag Føroya
Prestafelagið
Fiskimálaráðið
Anna Suffia Durhuus
MBF
Landsbankin
Almannaverkið
Bioanalytikarafelagið
Ríkisumboðið
AMEG (Samhaldsfasti)
Heilsurøktarafelagið
LÍV-samtakið

Tryggingareftirlitið
Betri Pensjón
Føroya Arbeiðsgevarafelag
ALS
Hagstovan
Samtak
Mentamálaráðið
TAKS
Heilsu- og Innlendismálaráðið
Felagið Peningastovnar
Landsfelag Pensjónista
Kommunufelagið
Fakfelagssamstarvið
AKF, BLF og Yrkisfelagið Miðnám
Skipara og Navigatørfelagið

Niðanfyri verður sagt frá, hvat hoyringarpartar høvdu av viðmerkingum til júst hetta uppskotíð. Annars verður víst til fylgisskjal 1, sum er eitt samlað ummælisskjål fyri øll 3 uppskotini frá Fíggjarmálaráðnum í sambandi við pensjósnýskipanina.

Føroya Handverkarafelag

Skjýtur upp at øll eftirløn eigur at verða kapitaluppsparing. Tað vil siga, at alt eigur at verða útgoldið við pensjónsaldur.

Antares

Mælir til, at gjaldið hjá teimum undir DIS til donsku ATP-skipanina skal verða trekt frá í gjaldinum til Samhaldsfasta.

FMR metir ikki at ATP og Samhaldsfasti eru eins skipanir. ATP er persónlig skipan, har útgjaldið er tengt at inngjaldinum; í Samhaldsfasta fáa øll sama útgjald.

Vísir á, at eftirlønarlógin tekur ikki atlit til norðurlendska sáttmálan um sosiala trygd á fleiri økjum. *Her vil FMR gera vart við, at tað sum verður rindað inn eftirlønarlógin er ein privat uppsparing, og ikki eitt sosialt tryggingargjald.*

Anteres vísir eisini á, at eftirlønargjaldið eigur at verða roknað av samanlagdari A og B inntøku. *Her vil FMR gera vart við, at hetta er longu galldandi.*

Eisini verður mælt til kunngerðarbroyting fyri tey, sum rinda til útlendska eftirløn. *Her kann FMR vísa á at arbeitt verður við lógar- og kunngerðarbroyting soleiðis, at kunngerðin og § 1, stk. 9 verða meira í samsvari við hvønn annan.*

Heilsuhjálparafelag Føroya

Tekur undir við, at almannaveitingar verða eftirlónargevandi. Spyrsa um teirra limir frameftir skulu fáa 3% útgoldið, tá inngjaldið verður 12%.

Her kann FMR vísa á, at 12% er eitt minsta gjald, onki forðar fyri, at fakfeløg hava sáttmálar á 15% - heldur ikki í framtíðini. Tað er upp til partarnar á arbeiðsmarknaðinum at avgera.

MBF

Metir ikki, tað er rætt at áleggja ungum lesandi, ið arbeiða, at rinda eftirlónargjald til eigna pensjón. Somuleiðis við AMEG. Mæla til undantak fyri lesandi.

Spyr um tey sum eru limir í fakfelag har gjaldið er 15% skulu fáa 3% útgoldið frameftir tá inngjaldið verður 12%.

Her kann FMR vísa á, at 12% er eitt minsta gjald, onki forðar fyri at fakfeløg hava sáttmálar á 15% - heldur ikki í framtíðini. Tað er upp til partarnar á arbeiðsmarknaðinum at avgera.

Fegnast um, at flestu almannaveitingar nú verða eftirlónargevandi.

Landsbankin

Vísir á, at lækkingin av lógarbundna gjaldinum førir til verri haldföri, men vísir tó eisini á, at pensjónsnýskipanin samanlagt betrar haldförið.

Her kann FMR vísa á, at pensjónsnýskipanin skal síggjast sum ein heild, og tað eru fleiri lutir í skipanini, ið betra haldförið. Eitt nú vil hækkaður pensjónsaldur og striking av aldursmarki fyri, nær byrjað verður at spara upp, betra haldförið. Hartil kemur, at samstundis, sum lögarkravda minstainngjaldið til eginpensjón lækkar 3% úr 15% niður í 12%, so hækkar inngjaldið til AMEG samanlagt 1,5% úr 2,25% fyri arbeiðsgevara og arbeiðstakara upp í 3,0% fyri báðar partar.

Samanlagt koma føroyingar tí í minsta lagi at rinda 18% av lönini til AMEG og eginuppsparing. Hetta verður mett nøktandi pensjónsuppsparing. Hartil kemur almannapensjónin.

Almannaverkið

Ger vart við, at broytingarnar í eftirlónarlögini, har fleiri veitingar verða eftirlónargevandi, krevur tillagingar í KT-skipanini, og at hetta hevur ein minni eykakostnað við sær.

AV metir, at lönarendurgjald til leiðbeinaraskipan, sbrt. § 25 í lög um arbeiðsfremjandi tiltök, eigur at verða eftirlónargevandi.

Henda broyting er tikan til eftirtektar í uppskotinum.

Hinvegin metir AV, at veiting sbrt. § 13 í forsorgarlögini eigur ikki at verða fevnd, tí talan er um varandi veiting eins og fyritíðarpensjón.

Hetta er ikki gjørt.

Heilsurøktarafelagið

Fegnast um, at eftirlónargjald verður lagt omaná almannaveitingar, men halda fyritíðarpensjón eigur at verða fevnd. Ynskja eisini eftirlónargjald omaná tímalónina hjá tímaløntum heilsurøktarum.

LÍV-samtakið

Heldur, at bundna gjaldið í staðin fyri at lækka, eigur at hækka. Metir eisini, at lækkingin kann ganga út yvir tryggingarpartin.

Tekur undir við at fleiri veitingar nú verða eftirlónargevandi.

Betri Pensjón

Heldur, at hildið eiger at verða fast við 15% í eftirlónargjaldið. Tekur undir við, at flestu almannaveitingar verða eftirlónargevandi, og at aldurmarkið á 21 ár verður strikað. Fegnast um orðingina um felags búgv. Metir at lækkingin í eftirlónarskattinum er eitt stig á rættari leið. Men mælir til, at lopini millum stigini verða minni.

FMR kann vísa á, at lopini millum stigini í eftirlónarstiganum eru gjört munandi minni eftir hoyringarnar.

Føroya Arbeiðsgevarafelag

Heldur tað ikki verða rætt at seta hækking í Samhaldsfasta og lækking í bundna gjaldinum upp í móti hvørjum øðrum.

Eftirlýsir eini meting av, hvat ALS, Barsilgjaldið og útreiðslurnar hjá arbeiðsgevarum til dagpengar 1. og 2. sjúkradag fara at hækka.

Saknar útrokningar fyri, hvat eftirlónarskattur og mótrokning verða samanlagt.

FMR ger heildarfrágreiðing, ið fer at lýsa samlaðu avleiðingarnar av pensjónsnýskipanini fyri einstaklingar, land, kommunur og vinnu. FMR metir, at hækking í inngjaldi til AMEG og lækking í minstakravi til inngjald til eigna pensjón eiga at síggjast og viðgerast sum ein heild.

ALS

Hevur eina meting av útreiðslunum í sambandi við, at eftirlónargjald verður lagt omaná útgjaldið úr ALS. Henda meting er tikan við í uppskotið.

Samtak

Tekur undir við, at fleiri veitingar verða eftirlónargevandi.

Heldur, at 12% í eginuppsparing er ov nógv og heldur, at forskatting av pensjónum eiger ikki at verða varðveitt.

Heldur, tað er jaligt, at eftirlónarskatturin lækkar, men heldur, at lopini eru ov stór.

FMR hevur minkað lopini í eftirlónarskattinum munandi eftir hoyringarnar.

Heldur at øll aldurmørk í eftirlónarlögini eiga at verða strikað.

TAKS

TAKS metir, at tað fer at kosta 1 mió. kr. at menna eina skipan til stigvaksandi pensjónsskatt.

Eisini verður víst á, at skipanin kann hava við sær, at persónar fara at rinda meira enn kravdu 12% um eftirlónarskattur restar í, tá árið er úti. *TAKS upplýsir, at hetta verður tó ikki ein trupulleiki, um fólka halda áfram at rinda til eftirløn árið eftir, tí so kann manglandi skatturin takast av tá, ístaðin fyri at kreva eyka skatt inn.*

Felagið Peningastovnar

Heldur ikki, at ein hækking í Samhaldsfasta kann setast upp í móti eini lækking í eginuppsparing.

Eftirlýsir avleiðingar fyrir ALS og Barsilsgjaldið.

Tekur undir við stigvaksandi pensjónsskatti, men metir ikki hátturin er skynsamur.

Mælir eisini til at ílögureglurnar í eftirlónarlóginu verða broyttar, tí tær eru ov avmarkandi, hava við sær minni avkast til uppspararan, og eru kappingaravlagandi fyrir peningastovnar.

FMR hefur tillagað háttin fyrir stigvaksandi pensjónsskattin, so hann er meira skynsamur.

Avleiðingarnar av pensjónsnýskipanini fyrir ymsar partar verða lýstar í heildarfrágreiðing. FMR metir, at hækkingin í inngjaldinum til Samhaldsfasta og lækkingin í minstakravinum til inngjald til eginpensjón skal síggjast sum ein heild í sambandi við nýskipanina.

Landsfélag Pensjónista

Tekur undir við, at pensjónsuppsparing verður felags ogn í sambandi við hjúnarskilnað. Eisini tekur felagið undir við, at flestu almannaveitingar verða eftirlónargevandi, men mælir til, at tað eisini verður gallandi fyrir fyritíðarpensjón.

Eisini hefur felagið uppskot til ein lægri og meiri stigvísan eftirlónarskatt, men undrast yvir, at forskattingin av pensjónum ikki verður avtikin.

Kommunufelagið

Vísir á, at lækkingin í bundna gjaldinum og í eftirlónarskattinum hefur við sær minni inntøkur til kommunurnar.

Eisini ger KF vart við at tey meta at útrokningarnar hjá FMR eru ivasamar, og KF fer sjálvt at koma við útrokningum, sum vísa ávirkana á kommunurnar av pensjónsnýskipanini.

FMR metir seg hava gjort ein neyva lýsing av, hvørja ávirkan ymsu partarnir av pensjónsnýskipanini fáa á kommunurnar. Mett verður at samanumtikið vilja kommunurnar fáa fleiri inntøkur við samlaðu broytingunum.

Fakfelagssamstarvið

(Sum er Starvsmannafelagið, Pedagogfelagið, Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar, Lærarafelagið, Akademikarafelagið og Havnar Arbeiðskvinnufelag)

Mælir til lægri og meiri stigvísan eftirlónarskatt. Mælir eisini til, at tað verður støddin á sjálvum pensónsgjaldinum og ikki ársinntøkan, sum verður avgerðandi fyrir skattin.

AKF, BLF og Yrkisfelagið Miðnám

Mæla frá at samtykkja pensjónsnýskipanina. Tey finnast m.a. at lækkingini í bundna gjaldinum, og tey meta, at uppskotið ikki tryggjar haldføri í skipanini. Eisini siga tey at 40% í eftirlónarskatti er ov nógv.

Skipara og Navigatørfelagið

Mælir til “At lontakarafelóginu skulu gjalda alla upphæddina til TAKS, fyrir at TAKS síðan skal trekkja tað %-ið av sum skal takast av, tí annars ávirkar tað yvirtíðina í sáttmálanum/ unum.”

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingarnar fyrir land og kommunur

Uppskotið hevur fíggjarligar avleiðingar fyrir landið og kommunurnar. Harumframt hevur uppskotið eisini fíggjarligar avleiðingar fyrir ALS-skipanina og Trygdargrunnin.

Fíggjarligar avleiðingar fyrir landið

At undantökini í lögini fækka hevur við sær ein meirkostnað fyrir landið við tað, at útreiðslurnar til hesar veitingar hækka. Roknað verður við 7 mió. kr. í 2019. Kostnaðurin hækkar, so hvørt bundna gjaldið hækkar. Roknað verður við 16 mió. kr. frá 2026.

At aldursmarkið verður stikað hevur við sær, at landið missir inntøkur frá landsskatti. Roknað verður við umleið 3 mió. kr. í 2019 og síðan umleið 6 mió. kr. frá 2026.

At bundna gjaldið ikki hækkar árini 2027, 2028 og 2029 hevur við sær meirinntøkur í landsskatti. Roknað verður við 10 mió. kr. í 2027 vaksandi upp í 31 mió. kr. frá 2029.

Mið. kr.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Undantök fækka	-7	-8	-9	-11	-12	-13	-15	-16	-16	-16	-16	-16
Aldursmark verður strikað	-3	-3	-4	-4	-5	-5	-6	-6	-6	-6	-6	-6
Inngjald lækkar til 12%	0	0	0	0	0	0	0	0	10	21	31	31
Landið tilsamans	-9	-11	-13	-15	-17	-19	-21	-22	-22	-12	-1	9

Tilsamans verður roknað við vaksandi meirkostnað fyrstu árini. Men frá 2029 verður talan um meirinntøku á umleið 9 mió. kr.

Fíggjarligar avleiðingar fyrir kommunurnar

Kommunurnar fáa fleiri inntøkur av samlaðu broytingunum í pensjónsnýskipanini. Hetta verður lýst í heildarfrágreiðing, ið lýsir samlaðu avleiðingarnar.

Her skal verða lýst, hvør avleiðingin er bert av hesum eina lógaruppskotinum:

Kommunurnar fáa allan skattin av pensjónsinngjöldum. Stigvisur pensjónsskattur kemur væntandi at kosta kommununum umleið 19 mió. kr. í 2019. Roknað verður við, at talið hækkar upp í 26 mió. kr. frá 2026.

At inngjaldið lækkar, minkar um inntøkurnar frá pensjónsskatti við umleið 17 mió. kr. í 2027, og roknað verður við, at talið hækkar upp í 50 mió. kr. frá 2029. Hinvegin hevur minni inngjald til pensjón við sær minni frádrátt í skattskyldugu inntøkuni, og tað okir um inntøkurnar frá kommunuskatti. Roknað verður við 8 mió. kr. í 2027 vaksandi upp í 25 mió. kr. frá 2029. Men her má leggjast afturat, at sera stór óvissa er um hetta talið, tí ongin veit, hvussu nógva fara at rinda meira enn tey álogdu 12% til eftirløn.

At undantökini fækka okir um pensjónsinngjöldini og tað veksur um inntøkurnar frá pensjónsskatti. Roknað verður við 7 mió. kr. í 2019 vaksandi upp í 14 mió. kr. frá 2026.

At aldursmarkið verður strikað ókir um inntökurnar frá pensjónsskatti, men minkar um inntökurnar frá kommunuskatti. Roknað verður við, at inntökurnar frá pensjónsskatti í hesum sambandi hækka við 5 mió. kr. í 2019, vaksandi til 12 mió. kr. frá 2026. Hinvegin minka inntökurnar frá kommunuskatti við 3 mió. kr. í 2019, og talið veksur upp í 6 mió. kr. frá 2026.

Harumframt koma kommunurnar eftir ætlan at rinda eftirlónargjald av samsýning fyrir ansing av eldri og óhjálpnum persónum. Henda samsýning er millum undantökini, sum ætlanin er at strika.

Mió. kr.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Stigvísur pensjónsskattur	-19	-20	-21	-22	-23	-24	-25	-26	-26	-26	-26	-26
Inngjald lækkar til 12% pensjónsskattur									-17	-33	-50	-50
inngjald lækkar til 12% kommunuskattur									8	17	25	25
Færri undantök	7	8	9	10	11	12	13	14	14	14	14	14
Aldursmark verður strikað pensjónsskattur	5	6	7	8	10	10	11	12	12	12	12	12
Aldursmark verður strikað kommunuskattur	-3	-3	-4	-4	-5	-5	-6	-6	-6	-6	-6	-6
Kommunur íalt	-10	-9	-9	-8	-7	-7	-6	-6	-14	-23	-31	-31

Samanlagt verður roknað við, at hetta lógaruppskotið fer at hava við sær minni inntókur til kommunurnar á umleið 6-10 mió. kr. fyrstu árin, og at talið veksur upp í umleið 31 mió. kr. frá 2029.

Men her má gerast vart við, at kommunurnar fáa meirinntókur í sambandi við hini lógaruppskotini í Pensjónsnýskipanini. Roknað verður við, at samlaða pensjónsnýskipanin verður til fíggjarligan fyrimun fyrir kommunurnar sum frálíður.

Fíggjarligar avleiðingar fyrir ALS og Trygdargrunnin

Umframt at rindast skal av almannaveitingum, hevur uppskotið eisini við sær, at rindast skal til pensjón av arbeiðsloysisstuðli og av minstuløn til fiskimenn. Um ikki veitingarnar skulu lækka, verður neyðugt við broyting í ALS-lógini og í kunngerð um inntókutrygd soleiðis, at inngjöld til pensjón ikki verða tikin av núverandi veiting, men løgd afturat. Hetta hevur við sær meirútreiðslur fyrir ALS og Trygdargrunn Fiskivinnunar.

Roknað verður við meirútreiðslum til ALS á umleið 10 mió. kr. í 2020 og umleið 20 mió. kr. í 2026. Óvissa er tó um talið, sum veldst nögv um, hvussu stórt arbeiðsloysið er. Útrokningin er tí gjörd eftir tölum fyrir 2014, tá arbeiðsloysið var umleið miðal (4%), og tá rindaði ALS út 166 mió. kr. samanlagt.

Roknað verður við meirútreiðslum til Trygdargrunnin á umleið 0,8 mió. kr. í 2020, og væntandi veksur meirútreiðslan til umleið 1,6 mió. kr. í 2026, tá ið komið er upp á fult inngjald á 12%.

	<i>2020</i>	<i>2026</i>
<i>Bundna inngjaldið %</i>	6%	12%
ALS	10,0	19,9
Trygdargrunnurin	0,8	1,6

Annars verður eisini víst til hoyringarsvarið frá ALS, har teir hava eina meting av eyka kostnaðinum fyri ALS-skipanina. ALS vísur á, at í miðal kann roknast við 19 mió. kr. árliga tá gjaldið er komið upp á 12%. Men at kostnaðurin annars kann sveiggja millum 5 og 35 mió. kr. árliga, alt eftir arbeiðsloysinum.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyrir land og kommunur

Uppskotið hevur umsitingarligar avleiðingar fyrir landið.

Gjaldast skal til eftirløn av fleiri veitingum enn frammanundan. Hetta krevur umsitingarligar broytingar í skipanum hjá TAKS og Almannaverkinum. Eisini stigvísur pensjónsskattur fer at hava við sær umsitingarligar avleiðingar fyrir TAKS. TAKS metir í sínum hoyringarskrivi, at tað fer at kosta umleið 1 mió. kr. at menna eina skipan til stigvaksandi pensjónsskatt.

Eisini Almannaverkið ger í sínum hoyringarskrivi vart við, at broytingarnar í eftirlønarlögini, har fleiri veitingar verða eftirlønargevandi krevja tillagingar í KT-skipanini, og at hetta hevur ein minni eykakostnað við sær.

2.3. Avleiðingar fyrir vinnuna

Uppskotið hevur avleiðingar fyrir eftirlønarfelögini. Talan er bæði um jaligar og neiligar avleiðingar. Lækking av bundna gjaldinum fer allarhelst at hava við sær, at samlaðu inngjöldini til eftirløn verða minni, enn tey vildu verið, um bundna gjaldið hækkaði upp í 15%. Hinvegin fáa eftirlønarfelögini fyrimun av, at pensjónsskatturin lækkar, at undantökini í lögini fækkað, at aldurmarkið fyrir, nær rindast skal til pensjón, verður strikað.

Eisini aðrar broytingar í sambandi við pensjónsnýskipan fara at verða til fyrimun fyrir eftirlønarfelögini. Til dømis fer tað, at pensjónsaldurin hækkar, og at möguleiki verður fyrir útsettari pensjón, at økja um inngjöldini.

2.4. Avleiðingar fyrir umhvørvið

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyrir umhvørvið.

2.5. Avleiðingar fyrir serstök øki í landinum

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyrir serstök øki í landinum.

2.6. Avleiðingar fyrir ávisar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Uppskotið hevur jaligar sosialar og fíggjarligar avleiðingar fyrir tey, sum av eini hvørjari orsök eru uttanfyri arbeiðsmarknaðin. T.d. vegna sjúku, arbeiðsloysi, ella tí tey bera brek. Hesi spara nú upp til

egna eftirløn eins og tey á arbeiðsmarknaðinum. Hetta hevur við sær, at fíggjarligi ójavnin millum pensjónistar verður minni.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyrir millumtjóðasáttmálar á økinum.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyrir tvørgangandi millumtjóðasáttmálar.

2.9. Marknaforðingar

Uppskotið hevur ikki við sær marknaforðingar.

2.10. Revsing, útpanting, sektir ella onnur stórri inntriv

Uppskotið hevur ikki ásetingar um revsing, útpanting, sektir ella onnur stórri inntriv.

2.11. Skattir og avgjøld

Uppskotið broytir pensjónsskattin, soleiðis at hesin gerst stigvaksandi.

2.12. Gjøld

Uppskotið hevur ikki ásetingar um gjøld.

2.13. Áleggur lógaruppskotið fólk í skyldur?

Uppskotið áleggur persónum yngri enn 21 ár skyldu at rinda til eigna eftirløn.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein annan enn landsstýrismannin ella til kommunur?

Uppskotið leggur ikki heimildir til landsstýrismannin, ein annan enn landsstýrismannin ella til kommunur.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?

Uppskotið gevur ikki almennum myndugleikum atgongd til privata ogn.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?

Uppskotið hevur ikki aðrar avleiðingar.

2.17. Yvirlit yvir avleiðingarnar av uppskotinum

	Fyri landið ella landsmyndug-leikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella öki í landinum	Fyri ávisar samfelags-bólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparligrar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Ja	Ja
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Ja
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar			Nei	Ja	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

3.1. Viðmerkingar til ta einstöku greinina

Til § 1, nr. 1 og 2

Í uppskotinum verður mælt til at aldursmarkið á 21 ár verður strikað, soleiðis at öllum, sum eru undir fólkapensjónsaldur, verður álagt at rinda til eftirløn sambært lögini, óansæð aldur.

Til § 1, nr. 3

Hækkingarnar í bundna gjaldinum árin 2027, 2028 og 2029 verða strikaðar, soleiðis at árliga hækkingin í bundna gjaldinum á 1% steðgar á 12% í 2026. Í galddandi lög veksur bundna gjaldið til 15% í 2029.

Til § 1, nr. 4

Listin yvir hvørjar upphæddir eru undantiknar skyldu at rinda til egna eftirløn, verður broyttur.

Til § 1, nr. 5

Í sambandi við sundurlesing ella hjúnaskilnað, er eftirlønaruppsparingin partur av búnum, um hjúnafelagarnir hava felagsogn.

Sambært § 9, stk. 1 í eftirlønarlögini er alt virði, ið er knýtt at eftirlønarsamansparing, at meta sum kapitaleftirløn við arvarætti, um eftirlønarsamanspararin ikki hevur gjört aðra avtalu.

Hevur eftirlønarsamanspararin hinvegin gjört avtalu um, at öll eftirlønin er lívrenta, sum ikki kann afturkeypast, er ásetingin ikki galddandi, sbr. § 15, stk. 2 í lov om ægteskabets retsvirkninger, sum

staðfestir, at felags búgvið ikki fevnir um persónlig rættindi og rættindi, sum ikki kunnu avhendast, um annað ikki er avtalað .

Ásetningin er heldur ikki galldandi fyrir serogn.

Til § 1, nr. 6

Skatturin á 40% av innkjøldum til pensjón verður broyttur til ein skatt, sum er stigvaksandi í skattskyldugari inntøku. Skatturin verður ásettur sambært skjali 1.

Til § 2

Áseting um gildiskomu.

Fíggjarmálaráðið, 8. desember 2017

Kristina Háfoss
landsstýrismaður

/ Bjarni Askham Bjarnason

Javntekstur

Fylgiskjal 1

Galdandi orðingar í lögtingslóginí samanbornar við broyttu orðingarnar í lögtingslógaruppskotinum

Galdandi orðingar	Lögtingslógaruppskotið
	§ 1 Í lögtingslógi nr. 49 frá 14. mai 2013 um eftirløn, sum broytt við lögtingslógi nr. 152 frá 20. desember 2013, lögtingslógi nr. 133 frá 19. desember 2014, við § 2 í lögtingslógi nr. 134 frá 19. desember 2014, lögtingslógi nr. 44 frá 6. mai 2015 og lögtingslógi nr. 157 frá 24. desember 2015, verða gjørðar hesar broytingar:
§ 1. Persónur, sum hevur fylt 21 ár, men ikki hevur nátt fólkapensjónsaldur sbrt. lög um almannapensjónir, og sum hevur fulla skattskyldu til Føroyar, hevur skyldu til at spara saman til ega eftirløn sambært hesi lögtingslógi. <i>Stk. 6.</i> Persónur, ið er yngri enn 21 ár, kann rinda til eftirløn sambært hesi lögtinglógi. § 2. Bundna eftirlønargjaldið er frá 1. januar 2014 í minsta lagi 1 prosent av A-inntökuni og B-inntökuni, og eftirlønargjaldið hækkar til 15 prosent í 2029 og seinni, soleiðis: 1) Frá 1. januar 2014: 1 prosent. 2) Frá 1. januar 2015: 2 prosent. 3) Frá 1. januar 2016: 2 prosent. 4) Frá 1. januar 2017: 3 prosent. 5) Frá 1. januar 2018: 4 prosent. 6) Frá 1. januar 2019: 5 prosent. 7) Frá 1. januar 2020: 6 prosent. 8) Frá 1. januar 2021: 7 prosent. 9) Frá 1. januar 2022: 8 prosent. 10) Frá 1. januar 2023: 9 prosent. 11) Frá 1. januar 2024: 10 prosent.	1. § 1, stk. 1 verður orðað soleiðis: “Persónur, sum ikki hevur nátt fólkapensjónsaldur sambært lögtingslógi um almannapensjónir o.a., og sum hevur fulla skattskyldu til Føroyar, hevur skyldu til at spara saman til ega eftirløn sambært hesi lögtingslógi.” 2. § 1, stk. 6 verður strikað. 3. § 2, stk. 1 verður orðað soleiðis: “Bundna eftirlønargjaldið er frá 1. januar 2014 í minsta lagi 1 prosent av A-inntökuni og B-inntökuni, og eftirlønargjaldið hækkar til 12 prosent í 2026 og seinni, soleiðis: 1) Frá 1. januar 2014: 1 prosent. 2) Frá 1. januar 2015: 2 prosent. 3) Frá 1. januar 2016: 2 prosent. 4) Frá 1. januar 2017: 3 prosent. 5) Frá 1. januar 2018: 4 prosent. 6) Frá 1. januar 2019: 5 prosent. 7) Frá 1. januar 2020: 6 prosent. 8) Frá 1. januar 2021: 7 prosent. 9) Frá 1. januar 2022: 8 prosent.

12) Frá 1. januar 2025: 11 prosent. 13) Frá 1. januar 2026: 12 prosent. 14) Frá 1. januar 2027: 13 prosent. 15) Frá 1. januar 2028: 14 prosent. 16) Frá 1. januar 2029: 15 prosent.	10) Frá 1. januar 2023: 9 prosent. 11) Frá 1. januar 2024: 10 prosent. 12) Frá 1. januar 2025: 11 prosent. 13) Frá 1. januar 2026: 12 prosent.”
	4. § 3 verður orðað soleiðis: “§ 3. Tað í § 2, stk. 1 ásetta prosentgjaldið verður ikki rindað av niðanfyri nevndu peningaupphæddum: 1) Útgjaldi sbrt. lög um arbeiðsloysistrygging og arbeiðsávísing. 2) (Strikað). 3) Vinningi av eydnuspæli, legati, sömdargávu o.l. 4) Útgjaldi sbrt. lög um arbeiðsmarknaðareftirlónargrunn. 5) Uppihaldspeningi sbrt. hjúnabandslóggávuni. 6) Útgjaldi sbrt. lög um ættleiðingarstuðul. 7) Útgjaldi sbrt. lög um útbúgvingarstuðul. 8) Útgjaldi av tryggingarupphædd og líknandi. 9) Útgjaldi sbrt. lög um tænastumannaeftirlón. 10) Útgjaldi av lutaeftirlón. 11) Útgjaldi av lívrentu o.l. 12) Útgjaldi frá vardum verkstaði. 13) Útgjaldi sbrt. lög um arbeiðsfremjandi tiltök. 14) Útgjaldi sbrt. lög um dagopening vegna sjúku v.m. 15) Útgjaldi sbrt. lög um viðbót til ávisar pensjónistar v.fl. 16) Útgjaldi sbrt. kunngerð um umsiting av samsýning fyri ansing av eldri og óhjálþnum persónum. 17) Útgjaldi sbrt. lög um barnagjald til einsamallar uppihaldarar v.fl. 18) Útgjaldi sbrt. lög um almannapensjónir. 19) Útgjaldi sbrt. forsorgarlógin. 20) Útgjaldi sbrt. lög um stuðul til uppihaldspening. 21) Útgjaldi sbrt. lög um barnavernd. 22) Útgjald sambært lög um trygdargrunn fiskivinnunnar.

23) Útgjald sambært lög um sjúkratrygd til fiskimenn.

§ 4.

...
Stk. 3. Henda lögtingslög forðar ikki fyri, at eftirlónarsamansparing, ið er inngoldin eftir 1. januar 2014, kann gerast partur av felags búnum, sum í sambandi við hjúnaskilnað verður býtt og flutt millum eftirlónarsamansparingar og eftirlónarveitararnar hjá hjúnafeløgunum.

§ 12.

...
Stk. 2. Rindast skulu 40 prosent í eftirlónarskatti til landskassan av inngjaldi til eftirlónarsamansparing og av inngjaldi til persónstryggingar sbrt. hesi lögtingslög.
Hetta er tó ikki gallandi fyri eftirlónargjøld, ið eftirlónarveitari rindar vegna gjaldsundantøku. Tann persónur, sum er skyldugur til at rinda eftirlónargjald í Føroyum av inntøku, vunnin uttanlands undantikin § 1, stk. 9, verður góðskrivaður í eftirlónarskattinum fyri inntøkuskatt, persónur hevur goldið av eftirlónargjaldinum uttanlands. Skattur sbrt. pkt. 1 verður latin kommununum eftir tali av borgarum 67 ár ella eldri, sum eru skrásettir í landsfólkayvirlitinum 1. desember árið fyri, tó so at talið av borgarum 67 ár ella eldri í Sandoynni verður hækkað við 30%, um heimatænasta, eldrarøkt v.m. í Sandoynni verður rikið í serstökum samstarvsøki.

5. § 4, stk. 3 verður orðað soleiðis:

“*Stk. 3.* Eftirlónaruppsparing er partur av felagsbúnum, tá hjún verða sundurlisin ella skild. 1. pkt. er ikki gallandi fyri lívrentu, sum ikki kann afturkeypast.”

6. Í § 12, stk. 2 verður 1. pkt. orðað soleiðis:

“Inngjøld til eftirlónarsamansparing og persónstryggingar rinda eftirlónarskatt, sum ásett í skjali 1 til hesa lögtingslög.”

§ 2

Henda lögtingslög kemur í gildi 1. januar 2019.

13. Lóg um arbeiðsmarknaðareftirlónargrunn (Samhaldsfasti)

Løgtingsmál nr. 70/2017: Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlónargrunn (Pensjónsnýskipan)

Uppskot til

Løgtingslög um broyting í løgtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlónargrunn (Pensjónsnýskipan)

§ 1

Í løgtingslög nr. 39 frá 7. mai 1991 um arbeiðsmarknaðareftirlónargrunn, sum seinast broytt við løgtingslög nr. 103 frá 3. november 2016, verða gjørdar hesar broytingar:

1. Í § 2, stk. 1 verður 2. pkt. orðað soleiðis:

”Fyri persónar og arbeiðsgevarar er ásetti prosentparturin
1) 2,50% í 2018 og
2) 3,00% í 2019 og fylgjandi ár.”

2. § 2, stk. 2 verður orðað soleiðis:

”*Stk. 2.* Persónur, sum hevur nátt pensjónsaldur sbrt. løgtingslög um almannapensjónir rindar einki í grunnin. Arbeiðsgevarari, sum hevur nátt pensjónsaldur sbrt. løgtingslög um almannapensjónir og hevur fólk í vinnu, rindar tó av útgoldnum A-inntökum. Arbeiðsgevari rindar ikki gjald fyri lón hjá útlendingum undir FAS-skipanini.”

3. § 2, stk. 6 verður orðað soleiðis:

”*Stk. 6.* Persónur, sum er trý ár ella minni frá pensjónsaldri, sbrt. løgtingslög um almannapensjónir, og sum ikki áður hevur

havt fastan bústað í Føroyum, rindar einki í grunnin.”

4. § 3, stk. 1 verður orðað soleiðis:

”Rætt til arbeiðsmarknaðareftirlón eigur hvør persónur, sum
1) hevur fastan bústað í Føroyum
2) hevur nátt pensjónsaldur sbrt.
løgtingslög um almannapensjónir, og
3) hevur havt fastan bústað í Føroyum í
minst trý ár og í sama tíðarskeiði
hevur verið skrásettur í
Fólkayvirlitnum við bústaði í
Føroyum.

Kravið um skráseting í Fólkayvirlitnum
er ikki galddandi fyri sjómenn, sum av
arbeiðsávum hava verið skrásettir í
Fólkayvirlitnum í Grønlandi.”

5. § 3, stk. 2 verður orðað soleiðis:

”*Stk. 2.* Persónur, sum ikki lýkur krøvini í
stk. 1, men sum hevur búð í Føroyum í
minst trý ár, meðan viðkomandi var
millum 15 og 67 ár, hevur rætt til 1/40 av
fullari arbeiðsmarknaðareftirlón fyri hvort
árið, viðkomandi búði í Føroyum, tó í
mesta lagi 40/40.”

6. Í § 3, stk. 3 verður 1. pkt. orðað soleiðis:

“Rætturin tekur við hin fyrsta í mánaðinum, ið viðkomandi hefur nátt pensjónsaldur sbrt. lögtingslög um almannapensjónir.”

7. § 5, stk. 1 verður orðað soleiðis:

“Stýrið fyri grunnin ásetir árligu veitingina til eftirlónartakarar á hvørjum ári gallandi fyri álmanakkaárið eftir. Stýrið kann broyta veitingina, um fyritreytirnar fyri ásetingini av veitingini broytast. Ein broyting av veitingini sambært 2. pkt. hefur virknað frá fyrsta í mánaðinum eftir, at stýrið hefur ásett broyttu veitingina.”

8. § 5, stk. 1 verður orðað soleiðis:

“Stýrið fyri grunnin ásetir árligu veitingina til eftirlónartakarar í seinasta lagi 1. oktober á hvørjum ári gallandi fyri álmanakkaárið eftir.”

9. § 10 a verður strikað.

10. Aftaná § 10 a verður sett:

“**§ 10 b.** Landsstýrismaðurin hefur eftirlit við grunninum. Landsstýrismaðurin kann áseta reglur, sum geva Tryggingareftirlitnum myndugleika at útinna uttanþysis eftirlitið. Grunnurin hefur skyldu at lata eftirlitnum allar upplýsingar um grunsins viðurskifti, sum eftirlitið ynskir.

§ 10 c. Varnast Almannaverkið, at ein persónur eitt nú vegna sálarsjúku, menningartarn, heilaskaða, sinnisbrek ella misnýtslu ikki megnar at umsita arbeiðsmarknaðareftirlónina, kann Almannaverkið:

- 1) taka avgerð um, hvussu upphæddin skal útgjaldast ella

- 2) taka avgerð um, at avvarðandi ella starvsfólk í Almannaverkinum ella á vardum bústaði skal umsita upphæddina hjá pensjónisti.

Stk. 2. Upphæddin skal umsitast samsvarandi áhuga og vilja borgarans.

Stk. 3. Pensjónisturin og Almannaverkið kunnu avtala, at Almannaverkið umsitr upphæddina.

Stk. 4. Pensjónisturin skal hoyrast í tann mun, viðkomandi er fórur fyri hesum, áðrenn Almannaverkið tekur avgerð sambært stk. 1.

Stk. 5. Almannaverkið skal ansa eftir, at pensjónisturin, ið er undir umsiting sambært stk. 1, ikki verður fyri misnýtslu ella sviki.

Stk. 6. Landsstýrismaðurn kann áseta nærrí reglur um umsiting av arbeiðsmarknaðareftirlón, eitt nú reglur um eftirlit.

§ 10 d. Avgerðir eftir hesi lögtingslög kunnu innan 4 vikur kærast til Skatta- og Avgjaldskærunevndina.

Stk. 2. Kæran skal verða skrivlig og styðja seg til grundir og hjáløgd próvskjøl.”

§ 2

Stk. 1. § 1, nr. 1-7 og nr. 9-10 koma í gildi dagin eftir, at lögtingslógin er kunngjørd, men hava virknað frá 1. januar 2018.

Stk. 2. § 1, nr. 8 kemur í gildi 1. mars 2018.

Stk. 3. Kærur um inn- og útgjald, sum ikki eru avgreiddar, verða eisini viðgjordar av Skatta- og Avgjaldskærunevndini, hóast tær eru innlatnar, áðrenn henda lögtingslög kom í gildi.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsókir til uppskotið

Uppskotið er ein partur av pensjósnýskipanini, sum ætlanin er at seta í verk frá 1. januar 2020. Tó er tað soleiðis, at partar av broytingum koma í gildi áðrenn 2020. Hetta uppskotið kemur í gildi 1. januar 2018.

Mælt verður til at hækka inngjaldið til Samhaldsfasta (Arbeiðsmarknaðareftirlónargrunnin) komandi tvey árini við ávikavist 0,25% í 2018 og 0,5% í 2019.

Hartil verður í lógaruppskotinum mælt til at dagföra reglurnar fyri, hvussu rættindi til útgjald verða forvunni. Mælt verður til at allir pensjónistar, sum búgvat í Føroyum, fáa rætt til fullan Samhaldsfasta. Hetta er tó treytað av, at viðkomandi hevur búð í Føroyum í minst trý ár, frá 15 ára aldri og fram til pensjónsaldur.

Eisini verður mælt til at broyta reglurnar um pensjónsaldur, soleiðis at pensjónsaldurin í Samhaldsfasta – eisini frameftir – verður í samsvari við almenna fólkapensjónsaldurin.

Eisini verður mælt til nakrar fyrisingarligar broytingar. Kærur um inn- og útgjøld verða fluttar til Kærustovnin. Eisini fær Almannverkið heimild til at umsita útgjaldið hjá ávísum persónum, sum almannverkið í dag longu umsitur fólkapensjónina fyri. Somuleiðis verður mælt til at geva landstýrismanninum í fíggjarmálum heimild til at áseta nærrí reglur um eftirlit við Samhaldsfasta.

Uppskotið er, sum sagt, partur av pensjósnýskipanini og er sostatt eitt í eini røð av lógaruppskotum, sum fara at broyta og betra um pensjónsskipanina.

Um pensjósnýskipanina

Høvuðsendamálini við pensjósnýskipanini eru:

1. At tryggja öllum eina góða pensjón

Øll tey, ið hava lítlá ella onga inntøku framíhjá, fara at fáa meira at liva av. Eisini verður möguleiki fyri at fáa framskundaða pensjón, soleiðis at tey, ið eru kropsliga ella sálarliga slitin av arbeiðsávum, kunnu fara frá, áðrenn tey nåa fólkapensjónsaldur. Eisini verður sett í verk sjálvvirkandi árlig javning av almannapensjónum og øðrum almennum veitingum frameftir.

2. At eggja fóldi at arbeiða eftir pensjónsaldur

Tey, ið ynskja at arbeiða eftir pensjónsaldur fara at kunna velja at útseta fólkapensjónina, og afturfyri fáa hægri pensjónsútgjald, tá farið verður á pensjón. Eisini lækkar mótrokningarporsentið í viðbótini úr 60% niður í 40%, samstundis sum mótrokning millum hjún verður strikað.

3. At styrkja búskaparlíga haldførið

Pensjónsaldurin hækkar $\frac{1}{2}$ ár í 2025 og síðan aftur $\frac{1}{2}$ ár í 2030. Síðan verður sett í verk ein skipan, har pensjónsaldurin verður treytaður av gongdini í miðal lívsævi hjá fóldi, ið hava nátt fólkapensjónsaldur. Almannapensjónin verður í storri mun lagað til aðra inntøku, og land og kommunur fáa fleiri skattainntøkur, so hvort talið av pensjónistum hækkar við tað, at útgjaldið úr Samhaldsfasta hækkar, og fleiri fara at fáa pensjónsviðbót, ið bæði verða skattað við útgjald.

Heildarfrágreiðing um pensjónsnýskipan

Fyri nærri kunning um pensjónsnýskipan verður víst til heildarfrágreiðingina “Trygg og Varandi Pensjónsskipan”, sum kann takast niður á heimasiðuni hjá Fíggjarmálaráðnum og hjá Almannamálaráðnum. Eisini fæst ein prentað útgáva av heildarfrágreiðingini, við at venda sær til nevndu aðalráð.

1.2. Galdandi lóggáva

Inngjald í Samhaldsfasta

Núverandi inngjald er 2,25%. Gjaldið verður rindað bæði av einstaklingm og arbeiðsgevarum. Persónar rinda árliga 2,25% av skattskyldugu inntökuni, og arbeiðsgevarar rinda 2,25% av útgoldnum A-inntökum.

Núverandi inngjald hevur við sær, at grunnurin rindar eitt útgjald á 4.025 kr. um mánaðin til hvønn pensjónist. Útgjaldið verður javnað árliga, og stýrið fyri grunnin hevur kunngjört, at útgjaldið í 2018 verður 4.145 kr. um mánaðin.

Pensjónsaldur í Samhaldsfasta

Sambært galdandi lög skal persónur verða fyltur 67 ár fyri at fáa útgjald úr grunninum. Tað vil siga, at pensjónsaldurin í Samhaldsfasta er tann sami sum fyri fólkapensjón.

Rættur til útgjald úr Samhaldsfasta

Rætturin til útgjald er tengdur at, hvussu longi ein hevur búð í Føroyum. Rætt til útgjald eigur hvør persónur, ið hevur fylt 67 ár, og sum í minst trý ár, meðan hann var millum 15 og 67 ára gamal, hevur havt fastan bústað í Føroyum.

Persónur, sum hevur búð í Føroyum í minst trý ár, hevur rætt til 1/40 av fullari arbeiðsmarknaðareftirløn fyri hvørt árið, hann hevur havt fastan bústað í Føroyum, meðan hann var millum 15 og 67 ára gamal, tó í mesta lagi 40 ár.

1.3. Endamálið við uppskotinum

Uppskotið er sum sagt partur av pensjónsnýskipanini og inngongur sostatt í eina røð av uppskotum.

Endamálini við júst hesum uppskotinum eru:

- At tryggja at serliga pensjónistar, við lítlari ella ongari inntøku umframt fólkapensjónina og Samhaldsfasta, skulu fáa meira at liva av.
- At tryggja, at allir fólkapensjónistar, sum búgva í Føroyum, hava rætt til fult útgjald úr Samhaldsfasta.
- At tryggja, at pensjónsaldurin í Samhaldsfasta altíð er í samsvari við fólkapensjónsaldurin.

Spara meira upp í felag

Sjálvt høvuðsendamálið við hesum uppskotinum er at tryggja eina meira samhaldsfasta pensjónsskipan framefтир, har meira verður spart upp í felags pensjónsskipanini Samhaldsfasta.

Sera umráðandi er í hesum sambandi at gera vart við samsvarandi broytingina í Eftirlønarlögini, sum eisini er partur av pensjónsnýskipanini. Har verður mælt til at lækka bundna inngjaldið til eigna pensjón úr 15% niður í 12%. Harvið minkar lögartvungna inngjaldið við 3% til eginuppsparing, samstundis sum lögartvungna inngjaldið til felags uppsparingina hækkar við 0,75% (fyri bæði arbeiðstakara og arbeiðsgevara).

Hækkingin í Samhaldsfasta og lækkingin í bundna gjaldinum í Eftirlønarlögini skulu sostatt síggjast sum ein heild, har samhaldsfasti parturin av pensjónsskipanini verður øktur, og tann parturin, sum er eginuppsparing, verður minkaður. Hetta fer serliga at koma teimum til góðar, sum hava lága inntøku gjøgnum arbeiðslívið. Tí við Samhaldsfasta verður rindað inn í mun til inntøku, men øll fáa tað sama útgoldið sum pensjónistar. Við eginuppsparing rinda hægru inntökurnar meira inn, men fáa eisini samsvarandi meira útgoldið, og hjá teimum, sum hava lága inntøku gjøgnum arbeiðslívið – ella eru uttanfyri arbeiðsmarknaðin stóran part av lívinum – munar eginuppsparing ikki stórvegis.

Uppskotið fer sostatt at minka um inntøkuójavnan millum framtíðar pensjónistar.

1.3.1. Hækking av inngjaldi og útgjaldi

Mælt verður til, at inngjaldið í Samhaldsfasta hækkar soleiðis:

- Frá 1. januar 2018: úr 2,25% og upp í 2,5%.
- Frá 1. januar 2019: úr 2,5% og upp í 3,0%.

Mett verður, at mánaðarliga útgjaldið hækkar við samanlagt 1.200 kr. um mánaðin til og við 2019. Harumfram kemur so tann árliga javningin á umleið 3%, sum vanliga er í útgjaldinum úr Samhaldsfasta. Roknað verður við, at mánaðarliga útgjaldið úr Samhaldsfasta fer at verða sum víst niðanfyri.

	2017	2018	2019	2020
Inngjald	2,25%	2,5%	3%	3%
Hækking í útgjaldi pr. mð. vegna javning (3%)		120	130	160
Hækking í útgjaldi pr. mð. vegna økt inngjald		400	800	0
Útgjald pr. mð	4.025	4.545	5.475	5.635

Viðom: Töluni fyri 2018, 2019 og 2020 eru metingar.

Mett verður, at mánaðarliga útgjaldið fer at hækka úr núverandi 4.025 kr. um mánaðin upp í 5.635 kr. um mánaðin í 2020. Tað vil siga, at útgjaldið væntandi fer at økjast við góðum 1.600 kr. um mánaðin, harav 1.200 kr. stava frá hækkingini í inngjaldsprosentinum og góðar 400 kr. stava frá árligari javning.

1.3.2. Pensjónsaldur

Pensjónsaldurin í Samhaldsfasta er í dag 67 ár og sostatt tann sami sum fyri fólkapensjón. Mælt verður til, at hesir eisini verða eins frameftir. Skotið verður tí upp, at lógin verður broytt og orðað soleiðis, at pensjónsaldurin í Samhaldsfasta av sær sjálvum verður tann sami sum fyí fólkapensjón. Tað vil siga, at tað frameftir verður soleiðis, at tá fólkapensjónsaldurin broytist, so broytist

pensjónsaldurin í Samhaldsfasta eisini, uttan at tað verður neyðugt at broyta lógina um Samhaldsfasta.

1.3.3. Rættur til útgjald

Viðvíkjandi rætti til útgjald verður mælt til 2 skipanir. Eina fyrir persónar, sum búgva í Føroyum og eina fyrir fólk sum búgva uttanlands.

Mælt verður til, at allir persónar, sum búgva í Føroyum, og sum hava nátt fólkapenjsónsaldur, fara at fáa fult útgjald úr Samhaldsfasta. Fyrir tey sum búgva í Føroyum verður sostatt farið aftur til gomlu skipanina frá áðrenn 2009, har Samhaldsfasti var fyrir allar pensjónistar, sum búgva í Føroyum.

Hinvegin verður mælt til, at verandi brotskipanin framvegis verður galldandi fyrir tey, sum búgva uttanlands. Tað vil siga, at tann sum býr uttanlands, tá hann nær pensjónsaldur fær rætt til Samhaldsfasta í mun til tað áramál hann hevur búð í Føroyum. Sama verður galldandi fyrir persónar omanfyri pensjónsaldur, sum flyta av landinum. Tá tey flyta fáa tey einans útgjald úr Samhaldsfasta í mun til tað áramál, tey hava búð í Føroyum frá tí tey voru 15 ár til tey náddu pensjónsaldur.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

Samanumtikið hevur uppskotið við sær:

- At inngjaldið hækkar úr núverandi 2,25% upp í 3% frá 2019.
- At mánaðarliga útgjaldið til hvønn pensjónist verður umleið 1.600 kr. størri í 2020 enn í 2017.
- At pensjónsaldurin í Samhaldsfasta av sær sjálvum fer at verða samsvarandi við fólkapenjsónsaldurin.
- At øll sum búgva í Føroyum í pensjónsaldri, og sum hava búð trý ár í Føroyum, fáa rætt til fult útgjald úr Samhaldsfasta.
- At brotskipanin einans verður galldandi fyrir pensjónistar, sum ikki búgva í Føroyum.
- At kærur um inn- og útgjøld verða fluttar til Kærustovnin.
- At Almannverkið fær heimild til at umsita útgjaldið hjá ávísum persónum, sum almannverkið í dag longu umsitur fólkapenjsónina fyrir.
- At landstýrismaðurin í fíggjarmálum fær heimild til at áseta nærrí reglur um eftirlit við Samhaldsfasta.

1.5. Ummæli og ummælisskjal

Umframt at uppskotið varð lagt til almenna hoyring á heimasíðuni hjá Føroya landsstýri, varð uppskotið – saman við hinum uppskotunum í pensjónsnýskipanini – eisini sent beinleiðis til hesar hoyringarparter:

Akademikarafelag Føroya	Havnar Arbeiðskvinnufelag
Akademikarafelag Føroya (AKF)	Havnar Handverkarafelag
Almannaverkið	Heilsu- og Innlendismálaráðið
ALS	Heilsuhjálparafelag Føroya
Antares	Heilsurøktarafelagið
Arbeidsmarknaðareftirlónargrunnin	Hjálparlæknaráð Føroya
Arkitektafelag Føroya	Kappingareftirlitið
Betri Pensjón	Kommunufelagið
Bioanalytikarafelagið	Kommununala Arbeiðsgevarafelag Føroya
Brúkaraumboðið	Landsbankan
Búskapar- & Løgfrøðingafelag Føroya	Landsfelag Handverkaranna
Eftirlónargrunn Havnar Handverkarafelags	Landsfelag Pensjónista
Ergoterapeutfelagið	Lív
Fakfelag Sjómansskúlalærara í Føroyum	Ljósmøðrafelag Føroya
Farmakonomforeningen	Løgmansskrivstovuna
FAS Serlæknafelag Føroya	Magistrafelag Føroya
Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar	Maskinmeistarafelagið
Felagið Maskinmeistaralærarar	Meginfelag teirra, ið bera brek í Føroyum
Felagið Peningastovnar	Mentamálaráðið
Fiskimálaráðið	Pedagogfelagið
Fysioterapeutfelag Føroya	Prestafelagið
Føroya Arbeiðarafelag	Ríkisumboðið og stovnarnar undir statinum
Føroya Arbeiðsgevarafelag (Vinnuhúsið)	Rithvundafelag Føroya
Føroya Fiskimannafelag	S & K Felagið
Føroya Handverkarafelag	Samtak
Føroya Lærarafelag	Sosialráðgevarafelag Føroya
Føroya Musikkylærarafelag	Starvsmannafelagið
Føroya Prentarafelag	TAKS
Føroya Reiðarafelag	Trygdargrunnin
Føroya Skipara- og Navigatørfelag	Tryggingareftirlitið
Føroya Tekniska Lærarafelag	Tænastumannafelagið
Gjaldstovuna	Uttanríkis- og Vinnumálaráðið
Hagstovuna	Yrkisfelag Studentaskúla- og HF-lærara
Havnar Arbeiðmannafelag	

Samanlagt eru 31 hoyringarsvar innkomin. Hesir hoyringarparter hava sent hoyringarsvar:

Kappingareftirlitið	Landsbankin
Føroya Handverkarafelag	Almannaverkið
Maskinmeistarafelagið	Bioanalytikarafelagið
Antares	Ríkisumboðið
Heilsuhjálparafelag Føroya	AMEG (Samhaldsfasti)
Prestafelagið	Heilsurøktarafelagið
Fiskimálaráðið	LÍV-samtakið
Anna Suffia Durhuus	Tryggingareftirlitið
MBF	Betri Pensjón

Føroya Arbeiðsgevarafelag
ALS
Hagstovan
Samtak
Mentamálaráðið
TAKS
Heilsu- og Innlendismálaráðið

Felagið Peningastovnar
Landsfelag Pensjónista
Kommunufelagið
Fakfelagssamstarvið
AKF, BLF og Yrkisfelagið Miðnám
Skipara og Navigatørfelagið

Niðanfyri verður sagt frá, hvat hoyringarpartar høvdu av viðmerkingum til júst hetta uppskotið. Annars verður víst til fylgiskjal 2, sum er eitt samlað ummælisskjal fyri øll 3 uppskotini frá Fíggjarmálaráðnum í sambandi við pensjónsnýskipanina.

Viðvíkjandi norðurlendska sáttmálanum um sosiala trygd

Uppskotið, sum för í hoyring, hevði ásetingar viðvíkjandi frítøku fyri persónar fevndir av norðulendsku konventiúnini um sosiala trygd. Fleiri hoyringarpartar hava viðmerkingar hesum viðvíkjandi. Hesin parturin er tикиn úr uppskotinum, og verður tикиn við í einum seinni broytingaruppskoti, tá Fíggjarmálaráðið hevur fingið kannað viðurskiftini viðvíkjandi konventiúnini nærrí. Viðmerkingarnar viðvíkjandi teirri ásetingini eru tí ikki tiknar við niðanfyri, tí tær ikki longur eru relevantar fyri uppskotið.

Viðvíkjandi eftirliti við Samhaldsfasta

Fleiri hoyringarpartar hava víst á, at tað manglar ásetingar í lögini um eftirlit við Samhaldsfasta. Hetta hevur FMR tikið til eftirtektar og í endaliga uppskotinum er innsett kunngerðarheimild, soleiðis at landsstýrismaðurin í fíggjarmálum fær heimild til at áseta nærrí reglur um eftirlit við Samhaldsfasta, og at Tryggingareftirlitið útinnir uttanhýsis eftirlitið.

Samandráttur av hoyring

Maskinmeistarafelagið

Mælir til, at Samhaldsfasti kemur undir reglur og eftirlit eins og pensjónsfelögini. Hetta fyri at tryggja at grunnurin til eina og hvørja tið megnar at veita pensjónistum ásettu gjöldini.

Hetta hevur FMR tikið til eftirtektar og í endaliga uppskotinum er innsett kunngerðarheimild, soleiðis at landsstýrismaðurin í fíggjarmálum fær heimild til at áseta nærrí reglur um eftirlit við Samhaldsfasta

Heilsuhjálparafelag Føroya

Góðtekur ikki, at Samhaldsfasti hækkar, tí tey hava longu 15% í eftirlónargjaldi og tey meta 18% er ov nógv.

Antares

Vísir á, at gjaldið til arbeiðsmarknaðareftirlónargrunnin verður skattað bæði við inngjald og útgjald. Mælt verður til, at gjaldið til arbeiðsmarknaðareftirlónargrunnin verður umskipað til ein frádrátt í skattinum.

Eisini verður mælt til, at gjaldið hjá teimum undir DIS til donsku ATP-skipanina skal verða trekt frá í gjaldinum til Samhaldsfasta.

FMR metir ikki, at ATP og Samhaldsfasti eru eins skipanir. ATP er persónlig skipan, har útgjaldið er tengt at inngjaldinum; í Samhaldsfasta fáa øll sama útgjald. FMR metir, at skattliga kunnu

fólkapensjón og AMEG í ávísan mun samanberast. Báðar skipanir eru fíggjaðar við %-parti av skattskyldugu inntökum hjá löntakara, og verða heilt ella partvist skattaðar við útgjald.

MBF

Tekur ikki undir við at hækka inngjaldið í Samhaldsfasta. Metir ikki tað er rætt at áleggja ungum lesandi, ið arbeiða, at rinda eftirlönargjald til egsna pensjón. Somuleiðis við AMEG. Mæla til undantak fyri lesandi.

Landsbankin

Vísir á, at ein hækking í samhaldsfasta er ein hækking av pensjónsútreiðslunum og førir tí til eitt verri haldföri.

FMR er ikki samt í hesum, tí talan er um eina fult skattafíggjaða hækking, har eisini verður sett av í mun til framtíðar broytingar í fólkasamansetingini, og skuldi tí verið neutral fyri haldförið sum frálíður.

Arbeiðsmarknaðareftirlónargrunnurin (Samhaldsfasti)

Vísir á, at samanlagt er talan um fleiri broytingar, har av summar hava jaligar fíggjarligar avleiðingar fyri grunnin og aðrar hava neiliga ávirkan. Arbeit verður við eini samlaðari útrokning, men tey verða ikki klár innan hoyringarfrestina.

Eisini verður víst á, at tað ikki rætt tá sagt verður í Kap. 2 í viðmerkingunum til uppskotið, at útgjaldið altíð hækkar nakað meira enn prísvöksturin. Arbeit verður fram í móti at útgjaldið ikki lækkar, og helst hækkar ájavnt við prísvöksturin.

FMR hevur rættað viðmerkingarnar samsvarandi.

LÍV-samtakið

Metir, tað er óheppið at so stórur partur av “fólkapensjónini” verður flutt yvir í Samhaldsfasta, sum ikki er undir nøkrum formligum eftirlitið, samanborið við privatu eftirlónarfelögini og t.d. danska ATP.

Hetta hevur FMR tikið til eftirtektar og í endaliga uppskotinum er innsett kunngerðarheimild, soleiðis at landsstýrismaðurin í fíggjarmálum fær heimild til at áseta nærrí reglur um eftirlit við Samhaldsfasta.

Føroya Arbeiðsgevarafelag

Vísir á, at hækkingin í Samhaldsfasta er ein eyka útreiðsla fyri arbeiðsgevarar. Halda tað ikki vera rætt at seta hækking í Samhaldsfasta og lækking í bundna gjaldinum upp móti hvørjum øðrum.

Samtak

Tekur undir við hækkingini í Samhaldsfasta, men heldur hon er ov lítil. Mælir til 5% í staðin fyri 3%.

TAKS

Vísir á, at tað ber illa til, at gjaldið til Samhaldsfasta hækkar frá 1 juli. Hetta hevur við sær tvær uppgerðir og tað er so krevjandi umsitingarliga, at kostnaðurin verður storrri enn inntókan av hækkaða gjaldinum.

FMR hevur tikið hetta til eftirtektar og broytingin er flutt til 1. januar 2018.

Heilsu- og Innlendismálaráðið

Hevur ongar beinleiðis viðmerkingar, men vísir á, at ókta gjaldið til Samhaldsfasta ókir um lónarútreiðslurnar á stovnum, ið ráðið varðar av.

Felagið Peningastovnar

Tekur ikki undir við hækkingini í inngjaldinum til Samhaldsfasta, tí hetta ókir um lónarskattin. Mælir til, at Samhaldsfasti kemur undir eftirlit, og at stórrí krøv verða sett til grunnin. Eisini viðvíkjandi førleikum og avkasti. Felagið vísir á, at grunnurin hevur ein íloguprofil, sum er ov varin í mun til fyritreytirnar hjá grunninum.

Heldur ikki, at ein hækking í Samhaldsfasta kann setast upp móti eini lækking í eginuppsparing.

Landsfelag Pensjónista

Tekur undir við, at Samhaldsfasti hækkar, og at tey, sum mistu rættin til Samhaldsfasta í 2009, nú fáa rættin aftur.

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingarnar fyri land og kommunur

Uppskotið hevur fíggjarligar avleiðingar bæði fyri landið og kommunurnar. Talan er um bæði jaligar og neiligar avleiðingar.

Hækkingin í inngjaldinum hevur við sær, at landið og kommunurnar sum arbeiðsgevarar fara at rinda eitt hægri gjald til Samhaldsfasta. Talan verður um eina eykaútreiðslu á 0,75% av samlaðu lönargjaldungunum frá 2019.

Hinvegin hevur ókta inngjaldið við sær stórrí útgjald til pensjónistarnar. Útgjald úr Samhaldsfasta er skattskyldug inntøka, og tað hevur við sær meira inntøkur í landsskatti og kommunuskatti.

Fíggjarlig ávirkan á landskassan

Roknað verður við meirinntøkum til landskassan á 1 mió. kr. í 2018. Arbeiðsgevaragjaldið økist 5 mió. kr., men hinvegin vaksa skattainntøkurnar við 6 mió. kr.

Mió. kr.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Landsskattur	6	18	18	18	19	19	20	20	20	21	21	22	21
Arbeiðsgevaragjald	-5	-14	-14	-14	-14	-14	-14	-14	-14	-14	-14	-14	-14
Tilsamans	1	4	4	4	5	5	6	6	6	7	7	8	7

Sum frálíður verður talan um stórrí upphædd. Bæði tí at inngjaldið hækkar, og tí at talið av pensjónistum økist. Roknað verður við 4-7 mió. kr. árinu frá 2019 til 2030.

Fíggjarlig ávirkan á kommunurnar

Roknað verður við meirinntøku á 5 mió. kr. í 2018 í inntökum. Arbeiðsgevaragjaldið økist 3 mió. kr., men hinvegin vaksa skattainntøkurnar við 7 mió. kr.

Mió. kr.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Kommunuskattur	7	22	23	23	24	25	25	25	26	26	27	27	27
Arbeiðsgevaragjald	-3	-8	-8	-8	-8	-8	-8	-8	-8	-8	-8	-8	-8
Tilsamans	5	14	15	15	16	17	17	17	18	18	19	19	19

Sum frálíður verður talan um störri upphædd. Bæði tí at inngjaldið hækkar og tí at talið av pensjónistum økist. Roknað verður við 14-19 mió. kr. árinu frá 2020 til 2030.

Fíggjarligar avleiðingar fyrir skattgjaldarar

Persónar undir 67 ár rinda til Samhaldsfasta eftir skattskyldugu inntökuni. Tað vil siga, at persónar rinda til Samhaldsfasta eftir sama skattagrundarlagi, sum teir rinda landsskatt og kommunuskatt. Tó er ongin botnfrádráttur í skattskyldugu inntökuni fyrir gjaldinum til Samhaldsfasta. Gjaldið er 2,25% í 2017. Eftir hesum uppskotinum hækkar gjaldið til 2,5% í 2018 og 3% frá og við 2019.

Tað hevur við sær, at persónar koma at rinda 0,75% meira av skattskyldugu inntökuni frá og við 2019. Tað vil siga, at persónur við inntøku á 50 tús. kr. fer at rinda 31 kr. meira um mánaðin.

Persónur við inntøku á 300 tús. kr. fer at rinda 188 kr. meira um mánaðin. Fyri mánaðarligu ávirkanina á aðrar inntökubólkar verður víst til talvuna niðanfyri

Hækking í inngjaldið til Samhaldsfasta. Mánaðarlig ávirkan á ymiskar inntökubólkar.							
Ársinntøka	50.000	100.000	200.000	300.000	500.000	750.000	1.000.000
Ávirkan pr. mð í 2018	10	21	42	63	104	156	208
Ávirkan pr. mð í 2019	21	42	83	125	208	313	417
Tilsamans pr. mð	31	63	125	188	313	469	625

Sera umráðandi er í hesum sambandi at gera vart við, at tað í sambandi við pensjónsnýskipanina eisini verður skotið upp at lækka bundna inngjaldið til egsa pensjón úr 15% og niður í 12%. Tað vil siga, at hóast uppskotið – isolerað sæð – hækkar skattin á allar inntøkur, so vilja broytingarnar – í síni heild – verða til fyrimun fyrir lægru inntøkurnar.

Fíggjarligar avleiðingar fyrir Samhaldsfasta

Hækking í inngjaldinum

Roknað verður við, at hækkingin í inngjaldinum frá 2,25% í 2017 til 3% í 2019 hevur við sær, at samlaðu inngjöldini í Samhaldsfasta hækka við umleið 130 mió. kr. árliga. Núverandi inngjöld eru nakað omanfyri 400 mió. kr. árliga.

Samhaldsfasti ásetir útgjaldið til hvønn pensjónist út frá hesum báðum fyritreytum:

1. At langtíðarhaldsföri í grunninum verður tryggjað, og
2. útgjaldið til hvønn pensjónist má ikki lækka, men helst kunna javnast árliga við einum prosenti, samsvarandi við prísvöksturin.

Havandi í huga, at talið av pensjónistum er vaksandi og fer at vaksa munandi komandi 30 árini, hevur tað við sær, at grunnurin ikki kann rinda allar sínar árligu inntøkur útaftur um báðar fyritreytirnar omanfyri skulu halda. Arbeit verður eftir eini langtíðarætlan, har yvirskot skal verða í grunninum fram til umleið 2030. Síðani verður roknað við, at undirskot verður til umleið 2050, tá vöksurin í talinum av pensjónistum er hasaður av, og tað aftur verður yvirskot í grunninum. Fyri at kunna hava undirskot árini 2030-2050 má grunninum uppbryggja eina munandi eginogn fyrir at tryggja gjaldförið hesi árini. Eginognin er í dag umleið 1,4 mia. kr.

So hóast hækkingin, sum sagt, hevur við sær eykainntøkur til Samhaldsfasta á 130 mió. kr., so verður roknað við, at útgjöldini bara kunnu hækka við umleið 116 mió. kr. Hækkingin økir sostatt um yvirskotið í Samhaldsfasta við umleið 14 mió. kr. fyrstu árini, og grunnurin kann sostatt uppbryggja sær eina uppaftur stórri eginogn enn ætlað fram til 2030, og síðani hava stórri undirskot árini 2030 til 2050.

Samanlagt kann tí sigast, at hækkingin ikki ávirkar fíggjarliga haldsförið í Samhaldsfasta sum fráliður: yvirskotið verður stórri fyrstu árini, men undirskotið samsvarandi stórri seinni.

Rættur til útgjald

Uppskotið hevur við sær, at allir pensjónistar, sum búgva í Føroyum, nú fáa fullan Samhaldsfasta um tey bert hava búð her í trý ár, meðan tey vóru millum 15 og 67 ár. (Sí s. 17)

Hetta økir nakað um útreiðslurnar hjá Samhaldsfasta. Mett verður at kostnaðurin verður umleið 4 mió. kr. árliga.

Men havandi í huga, at samlaðu útgjöldini úr Samhaldsfasta verða mett til góðar 380 mió. kr. í 2017, so er talan um ein vökstur í útgjaldinum, sum er minni enn 1%. Talan er sostatt um ein lutfalsliga lítlan útreiðsluvökstur vegna broytingina.

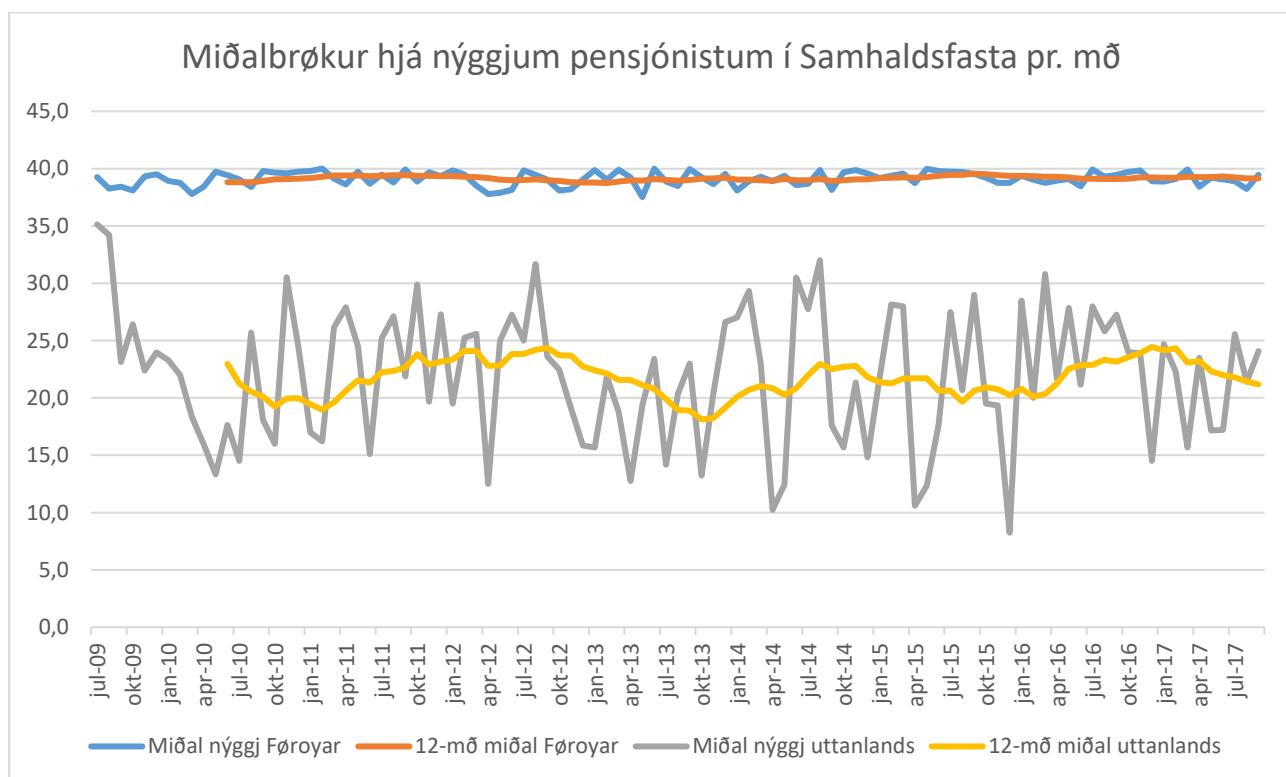
Orsøkin er tann, at nögv teir flestu pensjónistarnir, sum búgva í Føroyum, fáa fullan Samhaldsfasta. Harumframt er tað soleiðis, at teir, sum búgva í Føroyum og fáa brotpensjón, fáa ein rættliga stóran brotpart. Økingin í útreiðslum verður tí lutfalsliga lítil.

Brotpartur til persónar búsitandi í Føroyum fyrir útgjald 27. oktober 2017					
Brotpartur	Minni enn 20/40	20/40 - 34/40	35/40 - 39/40	40/40	Tilsamans
Tal av pers.	44	144	184	7.340	7.712
Prosent av pers.	1%	2%	2%	95%	100%

Sum víst omanfyri, so fáa í lötuni 7.712 persónar búsitandi í Føroyum útgjald úr Samhaldsfasta. Av hesum fáa 7.340 persónar, ella 95%, fult útgjald. Einans 44 persónar fáa minni enn hálvt útgjald. Av teimum sum fáa niðursett gjald fáa 184, ella helvtin, 35/40 ella meira. Tey, sum fáa ein brotpart millum 20/40 og 34/40, eru 144 í tali.

Eisini sær tað út til at vera rættliga støðugt, hvussu stóran brotpart persónar búsitandi í Føroyum fáa sum pensjónistar. Hóast storrí flyting er millum lond, sær tað ikki út til at talan hevur verið um nakra minking í miðalbrotpartinum, sum persónar búsitandi í Føroyum fáa úr Samhaldsfasta.

Á myndini niðanfyri verður víst, hvussu stórur brotparturin er í miðal fyri nýggjar pensjónistar, ið koma inn í skipanina hvønn mánað. Tølini ganga aftur til 2009, tá skipanin við brotpensjón varð innförd.

Sum víst er miðalbrotparturin fyri persónar, sum búgva í Føroyum, rættliga støðugur. Talan er um, at nýggir pensjónistar fáa í miðal 39/40 av fullum útgjaldi.

Hjá teimum sum búgva uttanlands er brotparturin í miðal meira ymiskur. Men talan er sum heild um gott 20/40, ella nakað omanfyri hálvt útgjaldi.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Uppskotið hevur umsitingarligar avleiðingar fyri landið, men ikki fyri kommunurnar. At nærum allir pensjónstar, sum búgva í Føroyum, nú fáa fullan Samhaldsfasta lættir um umsitingina fyri Samhaldsfasta og fyri TAKS, sum umsitur skipanina.

2.3. Avleiðingar fyri vinnuna

Uppskotið hevur figgjarligar avleiðingar fyri allar arbeiðsgevarar, sum rinda út lön. Mett verður, at hækkingin í arbeiðsgevaragjaldinum verður 60 mió. kr. árliga frá 2019. Av hesum fara landið og kommunurnar at rinda 22 mió. kr. Restin, 38 mió. kr., verður sostatt rindað av øðrum arbeiðsgevarum, sum fyri tað mesta eru vinnuligir.

Fyri hvønn einstakan vinnuligan arbeiðsgevara verður talan um, at gjaldið hækkar við ávikavist 0,50% og 0,25% av samlaðu lönargjaldingu komandi tvey árin. Tað vil siga samanlagt 0,75% frá og við 2019. Arbeiðsgevari við lönargjaldingu á 1 mió. kr. kemur sostatt at rinda 7.500 kr. meira árliga frá 2019. Arbeiðsgevari við lönargjaldingu á 10 mió. kr. kemur at rinda 75.000 kr. meira, o.s.fr.

Vart skal verða gjört við, at tá pensjónsnýskipanin samstundis sum inngjaldið í AMEG hækkar, lækkar lögarkravið um 15% av lönini til egsna pensjónsuppsparing niður í 12%, vil henda lækking kunna minka framtíðar útreiðslur hjá arbeiðsgevarum til pensjónsútreiðslur til starvsfólk samsvarandi lækkaða lögarkravinum. Hetta ger seg serliga galdundu fyri teir starvsbólkur, ið hava lágt pensjónsgjald.

2.4. Avleiðingar fyri umhvørvið

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri umhvørvið.

2.5. Avleiðingar fyri serstök øki í landinum

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri serstök øki í landinum.

2.6. Avleiðingar fyri ávíasar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Uppskotið hevur figgjarligar avleiðingar fyri øll sum eru, ella koma í fólkapensjónaldur. Hesi fáa hægri útgjald úr Samhaldsfasta.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri millumtjóðasáttmálar á økinum.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri tvørgangandi millumtjóðasáttmálar á økinum.

2.9. Marknaforðingar

Uppskotið hevur ikki við sær marknaforðingar.

2.10. Revsing, útpanting, sektir ella onnur stórri inntriv

Uppskotið hevur ikki ásetingar um revsing, útpanting, sektir ella onnur stórri inntriv.

2.11. Skattir og avgjøld

Sum greitt frá omanfyri, so verður skotið upp at hækka gjaldið, sum persónar og arbeiðsgevarar rinda til Samhaldsfasta.

2.12. Gjøld

Uppskotið hevur ikki ásetingar um gjøld.

2.13. Áleggur lógaruppskotið fólki skyldur?

Uppskotið áleggur ikki fólki nýggjar skyldur.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein annan enn landsstýrismannin ella til kommunur?

Uppskotið leggur ikki heimildir til landsstýrismannin, ein annan enn landsstýrismannin ella til kommunur.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?

Uppskotið gevur ikki almennum myndugleikum atgongd til privata ogn.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?

Uppskotið hevur ikki aðrar avleiðingar.

2.17. Yvirlit yvir avleiðingarnar av uppskotinum

	Fyri landið ella landsmyndug-leikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávisar samfelags-bólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparligar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Ja	Ja
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar			Nei	Ja	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

3.1. Viðmerkingar til ta einstøku greinina

Til § 1, nr. 1

Ásett verður, hvat inngjaldsprosentíð skal verða komandi árin. Inngjaldið í 2017 er 2,25%. Gjaldið verður rindað bæði av einstaklingum og arbeiðsgevarum. Persónar rinda árliga 2,25% av skattskyldugu inntökuni og arbeiðsgevarar rinda 2,25% av útgoldnum A-inntökum.

Skotið verður upp, at inngjaldið hækkar soleiðis, at tað frá 1. januar 2018 verður 2,5% og frá 1. januar 2019 verður 3%.

Til § 1, nr. 2

Ásett verður at persónar, sum hava nátt pensjónsaldur sambært lögtingslög um almannapensjónir, rinda einki í grunnin. Í gallandi lög stendur persónar 67 ár ella eldri.

Hetta er fyrir at tryggja, at vanliga aldursmarkið fyrir at fáa úr grunninum er tað sama sum aldursmarkið fyrir at sleppa frá at rinda inn í grunnin.

Til § 1, nr. 3

Ásetningin er ein nágreining og dagföring av verandi áseting, sum sigur, at persónur, sum ikki kemur at lúka bústaðarkravið í § 1, nr. 4 og tí heldur ikki kemur at fáa útgjald úr grunninum, einki rindar í grunnin.

Til § 1, nr. 4

Ásett verður, at fult útgjald úr grunninum verður veitt persóni, sum býr í Føroyum, um hesin persónur hevur nátt penjónsaldur sambært lögtingslög um almannpenjónir, og hevur havt bústað í Føroyum í minst trý ár, meðan viðkomandi var millum 15 og 67 ár. (Sí s. 13) Í sama tíðarskeiði skal viðkomandi hava verið skrásettur í Fólkayvirlitnum í Føroyum. Kravið um skráseting í Fólkayvirlitnum er ikki gallandi fyrir sjómenn, sum av arbeiðsávum hava verið skrásettir í fólkayvirlitnum í Grønlandi.

Ásetningin svarar í stóran mun til ásetningina, sum var gallandi fram til 1. juli 2009.

Til § 1, nr. 5

Ásett verður, at persónur, sum ikki lýkur krøvini í § 1, nr. 3, eitt nú tí viðkomandi er fluttur av landinum, fær útgoldið ein brotpart av fullum útgjaldi úr grunninum. Brotparturin er millum 3/40 og 40/40.

Eitt fyritreyt fyrir at fáa útgjald eftir hesi áseting er tó, at viðkomandi hevur búð í Føroyum í minst trý ár, meðan viðkomandi var millum 15 og 67 ár.

Til § 1, nr. 6

Aldursmarkið fyrir at fáa úr grunninum verður sett at vera ájavnt við fólkapensjónsaldurin sambært lögtingslög um almannapensjónir.

Til § 1, nr. 7

Skotið verður upp at gera broytingina í nr. 3, fyrir at eftirlónartakarar skulu fáa fyrimun av hækkaða inngaldinum longu í 2018.

Í sambandi við, at inngjaldið í arbeiðsmarknaðareftirlónargrunnin verður hækkað, eru fyritreytirnar fyrir ásetingini av árligu veitingini til eftirlónarmóttakarar munandi broyttar, galdandi frá 1. januar 2018. Sum § 5 í lögini um arbeiðsmarknaðareftirlónargrunn er orðað, var freistin fyrir at áseta árligu veitingina fyrir 2018 farin tann 1. oktober 2017. Stýrið hevur ásett veitingina fyrir 2018 út frá teimum fyritreytum, sum voru galdandi 1. oktober 2017.

Av tí at freistin er farin fyrir at broyta ásettu veitingina í 2018, verður skotið upp, at stýrið fær möguleika fyrir at broyta veitingina fyrir 2018 fram til 1. mars 2018. Broyting av veitingini kann tó ikki fremjast, fyrr enn lógaruppskotið er samtykt í Løgtinginum og kunngjört í Kunngerðablaðnum. Skotið verður upp, at stýrið fær heimild til at broyta veitingina við virknaði frá 1. í mánaðinum eftir, at stýrið hevur ásett nýggja veiting.

Til § 1, nr. 8

Neyðug áseting í sambandi við, at broytingin í § 1, nr. 7 fer úr gildi aftur 1. mars 2018. Talan er um somu áseting, sum í dag er í løgtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlónargrunn, § 5, stk. 1 og sum ætlanin er kemur í gildi aftur 1. mars 2018.

Til § 1, nr. 9

Ásetingin um, at avgerðir um útgjald úr grunninum innan 4 vikur kunnu kærast til landsstýrismannin verður strikað, tí at mælt verður til, at kærur frameftir skulu viðgerðast av Skatta- og Avgjaldskærunevndini. Sí broyting nr. 10.

Til § 1, nr. 10

Greinin ásetir, at landsstýrismáðurin hevur yvirskipaða eftirlitið við grunninum, men at uttanhyssis eftirlitið er hjá Tryggingareftirlitnum og verður útint sambært reglum, sum landsstýrismáðurin ásetir.

Harnæst ásetir greinin reglur um umsiting av arbeiðsmarknaðareftirlónini hjá persónum, sum av ymiskum orsökum ikki megna at umsita upphæddina. Ásetingin svarar til § 35 í løgtingslög um almannapensjónir.

Loksins ásetir greinin, at kærur um inn- og útgjald frameftir verða viðgjördar av Skatta- og Avgjaldskærunevndini.

Til § 2

Áseting um gildiskomu.

Sambært stk. 1 hava allar broytingarnar – undantíkin broyting nr. 8 – gildi dagin eftir, at løgtingslöginn er kunngjörd, men hava virknað frá 1. januar 2018.

Sambært stk. 2 fer broytingin í § 1, nr. 8 úr gildi 1. mars 2018. Hetta merkir, at broytingin av veitingini fyrir 2018 skal verða framd áðrenn 1. mars 2018. Áseting av veitingini fyrir álmanakkaárið 2019 og frameftir skal vera framd í seinasta lagi 1. oktober árið frammanundan.

Sambært stk. 3 verður ásett, at kærur um inn- og útgjald, sum ikki eru avgreiddar, eisini verða viðgjördar av Skatta- og Avgjaldskærunevndini, hóast tær eru innlatnar, áðrenn henda løgtingslög kom í gildi.

Fíggjarmálaráðið, 8. desember 2017

Kristina Háfoss
landsstýrismaður

/ Bjarni Askham Bjarnason

Javntekstur

Galdandi orðingar í lögtingslóginí samanbornar við broyttu orðingarnar í lögtingslógaruppskotinum

Galdandi orðingar	Lögtingslógaruppskotið
	§ 1 Í lögtingslóg nr. 39 frá 7. mai 1991 um arbeiðsmarknaðareftirlónargrunn, sum seinast við lögtingslóg nr. 103 frá 3. november 2016, verða gjørdar hesar broytingar: § 2. Fæ grunsins verður fingið til vega við, at allir persónar árliga rinda grunninum ein prosentpart av teirri inntökuni, sum myndar grundarlagið undir skattaútrokningini, og allir arbeiðsgevarar árliga rinda grunninum ein prosentpart av útgoldnum A-inntökum. Fyri persónar og arbeiðsgevarar er ásetti prosentparturin 2,25%.
<i>Stk. 2.</i> Persónar, sum eru 67 ár ella eldri, og persónar, sum ikki arbeiða í Føroyum og sum búgvá uttanlands, rinda einki í grunnin. Arbeiðsgevarar, sum eru 67 ár ella eldri og hava fólk í vinnu, rinda tó árliga ein prosentpart av útgoldnum A-inntökum. Arbeiðsgevarar rinda ikki gjald fyri lón hjá útlendingum undir FAS skipanini, ella fyri lón hjá útlendingum umborð á skipum, sum eftir § 2, stk. 1, litra j, 2. pkt. í lögtingslóg nr. 86 frá 1. september 1983 um landsskatt og kommunuskatt, við seinni broytingum, verða javnmett við skip, ið eru skrásett við heimstaði í Føroyum, og sum, um tey vóru føroysk, lúka treytirnar í § 1, stk. 1 í lögtingslóg um Føroyska Altjóða Skipaskrá. Ásetti prosentparturin er 2,25%.	1. Í § 2, stk. 1 verður 2. pkt. orðað soleiðis: "Fyri persónar og arbeiðsgevarar er ásetti prosentparturin: 1) 2,50% í 2018 og 2) 3% í 2019 og fylgjandi ár." 2. § 2, stk. 2 verður orðað soleiðis: "<i>Stk. 2.</i> Persónur, sum hevur nátt pensjónsaldur sbrt. lögtingslóg um almannapensjónir rindar einki í grunnin. Arbeiðsgevarari, sum hevur nátt pensjónsaldur sbrt. lögtingslóg um almannapensjónir og hevur fólk í vinnu, rindar tó av útgoldnum A-inntökum. Arbeiðsgevari rindar ikki gjald fyri lón hjá útlendingum undir FAS-skipanini."

<i>Stk. 6.</i> Persónar, ið fylla 64 ár 1. juli 2009 ella seinni, sum ikki áður hava havt fastan bústað í Føroyum, og sum við tilflyting fáa fastan bústað í Føroyum, rinda einki í grunnin.	3. § 2, stk. 6 verður orðað soleiðis: “<i>Stk. 6.</i> Persónur, sum er trý ár ella minni frá pensjónsaldri, sbrt. løgtingslóð um almannapensjónir, og sum ikki áður hevur havt fastan bústað í Føroyum, rindar einki í grunnin.”
§ 3. Rætt til arbeiðsmarknaðareftirløn eיגur hvør persónur, ið hevur fylt 67 ár, og sum í minst trý ár, meðan hann var millum 15 og 67 ára gamal, tá hevði fastan bústað í Føroyum og var skráseittur í fólkayvirlitinum í Føroyum. Kravið um skráseting í fólkayvirlitinum í Føroyum er ikki galdandi fyri sjómenn, sum búgva í Føroyum, men av arbeiðsávum eru skrásettir í fólkayvirlitinum í Grønlandi.	4. § 3, stk. 1 verður orðað soleiðis: “Rætt til arbeiðsmarknaðareftirløn eígur hvør persónur, sum 1) hevur fastan bústað í Føroyum 2) hevur nátt pensjónsaldur sbrt. løgtingslóð um almannapensjónir, og 3) hevur havt fastan bústað í Føroyum í minst trý og í sama tíðarskeiði hevur verið skráseittur í Fólkayvirlitinum við bústaði í Føroyum. Kravið um skráseting í Fólkayvirlitinum er ikki galdandi fyri sjómenn, sum av arbeiðsávum hava verið skrásettir í Fólkayvirlitinum í Grønlandi.”
<i>Stk. 2.</i> Persónur, sum lýkur krøvini í stk. 1, hevur rætt til 1/40 av fullari arbeiðsmarknaðareftirløn fyri hvort árið, tó í mesta lagi 40 ár, hann hevur havt fastan bústað í Føroyum og verið skráseittur í fólkayvirlitinum í Føroyum, meðan hann var millum 15 og 67 ára gamal.	5. § 3, stk. 2 verður orðað soleiðis: “<i>Stk. 2.</i> Persónur, sum ikki lýkur krøvini í stk. 1, men sum hevur búð í Føroyum í minst trý ár, meðan viðkomandi var millum 15 og 67 ár, hevur rætt til 1/40 av fullari arbeiðsmarknaðareftirløn fyri hvort árið, viðkomandi búði í Føroyum, tó í mesta lagi 40/40.”
<i>Stk. 3.</i> Rætturin tekur við hin fyrsta í mánaðinum, ið viðkomandi hevur fylt 67 ár. Rætturin heldur uppat við endan av mánaðinum, tá treytirnar eru burtur.	6. Í § 3, stk. 3 verður 1. pkt. orðað soleiðis: “Rætturin tekur við hin fyrsta í mánaðinum, ið viðkomandi hevur nátt pensjónsaldur sbrt. løgtingslóð um almannapensjónir.”

§ 5. Stýrið fyri grunnin ásetir árligu veitingina til eftirlónartakarar í seinasta lagi 1. oktober á hvørjum ári galldandi fyri álmanakkaárið eftir.	7. § 5, stk. 1 verður orðað soleiðis: “Stýrið fyri grunnin ásetir árligu veitingina til eftirlónartakarar á hvørjum ári galldandi fyri álmanakkaárið eftir. Stýrið kann broyta veitingina, um fyritreytirnar fyri ásetingini av veitingini broytast. Ein broyting av veitingini sambært 2. pkt. hevur virknað frá fyrsta í mánaðinum eftir, at stýrið hevur ásett broyttu veitingina.”
§ 5. Stýrið fyri grunnin ásetir árligu veitingina til eftirlónartakarar í seinasta lagi 1. oktober á hvørjum ári galldandi fyri álmanakkaárið eftir.	8. § 5, stk. 1 verður orðað soleiðis: “Stýrið fyri grunnin ásetir árligu veitingina til eftirlónartakarar í seinasta lagi 1. oktober á hvørjum ári galldandi fyri álmanakkaárið eftir.”
§ 10 a. Avgerðir um útgjald úr grunnum kunnu innan 4 vikur kærast til landsstýrismannin.	9. § 10 a verður strikað.
	10. Aftaná § 10 a verður sett: “§ 10 b. Landsstýrismáðurin hevur eftirlit við grunnum. Landsstýrismáðurin kann áseta reglur, sum geva Tryggingareftirlitinum myndugleika at útinna uttanlysíð eftirlitið. Grunnurin hevur skyldu at lata eftirlitinum allar upplýsingar um grunsins viðurskifti, sum eftirlitið ynskir. <i>Stk. 2.</i> Landsstýrismáðurin kann gera avtalu við Tryggingareftirlitið um eftirlit sambært reglum, sum landsstýrismáðurin ásetir. § 10 c. Varnast Almannaverkið, at ein persónur eitt nú vegna sálarsjúku, menningartarn, heilaskaða, sinnisbrek ella misnýtslu ikki megnar at umsita arbeiðsmarknaðareftirlónina, kann Almannaverkið: 3) takatáka avgerð um, hvussu upphæddin skal útgjaldast ella 4) takatáka avgerð um, at avvarðandi ella starvsfólk í Almannaverkinum ella á

	vardum bústaði skal umsita upphæddina hjá pensjónisti. <i>Stk. 2.</i> Upphæddin skal umsitast samsvarandi áhuga og vilja borgarans. <i>Stk. 3.</i> Pensjónisturin og Almannaverkið kunnu avtala, at Almannaverkið umsitus upphæddina. <i>Stk. 4.</i> Pensjónisturin skal hoyrast í tann mun, viðkomandi er færur fyrir hesum, áðrenn Almannaverkið tekur avgerð sambært stk. 1. <i>Stk. 5.</i> Almannaverkið skal ansa eftir, at pensjónisturin, ið er undir umsiting sambært stk. 1, ikki verður fyrir misnýtslu ella sviki. <i>Stk. 6.</i> Landsstýrismaðurn kann áseta nærrí reglur um umsiting av arbeiðsmarknaðareftirlönn, eitt nú reglur um eftirlit. § 10 d. Avgerðir eftir hesi lögtingslög kunnu innan 4 vikur kærast til Skatta- og Avgjaldskærunevndina. <i>Stk. 2.</i> Kæran skal verða skrivilig og styðja seg til grundir og hjálógd próvskjöl.”
	§ 2 <i>Stk. 1.</i> § 1, nr. 1-7 og nr. 9-10 koma í gildi dagin eftir, at lögtingslógin er kunngjørd, men hava virknað frá 1. januar 2018. <i>Stk. 2.</i> § 1, nr. 8 kemur í gildi 1. mars 2018. <i>Stk. 3.</i> Kærur um inn- og útgjald, sum ikki eru avgreiddar, verða eisini viðgjördar av Skatta- og Avgjaldskærunevndini, hóast tær eru innlatnar, áðrenn henda lögtingslög kom í gildi.

14. Lóg um javningarprosent til almannaveitingar

Løgtingsmál nr. 71/2017: Uppskot til løgtingslög um javningarprosent til almannaveitingar

Uppskot til Løgtingslög um javningarprosent til almannaveitingar

§ 1. Fyri hvört ár verður roknað eitt javningarprosent, sum verður nýtt til at javna ymiskar upphæddir í almannalóggávuni.

§ 2. Javningarprosentíð fyri komandi árið verður útroknað sum miðaltalið av

- 1) prosentvísu broytingini í lönarkarminum hjá Fíggjarmálaráðnum í tólv mánaða skeiðnum, sum endaði 1. oktober í inniverandi ári, og
- 2) prosentvísu broytingini í brúkaraprístalinum 3. ársfjórðing í inniverandi ári, í mun til 3. ársfjórðing árið fyri.

Stk. 2. Er roknaða javningarprosentíð hægri enn prosentvísa broytingin í lönarkarminum hjá Fíggjarmálaráðnum,

verður javningarprosentíð sett til prosentvísu broytingina í lönarkarminum.
Stk. 3. Er roknaða javningarprosentíð minni enn null, verður javningarprosentíð sett til null.

§ 3. Landsstýrismaðurin ásetir í kunngerð javningarprosentíð fyri komandi árið í seinasta lagi 1. november.

§ 4. Landsstýrismaðurin kann áseta nærrí reglur fyri útrokningina av javningarprosentinum, harundir reglur, sum taka atlit til broytingar í hagtalsgrundarlagnum fyri útrokningina av javningarprosentinum.

§ 5. Henda løgtingslög kemur í gildi 1. januar 2020.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsókir til uppskotið

Uppskotið er partur av pensjónsnýskipanini, sum ætlanin er at seta í verk frá 1. januar 2020.

Hetta er eitt uppskot til eina nýggja lög, sum skal áseta eitt árligt prosent, sum flest allar almennar veitingar og almennar pensjónir árliga skulu javnast eftir. Hetta uppskotið fevnir sostatt um væl meira enn bara fólkapensjónina.

Uppskotið er, sum sagt, partur av pensjónsnýskipanini og er sostatt eitt í eini røð av lógaruppskotum, sum fara at broyta og betra um pensjónsskipanina.

Um pensjónsnýskipanina

Hövuðsendamálini við pensjónsnýskipanini eru:

1. At tryggja öllum eina góða pensjón

Øll tey, ið hava lítlælla onga inntøku framihjá, fara at fáa meira at liva av. Eisini verður möguleiki fyri at fáa framskundaða pensjón, soleiðis at tey, ið eru kropsliga ella sálarliga slitin av arbeiðsávum, kunnu fara frá, áðrenn tey náa fólkapensjónsaldur.

2. At eggja fólki at arbeiða eftir pensjónsaldur

Tey, ið ynskja at arbeiða eftir pensjónsaldur fara at kunna velja at útseta fólkapensjónina, og afturfyri fáa hægri pensjónsútgjald, tá farið verður á pensjón. Eisini lækkar mótrokningarpresentið í viðbótini úr 60% niður í 40%, samstundis sum mótrokning millum hjún verður strikað.

3. At styrkja búskaparlíga haldførrið

Pensjónsaldurin hækkar $\frac{1}{2}$ ár í 2025 og síðan aftur $\frac{1}{2}$ ár í 2030. Síðan verður sett í verk ein skipan, har pensjónsaldurin verður treytaður av gongdini í miðal lívsævi hjá fólki, ið hava nátt fólkapensjónsaldur. Almannapensjónin verður í storri mun lagað til aðra inntøku, og land og kommunur fáa fleiri skattainntøkur, so hvort talið av pensjónistum hækkar, við tað at útgjaldið úr Samhaldsfasta hækkar, og fleiri fara at fáa pensjónsviðbót, ið bæði verða skattað við útgjald.

1.2. Galdandi lóggáva

Tær veitingar, sum ætlanin er at javna eftir hesari lógini, verða í dag javnaðar eftir lögtingslög um áseting og javning av almannaveitingum. Seinastu árini hevur ikki verið javnað eftir nøkrum föstum leisti. Heldur hevur tað verið soleiðis, at skiftandi landsstýri hava ásett javning árliga. Javnað hevur verið summi ár, og onnur ár hevur ongin javning verið. Viðhvört hevur javningin av einstökum veitingum verið stór, meðan aðrar veitingar ikki hava verið javnaðar. Talan hevur sostatt verið um árligar raðfestingar.

Tær upphæddir, ið eru fevndar av lög um áseting og javning av almannaveitingum eru:

Lögtingslög um almannapensjónir o.a.:

- Grundupphædd av fólkapensjón
- Grundupphædd av fyritíðarpensjón
- Viðbót av fólkapensjón
- Viðbót av hægstu fyritíðarpensjón
- Viðbót av miðal fyritíðarpensjón
- Viðbót av lægstu fyritíðarpensjón
- Eyka viðbót til lægstu fyritíðarpensjón
- Hjálparviðbót
- Røktarviðbót
- Avlamisviðbót/avlamisveiting
- Frádráttarfrí inntøkuupphædd til fólkapensjónistar
- Frádráttarfrí inntøkuupphædd til fyritíðarpensjónistar

Lögtingslög um viðbót til ávísar pensjónistar v.fl.:

- Viðbót til ávísar pensjónistar (brennistuðul)

Lögtingslög um barnagjald til einsmallar uppihaldarar v.fl.:

- Barnagjald sbrt.. § 5
- Gjald í sambandi við føðing eftir § 6, stk. 1
- Gjald til uppihald tveir mánaðir áðrenn og ein mánað aftaná føðing eftir § 6, stk. 1
- Barnagjald sbrt. § 15, stk. 1 og 2
- Økt barnagjald sbrt. § 15, stk. 3
- Barnaískoyti sbrt. § 19a

1.3. Endamálið við uppskotinum

Endamálið við uppskotinum er at gera skipanina við javning meira tíðarhóskandi, og at fáa javningina av almennum veitingum í eina fasta legu.

Sambært uppskotinum skulu almennu veitingarnar javnast við miðal av lönargongdini og prísgongdini. Hetta hevur við sær, at upphæddirnar fara at fylgja betur við gongdini í prísstøðinum og lónarstøðinum enn nú. Eisini gerst javningin støðug og gjøgnumskygd í mun til seinnu árini, har javningin hevur verið heldur tilvildarlig.

Ætlanin við uppskotinum er, at allar almennar veitingar verða javnaðar á hvørjum ári við einum og sama javningarprosent, sum fylgir vökstrinum í prístalinum og lónarlagnum í føroyska samfelagnum. Hetta hevur við sær, at borgari, sum fær almenna veiting, fær part í vökstrinum, tá ið vökstur er í prístalinum og lónarlagnum.

Uppskotið hevur eisini við sær, at tað ikki so ofta fer at verða neyðugt hjá politisku myndugleikunum at taka støðu til upphæddirnar. Roknast kann við, at longri áramál kunnu ganga, áðrenn tað verður neyðugt hjá politisku myndugleikunum at endurskoða støddina á almennu veitingunum.

Skotið verður upp at javnað verður árliga við miðal av lónarvökstri og prísvökstri.

Sum lónarvökstur verður brúktur vöksturin í almennu lónunum, tað vil siga, árligi prosentvöksturin í almenna lónarkarmínunum sambært avtalum millum Fíggjarmálaráðið og fakfelögini á almenna arbeiðsmarknaðinum. Hetta er tað talið, sum almenna lónin veksur við í miðal.

Sum prísvökstur verður brúktur árligi vöksturin í brúkaraprístalinum hjá Hagstovu Føroya. Hetta er prísvöksturin á teimum vørum, sum vanlig húsarhald keypa. Tað vil siga, at árligi vöksturin í brúkaraprístalinum vísir, hvussu nógv prosent meiri eitt vanligt húsarhald skal rinda fyri sínar vørur. Fyri at keypiorkan skal verða varðveitt, má ein veiting sostatt í minsta lagi vaksa við brúkaraprístalinum.

Lónarvöksturin er vanliga – í hvussu er sæð yvir longri áramál – hægri enn prísvöksturin. Hetta hevur við sær, at almennu veitingarnar sum frálíður fara at vaksa við prísvökstrinum og eitt sindur asturat. Sostatt verður keypiorkan varðveitt hjá teimum, sum fáa almannna veiting. Harumframt fáa tey eisini lut í sjálvum búskaparvökstrinum.

Veitingarnar fara tó ikki at minka í teimum fórum, tá miðalvöksturin í prístalinum og lónarlagnum er negativur. Hetta kann millum annað koma fyri um stórt fall er í oljuprísinum ella rentuni á húsalánum. Í hesum fórum verður javningin sett til null. Uppskotið hevur sostatt ongantíð við sær lækking í almennu veitingunum.

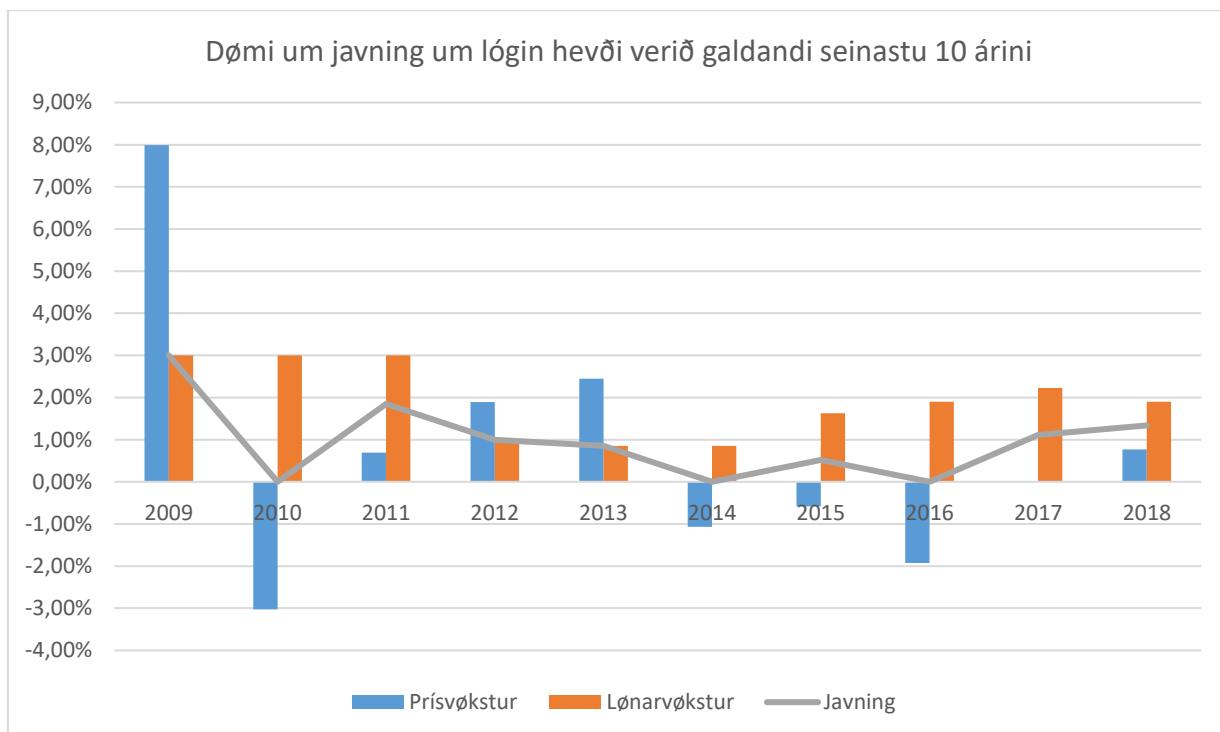
Í teimum fórum har prístalið veksur skjótari enn almennu lónirnar, verður javningin ásett til lónarvöksturin. Uppskotið hevur sostatt ongantíð við sær, at veitingarnar vaksa skjótari enn lónirnar.

Dømi um javning

Fyri at lýsa, hvussu uppskotið verður í verki, verður niðanfyri hugt at, hvat javningin hevði verið, um lógin hevði verið gallandi seinastu 10 árin.

<i>Frá: 3. ársfj.</i>	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
<i>Til: 3. ársfj.</i>	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Prísvökstur	7,99%	-3,03%	0,69%	1,89%	2,45%	-1,07%	-0,58%	-1,93%	0,00%	0,77%
<i>Frá: 1. okt.</i>	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
<i>Til: 1. okt.</i>	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lønarvökstur	3,00%	3,00%	3,00%	1,00%	0,85%	0,85%	1,63%	1,90%	2,23%	1,90%
Miðalvökstur	5,49%	-0,01%	1,85%	1,45%	1,65%	-0,11%	0,52%	-0,01%	1,11%	1,33%
<i>Frá: 1. jan.</i>	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Javning	3,00%	0,00%	1,85%	1%	0,85%	0,00%	0,52%	0,00%	1,11%	1,33%

Til dømis vildi javningin frá 1. januar 2018 verið 1,33%. Hetta er tí, at prísvöksturin frá 3. ársfjórðingi í 2016 til 3 ársfjórðing í 2017 var 0,77%, og almennu lønirnar vuksu við 1,9% frá 1. okt. 2016 til 1. okt. 2017. Miðal av 0,77% og 1,9% er 1,33%.

Í 2016 vildi javningin verið 0%. Hetta er tí, at prísfallið á 1,93% er størri enn lønarvöksturin á 1,90%. Miðal er sostatt -0,01%. Men lógaruppskotið sigur, at er roknaða javningarprosentíð minni enn null, verður javningarprosentíð sett til null. Sama hevði gjört seg gallandi fyri javningarprosentíð í 2014 og 2010.

Árin 2009, 2012 og 2013 vildi javningarprosentíð verði tað sama sum lønarvöksturin. Hetta er tí, at prísvöksturin var størri enn lønarvöksturin tey árin. Lógaruppskotið sigur, at er roknaða javningarprosentíð hægri enn prosentvísa broytingin í lønarkarmínunum hjá

figgjarmálaráðnum, verður javningarprosentíð sett til prosentvísu broytingina í lönarkarminum.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

Samanlagt hevur uppskotið við sær, at farið verður undir at javna allar almennar veitingar árliga eftir einum fóstum leisti. Javnað verður árliga við miðal av prís- og lónarvøkstri undanfarna árið.

Talan er á ein hátt um eitt nýbrot í føroyskari almannahóggávu. Tí higartil hevur ongin skipan verið, sum tryggjar eina stóðuga javning av almennum veitingum sambært búskapargongdini í samfelagnum.

Higartil hevur í staðin verið talan um eina meira tilvildarliga javning, sum hevur verið merkt av árligum figgjarpolitiskum raðfestingum. Javnað hevur verið summi ár, og onnur ár hevur ongin javning verið. Viðhvort hevur javningin av einstökum veitingum verið stór, meðan aðrar veitingar ikki hava verið javnaðar. Hetta hevur eisini verið við til at skeikla tann natúrliga munin, sum eigur at vera millum ymisku veitingarnar.

Uppskotið fer at hava við sær stórra tryggleika fyri tey, sum móttaka almennar veitingar. Tey fáa nú stórra vissu fyri, hvussu teirra veiting fer at verða frameftir.

Uppskotið hevur tó ikki við sær, at tað nú ikki longur skulu fremjast broytingar í støddini á einstóku almennu veitingunum frameftir. Men tað fer nú at verða meira greitt fyri móttakaran, og eisini skattgjaldaran, nær talan er um veruligar hækkingar, og nær talan einans er um eina vanliga javning.

1.5. Ummaeli og ummælisskjjal

Umframta at uppskotið varð lagt til almenna hoyring á heimasíðuni hjá Føroya landsstýri, varð uppskotið – saman við hinum uppskotunum í pensjósnýskipanini – eisini sent beinleiðis til hesar hoyringarparter:

Akademikarafelag Føroya	Fiskimálaráðið
Akademikarafelag Føroya (AKF)	Fysioterapeutfelag Føroya
Almannaverkið	Føroya Arbeidarárafelag
ALS	Føroya Arbeidsgevarafelag (Vinnuhúsið)
Antares	Føroya Fiskimannafelag
Arbeiðsmarknaðareftirlónargrunnurin	Føroya Handverkarafelag
Arkitektafelag Føroya	Føroya Lærarafelag
Betri Pensjón	Føroya Musikklearafelag
Bioanalytikarafelagið	Føroya Prentarafelag
Brúkaraumboðið	Føroya Reiðarafelag
Búskapar- & Løgfrøðingafelag Føroya	Føroya Skipara- og Navigatørfelag
Eftirlónargrunnur Havnar Handverkarafelags	Føroya Tekniska Lærafelag
Ergoterapeutfelagið	Gjaldstovan
Fakfelag Sjómansskúlalærara í Føroyum	Hagstovan
Farmakonomforeningen	Havnar Arbeidmannafelag
FAS Serlæknafelag Føroya	Havnar Arbeidskvinnufelag
Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfroðingar	Havnar Handverkarafelag
Felagið Maskinmeistaralærarar	Heilsu- og Innlendismálaráðið
Felagið Peningastovnar	Heilsuhjálparafelag Føroya

Heilsurøktarafelagið	Mentamálaráðið
Heilsurøktarfelag Føroya	Pedagogfelagið
Hjálparlæknaráð Føroya	Prestafelagið
Kappingareftirlitið	Ríkisumboðið og stovnarnir undir statinum
Kommunufelagið	Rithvundafelag Føroya
Kommununala Arbeiðsgevarafelag Føroya	S & K Felagið
Landsbankin	Samtak
Landsfelag Handverkaranna	Sosialráðgevarafelag Føroya
Landsfelag Pensjónista	Starvsmannafelagið
Lív	TAKS
Ljósmøðrafelag Føroya	Trygdargrunnurin
Løgmansskrivstovan	Tryggingareftirlitið
Magistarafelag Føroya	Tænastumannafelagið
Maskinmeistarafelagið	Uttanríkis- og Vinnumálaráðið
Meginfelig teirra, ið bera brek í Føroyum	Yrkisfelag Studentaskúla- og HF-lærara

Samanlagt eru 31 hoyringarsvar innkomin. Hesir hoyringarpartar hava sent hoyringarsvar:

Kappingareftirlitið	Tryggingareftirlitið
Føroya Handverkarafelag	Betri Pensjón
Maskinameistarafelagið	Føroya Arbeiðsgevarafelag
Antares	ALS
Heilsuhjálparafelag Føroya	Hagstovan
Prestafelagið	Samtak
Fiskimálaráðið	Mentamálaráðið
Anna Suffia Durhuus	TAKS
MBF	Heilsu- og Innlendismálaráðið
Landsbankin	Felagið Peningastovnar
Almannaverkið	Landsfelag Pensjónista
Bioanalytikarafelagið	Kommunufelagið
Ríkisumboðið	Fakfelagssamstarvið
AMEG (Samhaldsfasti)	AKF, BLF og Yrkisfelagið Miðnám
Heilsurøktarafelagið	Skipara og Navigatørfelagið
LÍV-samtakið	

Niðanfyri verður sagt frá, hvat hoyringarpartar høvdu av viðmerkingum til júst hetta uppskotið. Annars verður víst til fylgisskjal 1, sum er eitt samlað ummælisskjal fyri øll 3 uppskotini frá Fíggjarmálaráðnum í sambandi við pensjónsnýskipanina.

Samandráttur av hoyring

Í høvuðsheitum verður tikið undir við uppskotinum utan stórvegis viðmerkingar, men niðanfyri nevndu hoyingarpartar hava téni viðmerkingar til partar av uppskotinum.

Áhugafelagið Antares

Mælir til, at ikki einans almenni lønarvøksturin eigur at verða brúktur, men eisini tann privati. *FMR metir, at tað er ikki neyðugt, tí almenni og privati lønarvøksturin er nakað tann sami – í hvussu er, sum frálfíður.*

Føroya Arbeiðsgevarafelag

Vísir á, at almannaveitingarnar eftir uppskotinum kunnu hækka meira enn miðalprístalið og lønarkarmurin. Mælir tí til, at ein indexjavning verður sett inn yvir ár, heldur enn at javna ár fyri ár.

FMR ásannar at t.d. munandi prísfall og eftirfylgjandi prisvökstur, kann hava við sær, at vöksturin kann gerast hægri enn miðal. Men hinvegin so hefur uppskotið eisini eitt loft, sum er lónarvöksturin. So hækkingin eftir eitt stórt prísfall verður eisini avmarkað. Fyri at tryggja at pensjónirnar ikki sveiggja ov nógv báðar vegir, og fyri at halda uppskotið einfalt er valt at halda fast í tí leisti, ið skotin er upp.

Felagið Peningastovnar

Heldur, at tað er positivt, at veitingar verða prístalsjavnaðar. Men mælir til at eisini inntökumörkini fyrir mótrokning verða javnað.

Her kann Fíggjarmálaráðið upplýsa, at hesar upphæddir verða fevndar av javningini, eins og inntökumörkini í dag eru fevnd av lóginu um áseting og javning av almannaveitingum.

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingarnar fyrir land og kommunur

Uppskotið hefur fíggjarligar avleiðingar fyrir land og kommunur. At veitingarnar hækka økir um almennu útreiðslurnar, og økir eisini um skattainntökurnar hjá landinum og kommununum í teimum fórum, tá talan er um skattskyldugar veitingar.

Við verandi lónarvökstri og prísvökstri vildi verið javnað við 1,33% frá 1. januar 2018. Samlaðu veitingarnar, ið verða javnaðar sambært uppskotinum, voru sum víst niðanfyri, 793 mió. kr. í 2016. Um lógin var galldandi, og javnast skuldi komandi ár, vildi samlaði kostnaðurin fyrir landskassan at javna veitingarnar sostatt verið 10,5 mió. kr.

Mið. kr.	Roknskapur 2016	Javning á 1,33%
Fólkapensjón	486	6,5
Fyritíðarpensjón	260	3,5
Viðbót til ávisar pensjónistar	31	0,4
Aðrar veitingar	16	0,2
Tilsamans	793	10,5

Gjört verður tó vart við, at sum frálíður hefur javningin ikki við sær nakran veruligan meirvökstur í útreiðslunum í mun til í dag. Tí talan er um upphæddir, sum ikki kunnu standa í stað sum frálíður. Tær mugu onkursvegna fylgja við prís- og lönargongdini. Talan verður tí heldur um, at útreiðsluvöksturin verður meira stöðugur og meira skipaður enn nú.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyrir land og kommunur

Uppskotið hefur umsitingarligar avleiðingar fyrir Fíggjarmálaráðið, sum hvort ár skal gera upp og kunngera javningarprosentíð, og fyrir Almannamálaráðið, sum hvort ár skal javna almennu veitingarnar við javningarprosentinum.

Talan verður tó ikki um umsitingarligan meirkostnað.

2.3. Avleiðingar fyrir vinnuna

Uppskotið hefur ikki umsitingarligar avleiðingar fyrir vinnuna.

2.4. Avleiðingar fyrir umhvørvið

Uppskotið hefur ikki avleiðingar fyrir umhvørvið.

2.5. Avleiðingar fyrir serstök øki í landinum

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyrir serstök øki í landinum.

2.6. Avleiðingar fyrir ávíasar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Uppskotið hevur figgjarligar og sosialar avleiðingar fyrir tey, sum móttaka almennar veitingar.

Uppskotið tryggjar, at hesi frameftir fara at hava storri vissu fyrir, hvussu teirra

inntökugrundarlag broytist frameftir. Eisini fáa tey storri trygd fyrir, at keypiorkan verður varðveitt, og at tey fáa lut í búskaparvökstrinum.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyrir millumtjóðasáttmálar á økinum.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyrir tvørgangandi millumtjóðasáttmálar.

2.9. Marknaforðingar

Uppskotið hevur ikki við sær marknaforðingar.

2.10. Revsing, útpanting, sektir ella onnur storri inntriv

Uppskotið hevur ikki ásetingar um revsing, útpanting, sektir ella onnur storri inntriv.

2.11. Skattir og avgjøld

Uppskotið hevur ikki ásetingar um skattir ella avgjøld.

2.12. Gjøld

Uppskotið hevur ikki ásetingar um gjøld.

2.13. Áleggur lógaruppskotið fólk í skyldur?

Uppskotið áleggur ikki fólk í skyldur.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein annan enn landsstýrismannin ella til kommunur?

Uppskotið leggur ikki heimildir til landsstýrismannin, ein annan enn landsstýrismannin ella til kommunur.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?

Uppskotið gevur ikki almennum myndugleikum atgongd til privata ogn.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?

Uppskotið hevur ikki aðrar avleiðingar.

2.17. Yvirlit yvir avleiðingarnar av uppskotinum

	Fyri landið ella landsmyndug-leikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella öki í landinum	Fyri ávísar samfelags-bólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparligar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Ja	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar			Nei	Ja	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

3.1. Viðmerkingar til ta einstóku greinina

Til § 1

Í greinini verður lýst, at endamálið við lögini er, at hon skal vera eitt amboð til at útrokna eitt árligt javningarprosent, sum skal nýtast til at javna upphæddir í almannalóggávuni. Her verður ikki bara hugsað um veitingar og pensjónir, men eisini um aðrar upphæddir, ið kunnu verða avgerandi fyri almannaveitingar. Til dømis mörkini fyri, hvussu nógv ein kann forvinna, áðrenn mótroknað verður í almannaveitinum.

Til § 2

Greinin snýr seg um útrokning av javningarprosentinum.

Mælt verður til at brúka miðal av: 1) prosentvísu broytingini í lönarsáttmálanum hjá Fíggjarmálaráðnum (karmurin), og: 2) prosentvísu broytingini av brúkaraprístalinum hjá Hagstovuni.

Lönbroytingin verður roknað sum vigað miðal av lönini í tólv mánaða skeiðnum fram til 1. oktober samanborið við lönina í undanfarna tólv mánaða skeið.

Tann prosentvísa broytingin av prístalinum, sum verður nýtt í javningini, tekur stöði í prístalinum fyri 3. ársfjórðing, sum verður kunngjört av Hagstovuni í oktober á hvørjum ári, samanborið við prístalið fyri 3. ársfjórðing árið fyri.

Stk. 2. er ein áseting um hámark fyri javningarprosentíð. Ásett verður, at javningarprosentíð kann ikki verða hægri enn vöksturin í almennu lönunum. Er roknaða javningarprosentíð hægri enn almenni lönarvöksturin, verður javningin sett ájavnt við almenna lönarvöksturin.

Stk. 3. er ein áseting um minstamark á javningarprosentinum. Ásett verður, at javningarprosentíð kann ikki vera negativt. Er roknaða javningarprosentíð negativt, verður javningin sett til null.

Til § 3

Landsstýrismaðurin í fíggjarmálum ásetir í seinasta lagi 1. november á hvørjum ári javningarprosentíð í kunngerð.

Til § 4

Henda grein gevur landsstýrismanninum heimild at áseta nærrí reglur fyrir útrokningina av javningarprosentinum. Hetta kann vera neyðugt, um uppgerðin av hagtölunum, sum eru grundarlag undir útrokningini av javningarprosentinum, verður broytt. Um hagtalsliga uppgerðin av til dømis lönunum ella prisunum verður broytt, kann landsstýrismaðurin gera samsvarandi broytingar í útrokningini av javningarprosentinum.

Til § 5

Lógin kemur í gildi 1. januar 2020. Sostatt verður fyrsta útrokningin av javningarprosentinum kunngjörd í seinasta lagi 1. november 2020. Hetta javningarprosentíð verður brúkt til javning av fólkapensjónini fyrri 2021.

Fíggjarmálaráðið, 8. desember 2017.

Kristina Háfoss
landsstýrismaður

/ Bjarni Askham Bjarnason

15. Hoyring og ummæli

Umframt, at uppskotini voru løgd til almenna hoyring á heimasíðuni hjá Føroya landsstýri, voru uppskotinini eisini sent beinleiðis til hesar hoyringspartar:

Akademikarafelag Føroya	Havnar Arbeiðskvinnufelag
Akademikarafelag Føroya (AKF)	Havnar Handverkarafelag
Almannaverkið	Heilsu- og Innlendismálaráðið
ALS	Heilsuhjálparafelag Føroya
Antares	Heilsurøktarafelagið
Arbeiðsmarknaðareftirlónargrunnurin	Heilsurøktarfelag Føroya
Arkitektafelag Føroya	Hjálparlæknaráð Føroya
Betri Pensjón	Kappingareftirlitið
Bioanalytikarafelagið	Kommunufelagið
Brúkaraumboðið	Kommununala Arbeiðsgevarafelag Føroya
Búskapar- & Løgfrøðingafelag Føroya	Landsbankin
Eftirlónargrunnur Havnar Handverkarafelags	Landsfelag Handverkaranna
Ergoterapeutfelagið	Landsfelag Pensjónista
Fakfelag Sjómansskúlalærara í Føroyum	Lív
Farmakonomforeningen	Ljósmøðrafelag Føroya
FAS Serlæknafelag Føroya	Løgmansskrivstovan
Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar	Magistarafelag Føroya
Felagið Maskinmeistaralærarar	Maskinmeistarafelagið
Felagið Peningastovnar	Meginfelag teirra, ið bera brek í Føroyum
Fiskimálaráðið	Mentamálaráðið
Fysioterapeutfelag Føroya	Pedagogfelagið
Føroya Arbeiðarafelag	Prestafelagið
Føroya Arbeiðsgevarafelag (Vinnuhúsið)	Ríkisumboðið og stovnarnir undir statinum
Føroya Fiskimannafelag	Rithøvundafelag Føroya
Føroya Handverkarafelag	S & K Felagið
Føroya Lærarafelag	Samtak
Føroya Musikklærarafelag	Sosialráðgevarafelag Føroya
Føroya Prentarafelag	Starvsmannafelagið
Føroya Reiðarafelag	TAKS
Føroya Skipara- og Navigatørfelag	Trygdargrunnurin
Føroya Tekniska Lærafelag	Tryggingareftirlitið
Gjaldstovan	Tænastumannafelagið
Hagstovan	Uttanríkis- og Vinnumálaráðið
Havnar Arbeiðsmannafelag	Yrkisfelag Studentaskúla- og HF-lærara

Samanlagt eru 31 hoyringssvar komu inn.

Innkomin hoyringssvar eru hjáløgd sum fylgiskjøl. Eisini eru hjáløgd ummælisskjølini frá Almannamálaráðnum og Fíggjarmálaráðnum í sambandi við hoyring.

Fylgiskjøl:

Fylgiskjal 1: Ummælisskjål - Almannamálaráðið

Fylgiskjal 2: Ummælisskjål - Fíggjarmálaráðið

Fylgiskjal 3: Kappingareftirlitið

Fylgiskjal 4: Føroya Handverkarafelag

Fylgiskjal 5: Maskinameistarafelagið

Fylgiskjal 6: Antares

Fylgiskjal 7: Heilsuhjálparafelag Føroya

Fylgiskjal 8: Prestafelagið

Fylgiskjal 9: Fiskimálaráðið

Fylgiskjal 10: Anna Suffia Durhuus

Fylgiskjal 11: MBF

Fylgiskjal 12: Almannaverkið

Fylgiskjal 13: Landsbankin

Fylgiskjal 14: Bioanalytikarafelagið

Fylgiskjal 15: Ríkisumboðið

Fylgiskjal 16: Heilsurøktarafelagið

Fylgiskjal 17: LÍV-samtakið

Fylgiskjal 18: Tryggingareftirlitið

Fylgiskjal 19: Betri Pensjón

Fylgiskjal 20: Føroya Arbeiðsgevarafelag

Fylgiskjal 21: ALS

Fylgiskjal 22: Hagstovan

Fylgiskjal 23: Samtak

Fylgiskjal 24: Mentamálaráðið

Fylgiskjal 25: TAKS

Fylgiskjal 26: Heilsu- og Innlendismálaráðið

Fylgiskjal 27: Felagið Peningastovnar

Fylgiskjal 28: Landsfelag Pensjónista

Fylgiskjal 29: Kommunufelagið

Fylgiskjal 30: Fakfelagssamstarvið

Fylgiskjal 31: AKF, BLF og Yrkisfelagið Miðnám

Fylgiskjal 32: AMEG (Samhaldsfasti)

Fylgiskjal 33: Skipara og Navigatørfelagið

Hoyringssvar til lógaruppskotini hjá Almannamálaráðnum viðgjørd í evnum (ummælisskjal)

- Broytt samanseting av pensjón
- Mótrokning millum hjún
- Útsett pensjón
- Framskundað pensjón
- Pensjónsaldur

Broytt samanseting av pensjón

Mótrokningarmarkið ov lágt (30.000 kr.)

Fleiri av hoyringspörtunum hava viðmerkt, at markið í frádráttarfríu inntøkuupphæddini (mótrokningarmarkið) eיגur at broytast, tí hetta er ov lágt.

Viðmerking: Í verandi pensjónsskipan er markið 61.900 kr., og í nýggju skipanini var skotið upp at lækka hetta niður á 30.000 kr. Politisk semja er tó um at hækka mótrokningarmarkið úr kr. 30.000 upp í kr. 45.000, og eru lógaruppskotini tillagaði hesum.

Markið fyrir mótrokning skal javnast (mótrokningargrundarlagið verður prístalsregulerað)

Fleiri hoyringspartar hava víst á, at markið fyrir mótrokningini eiger at verða javnað.

Viðmerking: Í uppskoti til lögtingslög um javning verður mótrokningargrundarlagið javnað. Uppskotið er ein partur av pensjónsnýskipanini, og verður lagt fram samtundis av landsstýrismanninum í fíggjarmálum.

Mótrokning í egnari inntøku í verandi skipan ov hørð (60%)

Fleiri hoyringspartar hava víst á, at mótrokning í egnari inntøku í verandi skipan er ov hørð.

Viðmerking: at broyta reglurnar fyrir mótrokning í verandi skipan er ikki partur av hesi nýskipan, eins og tað hevði verið kostnaðarmikið fyrir landskassan at lækka mótrokningarmarkið utan viðari. Mótrokning í egnari inntøku fyrir pensjónistar í verandi skipan verður ikki broytt, sí tó viðmerkingar niðanfyri um mótrokning millum hjún.

Grundupphæddin skal vera mótrokningarfri

Fleiri av hoyringspörtunum hava við skiftandi grundgevingum víst á, at grundupphæddin er fyrir öll, og tí eiger ikki at verða mótroknað í henni.

Viðmerking: Endamálið við lógini um tvungna uppsparing var í storri mun at tryggja, at fólk sjálvi spara upp til ega pensjón, og at trýstið á almennnu útreiðslurnar til pensjón skuldu lækka. Sum liður í hesum er tískil avgjørt at mótrokna bæði í grundupphæddini og viðbótini. Tó verður hildið fast um, at Samhaldsfasti – umframt at hækka áleið 1000 kr. – framhaldandi verður hildin uttanfyri reglurnar um mótrokning.

Somuleiðis telur Samhaldsfasti heldur ikki við í inntøkugrundarlagnum, tá inntøka hjá pensjónisti verður gjørd upp.

Munur millum stök og gift

Einstakir hoyringspartar hava gjört vart við, at munur eigur ikki at verða gjørdur á giftum og stökum pensjónistum í pensjónslóggávu.

Viðmerking: At taka burtur skilnaðin á pensjónsveitingini til gift og ikki gift hevði verið sera kostnaðarmikið fyrir landskassan, tí neyðugt hevði verið munandi hækking í veitingini til giftar pensjónistar. Bæði í Føroyum og í londunum rundan um okkum er vanligt í almannalóggávu at gera mun á giftum og ikki giftum persónum, tó at hesi viðurskifti eru ymiskliga skipaðar í ymsu londunum. Samfeliagið broytist, og familjumynstur broytast, og tað kann hugsast, at í framtíðini verður tørvur á at eftirhyggja meginreglunum um, hvørja ávirkan hjúnastøða skal hava á pensjónsveitingina. Hesin spurningurin er tó ikki búgvín at viðgera í hesi pensjónsnýskipanini, tí bæði í politisku skipanini og í samfelagnum annars eru fólk ymisk á máli um hesi viðurskifti.

Mótrokning millum hjún

Fleiri hoyringspartar hava viðmerkt, at mótrokning millum hjún eisini skal strikast fyrir pensjónistar í verandi skipan.

Viðmerking: Sambært lógaruppskotinum verður mótrokning millum hjún bert strikað fyrir pensjónistar í nýggju skipanini. Ásannandi, at tann fyrimunur, ið kemst av at mótrokning millum hjún verður strikað, eisini kann koma pensjónistum í verandi skipan til góðar, verður mett rættast, at pensjónistar í verandi skipan kunnu velja at verða fevndir av hesi skipan og harvið fáa fyrimun av, at mótrokning millum hjún verður strikað. Lógaruppskotið verður tillagað samsvarandi hesum.

Útsett pensjón – krav um 1000 tímar arbeiði

Einstakir hoyringspartar hava viðmerkt, at kravið um 1000 tímar arbeiði fyrir at kunna útseta pensjónina er ov høgt.

Viðmerking: Tað er politisk semja um at halda fast við kravið um 1000 tímar arbeiði fyrir at útseta pensjónina grundað á, at neyðugt er at útsett pensjón samsvarar tilknýti til arbeiðsmarknaðin og á hendan hátt tryggja skattainntøkur til land og kommunu, tá pensjón verður útsett, um haldast skal fast við, at tað skal bera til at útseta pensjón, sum eisini gevur tí einstaka pensjónistum fíggjarligan fyrimun. Kravið um 1000 tímar arbeiði tryggjar hetta lutfallið. Eitt lægri krav um arbeiðstímar kann hava við sær, at heimagangandi ella parttíðarsett í størri mun velja at útseta pensjónina um so er, at hjúnafelagin hevur høga inntøku. Eitt atlit er sostatt eisini at halda eitt nøkulunda “nakað-fyri-nakað”-lutfall.

Framskundað pensjón - treytir

Fleiri hoyringspartar, herundir Almannaverkið, hava víst á, at ilt er at fáa eyga á munin millum fyritíðarpensjón og framskundaða pensjón av tí at treytirnar fyrir at fáa tillutaða veitingina eru tær somu í báðum fórum, og tí verður mælt til at endurskoða reglurnar um fyritíðarpensjón ístaðin. Eisini verður

viðmerkt, at heldur enn at brúka lægstu fyritíðarpensjón, sum minsta mark fyrir at tillutað framskundaða pensjón, so eiger framskundaða pensjón at grundast á eina læknaliga meting frá eignum lækna.

Viðmerking: Tað er Almannaverkið, sum tillutar fyritíðarpensjón, og tað verður eisini Almannaverkið, sum fer at tillutað framskundaða pensjón. Tá persónar í eldru aldursbólkunum sökja um fyritíðarpensjón (og frameftir eisini framskundaða pensjón), verður serligur dentur lagdur á læknaligu metingina, tí tað ikki er eitt krav, at eldri umsökjarar skulu royna arbeiðsfremjandi fyriskipan. Tað fer framvir eisini í nökrum fórum at vera neyðugt við serlæknaváttan, men tað verður serliga tá ivamál, um umsökjari skal hava veiting svarandi til miðal ella hægstu fyritíðarpensjón. T.v.s., at málbólkurin verður ikki víðkaður – tað verður framhaldandi eitt krav, at arbeiðsføri skal vera skert við í minsta lagi 50 % fyrir at fáa rætt til fyritíðar- og framskundaða pensjón. Umleið fjórðingurin av øllum 65 og 66 ára gomlum fáa í dag fyritíðarpensjón, og fer tað at svara til eina generella lækking í pensjónsaldrinum, verður dokumentatiónskravið minkað ella strikað. Tað skal í hesum sambandi gerast vart við, at persónar, sum ikki lúka kravið um skert arbeiðsføri á 50 %, kunnu sökja um tillagað starv. Treytin fyrir at fáa tillutað tillagað starv er, at arbeiðsføri skal vera skert við í minsta lagi 1/3.

Samtak mælir frá at seta í verk framskundaða pensjón fyrir heldur at dagfóra skipanina við fyritíðarpensjón og stytta málsviðgerðartíðina. At málsviðgerartíðin til fyritíðarpensjón kann draga út er í nögvum fórum orsakað av, at umsökjarar í yngru aldursbólkunum skulu royna síni arbeiðsevni, og möguleikarnir at seta í verk arbeiðsfremjandi fyriskipanir skulu troytast. Pensjónsnýskipanin fevnir ikki um týðandi broytingar í fyritíðarpensjónsnýskipanini.

Almennu viðmerkingarnar í lógaruppskotinum eru tillagaðar soleiðis at politisku ætlanirnar um, at framskundað pensjón skal viðgerast øðrvísi enn fyritíðarpensjón eru týðiligi eins og at staðfest verður, at framskundað pensjón verður veitt frá umsóknardegnum (1. í mánaðinum eftir at Almannaverkið hevur móttikið umsóknina).

Pensjónsaldurin hækkar

Fleiri hoyringspartar hava viðmerkt, at tey – av ymsum orsókum – eru ónøgd við, at pensjónsaldurin hækkar, og Føroya Arbeiðsgevarafelag hevur viðmerkt, at pensjónsaldurin eiger at hækka skjótari.

Viðmerking: Tað er politisk semja um at pensjónsaldurin hækkar soleiðis sum ásett er í lógaruppskotinum. At pensjónsaldurin hækkar, er týðandi fyrir haldføri, eins og restlivitíðin er økt munandi seinastu nögvu árini. Við at pensjónsaldurin hækkar, hækkar arbeiðsútboðið samstundis, eins og landið sparir útreiðslur til pensjón hetta longri. Greitt er tó, at sparingin minkar við tí, sum landið ella grunnur so má halda áfram at rinda út til fólk, ið eru á t.d. dagpengum, forsorg, arbeiðsloysistrygging, fyritíðarpensjón ella tillagaðum starvi sama tíðarskeið.

Livtíðarindeks

Hagstova Føroya hevur viðmerkt skipanina við livtíðarindeks. Hagstovan ger vart við, at tey gera árliga uppgerð av væntaðum lívsævi fyrir 1 ára aldursbólkar, men at tey í lötuni ikki gera framrokningar av væntaðum lívsævi, ella restlivitíð, men um tað skuldi verið gjørt, so er ivasamt, um tað er skilagott at brúka háttalag fyrir væntaðum lívsævi sum grundarlag. Tað finnast munandi neyvari og betri háttalög til framrokningar av restlivitíð.

Viðmerking: Í sambandi við ásetan av restlivitið er talan ikki um at nýta framskrivingar, men harafturímóti at gera upp restlivitið fyri tey 65-ára gomlu tvey ár frammanundan árinum, tá lógarásetningin sigur, at útrokningar um broytingar í restlivitíðini skulu gerast. Eins og Hagstovan viðmerkir í hoyringssvarinum, so stendur stovnurin inni fyri at hava nøktandi neyvleika og góðsku í fyrisitingarligum og fakligum høpi, herundir leypandi kvalitetstrygging av háttalögum, eisini í sambandi við uppgerð av restlivitið. Í tann mun Hagstovan árliga framleiðir hagtøl fyri restlivitið fyri tey 65-ára gomlu, so er gjørligt at nýta ásetta háttalagið til at meta um, hvørt pensjónsaldurin skal hækka.

Tvær skipanir

Fleiri hoyringspartar hava viðmerkt, at tað er óheppið at hava tvær skipanir – eina fyri persónar, fødd áðrenn 1. januar 1953 og eina fyri persónar føddir aftaná 31. desember 1952. Tað verður sostatt gjørdur munur á fólk, alt eftir nær tey eru fødd, hóast øll onnur viðurskifti eru sambærilig.

Viðmerking: Tað er politisk semja um at hava tvær skipanir eins og ásett er í lógaruppskotinum, grundað á, at verandi pensjónistar longu hava innrættað seg í mun til verandi skipan, eins og tað aloftast ikki er möguligt at broyta stórvegis uppá fíggjar-/inntøkuviðurskifti síni, tá farið er á pensjón.

Möguleikin hjá pensjónistum í verandi skipan at flyta yvir í nýggju skipanina

Einstakir hoyringspartar hava víst á, at tað skal bera til hjá pensjónistum í verandi skipan at flyta yvir í nýggju skipanina.

Viðmerking: Politisk semja er um at varðveita tær tvær skipanirnar, ið eru nevndar í uppskotinum. Sí to viðmerkingar omanfyri um mótrokning millum hjún.

Ummælisskjal - uppskot úr Fíggjarmálaráðnum

Umframt at uppskotið varð lagt til almenna hoyring á heimasíðuni hjá Føroya landsstýri, varð uppskotið – saman við hinum uppskotunum í pensjónsnýskipanini – eisini sent beinleiðis til hesar hoyringspartar:

Akademikarafelag Føroya	Havnar Arbeiðskvinnufelag
Akademikarafelag Føroya (AKF)	Havnar Handverkarafelag
Almannaverkið	Heilsu- og Innlendismálaráðið
ALS	Heilsuhjálparafelag Føroya
Antares	Heilsurøktarafelagið
Arbeidsmarknaðareftirlónargrunnurin	Heilsurøktarfelag Føroya
Arkitektafelag Føroya	Hjálparlæknaráð Føroya
Betri Pensjón	Kappingareftirlitið
Bioanalytikarafelagið	Kommunufelagið
Brúkaraumboðið	Kommununala Arbeiðsgevarafelag Føroya
Búskapar- & Løgfrøðingafelag Føroya	Landsbankin
Eftirlónargrunnur Havnar Handverkarafelags	Landsfelag Handverkaranna
Ergoterapeutfelagið	Landsfelag Pensjónista
Fakfelag Sjómansskúlalærara í Føroyum	Lív
Farmakonomforeningen	Ljósmøðrafelag Føroya
FAS Serlæknafelag Føroya	Løgmansskrivstovan
Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar	Magistarafelag Føroya
Felagið Maskinmeistaralærarar	Maskinmeistarafelagið
Felagið Peningastovnar	Meginfelag teirra, ið bera brek í Føroyum
Fiskimálaráðið	Mentamálaráðið
Fysioterapeutfelag Føroya	Pedagogfelagið
Føroya Arbeiðarafelag	Prestafelagið
Føroya Arbeiðsgevarafelag (Vinnuhúsið)	Ríkisumboðið og stovnarnir undir statinum
Føroya Fiskimannafelag	Rithøvundafelag Føroya
Føroya Handverkarafelag	S & K Felagið
Føroya Lærarafelag	Samtak
Føroya Musikklærarafelag	Sosialráðgevarafelag Føroya
Føroya Prentarafelag	Starvsmannafelagið
Føroya Reiðarafelag	TAKS
Føroya Skipara- og Navigatørfelag	Trygdargrunnurin
Føroya Tekniska Lærafelag	Tryggingareftirlitið
Gjaldstovan	Tænastumannafelagið
Hagstovan	Uttanríkis- og Vinnumálaráðið
Havnar Arbeiðsmannafelag	Yrkisfelag Studentaskúla- og HF-lærara

Samanlagt eru 31 hoyringssvar innkomin. Hesir hoyringspartar hava sent hoyringssvar:

Kappingareftirlitið	Tryggingareftirlitið
Føroya Handverkarafelag	Betri Pensjón
Maskinameistarafelagið	Føroya Arbeiðsgevarafelag
Antares	ALS
Heilsuhjálparafelag Føroya	Hagstovan
Prestafelagið	Samtak
Fiskimálaráðið	Mentamálaráðið
Anna Suffia Durhuus	TAKS
MBF	Heilsu- og Innlendismálaráðið
Landsbankin	Felagið Peningastovnar
Almannaverkið	Landsfelag Pensjónista
Bioanalytikarafelagið	Kommunufelagið
Ríkisumboðið	Fakfelagssamstarvið
AMEG (Samhaldsfasti)	AKF, BLF og Yrkisfelagið Miðnám
Heilsurøktarafelagið	Skipara og Navigatørfelagið
LÍV-samtakið	

Samandráttur av hoyring

Niðanfyri verður sagt frá hvat hoyringspartar hava sagt viðvíkjandi uppskotum úr Fíggjarmálaráðnum. Men fyrst verður sagt frá týdningarmestu broytingunum, sum hoyringen hevur havt við sær.

Viðvíkjandi norðurlendska sáttmálanum um sosiala trygd

Uppskotið um Samhaldsfasta, sum fór í hoyring, hevði ásetingar viðvíkjandi frítøku fyrir persónar fevndir av norðulendsku konventiónini um sosiala trygd. Fleiri hoyringspartar hava viðmerkingar hesum viðvíkjandi. Hesin parturin er tикиn úr uppskotinum um Samhaldsfasta, og verður tикиn við í einum seinni broytingaruppskoti, tá Fíggjarmálaráðið hevur fingið kannað viðurskiftini viðvíkjandi konventiónini nærrí. Viðmerkingarnir viðvíkjandi teirri ásetingini eru tí ikki tiknar við niðanfyri, tí teir ikki longur eru týðandi fyrir uppskotið.

Viðvíkjandi eftirliti við Samhaldsfasta

Fleiri hoyringspartar hava víst á, at tað manglar ásetingar í lögini um eftirlit við Samhaldsfasta. Hetta hevur FMR tikið til eftirtektar og í endaliga uppskotinum um Samhaldsfasta er innsett kunngerðarheimild, soleiðis at landsstýrismaðurin í figgjarmálum fær heimild til at áseta nærrí reglur um eftirlit við Samhaldsfasta, og at Tryggingareftirlitið útinnir uttanhyrésis eftirlitið.

Viðvíkjandi skatti av pensjónsinngjöldum

Fleiri hoyringspartar hava víst á, at uppskotið til eftirlónaskatt var ikki serliga skynsamt. Har vóru ov stór lop (5%) millum skattastigini. Hetta kundi hava við sær, at skattgjaldari sum bara forvann fáar krónur eyka, fekk ein stóran eykaskatt á öll síni pensjónsinngjöld. Hetta er nú broytt. Í nýggja uppskotinum til broyting í eftirlónarlögini hevur stigin væl minni lop. Í staðin fyri 5% er nú talan um 0,5%.

Kappingareftirlitið

Hevur ongar viðmerkingar.

Føroya Handverkarafelag

Skjýtur upp at øll eftirløn eigur at vera kapitaluppsparing. Tað vil siga, at alt eigur at verða útgoldið við pensjónsaldur.

Maskinameistarafelagið

Mælir til at Samhaldsfasti kemur undir reglur og eftirlit eins og pensjónsfelögini. Hetta fyri at tryggja at grunnurin til eina og hvørja tið megnar at veita pensjónistum ásettut gjöldini.

Hetta hevur FMR tikið til eftirtektar og i endaliga uppskotinum er innsett kunngerðarheimild, soleiðis at landsstýrismaðurin í fíggjarmálum fær heimild til at áseta nærrí reglur um eftirlit við Samhaldsfasta

Antares

Vísir á, at gjaldið til arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnin verður skattað bæði við inngjald og útgjald. Mælt verður til, at gjaldið til arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnin verður umskipað til ein frádrátt í skattinum.

Eisini verður mælt til, at gjaldið hjá teimum undir DIS til donsku ATP-skipanina skal verða trekt frá í gjaldinum til Samhaldsfasta.

FMR metir ikki at ATP og Samhaldsfasti eru eins skipanir. ATP er persónlig skipan, har útgjaldið er tengt at inngjaldinum; í Samhaldsfasta fáa øll sama útgjald.

Vísir á, at eftirlønarlógin tekur ikki atlit til norðurlendska sáttmálan um sosiala trygd á fleiri økum. *Her vil FMR gera vart við, at tað sum verður rindað inn eftir Eftirlønarlógin, er ein privat uppsparing, og ikki eitt sosialt tryggingargjald.*

Anteres vísir eisini á, at eftirlønargjaldið eigur at verða roknað av samanlagdari A og B inntøku. *Her vil FMR gera vart við, at hetta er longu galldandi.*

Eisini verður mælt til kunngerðarbroyting fyri tey, sum rinda til útlendska eftirløn.

Her kann FMR vísa á at arbeitt verður við lógar- og kunngerðarbroyting soleiðis, at kunngerðin og §1, stk. 9 verða meira í samsvar við hvønn annan.

Viðvíkjandi javning mælir Antares til at ikki einans almenni lónarvøksturin eigur at verða brúktur, men eisini tann privati.

Men her kann FMR vísa á, at almenni og privati lónarvøksturin er nakað tann sami – í hvussu er, sum fráliður.

Heilsuhjálparafelag Føroya

Góðtekur ikki, at Samhaldsfasti hækkar, tí tey hava longu 15% í eftirlønargjaldið, og tey meta 18% er ov nógv.

Spyr um teirra limir frameftir skulu fáa 3% útgoldið tá inngjaldið verður 12%.

Her kann FMR vísa á, at 12% er eitt minsta gjald, onki forðar fyri at fakfelög hava sáttmálar á 15% - heldur ikki í framtíðini. Tað er upp til partarnar á arbeiðsmarknaðinum at avgera.

Tekur undir við, at almannaveitingar verða eftirlønargevandi.

Taka undir við javning.

Prestafelagið

Ongar viðmerkingar til uppskot úr FMR.

Fiskimálaráðið

Ongar viðmerkingar.

Anna Suffia Durhuus

Ongar viðmerkingar til uppskot úr FMR.

MBF

Tekur ikki undir við at hækka inngjaldið í Samhaldsfasta.

Metir ikki, tað er rætt at áleggja ungum lesandi, ið arbeiða, at rinda eftirlónargjald til egsna pensjón. Somuleiðis við AMEG. Mæla til undantak fyrir lesandi.

Spyr um tey sum eru limir í fakfelag har gjaldið er 15% skulu fáa 3% útgoldið frameftir tá inngjaldið verður 12%.

Her kann FMR vísa á, at 12% er eitt minsta gjald, onki forðar fyrir at fakfelög hava sáttmálar á 15% - heldur ikki í framtíðini. Tað er upp til partarnar á arbeiðsmarknaðinum at avgera.

Fegnast um, at flestu almennaveitingar nú verða eftirlónargevandi.

MBF metir tað verða umráðandi, at allar pensjónir og almennaveitingar verða prístalsreguleraðar.

Landsbankin

Vísir á, at ein hækking í Samhaldsfasta er ein hækking av pensjónsútreiðslunum og førir tí til eitt verri haldföri.

Hetta metir FMR ikki verða rætt, tí talan er um eina fult skattafiggjaða hækking, og skuldi tí verði neutral fyrir haldföri, sum fráliður.

Vísir eisini á, at lækkingin av lógarbundna gjaldinum førir til verri haldföri.

Eisini hevur Landsbankin eina meting av samlaðu haldförisavbjóðingini. Samanumtikið metir LB, at pensjónsnýskipanin bötir um haldföri, men meta tó, at neyðugt verður við fleiri tiltökum í framtíðini.

Almannaverkið

Ger vart við, at broytingarnar í eftirlónarlögini, har fleiri veitingar verða eftirlónargevandi krevur tillagingar í KT-skipanini, og at hetta hevur ein minni eykakostnað við sær.

Viðmerkingin er tikan við í lógaruppskotið.

AV metir at lönarendurgjald til leiðbeinaraskipan sbrt. § 25 í lög um arbeiðsfremjandi tiltök eiger at verða eftirlónargevandi.

Henda broyting er tikan til eftirtektar í uppskotinum.

Hinvegin metir AV at veiting sbrt. § 13 í forsorgarlögini eiger ikki at verða fevnd, tí talan er um varandi veiting eins og fyritíðarpensjón.

Hetta er ikki tikið til eftirtektar, so forsorg verður eftir ætlan fevnd av eftirlónargjaldi.

AV vísur eisini á ymisk ivamál viðvíkjandi norðurlendska sáttmálanum um sosiala trygging.

Eisini verður víst á, at lógarteksturin ikki er greiður viðvíkjandi persónum, sum flyta úr Føroyum eftir at hava fingið játtað fullan Samhaldsfasta vegna bústað her. Fáa tey rættin við sær, ella verður brotskipanin galddandi tá tey flyta?

Her vil FMR gera vart við, at brotskipanin verður galddandi um tey flyta úr Føroyum.

Bioanalytikarafelagið

Ongar viðmerkingar til uppskot úr FMR.

Ríkisumboðið

Ongar viðmerkingar.

Arbeiðsmarknaðareftirlónargrunnurin (Samhaldsfasti)

Vísir á, at samanlagt er talan um fleiri broytingar, har av summar hava jaligar figgjarligar avleiðingar fyrir grunnin og aðrar hava neiligar ávirkan. Arbeit verður við eini samlaðari útrokning, men tey verða ikki klár innan hoyringsfreistina.

Eisini verður víst á, at tað ikki er rætt tá sagt verður, at útgjaldið altið hækkar nakað meira enn prísvøksturin. Arbeit verður fram ímóti, at útgjaldið ikki lækkar, og helst hækkar ájavnt við prívøksturin.

FMR hevur rættað viðmerkingarnar samsvarandi.

Heilsurøktarafelagið

Fegnast um, at eftirlónargjald verður lagt omaná almennaveitingar, men halda fyritíðarpensjón eigur at verða fevnd. Ynskja eisini eftirlónargjald omaná tímalønina hjá tímaløntum heilsurøktarum.

LÍV-samtakið

Metir tað er óheppið, at so stórur partur av “fólkapensjónini” verður flutt yvir í Samhaldsfasta, sum ikki er undir nøkrum formligum eftirliti, samanborið við privatu eftirlónarfeløgini og t.d. danske ATP.

Hetta hevur FMR tikið til eftirtektar, og i endaliga uppskotinum er innsett kunngerðarheimild, soleiðis at landsstýrismaðurin í figgjarmálum fær heimild til at áseta nærrí reglur um eftirlit við Samhaldsfasta.

Heldur, at bundna gjaldið í staðin fyrir at lækka, eigur at hækka. Metir eisini, at lækkingin kann ganga út yvir tryggingarpartin.

Tekur undir við, at fleiri veitingar nú verða eftirlónargevandi.

Tryggingareftirlitið

Hevur ongar viðmerkingar.

Betri Pensjón

Heldur, at hildið eigur at verða fast við 15% í eftirlónargjaldið.

Tekur undir við, at flestu almannaveitingar verða eftirlónargevandi, og at aldurmáarkið á 21 ár verður strikað.

Fegnast um orðingina um felags búgv.

Metir at lækkingin í eftirlónarskattinum er eitt stig á rættari leið. Men mælir til, at lopini millum stigini verða minni.

FMR hevur tillagað háttin fyrí stigvaksandi pensjónsskattin, so hann er meira skynsamur.

Føroya Arbeiðsgevarafelag

Vísir á, at hækkingin í Samhaldsfasta er ein eyka útreiðsla fyrí arbeiðsgevarar. Heldur tað ikki vera rætt at seta hækking í Samhaldsfasta og lækking í bundna gjaldinum upp ímóti hvørjum øðrum.

Eftirlýsir eina meting av hvat ALS, Barsilgjaldið og útreiðslurnar hjá arbeiðsgevarum til dagpengar 1. og 2. sjúkradag fara at hækka.

Saknar útrocningar fyri hvat eftirlónarskattur og mótrokning verða samanlagt.

Eisini verður víst á, at almannaveitingarnar eftir uppskotinum hækka meira enn miðalprístalið og lönarkarmurin. Mælira tí til, at ein indexjavning verður sett inn yvir ár.

FMR ásannar, at t.d. munandi prísfall og eftirfylgjandi prísvøkstur, kann hava við sær, at vøksturin kann gerast hægri enn miðal. Men hinvegin so hevur uppskotið eisini eitt loft, sum er lónarvøksturin. So hækkingin eftir eitt stórt prísfall verður eisini avmarkað. Fyri at tryggja at pensjónirnar ikki sveiggja ov nógy báðar vegir, og fyri at halda uppskotið einfalt er valt at halda fast í tí leisti, ið skotin er upp.

ALS

Hevur eina meting av útreiðslunum í sambandi við, at eftirlónargjald verður lagt omaná útgjaldið úr ALS.

Henda meting er tikan við í uppskotið.

Hagstovan

Vísir á, at brúkaraprístalið ikki kann skiftast á húscarhaldsbólkar ella serstakar lónar- og ella aldursbólkar so sum pensjónistar.

Samtak

Tekur undir við hækkingini í Samhaldsfasta, men heldur hon er ov lítil. Mæla til 5% í staðin fyri 3%.

Tekur eisini undir við javning, og at fleiri veitingar verða eftirlónargevandi.

Heldur at 12% í eginuppsparing er ov nógy, og heldur, at forskatting av pensjónum eigur ikki at verða varðveitt.

Heldur tað er jaligt, at eftirlónarskatturin lækkar, men heldur at lopini eru ov stór.

FMR hevur tillagað háttin fyrí stigvaksandi pensjónsskattin, so hann er meira skynsamur.

Heldur at øll aldurmørk í eftirlónarlögini eiga at verða strikað.

Samtak hevur eisini sent inn egið uppskot til pensjónsbroytingar,

Mentamálaráðið

Hevur ongar viðmerkingar

TAKS

Vísir á, at tað ber illa til at gjaldið til Samhaldsfasta hækkar frá 1 juli. Hetta hevur við sær tvær uppgerðir og tað er so krevjandi umsitingarliga, at kostnaðurin verður storrri enn inntøkan av hækkaða gjaldinum.

FMR hefur tikið hetta til eftirtektar og broytingin er flutt til 1. januar 2018.

TAKS metir at tað fer at kosta 1 mió. kr. at menna eina skipan til stigvaksandi pensjónsskatt. Eisini verður víst á, at skipanin kann hava við sær at persónar koma at rinda meira enn kravdu 12% um eftirlónarskattur restar í tá árið er úti.

TAKS upplýsir, at hetta verður tó ikki ein trupulleiki um fólk halda áfram at rinda til eftirløn árið eftir, tí so kann manglandi skatturin takast av tá, istaðin fyri at kreva eyka skatt inn.

HIMR

Hevur ongar beinleiðis viðmerkingar, men vísit á, at ókta gjaldið til Samhaldsfasta ókir um lónarútreiðslurnar á stovnum, ið ráðið varðar av. Hædd má tí takast fyri hesum í játtanini.

Felagið Peningastovnar

Tekur ikki undir við hækkingini í inngjaldinum til Samhaldsfasta, tí hetta ókir um lónarskattin.

Mælir til, at Samhaldsfasti kemur undir eftirlit og at stórra krøv verða sett til grunnin. Eisini viðvíkjandi förliekum og avkast. Felagið vísit á, at grunnurin hefur ein ílöguprofil, sum er ov varin í mun til fyrirtreytirnar hjá grunninum.

Hetta hefur FMR tikið til eftirtektar og í endaliga uppskotinum er innsett kunngerðarheimild, soleiðis at landsstýrismaðurin í fíggjarmálum fær heimild til at áseta nærrí reglur um eftirlit við Samhaldsfasta

Heldur ikki, at ein hækking í Samhaldsfasta kann setast upp í móti eini lækking í eginuppsparing.

Felagið sigur, at tað at útgjald frá eftirlónarlögini verður tikið við í mótrokning er ein dupultskatting. Metir, at skattur og mótrokning samanlagt verða ov høg.

Metir tað er jaligt, at veitingar verða prístalsjavnaðar. Mælir til, at eisini inntökumörkini fyri mótrokning verða javnað. FMR ger vart við, at hesar upphæddir verða fevndar av javningini.

Her kann Fíggjarmálaráðið upplýsa, at hesar upphæddir verða fevndar av javningini, eins og inntökumörkini í dag eru fevnd av lögini um áseting og javning av almannaveitingum.

Eftirlýsiravleiðingar fyri ALS og Barsilsgjaldið.

Tekur undir við stigvaksandi pensjónsskatti, men meta ikki hátturin er skynsamur.

FMR hefur tillagað háttin fyri stigvaksandi pensjónsskattin, so hann er meira skynsamur.

Mælir eisini til, at ílögureglurnar í Eftirlónarlögini verða broyttar, tí tær eru ov avmarkandi, hava við sær minni avkast til uppspararan, og eru kappingaravlagandi fyri peningastovnar.

Landsfelag Pensjónista

Tekur undir við, at Samhaldsfasti hækkar, og at tey, sum mistu rættin til Samhaldsfasta í 2009, nú fáa rættin aftur.

Tekur eisini undir við, at pensjónsuppsparing verður felags ogn í sambandi við hjúnarskilnað.

Eisini tekur felagið undir við at flestu almennaveitingar verða eftirlónargevandi, men mælir til, at tað eisini verður gallandi fyri fyrtíðarpensjón.

Eisini hevur felagið uppskot til ein lægri og meiri stigvísan eftirlónarskatt, men undrast yvir, at forskattingin av pensjónum ikki verður avtikin.

Felagið saknar eisini lóggávu, ið tryggjar, at fólk ikki verða uppsøgd vegna aldur.

Kommunufelagið

Vísir á, at lækkingin í bundna gjaldinum og í eftirlónarskattinum, hevur við sær minni inntøkur til kommunurnar.

Eisini ger KF vart við at tey meta at útrokningarnar hjá FMR eru ivasamar, og KF fer sjálvt at koma við útrokningum, sum vísa ávirkana á kommunurnar av pensjónsnýskipanini.

FMR metur seg hava gjort ein neyva lýsing av, hvørja ávirkan ymsu partarnir av pensjónsnýskipanini fáa á kommunurnar. Mett verður, at samanumtikið vilja kommunurnar fáa fleiri inntøkur við samlaðu broytingunum.

Fakfelagssamstarvið

(Sum er Starvsmannafelagið, Pedagogfelagið, Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar, Lærarafelagið, Akademikarafelagið og Havnar Arbeiðskvinnufelag)

Mælir til lægri og meiri stigvísan eftirlónarskatt. Mælir eisini til, at tað verður støddin á sjálvum pensjónsgjaldinum og ikki ársinntókan, sum verður avgerðandi fyri skattin.

AKF, BLF og Yrkisfelagið Miðnám

Mæla frá at samtykkja pensjónsnýskipanina. Tey finnast at lækkingini í bundna gjaldinum, og tey meta, at uppskotið ikki tryggjar haldföri í skipanini. Eisini siga tey, at 40% í eftirlónarskatti er ov nógv.

Skipara og Navigatorfelagið

Mælir til, “At lontakarafelögini skulu gjalda alla upphæddina til TAKS, fyri at TAKS síðan skal trekkja tað %- ið av, sum skal takast av, tí annars ávirkar tað yvirtíðina í sáttmálanum/ unum.”

Fra: Sigurd Rasmussen
Sendt: 8. november 2017 08:55
Til: Almannamálaráðið
Emne: Viðmerkingar til lógaruppskot

Til Almannamálaráðið,

Tann 3 november 2017 sendi almannamálaráðið okkum fylgjandi lógaruppskot til hoyringar:

1. Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um almannapensjónir o.a.
2. Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um viðbót til ávisar pensjónistar v.fl.
3. Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um áseting og javning av

Kappingareftirlitið hevur ongar viðmerkingar.

Vegna Kappingareftirlitið

Sigurd Rasmussen
Fulltrúi

Kappingareftirlitið

Skálatrøð 20
FO-110 Tórshavn
Faroe Islands
Web: www.kapping.fo

Tel: +298 35 60 40
Direct: +298 35 60 44
Mob.: +298 55 60 44

Fra: Føroya Handverkarafelag <fhf@fhf.fo>
Sendt: 19. november 2017 18:40
Til: Almannamálaráðið
Cc: Føroya Handverkarafelag
Emne: VS: Pensjónsnýskipanin til hoyringar
Vedhæftede filer: image002.wmz

Hey Kristjan

Uppskot frá FHF.

At alt omanfyri bundna uppsparing skal vera kapitaluppsparing, t.v.s. 100% ut við pensíónsaldur.

Vh
FHF
Suni Simonsen
Formaður

Fra: Kristjan Árnason [<mailto:kristjan.arnason@amr.fo>]

Sendt: fríggjadagur 03 november 2017 13:10

Emne: Pensjónsnýskipanin til hoyringar

Góðan dagin,

Við hesum verður sent til hoyringar

1. Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um almannapensjónir o.a.
2. Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um viðbót til ávisar pensjónistar v.fl.
3. Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um áseting og javning av almannaveitingum.
4. Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn (Pensjónsnýskipan).
5. Uppskot til løgtingslög um eftirløn (Eftirlønarlógin)(Pensjónsnýskipan).
6. Uppskot til løgtingslög um javningarprosent til almannaveitingar.

Hoyringsfreistin er ásett til 24. november 2017 kl. 12.00 og verður at senda til amr@amr.fo.

Eru spurningar ella er eitthvørt ivamál, ber til at venda sær til

- Fíggjarmálaráðið, Hans Kári Vang, tlf. 552009 ella teldupost: hansk@fmr.fo
- Almannamálaráðið, Heri Petersen, tlf. 734042 ella teldupost: heri.petersen@amr.fo

Vinarliga/Sincerely

Kristjan Árnason
Fulltrúi/Head of Section

Almannamálaráðið/Ministry of Social Affairs
Eirargarður 2 • 100 Tórshavn • Faroe Islands
Tel. +298 304000 • Mobile +298 734035
kristjan.arnason@amr.fo • www.amr.fo

Sólgerð Hjørleifsdóttir

Fra: Kristjan Árnason
Sendt: 22. november 2017 12:13
Til: Almannamálaráðið
Emne: VS: Pensjónsnýskipanin til hoyringar
Vedhæftede filer: image003.wmz

Hoyringssvar frá Maskinmeistarafelagnum.

ká-

Fra: Maskinmeistarafelagið [mailto:mf@mf.fo]
Sendt: 22. november 2017 11:20
Til: Kristjan Árnason <kristjan.arnason@amr.fo>
Emne: SV: Pensjónsnýskipanin til hoyringar

Góðan dag

Nevndin hevur viðgjort málið

Semja var um, at mótrokning av möguligari arbeiðsinntøku byrjar ov skjótt.

Mælt var eisini til, at SAMEG skal vera undir reglum og eftirlitið eins og pensíonsfelögini. Hetta m. a. fyrir at tryggja, at grunnur til eina og hvørja tíð megnar at veita pensionistum tey ásettu gjøldini.

Vinarlig heilsan

MASKINMEISTARAFELAGIÐ

Sjúrður Heinesen, skrivstovuleiðari

Tel. +298 314718 - Mob. +298 214718

www.mf.fo

Fra: Kristjan Árnason [<mailto:kristjan.arnason@amr.fo>]

Sendt: 3. november 2017 13:10

Emne: Pensjónsnýskipanin til hoyringar

Góðan dagin,

Við hesum verður sent til hoyringar

1. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um almannapensjónir o.a.
2. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um viðbót til ávisar pensjónistar v.fl.
3. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um áseting og javning av almannaveitingum.
4. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlønagrund (Pensjónsnýskipan).
5. Uppskot til lögtingslög um eftirløn (Eftirlønarlógin)(Pensjónsnýskipan).
6. Uppskot til lögtingslög um javningarprosent til almannaveitingar.

Hoyringsfreistin er ásett til 24. november 2017 kl. 12.00 og verður at senda til amr@amr.fo.

Eru spurningar ella er eitthvört ivamál, ber til at venda sær til

- Fíggjarmálaráðið, Hans Kári Vang, tlf. 552009 ella teldupost: hansk@fmr.fo
- Almannamálaráðið, Heri Petersen, tlf. 734042 ella teldupost: heri.petersen@amr.fo

Vinarliga/Sincerely

Kristjan Árnason
Fulltrúi/Head of Section

Almannamálaráðið/Ministry of Social Affairs
Eirargarður 2 • 100 Tórshavn • Faroe Islands
Tel. +298 304000 • Mobile +298 734035
kristjan.arnason@amr.fo • www.amr.fo

Áhugafelagið Antares
- vit sum starvast utanlands

Uppskot til Løgtingislóginum um broyting í løgtingislóginum um áseting og javning av almannaveitingum

Markið fyrir mótroknaðan eiger at verði sett til botnfrádráttin hjá landinum.

Markið fyrir mótrokning eiger, um tað ikki fylgir botnfrádráttinum hjá landinum at vera javna hvørt ár, eins og veitingarnar. Gott er at almannaveitingar vera javnaðar hvørt ár, so tær fylgja vanliga prísvøkstrinum.

Áhugafelagið Antares
- vit sum starvast utanlands

**Uppskot til Løgtingslög um broting í løgtingslög um viðbót til ávisar
pensjónistar v.fl.**

Ongin viðmerking

Áhugafelagið Antares

- vit sum starvast utanlands

Uppskot til Løgtingslög um broyting í løgtingslög um almannapensjónir o.a.

Tað er at fegnast um at möguleiki er at fáa framskundað pensjón, og tey sum ynskja kunnu útseta pensjónina. Hetta fer heilt víst at gagna liminum hjá Antares.

Eisini er tað at fegnast um at mótrokningin millum hjún verður tикиn burtur. Hetta fer at javnstillu gift og sambúgvandi.

Ætlaða hækkingin av pensjónsaldrinum er í lagi. Tað er einans möguligt at hækka aldurin $\frac{1}{2}$ ár hvørji 5 ár við 10 ára freist. Hetta gera at fólk hava möguleika at venja seg við at pensjónsaldurin hækkar.

Grundupphæddin eיגur at verði til þoll, líkamikið inntøku.

Eins og AMEG ikki verður mótroknað, tald við í inntökugrundarlagið, so skal ei heldur mótroknast fyrir sosialar pensjónir goldnar úr øðrum londum, t.d. ATP úr Danmark. Hesar pensjónir skulu javnsetast við útgjald úr AMEG.

Uppskot til Løgtingslög um broyting í løgtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlønagrundn

Tá lógarsmíð viðvíkur millumtjóða avtalum Føroya, standast flestu trupulleikarnir, ið borgarar koma út fyri, av umsitingini, ið ofta verður fløkt, í mun til torgreiðar reglur. Vit hava sæð í slíkum málum at rættartrygdin hjá borgarum hevur verið fyri álvarsligum avbjóðingum. Tí er umráðandi at umsitingin, tað veri seg Taks ella onnur umsiting, fær greiðar reglur at arbeiða eftir.

Gjaldið til AMEG er av skattaðum pengum. Eisini verður útgjaldið úr AMEG skattað. Hetta ger at tað bæði er skatta við inngjald og útgjald. Hetta eigur at vera broytt. Serliga tá AMEG skal vera ein enn storrri partur av pensjónsskipanin.

Hækkanin av AMEG gjaldinum ein varandi skattahækking til tey sum arbeiða undir FAS og DIS. Hesir bólkar fáa ongan ágóða av einari möguligari skattalækking, sum ein sparing í pensjónum kann viðføra.

Tey í FAS gjalda ein flatan skatt á 35% frá fyrstu krónu umframt ALS, Barsil, AMEG og kringvarpsgjald. Samlað nærkast skatturin hjá teimum 40%. Tað skal viðmerkjast at flat skatturin á 35% ikki kemur í landskassan men verður fluttur aftur til reiðaran.

Tey í DIS gjalda ikki skatt í Føroyum, sambært avtalu millum Danmark og Føroyar. Tó gjald tey AMEG gjald og kringvarpgjald. Eisini gjalda tey í DIS inn til ATP í Danmark. ATP kann samanberast við AMEG. Gjaldið til ATP er ikki eins högt og til AMEG, og tí er útgjaldi lægri úr ATP samanborið við AMEG. Tó so verður goldið til tvær ymiskar, men eins, skipanir.

Skotið verður upp at inngjaldið til AMEG verður gjørt til ein frádrátt í skattinum fyri vanligar løntakara og tey sum arbeiða utanlands, men gjalda skatt í Føroyum.

Fyri tey í FAS eigur hækkingin til AMEG at verður trekt av tí flata skattinum. Antin við at reiðarin fær minni afturborið ella landskassin kompenserar løntakaran.

Fyri tey í DIS eigur inngjaldið til ATP at kunna dragast frá inngjaldinum til AMEG. Inngjaldið til ATP er lágt samanborið við AMEG og tí vilja tey undir DIS altið koma at gjalda AMEG. Tó umganga tey at skula gjalda dupult gjald.

Áhugafelagið Antares

- vit sum starvast utanlands

Viðvíkjandi §1, nr. 2: í uppskotinum til broyting av § 2, stk. 2 verður sagt at arbeiðsgevara ikki skulu gjalda AMEG fyri útlendingar undir FAS. Hetta er ikki í trá við Norðurlendsku Konventiónina um Sosiala Trygd.

Allir norðurlendingar hava rætt til AMEG útgjald, um so er, at teir hava goldið inn til AMEG. Teir skulu sambært konventiónini velja um teir vilja vera sosialt tryggjaðir í Føroyum ella bústaðarlandinum. Eisini eiga teir rætt til føroyska fólkapensjón um teir ynskja at vera tryggjaðir í Føroyum.

Tí eiga arbeiðsgevara einans at sleppa undan at gjalda fyri lontakarar, ið ikki eru norðurlendskir ríkisborgara, ella hava valt at vera sosialt tryggjaðir í bústaðarlandinum.

Viðvíkjandi §1, nr. 3: í nýggja nr. 7 í §2, stendur: "Umsóknin, sum skal latast TAKS, er galdandi frá móttökudegnum at rokna."

Vísandi til avgerð nr. 16/00324 hjá kærunevndini í Almanna- og heilsumálum, ið ikki tekur undir við eini slíkari umsiting av umsóknum viðvíkjandi Heilsutrygd.

Áðrenn henda lóg kemur í gildi, hevir Norðurlendsku Konventiónina um Sosiala Trygd verið galdandi í nögv ár og sama er við §55 í stýrisskipanarlögini.

Føroyar hava tvískattasáttmálar við nögv ymisk lond og teir sáttmálarnir hava verið umsitríðir utan serliga áseting í skattalögini um frítøku.

Tískil kann ikki sigast við nakrari vissu at broytingin í uppskoti verður lögfrøðiliga haldbar, fyrr enn roynd í rættarskipanini.

Viðvíkjandi §1, nr. 5: í § 3, stk. 2, síðsta punktum stendur at "Ár við frítøku eftir § 2, stk. 7 verða ikki tald við." Tað er jú sera rímiligt. Men hvat so um ein hevir arbeitt í 43 ár og havt 3 ár við frítøku? Hvussu verður tað rokna? Viðmerkingarnar áttu at lagt upp til at greiðar leiðreglur verða gjørðar.

Í 1.2 í viðmerkingunum stendur soleiðis: "Tó er tað soleiðis, at hesir persónar í dag hava rætt til at verða frítknr um teir kunnu ávísa, at teir eru sosialt tryggjaðir í øðrum norðurlandi." Hetta halda vit er rætt, men tað heldur umsitingin ikki og øll, ið hava sökt um frítøku við nevndu grundgeving, hava fingið sýting.

Felagið Antares hevir ofta sóknast eftir einari greining av hvat hendir um ein rindar í øðrum norðurlandi og ikki sökir frítøku í Føroyum. Kann man so fáa eftirløn, bæði úr Føroyum og úr t.d. Noregi? Vildi tað verið í samsvarið við Norðurlendsku Konventiónina um Sosiala Trygd?

Helst fara fleiri slík frábregði at vísa seg og vit sakna í viðmerkingunum eina tilspeting til tað og hvussu slíkir ivaspurningar skulu loysast.

Áhugafelagið Antares

- vit sum starvast utanlands

Uppskot til Løgtingslög um broyting í løgtingslög um Eftirløn (Eftirlønarlógin)

Tað er sera umráðandi at öll pensjónsnýskipanin tekur atlit til, at 2000 føroyingar arbeiða utanfyri Føroyar. Hesir Føroyingar gjalda ofta bæði skatt í arbeiðslandinum og Føroyum. Men arbeiðsgevararnir virka ikki eftir Føroyskum lögum. Hesin trupulleikin má vera partur av pensjónsnýskipanini og lýsast væl og virðiliga.

Tað er sera umráðandi at rætturin til frítøku fyrir løntakara við útlendskum arbeiðsgevara og pensjónuppsparing utanlands verður varðveittur og víðkaður.

Í øðrum lógaruppskotum í hesi ætlaðu pensjónsnýskipan, eru atlit tikan fyrir norðurlendska sáttmálanum um sosiala trygging. Men ikki í hesari lógini.

Ein persónur, ið er sosialt tryggjaður í øðrum norðurlandi og harvið partur av almennum pensjónsskipanum har, skal eisini rinda til føroyska pensjónuppsparing.

Upphæddin av inngjaldið av sosialum gjøldum til onnur norðurlond er skattafrí í Føroyum, men öll útgjøld haðani verða skattað sum A-inntøka í Føroyum, sambært norðurlendska tvískattasáttmálanum.

Men eftir stendur at sum er, gjalda persónar búsitandi í Føroyum, ið starvast í øðrum norðurlandi, eftirløn til bæði londini.

Í norðurlendska sáttmálanum um sosiala trygging er ásett at ein ikki kann fáa sama útgjald úr tveimum londum samstundis.

Hesir persónar eru, umframt at gjalda til tvær skipanir, í vanda fyrir at missa aðra eftirlønina.

Ongin greining er gjørd um hetta og ikki ber til at fáa nakað svar frá umsitingini, um hetta veruliga er so.

Tí heita vit á løgtingið um at taka atlit til norðurlendska samstarvið í pensjónsnýskipanini.

Almannaveitingar t.d. barsil útgjald, barnatjekkur og arbeiðsloysisstuðul úr øðrum londum, eiga at vera undantikin kravda pensjónsgjaldinum. Hetta fyrir at umganga at hesar veitingar lækka so hvørt sum pensjónsgjaldið hækkar. Myndugleikar í øðrum londum leggja ikki kravda føroyska pensjónsgjaldið afturat veitingini.

T.d. er barsil veitingin fyrir teir sum sigla undir DIS/DAS 4245 kr. um vikuna. Hetta er skattskyldugt í Føroyum, sambært tvískattasáttmálanum. Men um tað kravda pensjónsgjaldið skal rindast av hesari veiting, so minkar veitingin meira enn ein mögulig regulering, gjørd av donskum myndugleikum, av hesari veiting. Hetta ger tað uppaftur truplari hjá teimum undir DIS/DAS at fara í barsil. Tí er neyðugt at útlenskar almannaveitingar vera undantiknar pensjónsgjaldinum.

Áhugafelagið Antares

- vit sum starvast uttanlands

Kravið um nær byrja eigur at vera goldið til eftirløn eigur at vera sett til 40 ár áðrenn pensjónsaldur. Hesi 40 árinu eru tey somu sum er krav fyrir at fáa fult útgjald út AMEG. Hetta fyrir at lesandi og ung, ið hava eitt arbeiði nakrar fáa tímar um vikuna, fáa sum mest av lønni útgoldna. Tey gjalda til AMEG og tað eigur at vera nokk at byrja við.

Pensjónsgjaldið eigur at vera rokna av einari samanlagdari A og B inntøku og ikki hvør sær sum nú. Tá gjaldi nú verður lækka niður í 12 %, og flestu løntakara hava eina avtalum um pensjónsgjald á 15-18%, kann tað gerast óheppið um mann t.d. hevir goldið 15% í eftirløn av síni A-inntøku og so skal gjalda 12% av einari lítlari B-inntøku.

Dømi.

A-Inntøka 300.000.

Lögarkravið er 12% = 36.000 kr.,

men løntakarin hevir eina avtalum 18% = 45.000 kr.

Her eru goldnar 9000 kr. meira enn lögarkravið.

Hesin sami løntakarin hevir eina B-inntøku á 30.000 kr., men her er ongin avtala um eftirløn.

Lögarkravið er 12% av 30.000 = 3600 kr.

Hetta kravið eigur at falla burtur tí viðkomandi hevir í A-inntökuni longu goldið lögarkravda gjaldið á 12%.

Til tey sum hava útlendskan arbeiðsgevara og eru umfata av pensjónsskipan uttanlanda, og hava sökt um frítøku sambært §1 stk. 9 í Eftirlønarlögini, skulu spara upp sambært kunngerð nr. 165/2013 sum broytt við kunngerð nr. 31/2017. Her er § 1 stk. 6 broytt stk. 7 strika við broytningini í kunngerð 31/2017. Henda broytning gera at einans varandi pensjónsveitingar, lívrenta og lutapensjón, uppfylla kravið um gjald til pensjón. Samstundis er greinin sum linkaði kravið um hvussu nögv % skulu gjaldast strika. Hetta ger at kunngerðin er meira víðgongd enn lögini leggur upp til. Í lögini er möguligt at fá upp til 15% sum kapitalpensjón Hesin möguleiki er tикиn frá teimum sum hava útlendskan arbeiðsgevara og útlendska pensjónsuppsparing. Kunngerðin eigur at vera broytt soleiðis at möguleiki er at spara upp til kapitalpensjón eins og aðrir føroyingar.

Áhugafelagið Antares

- vit sum starvast utanlands

Uppskot til Løgtingslög um javningarprosent til almannaveitingar

Uppskoti leggur upptil at javna við almenna lønarvøkstrinum og prístalinum, tó ongantið meira enn lønarvøksturin. Javna eיגur eisini at vera í mun til privata lønarvøksturin. Tí eигur at vera sett í lögina at javna verður av miðal lønarvøkstrinum hjá bæði tí almenna og privata. Um tann privati lønarvøksturin er 2% og tann almenni 1% so skal javnast við 1.5 %. Hetta tí at almannaveitingar eisini vera veittar til privatar løntakara, og tí eiga teirra lønir eisini at vera við til at javna almannaveitingarnar.

FYLGISKJAL 7

Heilsuhjálparafelag Føroya
Fr. Petersensgøta 7
FO-100 Tórshavn
Telefon 317725
Fax 319117
email: hhff@hhff.fo
heimasíða.: www.hhff.fo

Tórshavn, tann 22. november 2017

Almannamálaráðið
Eirargarður 2
100 Tórshavn

Hoyringssvar til uppskot til nýggja pensjónsskipan.

Heilsuhjálparafelag Føroya takkar fyri möguleikan, at gera viðmerkingar til málið, og hava vit hesar viðmerkingar:

1. **Framskundað pensjón**, hetta kunnu nógvir av okkara limum at fáa ágóðan av, tó ynskja vit at möguleikin fyri at fáa framskundaða pensjón verður tengdur at einari læknaligari meting frá egnum lækna.
2. **Hækka pensjónsaldur**, hetta kunnu vit ikki taka undir við, hetta tí at okkara limir eru rættliga nögv útsettir fyri slit í teirra arbeiði.
3. **Mótrokning í grundupphædd til fólkapensjón**, hetta taka vit ikki undir við. Vit vilja heita á landsstýrið um, at gera mótrokning og skatt lagaligari fyri at tryggja okkara limum, at tá teir náða pensjónsaldur, og um teir tá taka nakrar vaktir á einum ellis- ella røktarheimið, at tað lönar seg at taka nakrar vaktir.
4. **Arbeiðsmarknaðareftirlónargrunnur**, hetta kunnu vit ikki góðtaka, tí at okkara limir hava 15% í eftirlón, og skal inngjaldið til samhaldsfasta hækkast, gjalda vit 18% av allari A og B inntøku til eftirlón.
5. **Eftirlénin 12% ímóti 15% nú**. Hvat hendir við teimum 3 %, ið eru vunnin ígjøgnum sáttmálasamráðingar, har vit hava valt at fáa eftirlón í staðin fyri lónarhækking. Fella tey 3% burtur, ella koma vit at fáa tey útgoldin saman við lónini?
6. **Eftirlón av ymiskum veitingingum**, ið ikki vóru eftirlónargevandi. Felagið tekur undir við, at fólk, ið eru í ymiskum skipanum í Almannaverkinum nú fáa eftirlón av hesum upphæddum, vit meta tó, at tað er neyðugt, at trygd verður veitt fyri, at eftirlénin verður løgd afturat útgoldnu veitingini.
7. **Viðvíkjandi javning**, felagið metir, at tað er umráðandi, at allar veitingar verða prístalsviðgjørðar, og taka vit undir við hesum.

Vinarligar heilsanir

Heilsuhjálparafelag Føroya

Mary Antonsdóttir, forkvinna

FYRGISKJAL 8

Sólgerð Hjørleifsdóttir

Fra: Theodor Eli Dam Olsen <theol@hotmail.com>
Sendt: 22. november 2017 23:45
Til: Kristjan Árnason; Almannamálaráðið
Emne: Sv: Pensjónsnýskipanin til hoyringar

Til Almannamálaráðið!

Takk fyrir teldubrævið og möguleikan at verða hoyrd um nýggja pensjónsnýskipanaruppskotið.

Vit meta, at grundupphæddin í fólkapensjónini prinsipielt eigur at vera fyrir öll.

Blíðar heilsanir

Prestafelag Føroya
vegna nevndina
Theodor Eli Dam Olsen, formaður

Fra: Kristjan Árnason <kristjan.arnason@amr.fo>

Sendt: 3. november 2017 13:10

Emne: Pensjónsnýskipanin til hoyringar

Góðan dagin,

Við hesum verður sent til hoyringar

1. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um almannapensjónir o.a.
2. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um viðbót til ávisar pensjónistar v.fl.
3. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um áseting og javning av almannaveitingum.
4. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn (Pensjónsnýskipan).
5. Uppskot til lögtingslög um eftirløn (Eftirlønarlógin)(Pensjónsnýskipan).
6. Uppskot til lögtingslög um javningarprosent til almannaveitingar.

Hoyringsfreistin er ásett til 24. november 2017 kl. 12.00 og verður at senda til amr@amr.fo.

Eru spurningar ella er eitthvort ivamál, ber til at venda sær til

- Fíggjarmálaráðið, Hans Kári Vang, tlf. 552009 ella teldupost: hansk@fmr.fo
- Almannamálaráðið, Heri Petersen, tlf. 734042 ella teldupost: heri.petersen@amr.fo

Vinarliga/Sincerely

Kristjan Árnason

Fulltrúi/Head of Section

Almannamálaráðið/Ministry of Social Affairs
Eirargarður 2 • 100 Tórshavn • Faroe Islands
Tel. +298 304000 • Mobile +298 734035
kristjan.arnason@amr.fo • www.amr.fo

Sólgerð Hjørleifsdóttir

Fra: Halla Djurhuus
Sendt: 23. november 2017 09:09
Til: Almannamálaráðið
Emne: SV: Pensjónsnýskipanin til hoyringar

Fiskimálaráðið hevur ikki viðmerkingar til uppskotini men skal vísa á, at Trygdargrunnur Fiskivinnunnar sendir inn viðmerkingar til uppskot til broyting í løgtingslög um eftirløn.

Vinarliga / Kind regards

Halla Djurhuus
Løgfrøðingur

Fiskimálaráðið / Ministry of Fisheries
Yvri við Strond 15 • P.O. Box 347 • FO-110 Tórshavn • Faroe Islands
Tel. (+298) 55 32 61 • Fax (+298) 35 30 35 • Halla.Djurhuus@fisk.fo • www.fisk.fo

Fra: Kristjan Árnason
Sendt: 3. november 2017 13:10
Emne: Pensjónsnýskipanin til hoyringar

Góðan dagin,

Við hesum verður sent til hoyringar

1. Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um almannapensjónir o.a.
2. Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um viðbót til ávísar pensjónistar v.fl.
3. Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um áseting og javning av almannaveitingum.
4. Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn (Pensjónsnýskipan).
5. Uppskot til løgtingslög um eftirløn (Eftirlønarlógin)(Pensjónsnýskipan).
6. Uppskot til løgtingslög um javningarprosent til almannaveitingar.

Hoyringsfreistin er ásett til 24. november 2017 kl. 12.00 og verður at senda til amr@amr.fo.

Eru spurningar ella er eitthvört ivamál, ber til at venda sær til

- Fíggjarmálaráðið, Hans Kári Vang, tlf. 552009 ella teldupost: hansk@fmr.fo
- Almannamálaráðið, Heri Petersen, tlf. 734042 ella teldupost: heri.petersen@amr.fo

Vinarliga/Sincerely

Kristjan Árnason
Fulltrúi/Head of Section

Almannamálaráðið/Ministry of Social Affairs
Eirargarður 2 • 100 Tórshavn • Faroe Islands
Tel. +298 304000 • Mobile +298 734035
kristjan.arnason@amr.fo • www.amr.fo

Eyðgunn Samuelsen
Landsstýriskvinna í almannamálum
Eirargarður
100 Tórshavn

Góða Eyðgunn

Eg loyvi mær hervið at gera nakrar viðmerkingar til pensíónsnýskipanina viðvíkjandi mótrokning millum hjún.

Glað gjørðust vit nú uppskotið til pensíónsskipanina loksins varð lagt fram, tí vónirnar voru stórar til, at nýggja skipanin fór at bøta um fíggjarviðurskiftini hjá okkum, nú vit eru pensionistar.

Tað er so, at eg altið havi arbeitt fulla tíð, havi hvert eina miðalinntøku og goldið skatt av hvørjari krónu. Harumframt havi eg goldið til egnu pensión í 44 ár og havi soleiðis spart upp til eina hampuliga góða pensión. Hjúnafelagin hjá mær hevur tó ikki hvert moguleikan at spara upp til eigna pensión og fær tí bert fólkapensión og samhaldsfasta útgoldna.

Hettar kundi verið í lagi, men orsaka míni uppspardu pensión verður hansara fólkapensión nögv skerd. Fyrst verður mótrokna í egnu fólkapensión, men síðani verður mótrókna eina ferð afturat í fólkapensiúnini hjá hjúnafelaginum. Tískil verður okkara pensión skerd við umleið 6000 kr. um mánaðin og hettar merkist týðiliga í gerandisdeginum.

Í 2011 varð lög samtykt um, at mótrokningin millum hjún skuldi fella burtur og tað kom okkum sjálvandi sera væl við. Men tað var eitt stórt vónbrot tá ígildiskoman av lógin fyrst var útsett, fyri síðani at verða avtikin. Grundgevingin var, at ávísir pensionistar kundu hava fyrimunir av mótrokningini og vildu missa um lógaruppskotið varð sett í verk. Hesa grundgeving haldi eg als ikki kann góðtakast, tá tað so eru aðrir pensionistar, ið missa, - í okkara fóri áleið 36000 kr. árliga. Tað má finnast ein útrokningarháttur har ongin partur missur. Tað er eisini átaluvert at seta tveir bólkar av pensionistum upp í móti hvørjum øðrum á handa hátt.

Í pensíónsnýskipanaruppskotinum verður mótrokningin millum hjún tiki burtur, men hettar er tó bert galddandi fyri pensionistar aftaná 2020. Tað er tí eitt stórt vónbrot, at mótrokningin framvegis skal vera galddandi fyri núverandi pensionistar.

So við og við vera vit jú bara nøkur fá, sum skulu liva við hesum missi. Í svari til Alis á Facebook sigur Kristina Háfoss, at um tað verður eitt breitt ynski, vildi hon umhugsa at strika mótrokningina hjá verandi pensionistum. Mín vón er tí at hetta mál verður tikið upp til nýggja støðutakan.

Eg fari tí at heita á teg, og politiska myndugleikan annars, um at bera so í bandi, at skipanin við, at mótrokning millum hjún skal burtur eisini skal umfata verandi pensionistar.

Vinaliga

Anna Suffía Durhuus
Eystan Heyg 3
100 Tórshavn

Almannamálaráðið
Eirargarður 2
100 Tórshavn

Tórshavn tann	23.11.2017
J. nr.	
Viðgjört	Ása Olsen
Tykkara j. nr.	

Hoyringssvar til uppskot til lögtingslög um:

1. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um almannapensjónir o.a.
2. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um viðbót til ávisar pensjónistar v.fl.
3. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um áseting og javning av almannaveitingum.
4. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn (Pensjónsnýskipan).
5. Uppskot til lögtingslög um eftirløn (Eftirlønarlógin)(Pensjónsnýskipan).
6. Uppskot til lögtingslög um javningarprosent til almannaveitingar.

MBF hevur hesar viðmerkingar:

Viðvíkjandi 1. broyting í lögtingslög um almannapensjónir o.a

§1 nýtt nr. 2. framskundað pensjón: MBF fegnast um at uppskotið leggur upp til at tað kemur at bera til at sökja um framskundaða pensjón frá deignum, tá 3 ár eru eftir til fólkapensjónsaldur er rokkin. At treytin er, at ein skal lúka treytirnar fyri tillutan av lægstu fyrítíðarpensjón meta vit ikki er í lagi, heldur meta vit, at ein læknalig meting frá eignum lækna eigur at verða nóg mikið í hvørjum einstökum føri.

§4. pensjónsaldur: uppskot um at hækka pensjónsaldurin. Her meta vit, at tað má verða eitt val hvussu leingi ein ynskir at verða á arbeiðsmarknaðinum. Um tað verður ásett við lög, hevur persónurin onki val. Her meta vit, at ein smidligari loysn eigur at verða gjørd soleiðis, at um ein persónur ynskir at arbeiða eftir at hann fyllur 67 ár, skal hetta verða möguligt. Vit meta ikki at tað er rætt, at hækka pensjónsaldurin við lög.

Viðvíkjandi 2. Viðbót til ávisar pensjónistar:

MBF tekur undir við, at pensjónsveitingar verða einfaldari og meiri gjøgnumskygdar. MBF hevur ikki aðrar viðmerkingar til hetta.

Viðvíkjandi 3. áseting og javning av almannaveitingum.

MBF tekur als ikki undir við og vil staðiliga mótmæla alt slag av mótrokning í grundupphæddini í fólkapensjónini. Hetta skal siggjast í ljósinum av, at tað er alt føroya fólk, ið hevur goldið sín skatt, ið hevur verið við til at gjalda til fólkapensjónina.

Fyri persónar, ið hava eina góða eftirlónarskipan, er möguligt at frásiga sær grundupphæddina í fólkapensiónini, men er hetta ikki nakað ein við lög skal tvingast til.

MBF væntar somuleiðis, at grundupphæddin framhaldandi verður skattafrí.

Viðvíkjandi mótrokning í vanligu viðbótini til fólkapensjón, eigur mótrokningin at gerðast meiri líðandi bæði fyri tey, ið eru fólkapensjónistar, og fyri tey, ið gerðast fólkapensjónistar eftir nýggju skipanini. Tað skal altið betala seg at arbeiða, eisini eftir at ein er blivin fólkapensjónistur.

Viðvíkjandi 4. Arbeiðsmarknaðareftirlónargrunn.

MBF tekur ikki undir við ætlanini at hækka inngjaldi í Arbeiðsmarknaðareftirlónargrunnin við 0,75% yvir tey næstu 3 árini. Her skulu vit vísa á, at flestu löntakarar hava eftirlónarskipan, sum part av ásetingum í sáttmálum á arbeiðsmarknaðinum, og tí kunnu vit ikki síggja hesa hækking sum annað enn ein eyka skatt, tá hetta verður tikið inn gjøgnum skattin.

Viðvíkjandi 5. Eftirlönarlógin:

§ 1, stk 1 áleggur øllum, ið ikki hava nátt pensjónsaldur, og sum hava fulla skattskyldu til Føroyar, at spara saman til egsna eftirløn. Sum útgangsstøði tekur MBF undir við hesum, tó eru tað nögv ung, ið meðan tey lesa arbeiða fyri at fáa endarnar at rökka saman, og tí ivast vit í, um ein skal áleggja ungum, ið eru undir útbúgving at gjalda inn í skipanina. Hesi somu sleppa ikki undan at gjalda til arbeiðsmarknaðareftirlónargrunnin.

Tað kann hugsast, at ein möguleiki verður, at sökja um undantak soleiðis at ein byrjar at gjalda inn í skipanina, tá ein er liðugur at lesa.

§ 2. Stk. 2 at eftirlønin hækkar við einum % um árið til 12% í 2026, hetta meta vit er í lagi. Flestu persónar á almenna arbeiðsmarknaðinum, ið í dag eru limir í fakfelögum, hava longu nú eina eftirløn á 15%. Er ætlanin at broyta hetta soleiðis, at tey 3% millum 12% og 15% verða útgoldin saman við lønini hvønn mána? Ella ætlar ein at hesi 3% detta burtur?

MBF fegnast um, at tað nú sambært nýggju ásetingunum til §3 nr. 10, 14 og 16 í eftirlönarlóginí verður veitt eftirløn av útgjaldi sambært §§ 12, 14 og 22 í lög um arbeiðsfremjandi tiltøk, §§ 9, stk. 2,13,17, stk. 3 í forsorgarlóginí, og útgjald sambært kunngerð um samsýning til fosturforeldur, útgjald sambært §1,stk. 1.

Hesi undantøk koma at geva teimum, ið í dag eru í hesum skipanum ein möguleika fyri at spara saman til egsna eftirlónarskipan. Tó er tað umráðandi, at eftirlønin verður goldin afturat veitingunum sambært kapitul 2. avleiðingar av uppskotinum.

Meginfelag teirra, ið bera brek í Føroyum
Faroe Islands' Union for the Handicapped

Viðvíkjandi punkt 6, javningarprosent til almannaveitingar.

Fyri MBF er tað umráðandi, at allar pensjónir og almannaveitingar verða
prístalsreguleraðar.

Vinarliga v/ MBF

Ása Olsen, aðalskrivari

Almannamálaráðið
Eirargarður 2
100 Tórshavn

Tórshavn, tann: 23. november 2017
J.nr.: 611.K04-0024/17-2
(at tilskila í svari)

Tygara skriv.: 16/00052

Viðgjört: Janus Hentze í Stórustovu

Viðv. uppskoti til broyting í almannapensjónslögini

Almannaverkið hevur tann 3. november 2017 móttikið uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um almannapensjónir o.a. til hoyringar. Ætlaðu broytingarnar eru liður í pensjónsnýskipanini.

Ein av ætlaðu broytingunum í pensjónslögini er útsett pensjón, har möguleiki verður at útseta pensjónina, afturfyri at fáa hægri pensjónsgjald, tá farið verður á pensjón. Almannaverkið vil viðmerkja, í teimum fórum, har talan er um persónar við högari inntøku, kann útsetta pensjónin möguliga fóra við sær, at viðkomandi missir fólkapensjónina heilt. Um t.d. ein giftur persónur útsetir pensjónina í 5 ár, og inntøkan hesi árini ger, at viðkomandi fer uppum 268.000 kr. í árligari inntøku frá eftirlønini, hevur viðkomandi mist rættin til bæði grundupphæddina og viðbótina orsakað av högari inntøku. Fyrimunirni við útsettari pensjón kunnu sostatt verða tengdir at inntøkuni, ið pensjónisturin hevur, eftir at hann er farin á pensjón.

Viðvíkjandi framskundaðari pensjón framgongur, at henda pensjón kann tillutast persóni, sum lýkur treytirnar fyrí fyritíðarpensjón, og sum verður fólkapensjónistur innanfyri 3 ár.

Framskundað pensjón svarar í minsta lagi til miðal fyritíðarpensjón. Tá framskundað pensjón er treytað av, at umsøkjarin lýkur treytirnar til fyritíðarpensjón, er ikki talan um stórvegis mun á fyritíðarpensjón og framskundaðari pensjón. Broytingin færir við sær, at ein t.d. 65 ára gamal borgari, sum í dag lýkur treytirnar fyrí lægstu fyritíðarpensjón, við framskundaðu pensjónini fær miðal fyritíðarpensjón. Av tí at stórt sæð ongin munur longur er á lægstu og miðal fyritíðarpensjón er fyrimunurin av framskundaðari pensjón torførur at fáa eyga á.

Almannaverkið hevur áður víst á, at munurin á lægstu og miðal fyritíðarpensjón er nögv tódnaður. Ein mögulig loysn kann verða at strika lægstu fyritíðarpensjón, so talan einans verður um tvey pensjónsstig fyrí fyritíðarpensjónistar, har arbeiðsförleikin er niðursettur við í minsta lagi 50% ella at viðkomandi er fult út óarbeiðsförur. Fyri at framskundaða pensjónin kann tæna sínum endamáli um, at kropsliga og sálarliga niðurslitin fólk kunnu sleppa á pensjón 3 ár áðrenn pensjónsaldur, kann setast inn í viðmerkingarnar til lóGINA, at umsóknir um framskundaða pensjón skulu málsviðgerast øðrvísi og skjótari enn umsóknir um fyritíðarpensjón, við at linka krøvini í mun til vanliga fyritíðarpensjón.

Almannaverkið mælir til at broyta orðingina í umsóknarfrestini til framskundaða pensjón, so tað einans framgongur, at framskundað pensjón verður veitt frá 1. í mánaðinum aftaná

dagfestingina fyrir móttøku av umsóknini, treytað av at umsókjarin lýkur treytirnar fyrir framskundaðari pensjón.

Mett verður ikki, at tað framgongur av lógaruppskotinum hvussu støðurnar skulu handfarast, har persónur hevur sökt um fyritíðarpensjón, og síðan sökir um framskundaða pensjón, áðrenn umsóknin um fyritíðarpensjón er liðugt viðgjörd. Almannaverkið mælir til, at umsóknin um framskundaða pensjón færir við sær, at umsóknin um fyritíðarpensjón er at meta sum fallin burtur.

Almannaverkið vil somuleiðis viðmerkjá, at støða má takast til hvussu framskundaða pensjónin ávirkar rættin til sjúkradagopening sambært dagpeningalógini. Sambært § 4 í dagpeningalógini fellur rætturin til dagpening burtur frá tí 1. í mánaðinum eftir, at viðkomandi hevur fingið tillutað hægstu fyritíðarpensjón ella fólkapensjón. Ein loysn kann verða at leggja orðingina “framskundaða pensjón” aftrat ásetingini í § 4 dagpeningalógini.

Ætlaðu broytingarnar føra við sær, at ymiskar tillagingar skulu gerast í kt-skipanini hjá Almannaverkinum. Mett verður, at kostnaðurin av hesum tillagingum er umleið kr. 150.000.

Almannaverkið hevur ikki aðrar viðmerkingar til lógaruppskotið.

Vegna Almannaverkið

Janus H. í Stórustovu
fulltrúi

Almannamálaráðið
Eirargarður 2
100 Tórshavn

Tórshavn, tann: 23. november 2017
J.nr.: 002.K04-0059/17-3
(at tilskila í svari)

Tygara skriv.: 16/00008

Viðgjørt: Janus Hentze í Stórustovu

Viðv. broyting í lögtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlónargrunn

Almannaverkið hevur tann 3. november 2017 móttikið uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlónargrunn til hoyringar. Ætlaðu broytingarnar eru liður í pensjónsnýskipanini.

Ein av broytingunum leggur upp til at tryggja, at lógin um Samhaldsfasta verður í samsvari við Norðurlendska Sáttmálan um Sosiala Trygging. Almannaverkið tekur undir við broytingum, ið taka hædd fyrir norðurlendska sáttmálanum. Almannaverkið vil tó viðmerkjia, at norðurlendski sáttmálin, ið byggir á meginreglurnar í ES-fyriskipan 883/04, hevur sum eina av sínum meginreglum, at persónar eru fevndir av lóggávuni í einum landi. Útgangsstöðið er, at persónar eru tryggjaðir í arbeiðslandinum. Hvussu verður stóðan hjá einum føroyingi, ið t.d. fer til Noregs at arbeiða, sum innlimar seg í norsku sosialu tryggingarskipanina, og sum ikki sökir TAKS um frítøku frá at rinda arbeiðsmarknaðareftirlónargjald? Verður hesin persónur sostatt sosialt tryggjaður í Noregi samstundis sum hann rindar til grunnin og vinnur sær rætt til arbeiðsmarknaðareftirlónargjald? Í einum slíkum føri er ikki greitt samsvar við norðurlendska sáttmálan um, at tað antin er lóggávan í bústaðarlandinum ella í arbeiðslandinum, ið er galldandi.

Av tí at broytingarnar leggja upp til at tryggja, at lógin verður í samsvari við norðurlendska sáttmálan, mælir Almannaverkið til, at kravið um umsókn verður broytt til fráboðan. Tá persónar eru sosialt tryggjaðir í arbeiðslandinum heldur enn bústaðarlandinum er hetta sambært meginregluni. Tá eigur ikki at verða tørvur á at sökja um frítøku. Umsóknir um frítøku verða vanliga nýttar til mál, har persónar ynskja at varðveita sosialu tryggingina í bústaðarlandinum, heldur enn at verða tryggjaðir í arbeiðslandinum.

Lagt verður upp til í broytingaruppskotinum, at umsókn um frítøku frá at rinda til arbeiðsmarknaðareftirlónargrunnin skal latast TAKS. Almannaverkið er sonevnt feroyskt ‘forbindelsesorgan’ í sambandi við norðurlendska sáttmálan. Í teimum fórum, har norðurlendingar koma til Føroya at arbeiða, verða hesir sum útgangsstöði innlimaðir í feroysku sosialu tryggingina. Ofta er tað tó so, at hesir persónar sökja um frítøku frá at verða sosialt tryggjaðir í Føroyum, og ynskja at varðveita sína sosialu tryggingarskipan heima í bústaðarlandinum. Í slíkum fórum kemur ein umsókn um frítøku til Almannaverkið, og Almannaverkið kann síðan játta viðkomandi frítøku frá at skula rinda til feroysku sosialu skipanirnar. Eftirsum henda málsviðgerð longu liggur hjá Almannaverkinum, kundi tað verið

skynsamt um ein játtað frítøka somuleiðis er galldandi fyri arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnin. Hetta kann gerast við, at Almannaverkið boðar TAKS frá, at viðkomandi persónur hevur fingið játtað frítøku frá at rinda til føroysku skipanirnar. Á henda hátt slepst undan, at t.d. ein norskur arbeiðstakari, ið er útsendur til Føroya í eitt tíðarskeið, fyrst skal sökja um frítøku, ið Almannaverkið játtar, og síðan til TAKS, fyri at verða frítíkin fyri inngjaldi til arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnin.

Viðvíkjandi upptjeningini av rættinum til útgjald úr Samhaldsfasta verður skotið upp, at fyri pensjónistar, ið búgva í Føroyum við pensjónsaldur verður galldandi, at ár við bústaði í Danmark og Grønlandi telja við í upptjeningini. Almannaverkið metir ikki, at tað framgongur neyvt hvør støðan er, tá pensjónistur við drúgvarti bústaðartíð í Danmark/Grønlandi, ið býr í Føroyum við pensjónsaldur, flytir til Danmarkar ella Grønlands eftir, at hava fingið tillutað fult útgjald. Varðeitir hesin rættin til fult útgjald, um hann flytir til Danmarkar/Grønlands, hóast einans 3 ára bústaðartíð í Føroyum, ella er fulla útgjaldið treytað av, at pensjónisturin framhaldandi býr í Føroyum?

Almannaverkið hevur ikki aðrar viðmerkingar.

Vegna Almannaverkið

Janus H. í Stórustovu
fulltrúi

Almannamálaráðið
Eirargarður 2
100 Tórshavn

Tórshavn, tann: 23. november 2017
J.nr.: 002.K04-0058/17-2
(at tilskila í svari)

Tygara skriv.: 16/00286

Viðgjört: Janus Hentze í Stórustovu

Viðv. uppskoti til broyting í eftirlønarlögini

Almannaverkið hevur tann 3. november 2017 móttikið uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um eftirløn (eftirlønarlögini) til hoyringar. Uppskotið er liður í pensjónsnýskipanini.

Sambært uppskotinum skulu allar almennar fyribilsveitingar framvir verða eftirlønargevandi. Varandi veitingar skulu hinvegin ikki verða eftirlønargevandi. Almannaverkið vil gera vart við, at § 13 í forsorgarlögini er ein varandi veiting, sum í hesum høpi er at sammetta við eina fyritíðarpensjón. Sambært lógaruppskotinum skulu varandi veitingar eftir § 13 í forsorgarlögini verða eftirlønargevandi meðan fyritíðarpensjón ikki er eftirlønargevandi.

Harafrat metir Almannaverkið, at lønarendurgjald til leiðbeinaraskipanina sambært § 25 í lög um arbeiðsfremjandi tiltök helst somuleiðis eigur at verða eftirlønargevandi sambært eftirlønarlögini.

Ætlaðu broytingarnar krevja smærri tillagingar av kt-skipanini hjá Almannaverkinum. Tillagingin hevur ein minni eykakostnað við sær.

Almannaverkið hevur ikki aðrar viðmerkingar.

Vegna Almannaverkið

Janus H. í Stórustovu
fulltrúi

Almannamálaráðið
Eirargarður 2
100 Tórshavn

Tórshavn, tann: 23. november 2017
J.nr.: 002.K04-0060/17-2
(at tilskila í svari)

Tygara skriv.: 15/00276

Viðgjört: Janus Hentze í Stórustovu

Viðv. uppskoti til lögtingslög um javningarprosent til almannaveitingar

Almannaverkið hevur tann 3. november 2017 móttikið uppskot til lögtingslög um javningarprosent til almannaveitingar til hoyringar. Uppskotið er liður í pensjónsnýskipanini.

Almannaverkið hevur ongar viðmerkingar til lógaruppskotið.

Vegna Almannaverkið

Janus H. í Stórustovu
fulltrúi

Almannamálaráðið
Eirargarður 2
100 Tórshavn

Tórshavn, tann: 23. november 2017
J.nr.: 600.K04-0012/17-2
(at tilskila í svari)

Tygara skriv.:

Viðgjört: Janus Hentze í Stórustovu

Viðv. uppskoti til broyting í lög um áseting og javning av almannaveitingum

Almannaverkið hevur tann 3. november 2017 móttikið uppskot til løgtingsløg um broyting í løgtingsløg um áseting og javning av almannaveitingum til hoyringar. Uppskotið er liður í pensjónsnýskipanini.

Almannaverkið hevur ongar viðmerkingar til ætlaðu broytingarnar.

Vegna Almannaverkið

Janus H. í Stórustovu
fulltrúi

Almannamálaráðið
Eirargarður 2
100 Tórshavn

Tórshavn, tann: 23. november 2017
J.nr.: 617.K04-0010/17-2
(at tilskila í svari)

Tygara skriv.: 16/00052

Viðgjört: Janus Hentze í Stórustovu

Viðv. uppskoti til broyting í lögtingslög um viðbót til ávisar pensjónistar v.fl.

Almannaverkið hevur tann 3. november 2017 móttikið uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um viðbót til ávisar pensjónistar v.fl. til hoyringar. Uppskotið er liður í pensjónsnýskipanini.

Almannaverkið hevur ongar viðmerkingar til ætlaðu broytingarnar.

Vegna Almannaverkið

Janus H. í Stórustovu
fulltrúi

Tórshavn 23 november 2017

Hoyringssvar um uppkot til pensjónsnýskipan

Landsbankin hevur gjort hoyringssvar við støði í, hvussu uppskotið ávirkar fíggjarliga haldførið og harvið framtíðar kredittvirði landskassans.

1. Mótrokningsprosent lækkar.

Mótrokningarsensoið í skattskyldugum veitingum lækkar úr 60 % niður í 40 %. Ein lægri mótkning ger at tað loysir seg betri at arbeiða. Roknast má tí við, at heldur fleiri pensjónistar velja at vera longri á arbeiðsmarknaðinum. Hetta bøtir um fíggjarliga haldførið.

2. Mótrokning millum hjún verður avtikin.

Avtøka av mótkning millum hjún ger at um ein hjúnafelagi arbeiðir, so ávirkar tað ikki pensjónina hjá hjúnafelaganum. Roknast má við, at hetta førir til at nakað fleiri pensjónistar velja at vera longri á arbeiðsmarknaðinum. Hetta bøtir um fíggjarliga haldførið.

3. Pensjónsaldur.

Hækking av pensjónsaldrinum økir um arbeiðsstyrkina, og minkar um talið av pensjónistum. Hetta styrkir munandi um fíggjarliga haldførið.

4. Útsett pensjón.

Í uppskotinum kunnu borgarar fáa hægri fólkapensjón, (men ikki hægri AMPensjón), við at arbeiða minst hálva tið, eftir at vera farin um pensjónsaldur. Leysliga mett førir útsetta pensjónin ikki til nakra broyting í samlaðu pensjónsútreiðslunum, tí at hækkaða pensjónin verður umleið uppvigað av at borgarin fær pensjón í færri ár. Hinvegin førir útsett pensjón til, at fólk arbeiða í fleiri ár, og at landskassin fær skattainntøkur frá teimum í fleiri ár. Haldførið batnar tí nakað, um fólk velja at útseta fólkapensjónina.

5. Hækking av AMPensjón.

Hækking av AMPensjónini er ein hækking av pensjónsútreiðslunum og førir tí til eitt verri haldføri.

6. Lækking av lógarbundna eftirlønarinngjaldinum úr 15 % og niður í 12 %.

Tað er sannlíkt, at lækking av lógarbundna eftirlønargjaldinum førir til versnandi haldføri. Tað er sannlíkt, at teir starvsbólkar, sum enn ikki eru komnir uppá 15 %, ikki fara at fara at hækka inngjaldið uppum 12 %. Tað er somuleiðis vandi fyri, at okkurt fakfelag ynskir at lækka eftirlønarinngjaldsprosentið.

Uppspard eftirløn bøtir munandi um haldførið, tí uppsparing verður flutt til framtíðina, og harvið kunnu uppspardu eftirlønirnar mótknast í fólkapensjónini í framtíðini. Útreiðslurnar til fólkapensjón vera tí minni, enn tær annars høvdu verið. At minka um lógarbundnu uppsparingina ger sostatt, at haldførið versnar.

7.Viðbót til ávíasar pensjónistar (brennioljustudningurin) verður avtikin og verður flutt inn í vanligu viðbótina.

Mótrokningin í viðbótini hevur verið skipað á ein sera óhepnan hátt, soleiðis, at ein pensjónistur, sum hevur eina egininntøku á 61.800 hevur fингið fulla upphædd á 7.608 kr. meðan ein sum hevur eina inntøku á 62.000 kr., missir alla upphæddina í einum, bert tí hann hevur fингið 200 kr. í inntøku.

Fyri ein pensjónist, sum hevur vunnið sær eina inntøku á umleið 60.000 kr. loysir tað seg sera illa at arbeiða eitt sindur aftrat. Hesin persónur missir beinleiðis pening av at arbeiða.

Tað er tí ein fyrimunur at viðbótin til ávíasar pensjónistar verður partur av vanligu viðbótini og verður mótroknað á sama hátt sum vanliga viðbótin, nevniliða við 40 %.

Tað er sannlíkt at nøkur, sum áður eru givin at arbeiða, tá tey eru komin upp ímóti 60.000 kr., nú fara at velja at arbeiða eitt sindur meira.

Sannlíkt er, at henda broyting førir til eitt nakað betri haldføri.

8.Samanumtikið um haldførið.

Landsstýrið hevur gjort eina meting av, hvussu nögv pensjónsnýskipanin bøtir um haldførið.

Landsbankin hevur niðanfyri sammett batan í fíggjarliga haldførinum, við metingina hjá Búskaparráðnum frá 2015, sum vísir hvussu stór haldførisavbjóðingin er.

	2015	2030	2040	2050	2060
Búskaparráðið, hall í % av BTÚ	-3,2	-5,8	-8,5	-9,0	
Øking av halli		-2,6	-5,3	-5,8	
Pensjónsnýskipan, bati í % av BTÚ		1,1	2,1	3,0	4,0
Øking av halli, eftir nýskipan		-1,5	-3,2	-2,8	

Fíggjarmálaráðið hevur mett, at konjunkturneutrala hallið í 2015 var umleið 0.

Várfrágreiðingin 2015 hjá Búskaparráðnum vísir, at utan tiltøk hevði hallið hjá almennu kassunum versnað við 6 % av BTÚ fram ímóti 2050. 6 % av verandi BTÚ á 19.000 er 1.140 m. kr.

Leysliga mett so vísa hesar framrokningar, at við pensjónsnýskipanini so batnar hallið, so tað ikki verður 6 % av BTÚ í 2050, men 3 % av BTÚ.

Landsbankin heldur, at pensjónnýskipanin er eitt munandi framstig í mun til verandi skipan. Tað er tó ein týðandi veikleiki við nýskipanini, at tiltøkini fáa so seint virknað. Hetta sæst í talvuni við, at sjálv við tiltøkunum fer almenni sektorurin at hava stór hall, 2,5-3 % av BTÚ, frá fyrst í 30unum og út í 2050ini. 3% av BTÚ er umleið 570 m. kr. við verandi BTÚ. Hetta merkir at við verandi útreiðslu- strukturi verður hallið hjá almenna sektorinum um 550 m. kr. árliga frá fyrst í 2030 inntil fyrst í 2050unum.

Niðurstøða.

Samanumtikið metir landsbankin, at tiltøkini bøta um fíggjarliga haldførið. Landsbankin metir tó, at neyðugt verður at fremja fleiri tiltøk í framtíðini.

Viðmerkingar frá Bioanalytikarafelagnum um nýggja pensiónsskipan.

Tað er at fegnast um, at uppskotið um nýggja pensiónsskipan er komið. Sum heild eru vit nøgd við uppskotið. Tó eru nøkur ting vit kundu hugsað okkum voru øðrvísi:

§ 3 í fylgiskjalið 2 Trygg og varandi pensiónsskipan:

Mótrokningin í grundupphæddini og viðbótini, átti ikki at verið lækkað so nögv sum tit ætla. Her verða tey sum hava verið umhugsin, og av síni egnu lön spart upp til ellisár, straffaði við, at tað á hendar hátt verður tikið rættuliga nögv av uppsparingini. Tað skal helst vera so, at tað loysir seg at spa upp.

§ 12 í fylgiskjalið 2 Trygg og varandi pensiónsskipan:

Tað er gleðiligt, at mótkrofning, millum hjún, endiliga verður strikað. Men hetta átti eisini at veri gjört í verandi skipan. Tað er ikki rætt, at annar hjúnafelagin skal straffast fyrir, at hin hjúnafelagin sjálvur, ella gjøgnum sítt fakfelag, hevur inngoldið í egna eftirløn. Hetta kann meira enn so síggjast, sum eitt inntriv í egna uppsparing hjá fólk. Og her átti ikki at verið munur á skipanunum.

Ein stakur, hvat er tað?

Vit halda, at stök og gift áttu at veri javnstillaði, um tey hava felags húsarhald.

Sólgerð Hjørleifsdóttir

Fra: Lene Moyell Johansen <lmj@fo.stm.dk>
Sendt: 23. november 2017 16:41
Til: Almannamálaráðið
Emne: Sv: Pensjónsnýskipanin til hoyringar (RIGS-FO Sagsnr.: 2017 - 582)

Til Almannamálaráðið

Rigsombuddet, som har sendt nedenstående udkast til høring hos de øvrige danske myndigheder på Færøerne, kan oplyse, at høringen ikke har givet anledning til, at vi vil fremkomme med bemærkninger til det fremsendte.

Med venlig hilsen

Lene Moyell Johansen
Rigsombudsmand på Færøerne
Postboks 12
FO-110 Tórshavn
Tlf. (mobil) +298 731201
Fax: +298 201220
E-mail (journal): ro@fo.stm.dk
www.rigsombudsmanden.fo

Til:

Fra: Kristjan Árnason (kristjan.arnason@amr.fo)
Titel: Pensjónsnýskipanin til hoyringar
Sendt: 03-11-2017 14:10:18

Góðan dagin,

Við hesum verður sent til hoyringar

1. Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um almannapensjónir o.a.
2. Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um viðbót til ávisar pensjónistar v.fl.
3. Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um áseting og javning av almannaveitingum.
4. Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn (Pensjónsnýskipan).
5. Uppskot til løgtingslög um eftirløn (Eftirlønarlógin)(Pensjónsnýskipan).
6. Uppskot til løgtingslög um javningarprosent til almannaveitingar.

Hoyringsfreistin er ásett til 24. november 2017 kl. 12.00 og verður at senda til amr@amr.fo.

Eru spurningar ella er eitthvort ivamál, ber til at venda sær til

- Fíggjarmálaráðið, Hans Kári Vang, tlf. 552009 ella teldupost: hansk@fmr.fo
- Almannamálaráðið, Heri Petersen, tlf. 734042 ella teldupost: heri.petersen@amr.fo

Vinarliga/Sincerely

Kristjan Árnason
Fulltrúi/Head of Section

 Almannamálaráðið/Ministry of Social Affairs
Elrargarður 2 • 100 Tórshavn • Faroe Islands
Tel. +298 304000 • Mobile +298 734035
kristjan.arnason@amr.fo • www.amr.fo

Almannamálaráðið

Tórshavn 24.11.2017

Hoyringssvar frá Heilsurøktarafelagnum, um pensíósnýskipanina, sum ætlanin er at seta í verk frá 1. januar 2020

Fyrst er at siga, at vit fegnast um, at tað nú av álvara verður farið undir at endurnýggja pensjónslóggávuna. Verðandi skipan er ikki tíðarhóskandi og krevur at vera uppráðfest í mun til dagsins samfelag. Nógv góð átök eru í pensjónsnýskipanin, men tað er sjálvsagt tað, sum kundi verið betri, ið vit her fara at svara til.

Grundupphæddin

Heilsurøktarafelagið er av teirri áskoðan, at almenna pensjónin eigur at vera so høg, sum gjørligt, tí tað er sera ójavnt, hvussu nógv tað er möguligt hjá fólk at spara upp til eigna pensjón hóast tað verður gjørt gjøgnum yrkisfelögini. Í okkara yrki er grundlønin lág, og nógvir av limum okkara arbeiða niðursetta tíð, orsakað av, at arbeiðið, sum oftast er sálarliga og likamliga slítandi. Hetta ger möguleikan hjá teimum at spara upp til eina góða pensjón, sera avmarkaðan.

Okkum dámar sostatt lítið, at grundupphæddin, sum er skattafrí, verður minkað, og rættast hevði sjálvsagt eisini verið at prístalsregulerað hana.

Í mun til samhaldsfasta, sum verður skattaður tvær ferðir, hevur tað lítið og einki at siga fyrir figgjarstøðuna hjá okkara limum, hvort hann minkar ella veksur.

Mótrokning

Í stiganum, sum eftirlønarinn gjaldið verður skattað eftir, síggja vit ein ávísan skeivleika, og meta, at hetta kann gerast betri.

Frá markinum, har skattað verður við 30% og víðari uppeftir, má tað vera ein stigvisari prosenthækking eftir tað. Annars verður hetta ein trupulleiki um tað skal loysa seg at arbeiða. Tað er ikki gott, um vit skulu rinda 35% av tí inntökuni, sum kemur eftir 30% markið í einum høggi.

Okkara tilmæli er, rætt og slætt at skattingin av eftirlønarinn gjaldinum gerðst meira líðandi, enn tey nevndu 40, 35 og 30 prosentini.

Munurin millum stök og gift

Strikið munin millum stök og gift. Tað eigur eingin munur at vera í pensjónsútgjaldinum eftir hjúnastøðu, tí tað er ikki gallandi tá fólk eru í vinnu; eingin munur er í inntökuni hjá hjúnafelagum í arbeiðslívnum, tí eigur heldur eingin munur at vera í eftirlønnini. Fleiri og fleiri eru heldur ikki gift hóast tey liva saman og vit meta tað ikki vera rætt, at summu skulu revsast fyrir at hava pappír upp á hvønn annan eftir ein ávísan aldur.

Longri á arbeiðsmarknaðinum ella á eftirløn beinanvegin?

Vit kundu hugsað okum at sæð nakrar útrokningar, sum vísa munin millum tað, at heva pensjónina við 67 ára aldur, men halda fram at arbeiða í eitt áramál, og so tað, at útseta pensjónina og fáa eina hægri eftirløn við 70 ára aldur. Eru útrokningar, sum útgreina, hvørjir fyrimunirnir eru fyrir løntakaran/pensjonistin í hesum báðum førðunum?

Fólk eiga ikki at verða revsað fyrir arbeiða eftir loknan pensjónsaldur. Heldur ikki eigur tað at vera neyðugt hjá teimum at arbeiða eftir eftirlønaraldur, tí at pensjónin er ov lág til eitt vanligt livistøði.

Eftirlønargjald lagt afturat veitingum

Vit fegnast um, at eftirlønargjald verður lagt afturat almennum veitingum, men vónandi verður tað sama galdandi fyrir fyritíðarpensjonistar, tímalønt og öll onnur útgjøld. Nógvir av okkara limum arbeiða tímalønt, og skulu hesi rinda eftirlønargjald av tímalønina, tá tað er komið upp á 12%, verður ikki nögv lön útgoldin til ein heilsurøktara, sum hevur eina lága tímaløn og eina óstøðuga, oftast lága, inntøku.

Vegna Heilsurøktarafagið

Rakul í Gerðinum, forkvinna

Tórshavn, hin 24. november 2017

Til Almannamálaráðið

Stílað til Kristjan Árnason

Hoyringsskriv í sambandi við Pensjónsnýskipanina

Almannamálaráðið hevur í telduposti dagfestum 3.11.2017 sent rúgvismiklan lögarpakka á pensjónsøkinum til hoyringar. Talan er sum nevnt um rúgvismikið tilfar, sum ávirkar nögv ymisk økir, sum hava markamót ímóti pensjónsøkinum.

Hoyringsfreistin er úti 24. november 2017 kl. 12:00.

Niðanfyri hevur LÍV samtakið gjort viðmerkingar til fyriliggjandi pensjónsnýskipanina.

Viðmerkingarnar taka útgangsstóði í fylgjandi viðurskiftum, sum flest öll eru samd um, at ein pensjónsskipan í einum vælferðarsamfelagið eיגur at taka atlit til:

1. Skipanin eiger at byrgja upp fyri fátækraváganum á ellisárum.
2. Skipanin eiger at taka hædd fyri at býta lívsinntökuna javnari.
3. Skipanin eiger at tryggja eitt fíggjarligt haldføri.
4. Skipanin eiger at eggja til, at fólk eru á arbeiðsmarknaðinum longst möguligt.
5. Skipanin eiger at eggja til, at fólk spara upp til eftirløn.
6. Skipanin eiger at byggja á tryggjar politiskar karmar.

Ítøkuligu viðmerkingarnar eru skipaðar í fylgjandi økir:

1. Av fíggjarlögini yvir á Samhaldsfasta
2. Lækking av inngaldi til privatu eftirlónarskipanirnar
3. Mótrokningar í fólkapensjónini
4. Politiska semjan

Niðanfyri eru ítøkiligar viðmerkingar gjørðar til omanfyri nevndu økir.

1. Av fíggjarlögini yvir á Samhaldsfasta

Uppskotið leggur upp til, at inngaldið til Samhaldsfasta skal økjast frá verandi 4,50% (2,25% frá lønmóttakara og 2,25% frá arbeiðsgevarunum) til 6,0% í 2020. Samstundis er ætlanin at útgjaldi frá Samhaldsfasta skal hækka. Í tilfarinum verður mett, at útgjaldið frá Samhaldsfasta fer at hækka við uml. 1.200 kr. um mánaðin.

Samstundis sum Samhaldsfasti veksur verður mótrokningin av fólkapensjónini víðka, soleiðis at eftir uppskotinum verða bæði grundupphæddin og viðbótin mótroknað eftir nærrí ásetingum.

Felagið heldur tað kann verða óheppið at flyta so stóran part av "Fólkapensjónini" av fíggjarlögini yvir í eina skipan (her Samhaldsfasti), sum í løtuni ikki er undir nøkrum formligum eftirliti.

Privatu eftirlónarfelögini eru sum kunnugt undir eftirliti av Tryggingareftirlitinum. Felagið metir tað verða óheppið og kann skapa ein ótryggleika, um ein so stórur partur av inntøkugrundarlagnum hjá eftirlónarmóttakarunum liggar hjá einum grunni, sum ikki er undir nøkrum eftirliti. Tað kann nevnast, at danski ATP stovnurin, er undir eftirliti av danska Fíggjareftirlitinum.

Útgjaldið frá Samhaldsfasta skal taka atlit til inngjald, samlaðu uppsparingina og væntað útgjald. Um hesi viðurskifti broytast munandi, kann tað hugsast at útgjaldið frá Samhaldsfasta skal lækka.

Samhaldsfasti hevur í dag í stóran mun ongar formligar ásetingar um avsetingar, kapitalkrøv, aktuar osv. sum privatu eftirlønarfelögini hava. Privatu eftirlønarfelögini hava eitt umfatandi lógarverk/kunngerðir, sum skal verða við til at tryggja at felagið er ført fyrir at halda sínar skyldur móttvegis viðskiftafolkunum. Samhaldsfasti er ikki umfataður av hesum regluverkinum.

Framskrivingar benda á, at tað gerast alt fleiri eftirlønarmóttakarar (og lutfaldsliga færri lønmóttakarar). Tað kann benda á tað borðið, at tað verður truplari at fíggja samhaldsfasta (uttan so, at inngaldsprosentnið hækkar). Við at flyta útgjald av fíggjarlögini og yvir til Samhaldsfasta, batnar haldføri hjá landskassanum. Spurnartekin kann setast við um haldføri fyrir samlaða búskapin broytist nakað við at flyta útgjald av fíggjarlögini til Samhaldsfasta.

2. Lækking av inngjaldi til privatu eftirlønarskipanirnar

Í 2014 bleiv verandi eftirlønarlög sett í verk. Her er ásett, at öll A-inntøka skal í einum 15-ára skeiði koma uppá 15% í privatum eftirlønargjaldið. Verandi uppskot leggur upp til, at hetta gjald skal lækka niður í 12%.

Seinastu mongu árini er livitiðin hjá føroyingum hækkað og útlit eru til at henda gongdin kemur at halda fram. Eisini kann staðfestast, at rentustøðið seinastu mongu árini støðugt hevur verið lækkandi. Hetta merkir, at avkastið av uppsparingini er lækkandi (alt annað líka). Hækkandi livitið og lækkandi rentustøði tala bæði fyrir, at eftirlønaruppsparingin eigur at hækka – og ikki lækka. Tí kann tað tykjest undrunarvert, at mælt verður til at lækka hetta inngjaldið. Hetta kann koma at gera búskaparliga haldføri hjá eftirlønarmóttakarunum veikari. Tí mæla vit staðiliga frá, at lækka hetta hámark. Vandi er fyrir, at hetta kann koma at ókja um fátækraváðan hjá eftirlønarmóttakaranum.

Ein lækking av inngjaldinum til privatu eftirlønarfelögini er sera óheppin. Partarnir á arbeiðsmarknaðinum hava seinastu 20-30 árini bygt upp eina góða og sterka eftirlønarskipan, sum tekur atlit til tryggingarpartin undir arbeiðslívnum og til eftirlønarpartin (eftir at arbeiðslívnið endar). Í pensjónsnýskipanaruppskotinum verður m.a. sagt:

Lítill dugur er í eini pensjónsskipan, ið er fíggjörliga haldfør, men hevur við sær, at fólk hava fíggjörligar stúranir av at gerast elda ella óarbeiðsfør. Heldur ikki er nógur dugur í eini pensjónsskipan, sum skapar tryggleika fyribils, men ikki er fíggjörliga haldfør sum frá liður.

Privatu eftirlønartryggingarnar eru undirlagdar ásetingunum í eftirlønarlögini. Her er m.a. ásett hámark fyrir hvussu nógv kann fara til tryggingar. Við at lækka inngaldsloftið er vandi fyrir at hetta kemur at ganga útyvir tryggingarnar í arbeiðslívnum. Hetta er í beinleiðis andsókn við omanfyri nevnda atlit.

Tað er gleðiligt at uppskotið leggur upp til, at fleiri av verandi inngaldsundantökum í eftirlønarlögini verða strikað. Hetta kemur at fóra til, at fleiri av teimum, sum eru burtur av arbeiðsmarknaðinum í styttri ella longri tíðarskeið, koma at fáa eina betri og meira haldføra eftirlønarskipan (her verður m.a. hugsað um at eftirløn skal gjaldast av arbeiðsloysisstuðli og barsilspeningi).

3. Mótrokningar í fólkapensjónini

Uppskotið leggur upp til stórar broytingar í sambandi við mótkrokningar av fólkapensjónini. Her er lagt upp til, at öll verandi fólkapensjón verður mótkroknad. Hetta eru grundleggjandi broytingar í mun til verandi skipanir.

Um politiski myndugleikin ynskir at atlit 4 og 5 í innganginum skulu fylgjast, so er tað av stórum týdningi at mótrokningin verður soleiðis sett saman, at fólk hava eitt búskaparligt incitament til at arbeiða (eisini eftir at eftirlønaraldurin er náddur). Ein ov hørð mótrokning av eftirlønaruppsparingini, hevur við sær, at hugurin at spara upp til egna eftirløn minkar.

Í verandi uppskotið er lagt upp til, at eftirlønin sum longu er skattað við inngjaldi (hetta hendi við broytingunum í 2012) eisini skal verða brúkt í inntøkugrundarlagnum fyrir mótrokning. Eftir uppskotinum verður eftirlønin skattað við millum 30-40% (er tengt at inntøkuni). Tá ið so mótroknað verður, verður henda uppsparing aftur brúkt í mótrokningini. Talan er sostatt um eina dupultskatting.

Við verandi uppskotið tykist skattaprosentið at koma væl uppum 50% (fyri ávísar bólkar). Hetta er eftir felagsins tykki ov høgt og stimbrar ikki hugin at spara upp. Út frá verandi upplýsingum tykist tað, sum at eftirlønaruppsparing (sum er skatta við inngjaldi) verður harðari skatta enn onnur inntøka. Tí verður mælt til at lækka mótrokningina niður á eitt meira hóskiligt støði, sum stimbrar fólk at spara upp til egna eftirløn og at arbeiða so leingi sum tilber.

4. Politisk semja

Sum kunnugt hevur verið arbeitt við einari pensjónsskipan tey seinastu 20-30 árin. Hetta hevur ikki eydnast, og tí eru bert partar av einari heildarloysn samtyktar gjøgnum tíðirnar. Hesar loysnir byggja í nógvum førum ikki á breiðar semjur.

Verandi uppskot er lagt fram av einum lítlum meiriluta av Føroya Løgtingi. Tað er okkara vón at ein pensjónsskipan byggir á breiðar politiskar semjur, soleiðis at ein framtíðar pensjónsskipan er støðug og haldfør og ikki verður broytt frá tið til aðra.

Ein pensjónsskipan krevur støðufesti fyrir at vinna álit millum fólk. Pensjónsskipanin verður búskaparligi hornasteinurin hjá alt fleiri fólkum í alt longri tið av samlaða lívinum.

5. Aðrar viðmerkingar

Uppskotið leggur upp til at möguligt verður at útseta eftirlønaraldurin. Eisini gevur uppskotið möguleika (undir givnum umstøðum), at fólk kunnu fåa framskundaða fólkapensjón. Felagið tekur undir við hesum prinsippunum. Í sambandi við at útseta eftirlønaraldurin (ella útgjaldið) er tað av týdningi at tann einstaki hevur búskaparligt incitament til at taka av hesum möguleikanum.

Heitt verður á Føroya Løgting um at taka støðu til um pensjónsaldurin í eftirlønarlögini er tengdur at omanfyri nevndu möguleikum at stytta/leingja eftirlønaraldurin.

P/F Tryggingarfelagið LÍV og P/F Lív lívs –og Pensjónstryggingarfelag vónar at fåa høvi til at greiða nærrí frá felagsins hugsan um fyriliggjandi pensjónsnýskipan.

Vegna P/F LÍV samtakið

Jan Jakobsen, stjóri

Sólgerð Hjørleifsdóttir

Fra: Katrina Maria Johannesen
Sendt: 24. november 2017 11:57
Til: Almannamálaráðið
Emne: Viðvíkjandi hoyring av Pensjónsnýskipanini

AppServer: fak-vs-app.fak.far.local
AppServerName: fak-vs-app.fak.far.local
DocumentID: 17/00303-2
DocumentIsArchived: 0
FileUpdateStatus: 1

Til Almannamálaráðið,

Vist verður til teldupost frá Almannamálaráðnum, dagfestur 3. november 2017, viðvíkjandi hoyring av *Pensjónsnýskipanini*.

Tryggingareftirlitið hevur ongar viðmerkingar til uppskotini.

Vinarliga / Best regards

Katrina Maria Johannesen

Ráðgevi/Adviser

Tryggingareftirlitið

Insurance Authority

Skálatrøð 20

P.O. Box 73

FO-110 Tórshavn

Faroe Islands

Tel. +298 35 60 27

Mob. +298 55 60 27

Fax +298 35 60 35

www.tryggingareftirlitid.fo

Tórshavn, 24. november 2017

Hoyringssvar frá Betri Pensjón um Pensjónsnýskipanina 2020

Betri Pensjón takkar fyrir at hava fngið pensjónsnýskipanina til hoyringar og vilja vit hervið koma við okkara viðmerkingum.

Yvirskipað eru vit av teirri fatan, at tað er óheppið at deila okkara fólkapensjónistar í tvær skipanir. Hetta skapar ein ójavna ímillum tey, sum eru född ávikavist áðrenn og aftaná 1953, sum kann tykjast óheppin og órættvísur fyrir tann einstaka.

Ein uppdeiling av pensjónistum í tvær skipanir fer at krevja, at Betri Pensjón skal víðka sína KT-skipan við hesum nýggja varianti. Hetta arbeiði fórir øktar útreiðslur við sær fyrir Betri Pensjón.

Tað er greitt, at miðal livialdurin hjá føroyingum støðugt økist. Betri Pensjón metir tað vera eina natúrliga fylgu av hesum, at pensjónsaldurin verður broyttur, og skal tískil viðmæla hesa broyting.

Betri Pensjón vil eisini viðmæla möguleikan at framskunda og útseta pensjónstilveruna, soleiðis at pensjónsaldurin gerst meira smidligur enn í dag.

Betri Pensjón er av teirri fatan, at tað er ógvuliga týðandi, at føroyingar spara upp til eigna eftirløn. Vit eru tískil fegin um, at kravda minsta inngjaldið til eigna pensjón økist hvort ár. Vit eru tó ikki samd i, at kravda inngjaldið eigur at steðga við 12%. Heldur halda vit, at tað eigur at vera hildið fast við verandi skipan, sum steðgar við 15%. Tá livialdurin økist, er bruk fyrir hægri persónligari uppsparing. Okkara fatan er harafturat, at best hevði verið, um kravda inngjaldið hækkar meira enn 1% árliga.

Betri Pensjón metir tað vera eitt stórt framstig, at fleiri lønarlínandi veitingar (t.d. veitingar frá ALS, Barsilsskipanini og minstuløn úr Trygdargrunninum) gerast eftirlønargevandi.

Vit fegnast um, at aldursmarkið, sum í dag er 21 ár, fyrir, nær ein er fevndur av kravinum um at rinda til eigna eftirløn, verður strikað.

Viðvíkjandi støðuni í sambandi við hjúnarskilnað fegnast vit um, at verandi orðing í lögini verður styrkt. Betri Pensjón tekur ikki dagar ímillum, hvort eftirlønaruppsparing eigur at gerast partur av felags búvgi ella ikki, men fegnast um, at greiðar reglur koma hesum viðvíkjandi.

Uppskotið leggur upp til, at láglønt fáa ein skattalætta, tá tað kemur til inngjald til eigna eftirløn. Hetta er eitt stig á rættari leið. Betri Pensjón vil tó gera ta viðmerking, at nýggja skipanin er skeiwt skipað.

Her hugsa vit um, at ein, ið forvinnur kr. 235.000 árliga, rindar 30% í skatti av sínum eftirlønarinngjaldi, meðan ein, ið forvinnur kr. 235.001 árliga, rindar 35% í skatti av sínum eftirlønarinngjaldi. Vit mæla til, at henda skipan verður eftirhugd við tí fyri eyga at rætta henda skeivleika.

Teir føroyingar, sum í góðari tíð hava finguð sær egna eftirlønarskipan og harvið hava eina rímuliga upphædd uppsparda, tá komið verður til pensjónsaldur, verða ov hart mótroknaðir í almennu pensjónini í nýggju skipanini. Mælt verður til, at ætlaðu broytingarnar viðvíkjandi mótrokning av egnari eftirløn, verða broyttar soleiðis, at mótrokningin gerst minni. Tað tykiskt skeiwt, at teir einstaklingar, fakfelög og onnur, sum tóku hetta mál í álvara tíðliga, verða rakt av eini so umfatandi mótrokning.

Ásannandi, at vit her tosa um sera týðandi viðurskifti fyri einstaka føroyingin og samfelagið sum heild, heita vit á politisku skipanina um at bera so í bandi, at tað fæst ein breið politiska semju um hetta mál. Hetta fyri at hava størst möguliga vissu fyri, at høvuðstættirnir í skipanini ikki vera broyttir óneyðuga ofta. Okkara royndir vísa, at kundar okkara gerast ørkymlaðir, tá týðandi broytingar henda ov ofta, og sæst hetta aftur í huganum hjá kundunum at spara upp til eгna eftirløn.

Vinarliga
Vegna Betri Pensjón

Helgi L. Petersen
Stjóri

Almannamálaráðið
Eirargarður 2
FO-100 TÓRSHAVN

Att.: Eyðgunn Samuelsen, landsstýriskvinna

Tórshavn 24. november 2017

Okkara tilv./Our ref.:
3391-3375/Esthe/Almann-FAG-B-H
Tykkara tilv./Your ref.:

Hoyringssvar til eftirlønarnýskipan

Vist verður til lógaruppskotini

1. Uppskot til løgtingsslög um broyting í løgtingsslög um almannapensjónir o.a.
2. Uppskot til løgtingsslög um broyting í løgtingsslög um viðbót til ávisar pensjónistar v.fl.
3. Uppskot til løgtingsslög um broyting í løgtingsslög um áseting og javning av almannaveitingum.
4. Uppskot til løgtingsslög um broyting í løgtingsslög um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn.
5. Uppskot til løgtingsslög um eftirløn (Eftirlønarlógin)(Pensjónsnýskipan).
6. Uppskot til løgtingsslög um javningarprosent til almannaveitingar.

umframt fylgiskjalið "Trygg og varandi pensjónsskipan", sum eru send okkum til hoyringar hin 2. november í ár.

Yvirskipað er at siga, at Føroya Arbeiðsgevarafelag metir tað vera neyðugt at tillaga okkara eftirlønar- og pensjónsviðurskifti soleiðis, at tey í framtíðini verða meiri haldfør. Tí kann felagið taka undir við tankanum aftanfyri eftirlønarnýskipanina.

Vit meta tó, at soleiðis sum samlaða uppskotið til pensjónsnýskipan er sett saman, eru viðurskifti, sum eru ivasom, og sum felagið er ímóti, sum ikki liva upp til endamálið at gera eina haldføra skipan, og sum eiga at vera broytt, fyri at Føroya Arbeiðsgevarafelag skal kunna taka undir við uppskotinum.

Føroya Arbeiðsgevarafelag ger einamest viðmerkingar til broytingarnar í framtíðar pensjóns-viðurskiftunum, tað vil siga hjá teimum, sum eru fødd eftir 1953.

Tó fer Føroya Arbeiðsgevarafelag at vísa á, at undir verandi skipan er mótrokningin í viðbótini á 60% fyri árliga inntøku yvir 61.900 kr. sera høg, og hetta hevur stóra ávirkan á hugin hjá pensjónistum at arbeiða. Sum dømi fær ein stakur pensjónistur, ið hevur eina inntøku á 65.000 kr um árið, ein effektivan marginalskatt á uml. 74%. Um tað er eitt politiskt ynski, at pensjónistar fáa möguleikan at arbeiða longri, so mælir Føroya Arbeiðsgevarafelag til, at mótrokningin í viðbótini verður lækkað munandi, soleiðis at tað fer at loysa seg betur at arbeiða hjá teimum, sum eru fødd áðrenn 1953.

Pensjónsaldurin

Landsstýrið er ov lítið ambitiøst í mun til at hækka pensjónsaldurin. At hækka pensjónsaldurin við tilsamans 1 árið inntil 2030, og síðan við möguliga $\frac{1}{2}$ árið 5 hvort ár alt eftir miðal lívsævi, meta vit vera ov lítið.

Hækking av pensjónsaldrinum er tann broytingin, sum í sjálvum sær helst gevur mest í mun til at spara uppá pensjónsutreiðslurnar. Tí undrar tað, at landsstýrið ikki hækkar aldurin nakað skjótari. At dagføra pensjónsaldurin við miðal lívsævini hevur gaman í eina framtíðartrygging við sær, men fyrstu hækkingarnar eiga at ganga skjótari.

Tankin um útskotnað pensjón er sum útgangsstöði góður. Tó mæla vit til, at landsstýrið endurskoðar treytirnar fyrir hesum, soleiðis at tær gerast meiri liðiligar í mun til kravið um 1.000 arbeiddar tímar um árið. Her kundi möguliga kundi möguliga verið sett eitt lutfall inn ístaðin.

Tvungna eftirlønin

Vist verður í uppskotinum á, at nú inngjaldið til Arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnin hækkar við til samans 3 %, er ikki neyðugt, at tvungna eftirlønaruppsparingin verður meira enn 12 % í mun til 15 %, sum lógin nú sigur. Lagt verður líkasum upp til, at hesi 3 % ganga út móti hvørjum øðrum.

Hetta er ikki rætt. Flestu sáttmálarnir á privata arbeiðsmarknaðinum liggja omanfyri 12 % í eftirløn, og tað vildi verið góðtrúgvið at sagt, at tað ber til at lækka hetta prosent, uttan at tað verður umroknad til løn. Eyka arbeiðsmarknaðargjöldini verða sostatt løgd beint omaná hvørja lønarkrónu, sum ein eyka útreiðsla fyrir arbeiðsgevaran.

Arbeiðsmarknaðargjöld

Í uppskotinum verður skotið upp, at gjaldið til Arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnin fer at hækka við 0,75 % til arbeiðsgevaran og 0,75 % til løntakaran.

Tað verður tó ikki lýst, hvussu nögv gjöldini til Barsilsskipanina og til ALS fara at hækka. Við ætlanini um, at eftirløn upp til 12 % skal leggjast omaná hesi gjöld, er púra vist, at gjöldini fara at hækka. Harafturat fara eisini útreiðslurnar hjá arbeiðsgevarum fyrir dagopening 1. og 2. sjúkradagin at hækka. Heldur ikki hetta er lýst í uppskotinum.

Við undantaki fyri teimum 0,75 % hevir uppskotið tí við sær ókendar og ólystar útreiðslur fyrir arbeiðsgevaran, og vinnan er ikki í eini stöðu, har hon tolir fleiri útreiðslur á hvørja lønarkrónu. Lønar-skatturin í Føroyum er frammanundan høgur samanborið við útlendskar skipanir, og tað legst steinur omaná byrðu hjá føroyskum fyritøkum, ið kappast við útlendskar fyritøkur um skikkaða arbeiðsmegi. Sostatt mælir Føroya Arbeiðsgevarafelag avgjørt frá, at fleiri gjöld verða løgd á lønarútgjaldingarnar.

Mótrokning í grundupphædd

Fólkapensiónin varð upprunaliga fíggjað við einum serligum gjaldi uttanum skattskipanina. Síðan gjordist hetta gjald eins og útreiðslurnar til fólkapensiónina partur av skattskipanini og sást ikki aftur sum serligt eftirlønargjald. Í mun til nýggju eftirlønarskipanna, sum skotin verður upp, ynskir landsstýrið nú at taka stigið viðari frá hesum eisini, og heldur lata fólkapensiónina verða fevnda av útgjaldi úr Arbeiðsmarknaðareftirlønargrunninum, sum fult og heilt verður fíggjaður av arbeiðsmarknaðinum. Føroya Arbeiðsgevarafelag metir hetta vera eina ógvuliga óhepna gongd, og mælir frá at mótroknað í grundupphæddini.

Mótrokning annars

Sum nevnt er ein trupulleiki við verandi pensjónsskipan, at mótrokningin í viðbótini er ov høg. Uppskotið til nýggja pensjónsskipan roynir at loysa hesa avbjóðing við at mótrokna yvir eitt longri inntøkustrekki, og at lata bæði grundupphæddina og viðbótina verða fevnda av reglunum um mótrokning. Men Føroya Arbeiðsgevarafelag metir ikki, at hesin leistur er rætta loysnin, tí effektivi skatturin á pensjónistar verður framhaldandi ov høgur. Marginalskattaprosentið hjá einum pensionisti fer eftir broytingarnar framhaldandi at liggja høgt - millum 60 og 70 %. Sostatt verður hugurin at arbeiða framhaldandi hildin aftur av, at pensjónistar verða revsaðir ov hart fyrir at arbeiða, tá ið mótrokningin er so høg.

Skotið verður upp, at inngjald til eftirløn skal verða skattað stigvist úr 30 % til 40 %, soleiðis at tað betur skal loysa seg hjá lágløntum at spara upp. Av tí at útgjøld av forskattaðari lutaeftirløn og lívrentu undir nýggju skipanini verður tald við í inntøkugrundarlagið fyrir mótrokning, merkir tað tó, at effektiva skattaprosentið av pensjónini verður munandi hægri enn bara forskattingin. Hetta tí at uppsparingin í sær sjálvum førir til mótrokning. Føroya Arbeiðsgevarafelag sóknast eftir ítøkiligum útgreiningum, sum vísa virknaðin av hesum.

Føroya Arbeiðsgevarafelag mælir tí til, at viðbótin verður mótroknað nögv linari, soleiðis at málið um at fáa fólk at arbeiða longri verður rokkið. Uppsparring til aldurdómin ella arbeiði eftir pensjónsaldur eיגur

íkki at verða so ógvusliga skattað og mótroknað, at tað hvørki loysir seg at spara upp til ella at arbeiða eftir pensíónsaldur.

Javning av almannaveitingum

Skotið verður upp, at almannaveitingar frameftir verða javnaðar við miðaltal av broyting í prístali og broyting í almenna lønarkarminum, tó kunnu veitingarnar ongantíð lækka. Hetta merkir, at á henda hátt fara almannaveitingarnar við tíðini at hækka við meira enn miðalhækkingini av prístali og lønarkarmi. Her má tí setast inn ein indexjavning yvir ár.

Haldførið

Ført verður fram í uppskotinum, at uppskotið til eftirlønarnýskipan fremur haldførið hjá føroyska búskapinum. Millum annað tí, at vanliga fólkapensiónin nú lutvíst skal verða avloyst av útgjaldi úr Arbeiðsmarknaðareftirlønargrunninum, sum nú ikki er eitt ískoyti til pensión, men partur av grundarlagnum. Tí skal meira gjaldast inn í grunnin, heldur enn at tað verður spart upp til eftirløn. Tað er tó ein greiður munur á, um goldið verður inn til eftirløn, ella um goldið verður inn í Arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnin. So at siga ongin uppsparing er í Arbeiðsmarknaðar-eftirlønargrunninum, og tað ger hann sárbaran í mun til sveiggi í búskapinum. Eru útrocningar t.d. gjørdar í mun til, hvat hendur, tá arbeiðsstyrkin ella lønarsummurin í samfelagnum lækkar?

Samanumtikið

Sum nevnt tekur Føroya Arbeiðsgevarafelag undir við tankanum aftanfyri nýskipanina, men her eru fleiri viðurskifti, sum vit meta vera ógvuliga óheppin.

Samanumtikið vísir Føroya Arbeiðsgevarafelag á,

- at landsstýrið er ov lítið ambitiøst í mun til at hækka pensjónsaldurin;
- at eyka arbeiðsmarknaðargjøldini verða løgd sum ein eyka útreiðsla beint omaná hvørja lønarkrónu, og Føroya Arbeiðsgevarafelag mælir avgjørt frá, at fleiri gjøld verða løgd á lønarútgjaldingarnar;
- at neyðugt er, at verandi mótrokning í viðbótini verður lækkað munandi, soleiðis at tað fer at loysa seg betur at arbeiða hjá teimum, sum eru fødd áðrenn 1953;
- at tað ikki eigur at verða mótroknað í grundupphæddini;
- at tørvur er á itøkiligum útgreiningum, sum vísa virknaðin av forskatting av og mótrokning í uppspardari eftirløn;
- at viðbótin eigur at verða mótroknað nögv linari, soleiðis at málid um at fåa fólk at arbeiða longri verður rokkið;
- at landsstýrið endurskoðar treytirnar fyri útskotnari pensjón, soleiðis at gerast meiri liðiligar í mun til kravið um 1.000 arbeiddar tímar;
- at almannaveitingarnar mugu indexjavnast;
- at vit sakna útrocningar av langtíðarhaldførinum í mun til broytingar í arbeiðsstyrki og lønarsummi.

Føroya Arbeiðsgevarafelag tekur tí ikki undir við uppskotinum, sum tað nú liggar.

Vinarliga

Føroya Arbeiðsgevarafelag

Bogi Jacobsen
formaður

Almannamálaráðið
 Att.: Kristjan Árnason, fulltrúi
 Eirargarður 2
 100 Tórshavn
amr@amr.fo

Tórshavn, tann 24. november 2017

Hoyringssvar í sambandi við pensjónsnýskipanina

Arbeiðsloysisskipanin hevur fengið ymisk lógaruppskot í sambandi við pensjónsnýskipanina til hoyringar, og skal í hesum sambandi gera hesar viðmerkingar.

Sambært lógaruppskotinum verður undantakið frá at rinda eftirløn av útgjaldi úr ALS – av arbeiðsloysisstuðli – strikað soleiðis, at galldandi frá 1. januar 2019 verður ALS at rinda eftirløn av arbeiðsloysisstuðli.

Eftirlønargjaldið verður 5% fyrsta árið í 2019 vaksandi við einum prosentstigi um árið fram til 2026, tá eftirlønargjaldið er komið upp á 12%.

Fyri Arbeiðsloysisskipanina fer hetta at merkja, at samlaðu útgjöldini av arbeiðsloysisstuðli verða hesi 5% til 12% hægri, enn tey annars høvdu verið.

Tað er eyðsæð ein avbjóðing at meta um, hvussu stórt arbeiðsloysið verður komandi árin, hvussu nógverður goldið í arbeiðsloysisstuðli og harvið, hvussu stórt samlaða eftirlønargjaldið av arbeiðsloysisstuðli verður.

Verður støði tikið í samlaða árliga miðalútgjaldinum seinastu 10 árin, so verður ALS at rinda millum slakar 8 mió. krónur og slakar 19 mió. krónur í eftirløn árliga, alt eftir um eftirlønin er 5% ella 12% av arbeiðsloysisstuðlinum.

Talvan niðanfyri vísir, hvussu nógverði verið goldið í eftirlønum av samlaða árliga arbeiðsloysisstuðlinum árin frá 2008 til 2017 – alt eftir, um eftirlønin hevði verið 5% ella 12%.

	<u>5%</u>	<u>12%</u>
Miðal öll árini	7.850.920 kr.	18.842.208 kr.
2017 (m)	3.830.000 kr.	9.192.000 kr.
2016	4.635.000 kr.	11.124.000 kr.
2015	5.873.200 kr.	14.095.680 kr.
2014	7.186.350 kr.	17.247.240 kr.
2013	8.808.650 kr.	21.140.760 kr.
2012	11.019.900 kr.	26.447.760 kr.
2011	14.593.700 kr.	35.024.880 kr.
2010	12.627.850 kr.	30.306.840 kr.
2009	7.655.250 kr.	18.372.600 kr.
2008	2.279.300 kr.	5.470.320 kr.

Alt eftir hvussu stórt arbeiðsloysið fer at verða, so er hugsandi, at avleiðingarnar av at strika undantakið frá at rinda eftirløn av arbeiðsloysisstuðli fara at verða, at ALS fer at rinda úr einum 3 – 4 mió. krónum upp til einar 35 - 40 mió. krónur í eftirlønargjaldi av arbeiðsloysisstuðli á hvørjum ári.

Vinarliga

Magni á Deild Olsen, stjóri

Almannamálaráðið
Eirargarður 2
100 Tórshavn

Argir, 24.11.2017
jjo, jj, gw

Hoyringssvar til pensjónsnýskipanina

Hagstova Føroya hevur í telduposti 6. november 2017 fngið uppskot til pensjónsnýskipan til ummælis.

Uppskotið ger í stóran mun nýtslu av serliga tveimum hagtolum sum Hagstova Føroya ger upp og gevur út regluliga, hesi eru brúkaraprístalið og vænta lívsævi.

Brúkaraprístalið

Endamálið við einum brúkaraprístali er at máta prísbroytingar. Brúkaraprístalið er eitt útroknað tal, sum sýnir gongdina í prislegu ávist tíðarskeið. Brúkaraprístal er ein samanfating av, hvussu prísirnir á einari ávíðari nýtslusamanseting af vørum og tænastum, sum húsarhaldið keypir, eru broyttir frá einum tíðarskeiði til annað. Brúkaraprístalið vísir prísgongdina fyri miðalnýtsluna hjá øllum húsarhaldum í Føroyum. Brúkaraprístalið kann skiftast á ymsar vøru- og tænastubólkar, og tí vísa prísgongdina fyri hesar hvønn fyri seg.

Verandi brúkaraprístal kann ikki skiftast á húsarhaldsbólkar ella serstakar lónar- og ella aldursbólkar so sum pensjónistar. Til hetta krevst serstök kanning sum ikki er gjørd í samband við verandi brúkaraprístal.

Vænta lívsævi

Hagstovan ger árliga uppgerð av væntaðum lívsævi fyri 1 ára aldursbólkar. Håttalagið til uppgerðina er fleiri ferðir broytt, hetta tí at möguleikin fyri betri góðsku er alsamt betraður. Talið fyri vænta lívsævi merkir tað sama sum eftirverandi livitið, tað vil siga tal av árum fólk í ávísum aldri í miðal hava eftir at liva, um aldursbýtið av andlátunum hevði hildið fram óbroytt.

Vænta lívsævið er ikki ein framrokning av restlivitið, men heldur ein staðfesting av miðalheilsustøðuni hjá ávísum aldursbólkum ávist tíðarskeið. Till dømis er væntaða lívsævi hjá 65 ára gomlum kvinnum í 1985/86 17,7 ár og í 2015/16 er tað 21,8 ár. Tað vil siga at 65 ára gamlar kvinnur kundu í 1985/86 roknað við eini miðal-restlivitið á 17,7 ár um deyðstítleikin hjá kvinnum 65 ár og eldri altið fór at verða sum hann var í 1985/86. Í 2015/16 kundu kvinnur í 65 ára aldri rokna við eini miðal-restlivitið á 21,8 ár um deyðstítleikin fyri kvinnur 65 ár og eldri altið fór at verða sum í 2015/16. Hetta er ein øking í restlivitið á 4,1 ár. Men deyðstítleikin fyri kvinnur 65 ár og eldri hesi 31 árini hevur ongantíð verið tann sami, og tað vil hann í praksis ongantíð verða heilt neyvt. Broytingin á 4,1 ár í restlivitið ermát fyri hvussu deyðstítleikin er broyttur hesi 31 árini. Uppgerðin av vænta lívsævi sigur onki um hvørja broyting vit framvir kunnu vænta, og heldur onki um hvør orsókin er til at vit hava staðfest eina broyting. Uppgerðin er deterministisk og inniheldur ongan stokastik yvirhøvur.

Hagstovan ger í lötuni ikki framrokningar av væntaðum lívsævi, ella restlivitið, men um tað skuldi verið gjört, so er ivasamt um tað er skilagott at brúka háttalag fyri væntaðum lívsævi sum grundarlag. Tað finnast munandi neyvari og betri háttalög til framrokningar av restlivitið. Men til hetta krevst ørvísi raðfesting av tíð og orku til slíkt arbeidið.

Hagstovan virkar smb. Løgtingslög nr. 33. frá 7. mai 1991, ið ásetir, at stovnurin velur, raðfestir og fyriskipar arbeiðsuppgávurnar sum sjálvstøðugur stovnur. Hagstovan framleiðir hagtöl, sum stovnurin stendur inni fyri at hava nøktandi neyvleika og góðsku í fyrisitingarligum og fakligum høpi.

Góðskukravið merkir millum annað, at tørvur er á broytingum av søguligum hagtalsuppgerðum. Dømi um hetta er broytingarnar, sum gjørðar eru í samband við uppgerðina av væntaðum lívsævi.

Í lógaruppskotinum "Løgtingslög um broyting í løgtingslög um almannapensjónir o.a. § 6 Stk. 3" er áseting orðað um nýtsluna av væntaðum lívsævi i sambandi við broyting av fólkapensjónnsaldrinum, herundir metingar sum Hagstovan skal gera. Ásetingin tykist fløkt og kann lesast skeivt. Løggevari átti at umhugsa, hvussu skilagott tað er at nýta hagtøl sum beinleiðis ásetingar í lógarteksti.

Vinaliga

Gilli Wardum, stjóri
Hagstova Føroya

Sólgerð Hjørleifsdóttir

Fra: Samtak <samtak@samtak.fo>
Sendt: 24. november 2017 12:48
Til: Almannamálaráðið
Emne: Hoyringssvar til pensjónir
Vedhæftede filer: Hoyringssvar skjal 1.pdf; hoyringssvar skjal 2.pdf

Sí hjálagda hoyringssvar frá feløgunum í Samtak –

Vinarliga váttað móttøku,

Vegna Samtak,

Georg F. Hansen

Tórshavn 24. November 2017

Viðmerkingar til pensjónsnýskipanina

Pensjónsuppskotið livir ikki upp til tvey av trimum endamálum, sum ásett er fyri pensjónsnýskipanini, og ilt er at síggja, at talan er um eina nýskipan.

Um hugt verður burtur frá möguleikanum at útseta pensjón, so er í stóran mun talan um tekniskar tillagingar av eini skipan, ið fyri stóran mun var knæsett fyri 5-6 árum síðani, og sum fakfeløgini einmælt mótmæltu. Skipanin við høgari eginuppsparing verður varðveitt, skipanin við forskatting verður varðveitt (tó nú er flatskattur, men í 3 stigum) og ein skipan verður gjørd við mótrokning av grundupphædd eftir inntøku á 30.000 kr, sum vit halda minkar munandi um hugin at arbeiða eftir tú ert vorðin pensjónistur.

Við pensjónsuppskotinum hevur politiska skipanin fingið ein søguligan möguleika at fremja ein av störstu og mest kollveltandi sosialu broytingum í føroyaskari sögu, tíverri verður ikki tikið av hesum möguleika. Tað eru jalig viðurskifti í uppskotinum, men tað er sera grundleggjandi, at ábøtur vera gjørdar fyri at framtíðartryggjar livikorini hjá pensjónistum, og at tú ikki við uppskotinum er við til at gera munin á fólkí uppaftur storrri í ellisárum.

Jalig viðurskifti:

- Samhaldsfasti hækkar, tó verri enn so nóg mikið
- Ásett verður ein javningarlög
- Mótrokning millum hjún verður strikað fyri pensjónistar føddir eftir 1953 (skuldi verið fyri allar pensjónistar)
- Möguleiki verður at útseta pensjón (tó er ógreitt um treytir fyri hesum, og hvussu mótroknað verður)
- Eftirløn verður rindað omaná fleiri lónarlíknandi veitingar enn í dag (undantak fyri fyritíðarpensjónir og varandi forsorgardeiting, sum setir hesar bólkar í eina óneyðuga støðu við fátækraváða)
- Pensjónsskatturin fyri lágar inntøkur lækkar (tó verður flatskattur varðveittur, bara í trimum stigum)

Neilig viðurskifti:

- Skipanin varðveitir eina høga privata eginuppsparing (12%)
- Skipanin varðveitir forskatting av pensjónum

- Skipanin hevur flatskatting av pensjónum í 3 stigum, har marginalskatturin við at flyta eitt inntökustig er ómetaliga högur. Fert tú frá eini inntöku við 27.400 kr um mánaðin til eina inntöku á 27.500 kr um mánaðin, so hækkar tín pensjónsskattur úr 35% til 40% av allari inntöku – tvs eisini inntöku niðanfyri 27.500 kr, tískil loysir tað seg ikki at forvinna beint omanfyri eitt pensjónsskattamark, tí revsingin í pensjónsskattinum er so högur.
- Pensjónsaldurin verður hækkaður
- Mótroknað verður í grundupphædd
- Mótroknað verður longu eftir eina inntöku á 30.000 kr – í dag er markið 61.900 kr
- Fyrítíðarpensjónistar og fólk á varðandi forsorg verða ikki fevnd av skipanini, og kunnu tí hugsast at enda í fátækraváða á ellisárum, um hesi ikki hava makar, sum taka sær av teimum.
- Skipanin er fløkt, tí talan verður um tvey ymisk slög av pensjónsskipanum – eina fyri verandi pensjónistar og eina fyri komandi pensjónistar.
- Skipanin við tvungnari uppsparing er sera fløkt sum er, tí talan er fyri nógvar bólkar um fleiri slög av pensjónsuppsparing – sumt er skattað annað er óskattað. Hetta uppskot ger ikki upp við fløktu skipanina.
- Samhaldsfasti er ein alt ov lítil partur av pensjónsskipanini
- Oljustuðulin verður avtikin

Trupult er at gera eina samlaða niðurstöðu, tí talan er ikki um uppskot, sum á nakran hátt fáa felögini eintýðugt at fegnast, tí tað er so nógv neilig viðurskifti. Niðanfyri hava vit lýst avleiðingar í mun til tær ásetingar, ið pensjónssemjan skal eitast at gera.

Okkara uppáhald er, at tað í longdini og her og nú einans er búskaparlíga haldföri, ið verður styrkt, tískil er uppskotið ikki nóg gott. Tí krevja felögini, at broytingar vera gjørðar, soleiðis at tú tryggjar öllum eina góða pensjón og eggjar fólk at arbeiða eftir pensjónsaldur, um hesi hava hug og möguleika til tess.

Felögini óttast, at uppskotið økir ójavnan millum tey við lægri og hægri lónum, og at tað verður ein stórur skari av pensjónistum, sum við vissu framhaldandi vera í fátækraváða. Hesin fátækraváði er politiskt skaptu og kann loysast politiskt, um rætt verður boríð at.

Verður parturin við samhaldsföstu uppsparingini styrkt í mun til privatu uppsparingina minkar hetta um gjónna millum há- og láglönt umframt at hópurin av øðrum fyrimunum eru við eini slikari skipan. Tað eru tey við lægru lónunum, sum verða tapararnir, tað eru partiðarsett, tímalønt og serliga kvinnur, ið eru fyri vanbýti, um spurningurin um pensjónir í so stóran mun verður privatur og pensjónsskatturin lutfalsliga högur og flatur.

1. At tryggja öllum eina góða pensjón

Sagt verður at fólk skulu hava meir at liva av, og at tey, sum eru slitin kropsliga ella sálarliga, kunna fara á framskundaða pensjón, áðrenn tey náa pensjónsaldur.

Hóast pensjónin eftir avgjöld og skatt lyftir pensjónina við 1.000 kr í 2020 í mun til 2017, so er hetta ikki nóg mikið til at fáa lyft stóku pensjónistarnar, sum ikki hava aðra tóka inntöku, úr fátækraváða! Hetta punktið er tískil ikki uppfylt. Skulu pensjónistarnir lyftast úr fátækraváða er neyðugt at hækka okkurt útgjald munandi, tí útgjaldið í 2020 svarar áleið til markið fyri fátækraváða í 2015.

Um Samhaldsfasti varð hækkaður til 5% - tað vil siga við 2,25% og ikki einans við 0,75% - so kundi útgjaldið úr Samhaldsfasta verið 7536 kr um mánaðin. Tá er roknað við, at 2,75% geva 4.145 kr (hetta er útgjaldið í 2018), og virðið á tí er upproknað í mun til 2018-satsirnar.

Varð hetta gjört, so vóru allir pensjónistar – bæði stakir og giftir - lyftir væl upp um fátækramarkið, og sosiala kontraktin millum ættarlið varð varðveitt. Tað góða við einum hækkaðum Samhaldsfasta er eisini, at her hendir eitt stórt umbýti av virðum, øll rinda og øll fáa. Talan er eisini um eina skipan, sum er bílig at umsita, avkastið hefur verið stórt, og skipanin hefur seinastu árini veruliga víst sítt virði.

Við Samhaldsfasta verður eisini eitt høgt peningarensl varðveitt í samfelagnum tí mesti parturin av tí, sum verður rindað inn í grunnin fer beinleiðis út aftur, og móttakarin av Samhaldsfasta rindar skatt av útgjaldinum. Hetta betrar eisini um langtíðarhaldföri landskassans og tað hjá kommunum, tí pensjónistarnir rinda eisini kommunuskatt av Samhaldsfasta.

Tað verður heldur ikki mótroknað í Samhaldsfasta, og tískil loysir tað seg altíð at arbeiða, hóast tú fært Samhaldsfasta.

Í øðrum lagi verður nevnt, *at fólk, ið eru slitin kropsliga ella sálarliga, kunnu fara av arbeiðsmarknaðinum við framskundaðari pensjón.*

Fólk kunnu í dag fara av arbeiðsmarknaðinum og sökja um fyritíðarpensjón. Talan er um 3 slög av fyritíðarpensjón – lægstu, miðal ella hægstu. Nógvir limir í feløgunum í Samtak eru tíverri slitnir áðrenn tey náa pensjónsaldur, og tey vera mangan rakt av longum avgreiðslutíðum, og sera vánaligum veitingum í fyritíðarpensjón, ið er langt undir, hvat krevst fyrir at liva eitt virðiligt lív.

Feløgini í Samtak halda, at tað er ein góður tanki við framskundaðari pensjón. Hinvegin vilja feløgini staðiliga mæla til at broyta skipanina við fyritíðarpensjón – gera hana einfaldari, betri, smidligari og at minka munandi um avgreiðslutíðina. Eisini eiga fólk, sum fáa fyritíðarpensjón, at fáa hana frá umsóknardegnum og ikki sum nú, frá tí at játtað verður. At gera eina nýggja skipan við framskundaðari pensjón tykist bara sum at gera eitt nýtt lag av fyrisiting.

2. At eggja fólk at arbeiða eftir pensjónsaldur

Grundgivið verður við, *at fólk, ið ynskja at arbeiða eftir pensjónsaldur kunnu velja at útseta fólkapensjónina móttvegis hægri pensjónsútgjaldið, tá ið farið verður á pensjón.*

Hesum partinum taka feløgini í Samtak undir við – kortini má tryggjast, at tey rættindi, sum arbeiðstakrar hava, eisini skulu vera galldandi fyrir tey, sum velja at útseta pensjónina. Í dag er tað hópurin av arbeiðsmarknaðarligum rættindum, sum arbeiðsfólk, ið eru farin um pensjónsaldur, missa. Eisini má tað gerast greiðari, hvussu nógv tú skalt arbeiða, um tú velur útsetta pensjón, og hvussu mótroknað verður í tíni egnu pensjón.

Næsti parturin av grundgevingunum fyrir at eggja fólk at arbeiða eftir pensjónsaldur verður grundgivin við, *at mótrokningin í viðbótini verður lækkað úr 60% niður í 40% og at mótrokningin millum hjún verður strikað.*

Tað, sum ikki verður nevnt í hesum er, at tað í nýggju skipanini fer at loysa seg verri at arbeiða, tí landið byrjar fyrr at mótrokna, og at mótroknað verður fyrst í grundupphædd. Skal upphaldíð um, at tað skal loysa seg at arbeiða halda, og skal tað haldast fast um meginregluna um pensjón til øll, so skal skipanin við mótrokningini broytast munandi í mun til uppskotið.

Útgangsstöðið fyrir skipanini má vera verandi skipan. Undir verandi skipan missa pensjónistar oljustuðul í einum og mótroknað verður við 60% eftir eina inntøku á 61.900 kr. Mótroknað verður ikki í grundupphæddini.

Mælt verður til at halda fast um at strika mótrokningina millum hjún – inntøkan hjá tínum hjúnafelaga eigur ikki at ávirka tína pensjón, og hetta eigur at vera galdandi fyrir allar pensjónistar. Eisini verður mælt til at halda fast um verandi mótrokningarfríu upphædd, men at lækka mótrokningarprosentíð, soleiðis at tú missir inntøku meir líðandi enn tú gert í dag. Hetta hevði eisini gjört, at pensjónistar verða betri eggjaðir at taka nakrar tímar á arbeiðsmarknaðinum, um möguleiki og hugur er til tess. Eisini skal oljustuðulin minkast líðandi og ikki í einum sum í dag.

Varð hetta gjört, skuldi eisini verið óneyðugt at gjört fleiri skipanir fyrir verandi og komandi pensjónistar. Tað er heldur ikki heppið, at tú hefur ymiskar skipanir fyrir pensjónistar, og hetta tyngir eisini fyrisingarligu byrðuna. Tað er sum meginregla skeivt at býta fólk, hvørs fortreytir áttu at verið tær somu, upp í fleiri skipanir, tískil mugu broytingar gerast, soleiðis at allir pensjónistar kunnu vera við í somu skipan.

Fyri verandi pensjónistar (tey sum longu eru farin á pensjón) skuldi í eini skiftistíð verið möguligt at farið yvir í skipanina við útsettari pensjón, um hesi ynskja tað. Verandi pensjónistar skulu fáa gagn av öllum möguligum broytingum, ið gerast skulu.

3. At styrkja búskaparlíga haldföri

Grundgivið verður við, at *pensjónsaldurin hækkar ½ ár í 2025, og aftur í 2030. Síðani verður ásett ein skipan við automatiskari hækkan av pensjónsaldri so hvørt livialdurin hækkar.*

Umframt at land og kommunur fáa fleiri skattainntøkur so hvørt talið av pensjónistum hækkar, tí Samhaldsfasti hækkar til 3%, og fleiri fáa viðbót, sum eisini er skattað við útgjald.

Tað verður einki sagt um, at mótroknað verður fyrr – longu eftir eina inntøku á 30.000 kr - og at mótroknað verður í grundupphæddini, soleiðis at inntökurnar vaksu hjá landinum. Hetta betrar eisini haldförið hjá landinum. Högi og flati pensjónsskatturin verður varðveittur fyrir nógvar lønarbólkar, soleiðis at í longdini verða ógvuliga fáir löntakarar, ið fáa gagn av einum lægri pensjónsskatti.

Mælt verður til, at hækka samhaldsfasta til 5% - soleiðis verður haldförið hjá bæði pensjónisti og hjá landi og kommunum styrkt. Eisini verður staðiliga mælt frá at mótroknað í viðbót longu eftir eina inntøku á 30.000 kr. At mótrokna so tíðliga minkar um hugin at arbeiða og spara upp. Heldur skulu skipanir eggja fólk at arbeiða, tískil má verandi mótrokningarfríu upphæddin varðveitast, og heldur skal mótroknastt við lægri prosentum. Pensjónistar kunnu tískil eggjast til at arbeiða meir. Hetta hevði eisini styrkt um haldförið, umframt at tað má roknast við, at fleiri fara at brúka skipanina við útsettari pensjón, sum skuldi verið til gagns fyrir allar partar.

Haldförið verður eisini styrkt, tí mótroknað verður í stórrri parti av uppsparing. Sum støðan er í dag verður als ikki mótroknað í pensjón, ið er uppspard eftir 2012. Hetta betrar haldföri. Tað

fer betrar langtíðarhaldföri munandi, um Samhaldsfasti verður styrktur, sum mælt er til omanfyri, og hetta er við til at útjavna haldföristrupulleikan skaptan av forskattingini.

Verandi limir í Samtak

Viðvíkjandi arbeiðsfólk og sjófólk, so ber til at staðfesta, at arbeiðarafelögini í Samtak hava í dag eina pensjón á 10% - umframt at 1,5%-2% verður brúkt til tryggingar. Felögini mæla til, at uppsparingarkravið í mesta lagi verður 10% - hetta kundi eisini verið 8%, men at Samhaldsfasti verður hækkaður til 5%, so útgjaldið nærum kann tvífaldast í mun til í dag. Á henda hátt verða allir pensjónistar lyftir væl og virðiliga úr fátækraváða, samstundis sum fólk verða eggjað til at arbeiða.

Fyri sjófólkid verður talan um ein niðurskurð í løn, um tað ikki verður greiðari ásett í eftirlønarlögini, at tað er lønveitarin, sum hevur ábyrgd av at rinda eftirløn. Sjófolk við fiskiskipum, fáa eftirløn sum eina dagupphædd, tískil er sera ymiskt, hvat eftirlønin er í %, alt eftir hvørjari hýru sjófólkid fær. Fyri teir, sum sigla við góðu reiðaráðunum verður talan um lønarlækking, um kravið um 12% eftirløn ikki verður ásett soleiðis, at tað er lønveitarin, sum hevur ábyrgd av at rinda. Sjófolk við farmaskipum fáa 10% í eftirløn í 2018.

Fakfelögini hava eina kenslu av at hava gjört sína pensjónsskipan undir fólskum fyritreytum, tí mótrokningarfíraa upphæddin lækkar so nógv. Pensjónin fyri arbeiðararnar skuldi vera eitt ískoyti afturat tí almennu skipanini – ikki avloysa hana – tískil var altíð tikið sum givið, at mótrokningin ikki fór at gerast verri. Fakfelögini krevja, at mótrokningarfíra upphæddin í minsta lagi verður varðveitt, soleiðis at tú ikki rakar lægri lønir og smáuppspararan.

Fyri at framtíðartryggja Føroyar, er neyðugt við einum betri og greiðari ungdómspolitikki, familjupolitikki, bústaðarpolitikki og útbúgvingarpolitikki. Hetta hevur alt árin á eldraðkið nú og framvir, og neyðugt er við betri málsetningum um eldraðkið óansæð um tað er land ella kommunur, ið fyrisitir eldraðkið og hvønn eldrapolitikk samfelagið hevur. Sum er vanta hesir.

Fyri pensjónsmálið er sera týdningarmikið, at gjørðar verða broytingar í uppskotini, ið send eru til hoyringar. Málið sum tað liggur nú livir ikki upp til endamálsorðingina um at allir pensjónistar skulu hava góð livikor á ellisárum, tí mugu broytingar gerast. Sí skjal 2.

Vegna felögini í Samtak,

Jan Højgaard

Georg F. Hansen

Jastrid W. Niclasen

Arthur Guðjonsson

Tórshavn 24. november

Uppskot til pensjónsbroytingar frá Samtak

Hetta eru broytingarnar, ið skulu til, um uppskotið skal liva upp til endamálið um at tryggja øllum eina góða pensjón og at eggja fólkí

Mælt verður til at lækkað kravið um 12% tvungna uppsparing til 10% og at hækka Samhaldsfasta til 5%. Hava fólk ella fakfelög hug at hava meir enn 10%, so er tað eisini í fínasta lagi – 10% markið er ein minsta áseting.

10% uppsparingin skal galda fyrí øll – eisini fyrí politikarar, fyritíðarpensjónistar og tey, sum fáa varandi forsorg, tí skulu % leggjast omaná fyritíðarpensjón og varðandi forsorgardeiting, soleiðis at hesi ikki framhaldandi vera fasthildin í eini fíggjarligari verri støðu, tá ið tey gerast pensjónistar.

Pensjón skal rindast omaná alla løn og lønarlíknandi veitingar.

Samhaldsfasti

Mælt verður til at hækka samhaldsfasta til 5% í 3 stigum fram til 2020.

Árstað	Samhaldsfasti í %	Útgjald mánaðin	Útgjald um árið
2018 (verandi)	2,75	4145	49.740
2018	3,5	5275	63.300
2019	4,25	6406	76.872
2020	5	7536	90.432

Mælt verður til at hækka botnfrádráttin í lands- og kommunuskattinum nakað, so løntakarar fáa ávist endurgjald fyrí hækkaða gjaldið. Land og kommunur fáa hetta endurgoldið við einum munandi hækkaðum skatti fyrí hækkaða samhaldsfastan.

Skattur

Skatturin av pensjónini skal vera lutfallshækkandi og ikki lutfalsjavnur í 3 stigum, sum skotið er upp. Mælt verður til antin at rulla forskattingina aftur og skatta pensjónir við útgjaldi, sum tað var fyri 1. Januar 2012 – á henda hátt samsvarar pensjónsskattur við vanliga skattin.

Um tað undir ongum umstøðum letur seg gera at avtaka forskattingina verður mælt til at gera skattin lutfallshækkandi í fleiri stigum, og at skatta lutfallshækkandi. Hetta merkir, at uppskotið verður broytt soleiðis, at tá farið verður upp um eitt inntøkumark, so skal skattast við hægra skattinum bara av pensjónsinntøku av tí sum er omanfyri markið, og ikki av allari upphæddini, sum tað er nú.

Inntøka	Eftirløn 12%	Eftirløn 12% eftir skatt
330.000	39600	23760
329.000	39480	25662
356.000	42720	25632

Sum tað sæst á myndini omanfyri, so loysir tað seg sera illa fyri pensjónirnar at fara beint uppu inntøkumarkið í skattinum, tí hægra skattamarkið verður roknað frá fyrstu krónu. Hevur tú eina inntøku á 229.400 kr við frítíðarískoyti, so skalt tú góðar 25.000 kr upp í inntøku, áðrenn tú hevur tað sama eftir í pensjón eftir skatt, tí hægri pensjónsskatturin verður álíknaður av allari upphæddini.

Mælt verður staðiliga til, at gera pensjónsskattin lutfalshækkandi, og at skatta verður lutfalshækkandi og ikki flatt. Um skatturin skuldi verið 30%, 35% og 40% og fyri somu inntøku mørk, sum uppskotið leggur upp til, so skuldi skatturin verið 30% við inntøku upp til ásetta markið og síðani 35% av upphæddini upp til 330.000 kr og so 40% av inntøku omanfyri hetta.

Aðrar ásetingar

Mælt verður til at taka óll aldursmørk úr lögini um eftirlønaruppsparing – bæði niðureftir og uppeftir.

Mælt verður til at hækka bagatellmørkini fyri útgjaldi úr eftirlønargrunnunum, soleiðis at eftirlønargrunnar kunnu rinda uppsparing út í einum, um talan er um uppsparing niðanfyri 150.000 kr heldur enn at býta hetta í smá útgjöld. Hetta var möguligt áðrenn eftirlønarbroytingarnar í 2012.

Mælt verður til at hera krøvini fyri 60 mánaða regluni fyri undantøk, soleiðis at Taks í hvørjum einstökum fóri skal góðkenna hetta.

Mælt verður til at áseta nakrar undantaksreglur í mun til 40 ára meginregluna fyri útlendingar, tí Føroyar ongar avtalur við lond uttanfyri Norðanlondini. Tað eru pensjónistar og fyritíðarpensjónistar, ið eru úr londum uttanfyri Norðanlond, ið mugu loftast betri enn tey eru í dag og enn tey eru eftir hesum uppskoti.

Mælt verður til at halda fast um skipanina við at javna pensjónir, sum skotið er upp.

Mótrokning

Feløgini krevja at mótrokningarfría markið á 61.900 kr verður varðveitt, og mæla til at seta mótrokningina fyrir viðbót niður á 30% og at strika mótrokning millum hjún. Um neyðugt, so kann henda mótrokning hækka til 40% fyrir inntøkur omanfyri 120.000 kr.

Eru inntøkur serliga høgar, so kann mótroknast í grundupphæddini. Samhaldsfasti, grundupphædd og viðbót telur ikki við í hesa inntøku, og mótroknast kann ikki við ella í Samhaldsfasta.

Tikið verður undir við at umleggja oljustuðulin omaná viðbótina.

Framskundað pensjón og útsett pensjón

Tá ið talan er um framskundaða pensjón mæla feløgini í Samtak til at fáa styrttri málsviðgerðartíðir fyrir umsóknir til fyritíðarpensjón og at skipanin við fyritíðarpensjón verður betra og gjørd einfaldari. Verður fyritíðarpensjón játtað, so er tað frá degnum, ið søkt verður og ikki frá játtanardegnum, at fyritíðarpensjónin verður veitt.

Mælt verður frá at gera eina skipan við framskundaðari pensjón – talan er um eitt nýtt fyrisitingarligt hugtak, ið er óneyðugt, og sum fløkir almennu fyrisitingina uppaftur meir. Heldur skal skipanin við fyritíðarpensjón dagførast, betrast og málsviðgerðartíðin styttast.

Mælt verður til, at allir pensjónistar vera í pensjónsskipanini, soleiðis at talan ikki er um fleiri skipanir, og at pensjónistar vera bólkaðir upp í A og B pensjónistar.

Mælt verður til at halda fast um leistin við útsettari pensjón, men at greiðast má fáast á treytum fyrir hesum, treytum fyrir mótrokning, og løntakarar (ið áttu at verið pensjónistar) mugu eisini tryggjast tey rættindi, ið arbeiðstakarar (sum ikki eru pensjónistar) hava.

Sólgerð Hjørleifsdóttir

Fra: Jákup Nielsen
Sendt: 24. november 2017 13:43
Til: Almannamálaráðið
Cc: Kristjan Árnason; MMR-Skjalagreiðslan
Emne: Pensjónsnýskipanin

Í telduposti 3. november 2017, hevur Almannamálaráðið sent Mentamálaráðnum til hoyringar:

1. Uppskot til løgtingslög um broytingí løgtingslög um almannapensjónir o.a.
2. Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um viðbót til ávísar pensjónistar v.fl.
3. Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um áseting og javning av almannaveitingum.
4. Uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn (Pensjónsnýskipan).
5. Uppskot til løgtingslög um eftirløn (Eftirlønarlógin) (Pensjónsnýskipan).
6. Uppskot til til løgtingslög um javningarprosent til almannaveitingar.

Boðað verður við hesum frá, at Mentamálaráðið ongar viðmerkingar hevur til løgtingslógaruppskotini.

Vinarliga/Sincerely

Mentamálaráðið

Jákup Nielsen

fulltrúi/legal adviser

Mentamálaráðið/Ministry of Culture
Hoyvíksvegur 72 • 100 Tórshavn • Faroe Islands
Tel. +298 306500 • Mobile +298 555026
jakupn@mmr.fo www.mmr.fo

Sólgerð Hjørleifsdóttir

Fra: Rúna Fossdal Guttesen
Sendt: 24. november 2017 11:58
Til: Almannamálaráðið
Emne: Hoyringssvar - Pensjónsnýskipan

TAKS hefur hesar viðmerkingar:

Viðv. Uppskoti til lögtingslög um broyting í lögtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn (Pensjónsnýskipan)

- Nr. 1: Tað er innihaldsliga ógjörligt at rokna tveir ymiskar prosentpartar av skattskyldugari inntøku fyrir sama ár. Skattskyldug inntøka er inntøka fyrir eitt heilt ár samlað, við teimum frádráttum sum lóggávan loyvir. Tað er tí ógjörligt at broyta prosentpartin mitt í árinum. Tað er bert möguligt at broyta prosentpartin frá 1. januar í einum ári, tá gjaldið verður roknað av skattskyldugari inntøku. Um serligar ásetingar verða gjørdar fyrir upperð av inntøku og tveir ymiskir prosentpartar verða ásettir fyrir 2018 út frá þórum grundarlagið, skal viðmerkjast, at tað fær sera stórar avleiðingar fyrir TAKS. TAKS má tá fyrir hvónn einstakan persón, sum skal rinda am-gjald, tvær ferðir fyrir árið 2018, rokna gjaldið manuelt og senda rokning manuelt. Hvussu nógv starvsfólk TAKS má hava til hetta, er ilt at meta um, men tað verður mett, at hetta kemur at kosta meir enn inntøkan av hækkaða gjaldinum. Í skipanini, sum hon er í dag, verður am-gjaldið roknað og innkravt saman við skattinum. Um broytingar verða gjørdar í grundarlagnum, má hendan skipan setast úr gildi fyrir 2018 og onnur innkrevjingarskipan setast í staðin.
- Nr. 3: Sambært orðingin í 1. pkt. kunnu öll, sum eru fevnd av konventionini verða frítíkin fyrir at rinda í grunnin. Öll, sum arbeiða í norðanlondum eru fevnd av konventionini. Tað er tó ikki í öllum fórum, at persónar kunnu verða frítíknir fyrir at rinda sosial gjöld í bústaðarlandinum sambært konventionini. Orðingin má tí broytast, so heimildin at frítaka fyrir at rinda í grunnin bert er fyrir tey, sum sambært konventionini kunnu verða frítíkin.

Harafturat má orðingin í 2. pkt. eisini nágreninast. Fyri tað fyrsta eigur orðingin at siga nær frítókan kann loyvast, og ikki nær umsóknin er gallandi. Eisini má nágreninast hvat ár frítókan kann verða gallandi fyrir, tí sum omanfyri nevnt, so verður am-gjaldið rokna av skattskyldugu inntökuni. Tað kundi eitt nú verið ásett, at frítóka fyrir at gjalda í grunnin kann loyvast fyrir tað árið, umsóknin kemur inn, ella möguliga at umsókn fyrir eitt ár skal latast seinast tá sjálvuppgáva fyrir árið skal latast inn. Tað má eisini ásetast, at frítóka kann játtast fyrir tann lutfalsliga partin av gjaldinum fyrir eitt ár, sum persónurin kann verða frítíkin fyrir sambært konventionini.

Um ongin serlig áseting er um gildi aftur í tið, metir TAKS, at frítóka í fyrsta lagi kann játtast fyrir tað árið lógin fær gildi. Vit meta ikki at tað er möguligt at játta frítóku afturum gildiskomuna, hóast at umsókn um frítóku longu er latin TAKS áðrenn lógin kemur í gildi. Tað eigur at verða skrivað í viðmerkingarnar hvónn týdning gildiskoman fær fyrir umsóknir, sum eru latnar TAKS áðrenn lógin kemur í gildi. Um ætlanin er loyva frítóka afturum gildiskomuna, má serlig áseting gerast um tað.

TAKS metir, at frítóka bert eigur at verða veitt fyrir eitt ár í senn.

Tað er neyðugt, at áseta reglur um innheiting, um so er at ein umsókjari hefur fингið undantøku fyrir nakað, sum viðkomandi ikki hevði rætt til.

Viðmerkjast skal, at ásetingin um frítóku krevur væl meira umsitingarliga orka hjá TAKS.

- Nr. 7: Hendar áseting færir við sær, at TAKS má taka upp til nýggja viðgerð öll tey, sum síðan 2009 hava fингið brókpart av AM-gjaldinum útgoldið, tí tey ikki hava lokið kravið um bústaðartíð. Eisini hendar áseting krevur munandi umsitingarlig hjá TAKS.

Viðv. uppskoti til lögtingslög um broyting í lögtingslög um eftirløn (Eftirlønarlógin) (Pensjónsnýskipan)

- Nr. 3: Sum arbeiðsgevari hjá fólk í vardum starvi og tillagaðum starvi, skal TAKS heita á Almannamálaráðið at tryggja, at eftirløn skal rindast av samlaðu løn teirra. Tað vil siga, at undantök ikki eru fyri at rinda eftirløn av parti av hesum lønum.

- Nr. 5: TAKS skal vísa á, at broytingin førir við sær, at nýggj skipan má mennast, soleiðis, at til ber at gera upp stigvaksandi skattin av eftirløn fyribils í árinum. Fyri at tryggja, at so rættur skattur verður goldin sum gjørligt leypandi í árinum av skiftandi inntøkum, má ein kumulativ skipan gerast. Eisini má ein skipan gerast til uppgerð av endaliga skattinum hjá somu persónum, sum hava goldið fyribils, umframt fyri tey, sum hava B-inntøku. Viðmerkjast kann eisini her, at um staðfest verður tá árið er úti, at ov lítið er goldið í skatti av eftirlønnini, má restin av eftirlønargjaldinum krevjast frá tí, sum eигur eftirlønina, hóast hesin longu hevur goldið tað, sum er kravt sambært eftirlønarlögini. Tí eftirlønariningjaldið er tá longu goldið eftirlønarveitara. Tilsamans kann persónar tí koma at rinda meir til eftirløn, íroknað skattin, enn kravt er sambært eftirlønarlögini.

Stórar tekniskar broytingar skulu gerast og trupult er at meta neyvt hvat kostnaðurin av menningini verður, ein leyslig meting er 1 mió. kr.

Vinarliga

Rúna F. Guttesen

løgfrøðingur

tel. 792743

Postrúm 2151, 110 Tórshavn

www.taks.fo, taks@taks.fo, tel. 35 26 00

Fyrivarni

Ert tú ikki rætti móttakari av hesum teldubrævi, vinarliga sig mær frá og sletta brævið.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Almannamálaráðið
Eirargarður 2
100 Tórshavn

24. november 2017
Mál: 17/00925-2
Tygara Skriv:
Viðgjørt: TP

Hoyringarsvar til uppskot til pensjónsnýskipan

Heilsu- og innlendismálaráðið fekk 3. november uppskot til pensjónsnýskipan til hoyringar. Hoyringsfreistin er tann 24. november 2017.

Uppskotið hevur ikki beinleiðis ávirkan á málsekkisræðið, ið Heilsu- og innlendismálaráðið umsitur, og hevur ráðið tessvegna ikki viðmerkingar til uppskotið. Tó skal sigast, at Heilsu- og innlendismálaráðið hevur ábyrgdina av stovnum, ið hava stóran starvsfólkahóp og tí hava stórar lénarútreiðslur. Stovnarnir verða tessvegna ávirkaðir av uppskotnu hækkanini í gjaldinum hjá arbeiðsgevarum til Arbeiðsmarknaðareftirlónargrunnin. Tí er neyðugt, at hædd verður tикиn fyrir hesum í játtanini til stovnarnar hesi árini, tá gjaldið hækkar.

Vinaliga

Terje Petersen
deildarstjóri

Fíggjarmálaráðið
Almannamálaráðið

Tórshavn, 24. november 2017

Hoyringssvar til uppskot til løgtingslóð um broyting í løgtingslóð um tryggingarvirksemi

Felagið Peningastovnar takkar fyrir mæguleikan at geva hoyringssvar til uppskotið um Pensjónsnýskipan 2020.

Semjan millum Sjálvstýri, Framsókn, Tjóðveldi og Javnaðarflokkur sigur, at ein framtíðar pensjónsskipan skal lúka hesi 3 aðalmál:

1. Tryggja hægri pensjón til pensjónistar við lágari og miðal inntøku
2. Gera tað meiri lönnandi at arbeiða eftir pensjónsaldur
3. Styrkja fíggjarliga haldförið og framtíðartryggja vælferðarsamfelagið

Viðmerkingarnar frá Felagnum Peningastovnar verða gjørðar við omanfyri nevndu aðalmálum sum metingarstóði. Tað verða ikki gjørðar viðmerkingar til einstóku lógaruppskotini, men heldur gjørðar yvirskipaðar viðmerkingar til samlaðu nýskipanina.

Almenna pensjónin í verandi skipan

Í verandi skipan verður mótroknað við 60 %, um so er, at árliga lönarinntøkan hjá stókum fer upp um kr. 61.900 árliga ella knappliga kr. 5.160 mánaðarlige. Mótrokningin verður framd í skattskyldugu viðbótini, men ikki í grundupphæddini.

Brennstuðulin, sum teir pensjonistar, ið eru ringast fyrir fíggjarliga fáa, fellur burtur um inntøkan fer upp um kr. 60.000 fyrir stók og 80.000 kr. fyrir pør. Hetta merkir, at gerst inntøkan kr. 60.001, so missur ein stakur pensjonistur allar kr. 7.608 í brennstuðli tað árið.

Um ein stakur pensjónistur forvinnur sær kr. 65.000 árliga, so skal viðkomandi gjalda landsskatt fyrir alla inntökuna yvir kr. 65.000, samstundis sum viðkomandi missur sín brennstuðul og mótroknað verður við 60 % í skattskyldugu viðbótini. Hetta viðførir ein effektivan marginalsíkt á uml. 74 %, t.e. 74 oyru í skatti av hvørjari krónu, sum viðkomandi forvinnur yvir kr. 65.000.

Ógvusliga mótrokningin er viðvirkandi til, at pensjónistar arbeiða minni, og tað er í andsøgn við politiska ynski um, at gera tað lönnandi at arbeiða eftir pensjónsaldur. Av tí sama hava fleiri pensjónistar minni at liva fyrir, og landskassan fær minni inn í samlaðum skattum og avgjöldum. Fyri at minka um hetta vælferðartap mælir felagið til, at tað verður mótroknað munandi minni í viðbótini.

Almenna pensjónin í nýggju skipanini

Við uppskotinum um pensjónsnýskipan verður mótrokningargrundarlagið broytt, soleiðis at mótroknað verður í bæði grundupphædd og viðbót. Grundupphæddin verður mótroknað við 25 % av ársinntøku omanfyri kr. 30.000, og viðbótin verður mótroknað við 40 % av ársinntøku yvir kr. 202.300. Samstundis fellur brennstuðulin burtur, tí hesin verður innroknaður í viðbótina. Skattskylduga viðbótin fer í nýggju skipanini at verða kr. 4.779 um mánaðin fyrir stók og kr. 3.537 um mánaðin fyrir gift.

Mótrokningin er sostatt minni í nýggju skipanini og mótrokningargrundarlagið er hægri, men marginalskatturin verður framvegis sera høgur. Ein pensjónistur, sum forvinnur meiri enn kr. 65.000 árliga fær ein marginalskatt á uml. 61 % og ein sum forvinnur meiri enn kr. 235.000 árliga verður marginalskattaður við uml. 64 %.

Felagið Peningastovnar metir, at við hesum livir nýggja skipanin ikki upp til aðalmálið í semjuni um, at tað skal verða lönandi at arbeiða eftir pensjónsaldur. Marginalskatturin á inntøku verður framhaldandi so høgur, at tað fer at kosta í vælferðartapi orsakað av neiligu ávirkanini á hugin hjá pensjónistum at arbeiða. Felagið mælir tí til, at mótrokningin í viðbótini verður munandi minni og at grundupphæddin als ikki verður mótroknað.

Samhaldsfasti

Samhaldsfasti er ein arbeiðsmarknaðareftirlónargrunnur, sum er stovnsettur og virkar eftir serstakari lög. Grunnurin hevur til endamáls at tryggja öllum íbúgvum landsins eina arbeiðsmarknaðareftirlón.

Nýskipanaruppskotið leggur upp til eina hækkan av gjaldinum til Samhaldsfasta úr 2,25 % til 3,00 %, sum verður álagt bæði arbeiðsgevarum og arbeiðstakarum. Hækkanin á 0,75 % er at sammesta við eina skattahækkan á lönir, av tí at álagt verður öllum persónum undir 67 ár og öllum arbeiðsgevarum at gjalda inn í grunnin. Við stöði í verandi høga skattatrýstið á inntøkur í Føroyum, kann ein de facto hækkan av lönarskattinum als ikki viðmælast. Tí tekur Felagið Peningastovnar ikki undir við ætlanunum at økja gjaldið til Samhaldsfasta.

Stýrið fyri Samhaldsfasta skal umsita fæ grunsins soleiðis, at tað verður til störst möguligt gagn fyri eftirlónarskipanina. Endamálið við iløgurøktini er at útvega grunninum so gott avkast sum gjørligt við tí váða, sum stýrið metir vera ráðiligan.

Grunnurin er ikki undirlagdur nakað eftirlit og eingi krøv verða í lógin sett um førleikar hjá teimum, sum hava ábyrgd av grunninum og røkta fæið. Hetta er í andsøgn við tey krøv, sum verða sett t.d. peningastovnum og eftirlónarveitarum og teirra starvsfólkum og leiðslu. Felagið metir tí, at størrí krøv eiga at vera sett grunninum, m.a. krav um eftirlit av grunninum, førleikakrøv til stýrið í grunninum og krav um gjøgnumskygni í umsiting av grunninum.

Harumframt eigur røktingin av fænum at verða endurskoðað í mun til samansetingina av partabrévum, lánsbrévum o.ø. Sambært ársfrágreiðingini fyri 2016 var fæ grunsins samansett av 20% í partabrévum, 5 % í alternativum fløgum og 75 % í lánsbrévum. Árini frammanundan hevur samansetingin ligið um 15 % í partabrévum og 85 % í lánsbrévum. Hendan samansetingin samsvarar ikki við váðatolsemið ella tiðarkarmi hjá grunninum.

Fæið í Samhaldsfasta verður í dag røktað sum um, at stutttíðar skyldur eru tengdar at fænum, t.e. skyldur at tryggja føroyingum útgjald av fænum sjálvum. Tí er samansetingin fevnd av lítlum váða (t.e. stóran part í lánsbrøv og lítlan part í partabrév). Men inngjöldini í grunnin eru storri enn útgjöldini, og tað hava tey verið tey seinastu nógvu árini. Hetta merkir, at fæið hjá Samhaldsfasta er støðugt uppbygt við yvirskotskapitali yvir tifð, sum er at meta sum eitt felags eftirlónarfæ hjá öllum føroyingum. Harumframt hevur tað verið, og soleiðis fer tað eisini at vera framyvir. Tí eru í veruleikanum ongar stutttíðar skyldur tengdar at fænum sjálvum. Fæið eigur tí at vera røktað við eini samanseting, ið tekur støði í einum langum tiðarkarmi við langtíðar skyldum, sum gevur hægri váðatolsemi.

Sum dømi kann ein samanbering gerast til norska óljugrunnin, hvørs endamál er at 'tryggja vælferðina hjá komandi ættarliðum'. Støðan við norska óljugrunninum er ikki heilt ólik henni hjá Samhaldsfasta, tí talan er í báðum førum um eitt fæ við sera langum tiðarkarmi og langtíðar skyldum. Váðatolsemi hjá fænum í Samhaldsfasta og norska óljugrunninum minnir tí nógv um hvørt annað, og samansetingarnar

av virðisbrøvum grunnarnar millum eigur tí at líkjast. Men so er ikki, tí meðan partabrøv fevna um 15-25 % av fenum hjá Samhaldsfasta, so fevna partabrøv um heili 66 % av fenum hjá norska óljugrunninum.

Felagið Peningastovnar mælir tí til, at arbeiðsmarknaðareftirlónargrunnurin verður umskipaður soleiðis, at stýrið og starvsfólk verða fevnd av krøvum um fórleikar, at grunnurin verður álagdur stórra eftirlit og gjøgnumskygni, og at fæ grunsins verður röktað í mun til veruligan tíðarkarm og skyldur.

Eginuppsparing

Uppskotið leggur upp til eina lækkan av lógarbunda minstakravinum til eigna pensjónsuppsparing úr 15 % niður í 12 %. Lækkanin skal, sambært uppskotinum, síggjast í samanhangi við at Samhaldsfasti hækkar til 3 %. Felagið Peningastovnar hevur ikki aðrar viðmerkingar til broytingina enn, at ein lækking í kravinum til eigna samansparing kann ikki beinleiðis setast upp í móti einari hækking í lønarskattinum.

Inntøkugrundarlag fyrir mótrokning

Broytingin í inntøkugrundarlagnum fyrir mótrokning, soleiðis at lutaeftirlón og lívrenta verða løgd afturat inntøkugrundarlagnum, má í realitetinum metast sum ein dupultskattning, tí at inngjøld verða forskattaði og verða síðani tald við í inntøkugrundarlagnum fyrir mótrokning. Avleiðingin av hesum er, at effektivi skatturin á pensjónina gerst hægri enn bara forskattningin.

Tað verður nevnt fleiri ferðir í uppskotinum, at tað skal loysa seg at spara upp til eftirlón, men hetta aðalmál sæst illa aftur, tá ið broytingin í inntøkugrundarlagnum fyrir mótrokning verður havd í huga.

Í talvuni niðanfyri verður effektivi skatturin á pensjónsinngjald samanborin við marginalskattin á lønarinntøku. Sum sæst, so fer veruligi skatturin á inngjald á pensjón hjá einum miðal pensjónisti at liggja um 53%. Undir einari slíkari skipan fer tað í veruleikanum ikki at loysa seg at spara upp.

Inntøka	65-235	235-330	330-520	520-800	800+
Marginalskattur á inntøku	40,1 %	45,1 %	50,1 %	48,85 %	53,85 %
Effektivur skattur á pensjónsinngjald¹	45 %	49 %	53 %	53 %	53 %

Tað er metingin hjá Felagnum Peningastovnar, at broytingarnar fara at fáa tað mótsatta úrslitið við sær, nevnilega at hugurin at spara upp minkar og at fólk fara at gjalda munandi minni inn til privatu pensjónssamansparingina.

Pensjónsaldur

Felagið Peningastovnar tekur undir við at hækka pensjónsaldurin, og sær tað sum eitt alneyðugt átak fyrir at fáa langtíðar haldföri í fóroyska búskapin við atliti at einum støðugt hækkandi miðalaldri og tilförandi broytingini í demografisku samansettingini. Tó skal viðmerkjast, at ein fráboðanartíð uppá 10 ár er sera long og kанска ikki serliga framtíðartryggja. Tað er trupult at meta um, hvussu samfelagið sær út 10 ár inn í framtíðina, og tí verður torfört at spáa um tørvin á einari hækkan í pensjónsaldrinum undir einari so langari fráboðanartíð.

Útsett pensjón

Felagið Peningastovnar tekur eisini undir við möguleikanum fyrir útsettari pensjón. Við hesum verða fólk eggjaði at arbeiða longri, og tað fer at styrkja búskapin og tess haldföri.

¹ Fortreytirnar fyrir útrokningini eru hesar: persónurin rindar 40 % í forskattning av pensjónini, verður mótroknaður 25 % í grundupphæddini og netto 25 % í viðbótini og skal í minsta lagið útgjælda 85 % av egnari eftirlónaruppsparing út sum lívrenta ella lutaeftirlón samb. galdandi reglum. Givið er, at inntøkugrundarlagið hjá viðkomandi, ið fer á pensjón, fer at liggja innan markið fyrir mótrokning í grundupphæddini ella viðbótini (t.e. millum kr. 30.000-346.000 um árið) og at nettomótrokningin í viðbótini er 25 %.

Felagið Peningastovnar tekur eisini undir við, at bíðiviðbótin hækkar soleiðis, at tað loysir seg betur og betur at arbeiða longri.

Felagið Peningastovnar tekur tó ikki undir við kravinum um, at ein persónur skal arbeiða í minsta lagi hálva tíð fyrir at kunna útinna móguleikan at útseta almennu pensjónina, tí óll eiga at fáa hendar móguleikan. Spurnaðartekin mugu eisini setast við, hvussu Almannaverkið skal staðfesta hesar 1000 arbeiðstímarnar – hvussu verður við t.d. íverksetarum, hýruvognsförarum, fyribils arbeiðsleysum v.m.?

Sambært viðmerkingunum er bíðiviðbótin sett soleiðis saman, at hon ikki í sær sjálvum er útreiðsluneutral fyrir landskassan, men er sett í mun til væntaðar eykainntøkur í landskatti frá teimum, sum í minsta lagi skulu arbeiða 1.000 tímar um árið. Felagið Peningastovnar mælir til, at bíðiviðbótin einans tekur stöði í væntaða lívaldrinum hjá teimum, sum velja at útseta pensjónina, soleiðis at óll fáa móguleikan at útseta pensjónina utan at hetta tyngir landskassan.

Felagið metir eisini, at tað eигur at verða möguligt at útseta pensjónina eftir at ein er farin á pensjón. T.d. um ein persónur angrar avgerðina at fara á pensjón, og hevur móguleika at fara aftur til arbeiðis. Hetta tykist ikki verða ein móguleiki í verandi uppskotið.

Harumframt ger uppskotið greitt, at tað ikki fer at bera til, at útseta útgjaldið úr Samhaldsfasta. Hesum tekur Felagið Peningastovnar heldur ikki undir við, tí hetta kann eins væl vera ein móguleiki sum móguleikin at útseta grundupphæddina og viðbótina.

Til seinast vil felagið gera vart við, at inntökumarkini fyrir mótrokning av almennu pensjónini eiga at verða tillagað lutfalsliga í mun ta bíðiviðbót, sum ein persónur ognar sær við at arbeiða inn í pensjónsaldurin. Um hetta ikki verður gjört, so er vandi fyrir, at tey, ið velja at arbeiða longri, verða mótroknaði harðari enn onnur í almennu pensjónini, tá ið hesi einaferð fara á pensjón. Lógin tykist ikki verða greið á hesum öki.

Framskundað pensjón

Ongar viðmerkingar.

Sjálvvirkandi javning (prístalshækking)

Sjálvvirkandi javning av almennum veitingum verður sett í verk, og eisini verða mótrokningarfíu upphæddirnar árliga javnaðar, og hetta er positivt. Tó verður mótrokningargrundarlagið ikki prístalsjavna, soleiðis at hetta verður verandi kr. 61.900 í gomlu skipanini og ávikavist kr. 30.000 og 202.300/161.200 í nýggju skipanini. Upphæddirnar áttu at verði javnaðar á sama hátt sum almennu veitingarnar.

Mótrokning millum hjún

Broytingin hevur fyrir tey flestu ongar avleiðingar, men fyrir tey hjún har bert tann eini parturin hevur eina inntoku, kann hetta vera ein vansi. Serliga um inntókan fer uppum eitt vist.

Lónarlíknandi veitingar verða eftirlónargevandi

Uppskotið lýsir ikki, hvørjar avleiðingar hetta fær á inngjaldið til ALS og Barsilsskipanina. Sum nevnt omanfyri mælir Felagið Peningastovnar frá at ókja skattabyrðuna hjá lötnartakarum, ið frammanundan er høg.

Nøktandi óarbeiðsföristrygging/óarbeiðsförísveiting

Ongar viðmerkingar.

Stigvaksandi pensjónsskattur

Uppskotið leggur upp til eina stigvaksandi forskatting av pensjónum. Hesum tekur Felagið Peningastovnar undir við, men valdi leisturin er ikki skynsamur.

Skipanin er sett soleiðis saman, at um ein löntakari bert tjenar kr. 1 yvir eitt ávist mark, t.d. 235.000 kr., so økist skattaprosentið úr 30% upp í 35% fyrir alt pensjónsinngjaldið. Um viðkomandi hefur ingoldið 15% í eftirløn av sínari inntøku á 235.000, so skal viðkomandi gjalda kr. 10.575 í pensjónsskatti. Men um viðkomandi í staðin tjenti 1 krónu meira, so skuldi viðkomandi goldið heili kr. 12.338 í pensjónsskatti, tvs. ein hægri skatt á 1.762 kr. Ein möguleiki at bøta um hendar skeivleikan hevði verið at nýtt sama leist sum við landsskattinum.

Aðrar viðmerkingar

Felagið Peningastovnar vil gjarna vísa á, at uppskotið ikki fremur brotingar í verandi avmarkingum í umsiting og útgjaldi av privatu eftirlønaruppsparingini. Felagið eftirlýsur tí, at nýggja eftirlønarskipanin ger upp við nakrar av skeivleikunum í verandi skipan við privatari eftirlønaruppsparing. Her verður serliga hugsað um tær strangu avmarkingarnar í ílögusamansetingini hjá teimum, sum hava sína eftirløn í peningastovnum.

Ásetingarnar í § 7 í eftirlønlögini um krav til samansetingina av partabrévum og lánsbrévum eru upprunalaiga settar í verk fyrir at verja uppspararan ímóti at taka ov stórum váða á altjóða virðisbrævamarknaðunum. Men sæð úr einum ástøðiligum sjónarhorni eru ásetingarnar ov strangar. Sum dömi kann ein persónur, sum er fyltur 50 ár, einans hava 50% av sínari persónligu uppsparing í partabrévum. Hetta hóast viðkomandi hefur uml. 20 ár eftir á arbeiðsmarknaðinum, og skal kanská ikki brúka av peninginum fyrr enn um 25-30 ár. Yvir eitt tíðarskeið á 25-30 ár er heimsbúskapurin farin ígjögnum fleiri hág- og lágkonjunktur, og tí er tað vandamikið fyrir uppsparingina, um hendar ikki fær neyðugu eksponeringina móti altjóða partabrévamarknaðinum yvir eitt so langt tíðarskeið.

Privata uppsparingin er bert ein partur av samlaða inntökustreyminum hjá vanliga pensjónistinum, og hetta skal eisini takast hædd fyrir, tá ið avgerast skal, hvussu virðisbrévini skulu setast saman. Hin parturin er almenna pensjónin, sum ongantið verður eksponerað móti hvørki partabréva- ella lánsbrævamarknaðinum, men avhongur einans av inntökum landskassans. Um helvtin av inntökuni hjá einum pensjónisti kemur frá almennu pensjónini og hin helvtin frá privatu uppsparingini, so hefur í miðal uml. 25% av eftirlønini hjá viðkomandi havt eksponering móti altjóða partabrévamarknaðinum, og tað er ikki nøktandi. Røktingin av einari privatari pensjónsuppsparing eigur tí altið taka stöði í samlaðu væntaðu inntökuni hjá tí einkulta, herundir eisini inntøku frá tí almenna, tá ið partabrév, lánsbrév og onnur aktiv skulu setast saman.

Felagið Peningastovnar vil ikki við hesum siga, at öll pensjónsuppsparingin hjá föroyingum skal standa í partabrévum. Felagið vil bara vísa á, at verandi reglur eru ov konservativar, og tað er skaðiligt fyrir uppsparingina hjá föroyingum sæð yvir longri tíð.

Felagið vil at enda vísa á, at reglurnar um samanseting av eftirlønum í peningastovnum eru kappingaravlagandi, tí somu reglur eru ikki galdandi fyrir pensjónsfeløg. Pensjónsfeløg skulu liva upp til tryggingarløggávuna, í meðan tað fyrir peningastovnar verða sett stórri avmarkingar enn lógin um fíggjarligt virksemi leggur upp til. Hesin munur, sum verður gjørdur á peningastovnum og eftirlønargrunnum/lívstryggingarfeløgum er kappingaravlagandi, og eigur at vera broyttur soleiðis at hesi feløg, sum kappast á sama marknaði, kappast undir somu treytum.

Vinaliga

Felagið Peningastovnar

FELAGIÐ PENINGASTOVNAR

Landsfelag Pensjónista

Argir 24. nov. 2017

Almannamálaráðið og Fíggjarmálaráðið

verður sent við telduposti til amr@amr.fo og fmr@fmr.fo

Hoyeringssvar

Hoyeringssvar til:

Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um almannapensjónir o.a.

Uppskot til lögtingslög um javningarprosent til almannaveitingar

Uppskot til lögtingslög um eftirløn.

Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn.

Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um viðbót til ávísar pensjóniostar v. fl.

Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um áseting og javning av almannaveitingum.

Uppskotini til pensjónsnýskipan eru tengd hvort at øðrum og verða tí viðgjord undir einum og farið verður ikki inn í tær einstøku lógarásetingarnar.

Høvuðsendamálini við pensjónsnýskipanini hjá landsstýrinum sigast vera:

A: at tryggja øllum eina góða pensjón. At øll tey, ið fáa lítla ella onga inntøku afturat pensjónini, fara at fáa meira at liva av.

B: at eggja fólk at arbeiða meira eftir pensjónsaldur.

C: at styrkja búskaparliga haldförið.

Viðmerkingar frá Landsfelag Pensjónista:

1. Uppskotið til pensjónsnýskipan er sett saman av tveimum ymiskum fólkapensjónsskipanum:

- Einari skipan, ið neyvt svarar til núgaldandi fólkapensjónsskipan, ið er gallandi fyrir tey, sum nú eru fólkapensjónistar, umframt tey, sum nú eru knapt 65 ár og 66 ár

Landsfelag Pensjónista

og

- einari "nýggjari" pensjónsskipan, fyri tey, ið eru fødd 1. januar 1953 ella seinni. Hetta er ein skipan, ið víkir nógv frá núgaldandi fólkapensjónsskipan.

Landsfelag Pensjónista tekur ikki undir við, at borgaramir – og heldur ikki fólkapensjónistar – verða býttir sundur í 2-3 ymsar bólkar, sum verða ymiskliga viðfarnir. Allir borgarar – eisini fólkapensjónistar – eiga at verða viðfamir eins av tí almenna.

Uppskot landsstýrisins fer at hava við sær, at føroyskir pensjónistar verða býttir upp í bólkar:

- A. Pensjónistar, føddir fyri 1953, sum fáa "gamla" fólkapensjón. Hesin bólkur hvørvur eftir eini 30 árum, verður roknað við.
- B. Pensjónistar, føddir í 1953 ella seinri, sum vegna eginpensjón og/ella arbeiðsinntøku als ikki fáa fólkapensjón.
- C. Pensjónistar, føddir eftir 1953, sum hava so vánalig kor, at tey hava rætt til fólkapensjón. Í hesum bólki verða tað bert fá, sum fáa rætt til fulla fólkapensjón, tí sjálvt við eini lítlari pensjón og/ella arbeiðsinntøka upp á 2.500 kr pr. mánaða fer mótrokningin í grundupphæddini at byrja.

Hetta fer at oyðileggja fólkapensjónsskipanina. Nýggja skipanin vil ikki av røttum kunna nevnast fólkapensjón, tá alt færri pensjónistar fáa lut í henni. Skipanin fer mest at líkjast ellisrentuni, sum vit høvdu fyri 70-80 árum síðan, og átti kanska at fingið tað gamla heitið.

2. Fólkapensjón

Føroyska fólkapensjónin er sprottin úr donsku fólkapensjónini, og Føroyar eru partur av ríkisfelagsskapinum, tí metir Landsfelag Pensjónista, at tað er nátúrligt at sammeta ymsar ásetingar í verandi fólkapensjón og í uppskotunum til pensjónsnýskipan við samsvarandi ásetingar og reglur í donsku fólkapensjónsskipanini.

Bæði í Føroyum og Danmark hava allir fólkapensjónistar rætt til fólkapensjón, tískil heiti fólkapensjón. Tað byggir á hugsjónina, at allir borgarar eiga sama rætt til veitingar og tænastur samfelagsins, tann hugsjón, sum eisini er grundarlagið undir, at m.a. børn okkara hava rætt til skúlagongd utan kostnað, og at vit øll utan kostnað hava rætt til viðgerð og røkt á sjúkrahúsi, gerst tað neyðugt.

Allir verandi og komandi pensjónistar hava goldið skatt og eitt pensjónsgjald, sum var 2,5%, tá tað í 1983 hvarv av skattarokningini, utan at vera avtikið, tað vit vita. Tann peningurin fer í landskassan og haðani hava allir pensjónistar,

Landsfelag Pensjónista

verandi og komandi, krav upp á at fáa hann út aftur sum fólkapensjón saman við teimum 220 mill., sum eru í blokkinum frá danska statinum til sama endamál.

2A. Grundupphæddin í fólkapensjónini.

Í verandi fólkapensjónsskipan, bæði í Føroyum og Danmark, er talan um eina grundupphædd, sum allir pensjónistar hava rætt til. Men stórur munur er á upphæddunum.

Trupult er at samanbera grundupphæddirnar í Føroyum og Danmark, tí føroyska upphæddin er skattafrí, meðan tann danska er skattskyldug. Í talvuni niðanfyri hava vit gjort eina roynd at samanbera við at taka 25% í skatti av donsku grundupphæddini.

Grundupphæddin í Føroyum er munandi lægri enn í Danmark, soleiðis sum tað sæst á talvuni niðanfyri

Grundupphædd um mánaðin/árið (munur millum Føroyar og Danmark)

	Føroyar (kr. pr.mánaða/ Pr. ár) skattafrí	Danmark (kr. pr.mánaða/ Pr.ár) skattskyldug	Danmark (kr. Pr.mánaða Pr.ár) Eftir skatt 25%	Munur (kr. pr.mánaða/pr.ár)
Grundupphædd (støk)	3.589/ 43.068	6.160/ 73.920	4.620/ 55.440	1.031/ 12.372
Grundupphædd (gift)	2.733/ 32.796	6.160/ 73.920	4.620/ 55.440	1.849/ 22.644

Sum tað sæst fáa allir pensjónistar í Danmark somu grundupphædd. Í Føroyum fáa giftir pensjónistar eina munandi minni grundupphædd enn stakir og sambúgvandi pensjónistar fáa, men í báðum fórum eru upphæddirnar nógv minni enn í Danmark. Grundupphæddin hjá einum støkum, føroyskum pensjónisti er 1.031 kr um mánaðan ella 12.372 kr um árið minni enn tað ein stakur, danskur pensjónistur fær. Uppaftur størri er munurin millum føroyaskar og danskur, giftar pensjónistar, har føroyingurin fær heilar 1.849 kr. pr.mánaða ella 22.644 kr. pr. ár minni enn danski pensjónisturin.

Bæði í Føroyum og Danmark hava myndugleikarnir ynskt at gera skilnað millum stakar og giftar pensjónistar. Í Danmark verður pensjónsviðbótin nýtt til hetta endamál. Í Føroyum hava myndugleikarnir valt at nýta bæði grundupphæddina og viðbótina. Tað er sera óheppi, at tvey ymisk amboð verða nýtt til sama

Landsfelag Pensjónista

endamál. Vit fara tí at mæla til, at allir pensjónistar fáa somu skattafriu grundupphædd, sum við gildi frá 2018 verður uml. 4.600 kr um mánaðan. Tá hefur hon áleið sama virði, sum í Danmark og er ætlandi nóg mikið til at lyfta allar pensjónistar upp um fátækramarkið. Síðan verður einans pensjónsviðbótin nýtt at gera skilnað ímillum pensjónsveitingina hjá giftum og stökum pensjónistum.

Í Danmark fáa **óll** fulla, skattskylduga grundupphædd uppá kr. 73.920 pr. ár, undantikið tey, sum hava so høga **arbeiðsinntøku**, at tey ikki verða mett at vera pensjónistar. Tá arbeiðsinntøkan hjá teimum er yvir 316.200 kr. (í 2017) verður grundupphæddin mótroknað við 30%, og er fult mótroknað, tá **arbeiðsinntøkan** er komin upp á 556.400 kr. pr.ár.

Hesa mótrokning í **arbeiðsinntøkuni** hjá einum høgtløntum, donskum pensjónisti, nýtir landsstýrið sum grundgeving fyrir eisini at fara at mótrokna í føroystu grundupphæddini, tá **eginpensjónsútgjaldið** fer upp um 30.000 kr. um árið ella 2.500 kr. um mánaðan. Tað er burtur úr vón og viti og lyftir ongan pensjónist úr fátækradømi, líka lítið sum tað fer at eggja nøkrum at fara til arbeiðis sær sjálvum og samfelagnum at gagni.

Verður uppskotið um mótrokning í grundupphæddini samtykt, fer tað at vera til stóran skaða fyrir allar pensjónistar – og ikki minst fyrir teir, sum eru ringast fyrir. Eingin pensjónistur kann hava eina eginpensjón uttan at mótrokna verður í grundupphæddini, og einki verður eftir av skattafríu grundupphæddini, tá eginpensjón, arbeiðsinntøka og möguliga annað er komin upp á 202.277 kr. um árið ella 16.856 kr. um mánaðan hjá stökum pensjónisti, og upp á 162.000 kr. um árið ella 13.500 kr. um mánaðan hjá giftum pensjónisti.

Tilmæli: Landsfelag Pensjónista mótmælir ætlanini at mótrokna í grundupphæddini. Landsfelagið mælir til, at grundupphæddin í 2018 verður hækkað upp í uml. 4.600 kr. Tá ber ætlandi til at lyfta allar pensjónistar upp um fátækramarkið.

Landsfelag Pensjónista

2B. Fólkapensjón, viðbøtur

Pensjónsviðbótin hjá stökum pensjónistum er heilar 2.780 kr. minni um mánaðan enn í Danmark ella 33.360 kr. árliga, meðan pensjónsviðbótin hjá giftum er áleið tað sama sum í Danmark

Pensjónsviðbót um mánaðin/árið (munur millum Føroyar og Danmark)

	Føroyar pr.mánaða/ Pr. ár) skattskyldug	Danmark pr.mánaða/ Pr.ár) skattskyldug	Munur pr.mánaða/pr.ár)
Pensjónsviðbót (støk)	3.771/ 45.252	6.551/ 78.612	2.780/ 33.360
Pensjónsviðbót (gift)	3.031/ 36.372	3.223/ 38.676	191/ 2.292

Tann heilt stóri munurin stendst tó av mótrokningini í pensjónsviðbótunum.

Í Føroyum verður mótroknað við heili 60% av inntökum oman fyri 61.900 kr. um árið ella 5.158 kr. um mánaðan. Í Danmark verður mótroknað við 30,9% av inntökum oman fyri 69.800 kr. um árið. Hetta hevur við sær, at í Føroyum er pensjónsviðbótin burtur, tá inntókan hjá stökum er vorðin 11.429 kr. um mánaðan og 10.630 kr. um mánaðan hjá giftum. Samsvarandi upphæddirnar fyri danskar pensjónistar eru 26.916 kr. hjá stökum og 15.833 kr. hjá giftum.

Ovurhonds høga mótrokningarprocentið, sum byrjar við 61.900 kr. og oljuviðbótin, sum hvørvur við einum høggi við 60.000 kr. ella við 2.000 kr. í rentuinntøku og landsskatturin, sum eisini byrjar umleið samstundis, ger, at pensjónistar kenna inntökuna uml. 60.000 – 65.000 sum eina fellu. Teir ynskja ikki at detta í hesa fellu, tí lítil ivi er um, at teir her missa nógvan pening.

At flyta mótrokningarfria inntökumarkið niður á 30.000 kr er óráð.

Tilmæli: Landsfelag Pensjónista mælir til, at mótrokningarfria inntokuupphæddin verður hækkað uppí 69.800 kr. (t.v.s. verður hin sama sum mótrokningarfria inntokuupphæddin í DK)

Somuleiðis mælir Landsfelag Pensjónista til, at mótrokningarprocentið í pensjónsviðbótini verður ásett til 30 % í staðin fyri 60 %, sum tað er í dag.

Landsfelag Pensjónista

Í nýskipanini verður öll fólkapensjónin burtur.

Tað er at undrast á, at ríka føroyska samfelagið, sum hevur líka høgt BTÚ sum tað danska – um ikki hægri – og sum enntá á hvørjum ári tekur ímóti 220 mill kr úr Danmark til pensjónsveitingar, ikki skal hava ráð at veita sínum pensjónistum eins höga fólkapensjón sum tað danska.

Men ikki nóg mikið við tí.

Verður nýskipanin samtykt sum ætlað, verður avleiðingin tann, at als eingin fólkapensjón verður til mong teirra, sum koma í nýggju skipanina, tvs. at hetta verður byrjanin til endan á fólkapensjónsskipanini.

Tí um inntøkan, eginpensjón, arbeiðsinntøka v.m., hjá støkum pensjónisti í nýggju skipanini kemur upp á 346.642 kr. um árið (28.803 kr. um mánaðin) verður öll fólkapensjónin mótroknað og burtur.

Hjá giftum pensjónisti verður öll fólkapensjónin fult mótroknað og burtur, tá inntøkan kemur uppá 267.300 kr. (22.275 kr. um mánaðin).

Mótrokning millum hjún

Í mong ár hevur Landsfelag Pensjónista strembað eftir, at allir pensjónistar kunnu gerast sjálvstøðugir persónar, hvat pensjónsinntøkum viðvíkur, á sama hátt, sum teir fyri skjótt mongum árum síðan gjørdust sjálvstøðugir, hvat lands- og kommunuskatti viðvíkti.

Í uppskoti til pensjónsnýskipan verða hjún ikki mótroknað við støði í samlaðu inntøkuni hjá báðum, sum gjört verður eftir verandi fólkapensjónsskipanini. At hjún í framtíðini verða mótroknað við støði í egnari inntøku er góð og nútíðarhósandi broyting.

Tilmæli: Hesa broyting ynskir Landsfelag Pensjónista eisini at fáa setta í gildi fyri verandi pensjónistar. Skotið verður tí upp, at broytingin fær gildi fyri allar pensjónistar frá 2018 at rokna.

Landsfelag Pensjónista er fullgreitt yvir, at nakrir pensjónistar kunnu fáa minni enn nú í pensjónsviðbót, verður henda broyting gjørd. Men uttan iva ber væl til at loysa tann trupulleikan. Ein háttur kundi verið at veitt persónliga viðbót, eins og gjört verður, tá lónarskipanir verða broyttar. Ein annar kundi verið at loyvt pensjónistum sjálvar at velja, um teir vilja fara í broyttu skipanina ella teir vilja verða verandi í skipanini við mótrokning millum hjún.

Landsfelag Pensjónista

3. Smidligari pensjónsaldur

3A. Landsfelag Pensjónista tekur **ikki** undir við at **hækka pensjónsaldurin**.

3B. Framskundað pensjón

Sambært uppskotinum til nýggja pensjónsskipan skal tað verða möguligt at fáa framskundaða fólkapensjón trý ár undan galdandi pensjónsaldur t.v.s. frá 64 ára aldri (í 2020).

Tað er gott, at tey, sum av likamligum ella sálarligum orsökum ikki orka at arbeiða til tey eru 67 ár, kunnu fáa framskundaða fólkapensjón. Tó eiger aldurin, ein kann fáa framskundaða fólkapensjón, at verða lækkaður niður í 55 ár - ella í minsta lagi frá 60 ára aldri.

Tilmæli: Framskundað fólkapensjón kann verða veitt frá 60 ára aldri og verður sett í gildi í 2018.

3C. Útsett pensjón

Landsfelag Pensjónista tekur undir við uppskotinum, at komandi pensjónistar kunnu sökja um útsetta pensjón í upp til 120 mánaðar og síðan fáa eitt mánaðarligt ískoyti til fólkapensjónina. Hetta er nýbrot og skilagóð áseting.

Tey, sum nú eru knapt 65 ár og 66 ár (tilsamans uml. 1.150 fólk) eiga eisini at fáa henda möguleikan. Sama er við teimum, ið longu nú fáa fólkapensjón og sum arbeiða.

Tilmæli: Landsfelag Pensjónista mælir til, at ásettingin um útsetta pensjón verður sett í gildi í 2018. Treytin eiger at vera, at umsøkjarnin hevur ein lönarbrók svarandi 1/2 tíð ella meira sambært avvarandi arbeiðssáttmála.

4. Samhaldsfasti

At Samhaldsfasti skal hækka við 1.000 kr. eftir skatt í 2020, er sambært serfrøðingum á økinum, ikki nóg mikið til at lyfta tey, sum einans hava fólkapensjón og Samhaldsfasta at liva av, úr fátaekraváða. Tí er neyðugt eisini at hækka grundupphæddina frá 2018, sum skotið er upp, og síðan at hækka Samhaldsfasta næstu tvey árin.

Landsfelag Pensjónista tekur undir við, at tey, sum í 2009 ótilætlað mistu rættin til fult útgjald úr Samhaldsfasta, fáa henda rætt aftur.

5. Hjún eiga pensjónsuppsparing í felag

Landsfelag Pensjónista tekur undir við uppskoti landsstýrisins um at löggeva fyrir, at eisini pensjónsuppsparing skal verða felagsogn í hjúnarlagnum eins og öll

Landsfelag Pensjónista

onnur ogn er tað. Tað vil javnseta bæði í hjúnarlagnum og vil gera, at tann við teirri minstu pensjónsuppsparingini ikki kemur illa fyri við hjúnaskilnað.

6. Ásetingar viðv. inngjaldi til eftirlónarskipan av veitingum

Landsfelag Pensjónista tekur undir við, at tað almenna skal gjalda eftirlónargjald av lónarlíknandi veitingum.

Landsfelag Pensjónista undrast tó stórliga á, at ætlandi skal tað almenna ikki gjalda eftirlónargjald av fyritíðarpensjón, sum er ein lónarlíknandi veiting, ið fólk fáa, ið ikki kunnu arbeiða vegna sjúku ella heilsubrekk og harvið ikki forvinna vanliga lónarinntøku.

Tilmæli: Landsfelag Pensjónista tekur undir við uppskotinum og mælir til, at tað almenna eisini skal gjalda eftirlónargjald av fyritíðarpensjón.

7. Pensjónistar á arbeiðsmarknaðinum

Hóast mangir pensjónistar arbeiða nögv, sum er, hevur samfelið tørv á, at serstakliga tímalønt kunnu átaka sær avloysaraarbeiði o.t. men her er mangt, ið forðar, t.d. tann ovrhonds stóri marginalskatturin:

Almannamálaráðið vísir á, at marginalskatturin hjá lágløntum fólkapensjónistum er sera høgur – heili 75%

Í almennu viðmerkingunum til lógaruppskotið vísir Almannamálaráðið á, at marginalskatturin hjá fólkapensjónistum við lágum inntøkum er sera høgur. Almannamálaráðið sigur á s. 13 í Kapitul 1. í almennar viðmerkingar, at:

”Ein stakur pensjónistur, ið hevur árliga inntøku á t.d. 65.000 kr. umframt fólkapensjón og Samhaldsfasta, hevur ein effektivan marginalan skatt á uml. 75% t.v.s. at fyri hvørjar 100 kr. hann tjenar eyka, missir hann 60 kr. av viðbótini umframt at gjalda uml. 15 kr. í skatt. Av teimum 100 kr. hevur hann sostatt uml. 25 kr. eftr. Hetta er galldandi fyri fólkapensjónistar, sum hava inntøkur afturat fólkapensjón og Samhaldsfasta millum 61.900 kr. og uml. 140.000 kr. um árið” (neyva upphæddin er 137.153 kr fyri 2017)

Almannamálaráðið ásannar sostatt, at marginalskatturin hjá lágløntum fólkapensjónistum er sera høgur – heili 75%. Vísandi á, at eitt av aðalmálunum hjá samgonguni er, at lágløntir fólkapensjónistar skulu kunna klára seg betri figgjarliga, eigur mótrokningarfria inntøkuupphæddin at hækka og mótrokningarprosentíð í fólkapensjónini at lækka heilt munandi.

Landsfelag Pensjónista

Í Danmark verða fólkapensjónistar eggjaðir at arbeiða. Arbeiðsinntøka upp til 60.000 kr. árliga verður ikki roknað við í inntøkugrundarlagið, tá pensjónsviðbótin verður útrocnað. Hetta merkir, at effektiva mótrokningarfria inntøkuupphæddin í donsku fólkapensjónini hjá pensjónistum, ið arbeiða, er 69.800 kr. + 60.000 kr. ella tilsamans 129.800 kr.

Tilmæli: At mótrokningin fyri viðbøtur verður lækkað til 30% av inntøku oman fyri 69.800 kr.

Pensjónsaldur er ikki fráfaringaraldur

Annað, ið forðar pensjónistum at arbeiða, er sonevndi fráfaringaraldurin.

Pensjónsaldurin er tann aldur, ið gevur rætt til at fáa sína fólkapensjón útgoldna. Men mangir arbeiðsgevarar hava gjort henda aldur til ein fráfaringaraldur á arbeiðsmarknaðinum.

Í Føroyum kann arbeiðsgevari fult lógliga siga fólkí úr starvi vegna aldur. Hetta meta vit sum aldursdiskriminatón, og skulu gera vart við, at tey europeisku lond, okkum dámar at samanbera okkum við, hava lógarforboð móti slíkum. Heldur ikki í Føroyum eigur aldur at vera ein lóglig grundgeving fyri uppsøgn, um vit ynskja at pensjónistar verða verandi á arbeiðsmarknaðinum.

Tilmæli: At lóggivið verður, at tað ikki er loyvt at siga fólkí upp vegna aldur.

8. Eftirlønarskattur

Sambært galldandi reglum um forskatting av pensjónum, verða inngjøld til pensjónina hjá øllum inntøkubólkum skattað við sama prosenti, ið er 40%. Felagið undir við, at pensjónsskattastigin í framtíðini verður stigvisur.

Felagið metir góðan, at intervallini, ið eru nevnd í lógaruppskotinum, millum ávikavist láglønt, miðallønt og hálønt mugu broytast, tí tey eru misvísandi og svara ikki tað, sum vanliga verður skilt við ávikavist láginntøku, miðalinntøku ella háinntøku. Eisini verður mett, at skatturin av eftirlønini er ov høgur.

Mælt verður til, at intervallini fyri ávikavist lágløn, miðalløn og háløn verður broytt soleiðis:

	Verandi uppskot	Tilmæli	Pensjónsskattur
Láginntøka	0-235.000 kr.	0-300.000	25%
Miðalinntøka	235.000- 330.000 kr	300.000-450.000 kr.	30%
Háinntøka	330.000 kr. og hægri	450.000 kr. og hægri	35%

Landsfelag Pensjónista

Við hesum verður skipanin um tvungna eftirløn meira samhaldsføst og fólk við lágum og miðal inntökum fara at fáa hægri eftirlønargjøld, tá tey koma til fólkapensjónsaldur.

Tó undrast Landsfelag Pensjónista á, at forskattingin ikki verður avtikin, tað verandi samgonguflokkar lovaðu undan valinum.

Tilmæli: Landsfelag Pensjónista tekur undir við at eftirlønarskatturin verður lækkaður munandi, men meta, at hann eigur at verða lækkaður meira enn landsstýrið hevur skotið upp.

Niðurstöða:

Við hesum seks lógaruppskotunum til pensjónsnýskipan setti landsstýrið sær fyrir at náa trimum høvuðsendamálum, ið voru:

- At tryggja öllum eina góða pensjón, soleiðis at tey, ið fáa lítlælla onga inntøku afturat pensjónini, fara at fáa meira at liva av.
- At eggja fólk at arbeiða meira eftir pensjónsaldur.
- At styrkja búskaparlíga haldföri.

Viðv. A. At geva pensjónistum 1.000 kr. afturat um mánaðin yvir trý ár tryggjar ikki, at tey, ið hava lítlælla onga inntøku afturat pensjónini og Samhaldsfasta, kunnu liva eitt sørmligt lív. Henda hækking við 1000 kr. um mánaðan er alt ov lág og kann als ikki lyfta hesar pensjónistar úr fátækraváða.

Viðv. B. Ógvusliga mótrokningin í pensjónini – við lágari mótrokningarfríari inntøkuupphædd og høgum mótrokningarporsenti – signalera púra greitt, at tað loysir seg ikki peningaliga hjá fólk at arbeiða eftir pensjónsaldur.

Viðv. C. Samanumtikið metir Landsfelag Pensjónista, at landsstýrið við hesum uppskotum til pensjónsnýskipan einans nær einum høvuðsendamáli, ið er at styrkja búskaparlíga haldföri hjá landskassanum.

Væntandi var, at pensjónsnýskipanin fór at tryggja öllum eina virðiliga fólkapensjón. Men vit mugu ásanna, at fólkapensjónistar, sum einans ella nærum einans hava fólkapensjón og útgjald frá Samhaldsfasta at liva av, við hesum lógaruppskotum, framhaldandi fara at fáa fólkapensjón og útgjald frá Samhaldsfasta, ið als ikki røkkur til eitt rímuligt og sørmligt lív.

Samanfatan:

Landsfelag Pensjónista tekur ikki undir við:

- at pensjónistar verða býttir í bólkar, ið verða viðfarnir ymist
- at mótroknað verður í grundupphæddini

Landsfelag Pensjónista

- at mótrokningarfíra inntökumarkið verður lækkað til 30.000 kr árliga
- at pensjónsaldurin verður hækkaður

Landsfelag Pensjónista tekur undir við:

- at eitt endamál er at lyfta allar pensjónistar úr fátækraváða
- at almennar pensjónir og veitingar verða pris- og lönarjavnaðar
- at útgjaldið úr Samhaldsfasta hækkar
- at tey, sum í 2009 ótilætlað mistu rættin til fult útgjald úr Samhaldsfasta fáa henda rætt aftur.
- at eftirlónarskatturin verður lækkaður munandi.

Landsfelag Pensjónista mælir til:

2. Fólkapensjónin

- 2A. at grundupphæddin í fólkapensjónini verður hækkað til uml. 4.600 kr. um mánaðan frá 2018 at rokna.

2B. Viðbøtur

- at mótrokningarfíra upphæddin verður hækkað upp í 69.800 kr.
- at mótrokningarporsentið í pensjónsviðbótini verður lækkað til 30 %.
- at mótrokningin millum hjún verður strikað fyri allar pensjónistar, ið ynskja hetta, og verður gallandi frá 2018.

3. Smidligari pensjón

- at framskundað fólkapensjón verður gallandi frá 60 ára aldri við gildi frá 2018.
 - at ásetingin um útsetta pensjón verður sett í gildi í 2018. Treytin eigur at vera, at umsókjarin hevur ein lónarbrók svarandi 1/2 tíð ella meira sambært avvarandi arbeiðssáttmála.
- at útgjaldið úr Samhaldsfasta verður hækkað skjótari enn yvir 3 ár.
 - at hjún skulu eiga pensjónsuppsparing teirra í felag, og verður hetta gallandi fyri allar pensjónistar frá 2018.
 - at fyritíðarpensjón eisini verður eftirlónargevandi.
 - at lóggivið verður, at tað ikki er loyvt at siga fólkí upp vegna aldur.
 - at eftirlónarskatturin verður lækkaður meira enn landsstýrið hevur skotið upp.

Samtykt á nevndarfundi hjá Landsfelag Pensjónista 24. nov. 2017

Arne Thorsteinsson, formaður

Almannamálaráðið
og
Fíggjarmálaráðið

Dagfesting
24. november 2017

Okkara j.nr.
17/03648-2

Málsviðgeri
Eyðun Christiansen

Tygara j.nr.
16/52, 15/276, 16/8 og 16/286

Viðv. uppskoti um pensjónsnýskipan

Almannamálaráðið og Fíggjarmálaráðið hava 3. november 2017 sent Kommunufelagnum samlaða pensjónspakkan til hoyringar. Talan er um 6 lógaruppskot, 3 úr hvørjum ráði.

Uppskotini eru:

1. Uppskot til lögtingslög um eftirløn (Eftirlønarlógin)
2. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn
3. Uppskot til lögtingslög um javningarpersent til almannaveitingar
4. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um almannapensjónir o.a.
5. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um viðbót til ávísar pensjónistar v. fl.
6. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um áseting og javning av almannaveitingum.

Hoyringsfreistin er sett til 24. november 2017.

Kommunufelagið hevur valt at gera eittans hoyringsskriv til lógaruppskotini. Skrivið er sostatt at meta sum hoyringssvar til øll 6 lógaruppskotini. Vit hava fyrst og fremst lagt dent á tær fíggjarligu avleiðingar, sum uppskotini hava fyrir kommunala geiran. Skrivið verður sent bæði Almannamálaráðnum og Fíggjarmálaráðnum.

Vit vilja beinanvegin gera vart við, at Kommunufelagið hvørki er samt við Almannaráðið ella Fíggjarmálaráðið í mettu fíggjarligu avleiðingunum av uppskotinum Ei heldur hevur felagið kunnleika til tær fyrirtreytir, sum eru fyrir metingarnar. Felagið væntar tískil at fáa høvi til umrøða hesi viðurskifti við ráðini eftir, at hoyringsfreistin er farin.

Grundarlagið undir fíggigarleistinum á eldraðkinum verður munandi broytt

Tá eldraðkið var lagt til kommunurnar 1. januar 2015, var eisini ein fíggigarleistur avtalaður, sum skuldi tryggja, at kommunurnar høvdu fíggjarligt grundarlag fyrir átaka sær uppgávuna. Fíggigarleisturin skuldi eisini leggja upp fyrir, at útreiðslurnar av eldraðkinum fara at økjast munandi komandi árini orsakað av demografisku broytingunum, sum koma at vera í føroyiska samfelagnum í komandi tíðum. Við øðrum orðum skuldi fíggigarleisturin tryggja, at inntøku-grundarlagið hjá kommununum er í samsvari við útreiðsluvöksturin hjá kommununum í sambandi við yvirtækuna av eldraðkinum. Avtalað varð, at kommunurnar framvir skuldu fáa allar inntøkur frá forskattingini av pensjónum. Hetta var gjort út frá tí sannroynd, at inntøkurnar

av forskattingini av pensjónum støðugt fara at vakra fram til í 2029. Orsókin til henda metta vökstur var, at öll innan 2029 skuldu hava ein eginuppsparing á 15%. Inngjöldini til pensjón voru skattað við 40%.

Við teimum broytingum, sum fyriliggjandi uppskot leggja upp til, er alt grundarlag tikið undan hesari avtalu.

Fíggjarligu avleiðingarnar fyrir kommunurnar

Sambært gallandi lög (Eftirlønarlógin) verður rindað 40% í skatti av inngjöldum til pensjón, utan mun til skattskylduga inntøku. Allar skattainntøkur fella í dag til kommunurnar. Við lógarbroytingini verður skatturin á 40% broyttur til ein skatt, sum er stigvaksandi í mun til inntøku. Er skattskylduga inntókan í árinum kr. 235.000 ella lægri, verður rindað 30% av samlaða inngjaldinum. Er skattskylduga inntókan í árinum hægri enn kr. 235.000, men ikki hægri enn kr. 330.000, verður rindað 35%. Er skattskylduga inntókan í árinum hægri enn kr. 330.000, verður framhaldandi rindað 40%

Hetta merkir, at munandi minni inntøkur eru til kommunurnar at fíggja eldraðkið við.

Sambært uppskotinum merkir hetta eina minni inntøku fyrir kommunurnar á 23 mió. kr. í 2019, vaksandi til 32 mió. kr. í 2030. Í uppskotinum finst ikki nakað neyvt talgrundarlag, sum vísir, hvussu komið verður fram til hesa upphædd.

Onnur broytingin í eftirlønarlógin er, at lóggivna eginuppsparingin á 15%, verður broyt til 12% í staðin. Fyri kommunurnar merkir hetta, at væntaði vöksturin í forskattingini av pensjónum minkar munandi. Sambært uppskotinum merkir hetta eina árliga minking á 50 mió. kr. frá 2030. Út frá uppskotinum sæst ikki, hvussu komið er fram til hesa upphædd. Sannlíkt byggir hetta á ein meting, sum var gjørd í 2014 av, hvussu inntøkur av pensjónskattinum fóru vakra fram til 2029. Tá var roknað við 17 mió. kr. í miðal um árið frá 2014 til 2029. Semja var tó millum FMR og KF um, at upphæddin fór at verða væl storrri ímóti endanum at tíðarskeiðinum og nakað minni í byrjanini. Í øðrum lagi er vandi fyrir at fakbólkar sum í dag hava omanfyri 12 % í eftirløn, fara at minka sín eftirlønarpart í komandi samráðingum. Verður hetta úrsliðið so fara inntøkurnar frá forskattingini av pensjónum, at minka uppaftur meir.

Tískil eru fortreytirnar fyrir úrslitum á 50 mió. kr. skeivar. Við røttum fortreytum hevði upphæddin sannlíkt verið væl hægri.

Aðrar broytingar í eftirlønarlógin gera, at kommunurnar fáa fleiri inntøkur. Ítökiliga er talan um at strika aldursmarkið og at undantøkini vera færri í tali framyvir. Í uppskotinum vantar neyvt talgrundarlag, sum vísir, hvussu komið verður fram til ítökiligu upphæddirnar.

Broytingar í samhaldsfasta

Sambært uppskotinum verður inngjaldið í AMEG hækkað úr 2,25% til 3% yvir trý ár. Hetta skal sambært uppskotinum geva kommununum eina meirinntøku á netto 14 mió. kr. frá 2020.

Eisini her sakna vit eitt neyvt talgrundarlag, sum víslir, hvussu komið verður fram til hesa upphædd.

Broytingar í fólkapensjónini

Sambærð uppskotinum hava broytingarnar í viðbót og mótrokning við sær vaksandi skattainntøkur til kommunurnar, so hvørt sum talið av pensjónistum í nýggju skipanini veksur. Eisini hevur broytingin í pensjónsaldri við sær, at kommunurnar fáa munandi meir inn í kommunuskatti.

Men samstundis verður víst á, at stórur partur av teimum 67 ára gomlu longu eru í arbeiði. Tískil tykist sera ivasamt, um meirinntøkurnar verða somikið stórar, sum mett verður í uppskotinum. Í öllum fórum er neyðugt við ítökiligi talgrundarlagi fyri at lýsa avleiðingarnar.

Samanumtikið

Í lötuni er landsstýrið í gongd við at fremja eina röð av grundleggjandi broytingum, sum hava stóra fíggjarliga ávirkan á kommunurnar. Talan er umframt pensjónsnýskipanina, eisini um broyting í fyritíðarpensjónum og um fiskivinnunýskipanina.

Hóast nevndu nýskipanir hava stórar fíggjarligar avleiðingar á kommunurnar, eru kommunurnar á ongan hátt partur av fyrireikandi arbeiðinum til hesar nýskipanir. Givið er, at vit kundu sloppið undan nógvum ósemjum og ógreiðum viðurskiftum millum land og kommunur, um kommunurnar høvdu fингið betri innlit í fyrireikandi arbeiði.

Kommunufelagið arbeiðir í lötuni við neyvari at greina ítökiligu fíggjarligu avleiðingarnar fyri kommunala geiran av pensjónsnýskipanini. Havandi í huga, at lógaruppskotini í pensjónsnýskipanini ikki fáa virknað fyri enn 1. januar 2019, er enn tíð til hesar útgreiningar.

Staðfestast kann góð, at omanfyri nevndu uppskot taka burtur grundarlagið fyri semjuni millum land og kommunur um fíggjarleist av eldraðkinum. Staðfestast kann somuleiðis, at tey hava sum aðalmál at styrkja haldførið hjá landinum, tá ið ræður um pensjónir, og ikki haldførið, tá ið tað snýr seg um útreiðslur av eldraðkinum í síni heild. Heldur fer at ganga hinvegin, tá ræður um kommunurnar. Framvir koma kommunurnar at hava minni fíggjing til vaksandi uppgávurnar á eldraðkinum.

Tað eigur at vera landsstýri og lögtingi púra greitt, at haldførið í samlaða búskapinum verður ikki styrkt við, at útreiðslur ella inntøkur verða fluttar úr einum almennum kassa í annan.

Vegna

Kommunufelagið

Dennis Holm
Formaður

Eyðun Christiansen
Stjóri

Hoyringsskriv frá Fakfelagssamstarvinum viðvíkjandi pensjónsnýskipanini

Fakfelagssamstarvið takkar fyri möguleikan, at koma við viðmerkingum til verandi uppskot um pensjónsnýskipan. Niðanfyri greiða vit frá, hvørji øki viðvíkjandi pensjónsnýskipanini hóskandi kundu verið broytt, fyri at betra um korini hjá verandi og komandi pensjónsuppspararnum umframt komandi pensjónistum. Sera týdningarmikið er eisini, at ein áeggjan er bygd inn í pensjónsskipanina, soleiðis at lønmóttakarin er eggjaður at arbeiða og spara upp.

Mótrokningarmörkini eru ov lág

Fakfelagssamstarvið metir, at grundhugsjónin at flyta mörkini, har mótroknað verður í almennu veitingunum, er góð. Herumframt er tað hugaligt, at ávísar av veitingunum økjast. Sum útrocningar í nýskipanaruppskotinum vísa, fær pensjónisturin, ið onga eigna pensjón hefur, eitt útgjald frá samlaðu almennu pensjónsveitingunum, ið er kr 1.029 hægri um mánaðin eftir skatt.

Pensjónistar við egininntøku lægri enn umleið kr 200.000 um árið, fáa eina hægri samlaða veiting (samlað fólkapensjón og egin pensjón) eftir skatt, meðan pensjónistar við egininntøku omanfyri umleið kr 200.000 fáa lægri samlaða veiting eftir pensjónsnýskipanini, sammett við verandi skipan. Tó er tað óheppið, at stórur munur er á, hvussu nógv pensjónistar við ymiskum egininntøkum, lægri enn umleið kr 200.000, fáa meira.

Støðan er tann, at meðan pensjónisturin við ongari egininntøku, eins og nevnd omanfyri, fær hægri útgjald eftir skatt á kr 1.029, fær tann staki pensjónisturin við egininntøku á kr 140.000 útgjald, ið er knappliga kr 1.800 hægri sambært uppskotinum um pensjónsnýskipan. Ert tú pensjónistur við egininntøku á kr 60.000 er at kalla eingin munur. Júst hetta seinasta dømið, við egininntøku á umleið kr 60.000, er óheppið.

Fakfelagssamstarvið mælir tí til, at markið fyri mótrokning í grundupphæddini á kr 30.000 verður hækkað í kr 60.000. Úrslitið av hesum verður, at pensjónistarnir við lágum egininntøkunum fáa eina meira líka hækking í samlaðari veiting eftir skatt.

Hugsast skal eisini um, at bólkar av lønmóttakarum hava vunnið sera lítið av peningi á arbeiðsmarknaðinum samstundis sum, at pensjónsgjaldið hefur verið langt niðanfyri tey 10%-stóran part av uppsparingartíðarskeiðnum. Hesir lønmóttakarar verða tí noyddir at arbeiða, eftir at teir náa eftirlønaraldur, bert fyri at fáa endarnar at røkka saman. Mælt verður tí harðliga til, at hædd verður tikan fyri fíggjarligu korunum hjá hesum fólkum og at mótrokningin tí verður flutt til kr 60.000.

Hædd má takast fyri, at kostnaðarstøðið er methøgt í Føroyum

Sambært nýskipanaruppskotinum, fær stakur fólkapensjónistur um kr 11.300 eftir skatt at liva fyri. Gamaní er hetta hækking á umleið kr 1.000 í mun til verandi skipan. Havast skal góð í huga, at kostnaðarstøðið í Føroyum er millum hægstu í heiminum og at hjá teimum, ið av ymiskum áðum ikki havt möguleika at spara upp til eigna eftirløn, fara at liggja undir fátækramarkinum, tá tey gerast pensjónistar. Hesum eigur samfelagið at lofta og vit mæla tí staðiliga til, at hædd verður tikið fyri hesum og at veitingin til hesi fólk verður hækkað, soleiðis at tey ikki koma at liva í armóð sum pensjónistar.

Forskattingin ov avmarkandi og ikki áeggjandi

Tað týdningarmesta við einari pensjónsnýskipan, serliga tá lønmóttakarin verður tvungin at rinda til eigna pensjón, er at lønmóttakarin hóast alt verður eggjaður at rinda inn. Tað er ein andsøgn, at lønmóttakari verður tvungin at spara upp, tá tað samstundis ikki er nøkur áeggjan í skipanini. Hengan hugburð hevði undanfarna samgonga og tað er okkara vón, at verandi samgonga ikki yvirtekur hengan leistin og hugsunarháttin. Verandi forskatting av pensjónsinngjaldi á 40% er als ikki eggjandi og tað er ein sannroynd at ein sera stórur meiriluti av øllum teimum, sum arbeiða fulla tíð, framhaldandi fara at vera skattaði við 40% av inngjaldinum, um nýskipanaruppskotið ikki verður broytt viðvíkjandi skatting av pensjónsgjöldum.

Skattatrappan í nýskipanaruppskotinum kann eisini vera beinleiðis tálmandi fyri lønmóttakaran. Eitt nú er tað sera nógvir lønmóttakarar, ið liggja á einari miðalløn um kr 27.000 mánaðarliga. Tað vil siga, at hesir lønmóttakarar liggja beint undir ársinntøkumarkinum á kr 330.000. Hjá hesum vil tað ikki vera áhugavert at arbeiða eitt sindur eyka, tí tað hevði ført við sær, at alt teirra pensjónsinngjald varð skattað við 40% heldur enn 35%. Fyri ein pensjónsuppsparara, ið sparir upp alt arbeiðslívið kann hetta lættliga merkja ein mun í uppspardum virði á kr 300.000, tá hesi gerast pensjónistur.

Áðrenn pensjónirnar voru forskattaðar, var kapitalpensjón skattað við 35% meðan hinir útgjaldsháttur voru skattaðir sum a-inntøka. Við øðrum orðum var skattingin hjá teimum allar flestu, sum oftast, í mesta lagi 35%, óansæð hvør útgjaldsháttur talan var um.

Fyri at lønmóttakarin skal spara upp til pensjón við góðum huga mæla vit til, at pensjónsforskattingin í mesta lagi verður á 35%. Tað vil siga, at skattastigin verður lækkaður 5%-stig frá 30%-35%-40% til 25%-30%-35%.

Í øðrum lagi mæla vit til, at farið verður til ein progressivan pensjónsskattastiga soleiðis at lønmóttakari ikki aftrar seg at arbeiða meira, um hesin til dømis hevur mánaðarløn á kr 27.000 og soleiðis liggur beint undir inntøkustiginum kr 330.000. Við hesum verður ikki avgerandi, um lønmóttakarin liggur beint niðanfyri eitt inntøkumark, ið flytir skattaprosentið, ella beint omanfyri eitt inntøkumark.

Um samgongan ikki við broyta skattingina soleiðis, at henda fær progressivitet, mæla vit til, at mørkini í skattatrappuni verða broytt frá verandi mørkum kr 235.000 og kr 330.000 til kr 270.000 og kr 370.000. Sum áður nevnt, eru rættuliga nógvir lønmóttakarar, ið hava mánaðarløn omanfyri kr 27.000. Hesin stóri hópur av lønmóttakarum verður soleiðis ikki raktur av markinum og verða framhaldandi eggjaðir at spara upp.

Verða hesi tilmælini sett í verk, vil eggjanin at arbeiða verða varðveitt og lønmóttakarin fer hugagóður undir at spara upp til eigna pensjón. Fyri at pensjónsnýskipanin skal vera lív lagað er hetta sera týdningarmikið, tí tá gagnar skipanin bæði samfelagnum og lønmóttakaranum.

Pensjónsskattning tengd at lønarinntøku kann vera óheppin

Sambært pensjónsnýskipanini verður skattingin av pensjónsinngjaldinum tengd at ársinntøkuni. Hetta kann verða óheppið, tí nógvir lønmóttakarar fáa ikki eftirløn av allari inntøkuni. Millum annað

eru ávisar lónarviðbøtur ikki pensjónsgevandi, men kortini telja hesar við í ársinntökuni. Samsvar verður tá ikki millum ársinntøku, pensjónsgjald og pensjónsskatt. Verður henda skipan varðveitt er tað sera týdningarmikið, at einans pensjónsgevandi ársinntøka er avgerandi fyrí pensjónsskattin.

Annar möguleiki er, at tað ikki verður ársinntøkan sum er lykilin til pensjónsskattingina, men ístaðin sjálvt pensjónsgjaldið. Hetta er gjørligt tí í 2026 skulu öll í minsta lagi rinda 12% av pensjónsgevandi lón til pensjón. Við hesum vil tað eisini vera gjørligt at byggja inn eina áeggjan, at rinda meira enn 12% í pensjón. Tá vinnur bæði land, kommunur og einstaklingurin.

Mótrokning av gamlari leypandi veiting ikki í samsvar við eldrú nýskipanina

Tá fyrra pensjónsnýskipanin kom, var stórur dentur lagdur á, at tætt skott skuldu leggjast ímillum gamla uppsparing og nýggja uppsparing. Við øðrum orðum var tá lovað, at öll pensjónsinngjøld, ið voru framd, áðrenn fyrra pensjónsnýskipanin kom í gildi¹, skuldu handfarast eftir gomlu rentutryggingarlógin. Pensjónsnýskipanin og eftirlónarlógin (við fylgilógin) skuldi ikki ávirka hesi gomlu pensjónsgjøldini.

Áðrenn pensjónsskipanirnar sóu dagsins ljós, voru tað longu fleiri fakfelög, sum spardu upp eftir andanum, í báðum pensjónsnýskipanunum, sum síðani eru komnar. Tað vil siga, at at kalla öll útgjøld frá uppsparingini, ið varð framd áðrenn pensjónsnýskipanirnar báðar komu, voru sum leypandi veitingar. Fakfelögini framdu hesa uppsparing við tí ætlan, at útgjøldini frá hesi uppsparing skuldu vera ískoyti til fólkapensjónina. Greiða fortreytin fyrí hesum var til staðar í gomlu lógunum.

Stóri trupuleikin er, at fortreytin fyrí hesar gomlu uppsparingar, sum verða rindaðar út sum leypandi veiting, eru broyttar munandi, síðani goldið var inn til hesar. Tað merkir, at hesar, sum ein avleiðing av pensjónsnýskipanunum nú verða mótroknaðar. Soleiðis var ikki, tá uppsparingin varð framd. Við øðrum orðum er útgjaldið frá hesari gomlu uppsparing ikki ískoyti til fólkapensjónina. Hinvegin lækka útgjøldini um fólkapensjónina. Uppspararin er við øðrum orðum snýttur.

Leggjast kann afturat, at onnur, ið serliga spardu upp til kapitalpensjón, áðrenn pensjónsnýskipanirnar komu, einans verða mótroknaðar fyrsta árið, tá kapitalpensjónin kemur til útgjalds. Við øðrum orðum verða tey, ið fáa leypandi veitin, eisini frá gamlari uppsparing, fyrí stórum vanbýti.

Fakfelagssamstarvið mælir tí frá, uppá tað harðasta, at inngjøld framd áðrenn 1/1-2014 verða mótroknaði í komandi grundupphædd og viðbót, sum verða tilskilaði í verandi pensjónsnýskipan, sum nú er løgd fyrí dagin.

Vinarliga

Fakfelagssamastarvið

Starvsmannafelagið, Føroya Pedagogfelag, Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar, Føroya Lærarafelag, Havnar Arbeiðskvinnufelag og Akademikarafelag Føroya

¹ Tá kom lögarkrav millum annað um, at í minsta lagi 45% skuldi rindast út sum lívrenta.

Hoymingsskriv frá AKF, BLF og Yrkisfelagnum Miðnám viðvíkjandi pensjónsnýskipanini:

Uppskotið til pensjónsnýskipan merkir, at flestu löntakarar á arbeiðsmarknaðinum koma at missa fólkapensjónina, sum vit kenna hana í dag, íroknað viðbótina. Uppskotið verður ein missur í fíggjarliga grundarlagnum undir ellisárunum hjá meginpartinum av komandi pensjónistum, og ein týðandi broyting í mun til tað tey flestu hava havt í væntu og hava ætlað at grundað teirra ellisár á.

Uppskotið inniber, at teir flestu löntakararnir, sum arbeiða fulla tíð og gjalda fult eftirlónargjald, koma at missa av inntøku teirra í ellisárunum. Sum komið verður nærrinn á niðanfyri, er orsókin heilt einfalt, at uppskotið merkir eitt økt skattatrýst bæði við inngjald og við útgjaldi av pensjónini.

Tess longri útbúgving fólk velja at taka, tess stórrri verður inntökumissur teirra verður uppskotið samtykt. Uppskotið tekur ikki hædd fyri teirri ávirkan longdin á útbúgvingum hevur fyri lívslónina hjá tí einstaka. Tí tess longri útbúgvingin er í áramáli, tess seinni koma fólk út á arbeiðsmarknaðin og kunnu gjalda inn til teirra pensjón.

Uppskotið til pensjónsnýskipanin eggjar ikki fólk at spara upp til eigna eftirløn

Felögini taka sjálvsagt undir við aðalmálinum við eini pensjónsskipan sum er at tryggja ellisárini hjá hinum einstaka. Somuleiðis taka vit undir við teirri meginreglu, at skipanin í høvuðsheitum er grundað á persónligar pensjónsuppsparingar. Fortreytin eigur góðatvera, at tað loysir seg at spara upp til eigna pensjón og at skipanin er soleiðis háttar, at hon eggjar til uppsparing. Hesa fortrey lýkur hetta uppskotið ikki og tað er ein grundleggjandi trupulleiki við pensjónsuppskotinum, at áeggjanin at spara upp er óljós. Tí tess meira tann einstaki megnar at spara saman, tess harðari verður tú skattaður.

Sum uppskotið er snikkað saman so merkir tað í høvuðsheitum, at tey, sum í dag hava eina mánaðarlón á yvir 27.500 kr. brutto, koma at hava stórstu missirnar við nýggju skipanini. M.a. merkir uppskotið, at óll, ið hava eina ársinntøku, sum fer uppum 330.000 kr. brutto, gjalda 40 prosent í skatti av teirra pensjóninngjaldið. Harumframt er pensjónsskattastigin ikki progressivur á sama hátt sum landsskatturin. Tí so skjótt tú kemur uppum 330.000 kr. í ársinntøka verður hvør einasta króna tú rindar inn til tína pensjón, skattað við 40 prosentum. Afturat hesum verður inngjaldið til samhaldsfasta, ið eisini er ein skattur sum skal rindast bæði við inn- og útgjald, hækkað. Heldur ikki tekur skattastigin í nýggju pensjónsskipanini hædd fyri, at lønarviðbøtur ofta ikki eru eftirlónargevandi.

Ført verður fram, at nýskipanin inniber, at tað (einans) eru tey hágløntu, sum koma at gjalda hægsta skattaprosent av eftirlónini. Tó er veruleikin tann, at so at siga óll á arbeiðsmarknaðinum, ið arbeiða fulla tíð, hava eina mánaðarlón, ið er hægri enn 27.500 kr. brutto (t.e. íroknað pensjónsinngjald v.m.), og harvið eina ársinntøku, sum kemur uppum 330.000 kr. Tað merkir, at tað ikki bara er hálønti stjórin, men eisini fólk við miðalløntum starvi, t.e. lærarin, sjúkrasysturin, útróðaramaðurin ella ein stórur meiriluti av óllum sum arbeiða fulla tíð, sum verða skattað líka hart - 40 prosent við inngjald.

Eins og tað skal loysa seg at arbeiða, so eigur tað at loysa seg at spara upp til eigna pensjón. Fyri eggja fólk til spara upp til eigna pensjón mæla felögini til at lækka hægsta prosentstigan av eftirlónargjaldinum niður á 35 prosent, ið varð skattaprosenti, áðrenn undanfarna samgonga framdi sína pensjónsumskipan. Somuleiðis verður mælt til, at eftirlønar prosentskattastigin verður progressivur, so ikki hvør einasta inngoldin króna verður skattað eins hart.

Ein framtíðartryggjað pensjónsskipan?

Feløgini hava torført við at skilja ásetingina í uppskotinum sum inniber, at kravda inngjaldið til eginuppsparing framvir einans verður 12 prosent. Hetta er væl lægri enn hvat búskaparserfrøðingar mæla til er neyðugt fyri at framtíðartryggja ellisáriini hjá borgarum og samfelagsbúskapin.

Støðan í dag er tann, at flestu fakfeløg hava eitt pensjónsinngjald á leið 15 prosent ásett í teirra sáttmálum. Av tí at tað fer at loysa seg verri at spara upp til egna pensjón og orsaka av ótta fyri teimum broytingum í skipanini, sum möguliga koma afturat, eru útlitini, at fakfeløg og löntakarar fara at vilja lækka teirra inngjald niður á tey kravdu 12 prosentini. Fyri flest øll er tað ein skilabetri loysn at fáa peningin útgoldnan sum løn í dag. Verður uppskotið samtykt sum tað fyriliggur, hava feløgini tískil í hyggju at lækka kravda pensjónsinngjaldið úr 15-16 % niður á 12 % í sambandi við næstu sáttmálasamráðingar. Sannlíkt er, at fleiri feløg fara at velja hesa loysn og er úrslitið tá samanumtikið, at minni verður inngoldið og spart upp til pensjón. Tað er ikki ein haldbær støða fyri landið og samfelagsbúskapin.

Pensjónsþíð er ein grundvöllur undir okkara vælferðarsamfelag. Tí er alneyðugt, at pensjónsskipanin kemur í eina haldgóða legu. Tó hevur gongdin seinastu árini verið, at skiftandi samgongur í hvør sínum lagi hava framt kollveltandi broytingar - ikki minst tá landsstýrið valdi at seta í verk forskatting av pensjónini.

Forskattingin merkti ikki bara, at pensjónin verður skattað harðari enn áður og við inngjald. Forskattingin merkir eisini, at tað nú bara eru 60 % av uppsparingini sum verður forrentað, áðrenn skattur verður goldin av samlaðu upphæddini. Við øðrum orðum er missurin hjá tí einstaka munandi meiri enn 40 %. Ótryggleikin og óvissan um, hvat hendir við útgjaldinum í framtíðini ger so, at óvissan verður uppaftur størri – verður pensjónin skattað aftur seinni?

Fyri at tryggja støðuleika og haldføri eigur ein pensjónsnýskipan at hava størst möguliga politiska undirtøku. Tí utan eina breiða politiska undirtøku er vandin, at komandi samgongur fara at fremja nýggjar broytingar á pensjónsþíðum, sum aftur skapa ótryggleika og kunnu máa burturav fíggjarlige grundarlagnum og tryggleikanum hjá komandi pensjónistum.

At enda vilja feløgini gera vart við, at uppskotið er í ov lítlan mun tryggjar haldføri í skipanini sum frá líður. Uppskotið tykist mest av øllum at vera ein umfordeiling millum inntökubólkar og ikki millum ættarlið, sum ein pensjónsskipan skal gera. Við nýskipanina leggur landið í ov stóran mun ábyrgdina og skyldurnar á tey, sum spara upp til egna pensjón, meðan landskassin og kommunukassarnir tykjast at vera stóru vinnararnir við teimum øktu skattainntøkum uppskotið skapar.

Vit vilja við hesum mæla lögtinginum frá at samtykkja uppskotið sum tað fyriliggur.

Sólgerð Hjørleifsdóttir

Fra: Malan Johansen
Sendt: 23. november 2017 17:20
Til: Hans Kári Vang
Cc: Kristjan Árnason; Almannamálaráðið
Emne: SV: Pensjónsnýskipanin til hoyringar
Vedhæftede filer: Hoyringsskriv.docx

Hey Hans Kári

Nú náddi eg kortini at senda hoyringsskriv frá AMEG, tí vit avgjørdu í mun til umsitingina, at TAKS kemur við einum serstakum hoyringsskrivi til tað.

So eg leggi hjá hoyringsskriv frá AMEG

Vinarliga
Malan

Fra: Hans Kári Vang
Sendt: 6. november 2017 10:50
Til: info@trygdargrunnurin.fo; als@als.fo; Kundatænastan á TAKS <taks@taks.fo>; Gjaldstovan <gjaldstovan@gjaldstovan.fo>; Postur til Hagstovuna <hagstova@hagstova.fo>; GJ Ameg <ameg@landsbankin.fo>; Landsbanki Føroya <landsbankin@landsbankin.fo>
Cc: Kristjan Árnason <kristjan.arnason@amr.fo>; Almannamálaráðið <amr@amr.fo>
Emne: VS: Pensjónsnýskipanin til hoyringar

Til TAKS, Gjaldstovuna, Hagstovuna, Landsbankan, ALS-skipanina, Trygdargrunnin og AMEG

Uppskotið til pensjónsnýskipan verður hervið send tykkum til ummælis.

Hoyringsfreistin er ásett til **24. november 2017 kl. 12.00** og verður at senda til amr@amr.fo.

Sí annars teldupost frá AMR niðanfyri.

Vinarliga / Kind regards

Hans Kári Vang
Fulltrúi / Head of section

Fíggjarmálaráðið

Tlf: (+298) 35 20 09 & (+298) 55 20 09

hansk@fmr.fo • fmr@fmr.fo • www.fmr.fo

Fra: Kristjan Árnason
Sendt: 3. november 2017 13:10
Emne: Pensjónsnýskipanin til hoyringar

Góðan dagin,

Við hesum verður sent til hoyringar

1. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um almannapensjónir o.a.
2. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um viðbót til ávísar pensjónistar v.fl.
3. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um áseting og javning av almannaveitingum.
4. Uppskot til lögtingslög um broyting í lögtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn (Pensjónsnýskipan).
5. Uppskot til lögtingslög um eftirløn (Eftirlønarlógin)(Pensjónsnýskipan).
6. Uppskot til lögtingslög um javningarprosent til almannaveitingar.

Hoyringsfreistin er ásett til 24. november 2017 kl. 12.00 og verður at senda til amr@amr.fo.

Eru spurningar ella er eitthvørt ivamál, ber til at venda sær til

- Fíggjarmálaráðið, Hans Kári Vang, tlf. 552009 ella teldupost: hansk@fmr.fo
- Almannamálaráðið, Heri Petersen, tlf. 734042 ella teldupost: heri.petersen@amr.fo

Vinarliga/Sincerely

Kristjan Árnason

Fulltrúi/Head of Section

Almannamálaráðið/Ministry of Social Affairs
Eirargarður 2 • 100 Tórshavn • Faroe Islands
Tel. +298 304000 • Mobile +298 734035
kristjan.arnason@amr.fo • www.amr.fo

Tórshavn 24 november 2017

Viðmerkingar til uppskot til løgtingslög um broyting í løgtingslög um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn.

Inn og útgjald úr grunninum

Í uppskotinum eru framrokningar gjórdar av útgjaldinum frá arbeiðsmarknaðareftirlønargrunninum (AMEG), eftir at broytingarnar í lóginu eru framdar.

Möguliga eru hesar rættar, grunnurin hevur ikki sjálvur gjort útrocningarnar. Men í útrocningunum er neyðugt at taka hædd fyri:

- 1) At pensjónsaldurin økist fyrst 1 ár og síðani við livitíðarindeks. Hetta gera at útgjaldið við tíðini verður seinni í livitíðini hjá pensjónistinum og merkir tað eitt minni útgjald. Somuleiðis verður inngjaldið hægri, tí pensjónisturin arbeiðir longri.
- 2) Undantak sambært Nordisk konvention. Her er eisini neyðugt at meta um, hvussu tað ávirkar útgjaldið úr samhaldsfasta, við tað at persónur, sum ikki rindar inn í AMEG tí hann hevur undantak sambært hesi broyting, missin rættin til útgjald fyri tað tíðarskeiðið.
- 3) Eisini viðførur skiftisregulin, eitt økt pensjónsútgjald, sum neyðugt er at meta um.
- 4) Bústaður í Grønlandi og Danmark telja við í árinum, um pensjónisturin býr í Føroyum við útgjald byrjar. Hetta kanna økja um samlaða pensjónsútgjaldið, tí allahelst koma fleiri persónar við hesi broyting við í skipanina. Neyðugt er at meta um, hvussu stór broyting verður í samlaða pensjónsútgjaldinum orsakað av hesi broyting.

Øll hesi viðurskifti mugu so setast inn í modellið, sum er ment til at meta um útgjald og ogn í AMEG komandi árini. Neyðugt er at gera hesar útrocningar, áðrenn vit kunnu gera hollar viðmerkingar til lógaruppskotið, men tað tekur tíð og verður ikki liðugt til hoyringsfreistina 24. november. Arbeiðið at gera hesar útrocningar er sett í gongd, og so skjótt sum tað er liðugt er möguligt hjá AMEG at gera viðmerkingar til tølini í uppskotinum.

Umsiting

Stýrið ynskir at vísa á ein av stóru fyrimununum við AMEG-grunninum er at hann er umsitingarliga lættur. Uppskotið hevur nakrar umsitingarligar avbjóðingar. TAKS umsitur bæði inngjald og útgjald úr AMEG-grunninum og koma tey at senda eitt sertak hoyringsskriv viðvíkjandi umsitingini.

Viðmerkingar til orðingar í uppskotinum

Á síðu 11 skriva tit:

“Samhaldsfasti ásetur útgjaldið til hvønn pensjónist útfrá hesum báðum fyriteytum:

1. At langtíðarhaldføri í grunninum verður tryggjað
2. Útgjaldið til hvønn pensjónist kann javnast árliga við einum prosentið sum liggur nakað omanfyri prísvøksturin”

Arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnurin

Fyritreyt 2 er ikki røtt.

Stýrið fyrir arbeiðsmarknaðargrunnin hevur til uppgávu á hvørjum árið at áseta útgjaldið frá grunninum fyrir komandi ár. Í prinsippinum er möguligt at rinda alt út, sum kemur inn. Men tað ger stýrið sjálvandi ikki, tí vit vita öll, at tað vera nögv fleiri penjónistar í framtíðini. Tí er neyðugt at spara upp, fram til umleið 2040, tá talið pensjónistur verður meira støðugt.

Stýrið hevur sum mál, at uppsparingin skal vera so mikið stórt, at hon í fyrsta lagi er nokk til at útgjaldið úr grunninum ikki lækkar og í øðrum lagi helst hækkar ájavnt prísvökstrinum.

Tað er rætt at útgjaldið er hækkað meira enn prístalið síðstu árini (umleið 3%) og tað er at gleðast yvir. Men pensjónistarnir skulu ikki væntað tað verður so alla tið frameftir og tí er ikki rætt at skriva at útgjaldið hækkar við meira enn prístalinum.

Á s 12 skriva tit:

Undir 2.2 at tað kann vera ein umsitingarlig avbjóðing fyrir TAKS, at inngjaldið hjá persónum hækkar mitt í árinum.

Rætt er eisini at nevna at umsitingin økist av, at tað nú kann søkjast um undantak sambært Nordisk konventið. Her er neyðugt við málsviðgerð. Somuleiðis viðførir skiftisregulin nakað av meir umsiting.

Vegna AMEG

Malan Johansen, forkvinna

**Føroya Skipara- og Navigatørfelag, Smærugøta 9A,
FR-100 Tórshavn. Tlf. 316973. Fax 318516. fsn@fsn.fo www.fsn.fo**

Tórshavn tann 25-11-2017

Hoyringsskriv

Løgtingsmál nr. xx/2017: Uppskot til broyting í løgtingslög um viðbót til ávisar pensjónistar v.fl.

Uppskot til

**Løgtingslög um broyting í løgtingslög um viðbót til ávisar pensjónistar v.fl.
(Pensjónsnýskipan)**

Føroya Skipara - & Navigatørfelag (FSN) Vil loyva sær at koma við hesum viðmerkingum til omanfyri nevnda uppskot til broytingar í eini ætlaðari komandi pensjónsskipan.

- 1 At grundarupphæddin ikki verður lækkað.
- 2 At grundar upphæddin verður hækkað til í minsta lagi til tað, sum hon varð lækkað við síðstu lækking + javnað við teimum hækkingum sum fylgja av prístali og øðrum.
- 3 At frádráttarfrí inntokuupphædd ikki verður lækkað samanborið við verandi, 61.900 kr.
- 4 At frádráttarfrí inntokuupphædd verður 61.900 kr. Verður faldað við tvey, og at annað av hjúnunum kann brúka a alla upphæddina ella hon kann verða luta millum hjúnini, so at hon gagnar teimum sum best.
- 5 At viðbótin ikki verður hækkað, men at hækkingin, sum ætlanin er at leggja á viðbótina, verður løgd á grundar upphæddina.
- 6 At tað ikki verður gjördur munur á giftum og ógiftum persónum.
- 7 At løntakarafeløgini skulu gjalda alla upphæddina til TAKS, fyrir at TAKS síðan skal trekkja tað %-ið av sum skal takast av, tí annars ávirkar tað yvirtiðina í sáttmálanum/ unum.

Vegna
Føroya Skipara- & Navigatørfelag
Annfinnur Garðalíð
Formaður